DIRECTORATE OF DISTANCE EDUCATION

UNIVERSITY OF JAMMU
JAMMU

SELF LEARNING MATERIAL

B.A. Semester-II

Subject : Punjabi **Unit: I-III**

Course No. : PU-201 **Lesson No. 1-15**

Dr. Rajber Singh Sodhi

COURSE CO-ORDINATOR

http:/www.distanceeducationju.in

Printed and Published on behalf of Directorate of Distance Education University of Jammu by the Director, DDE, University of Jammu, Jammu

PUNJABI SEMESTER II

Lesson	**Lesson Writer**
Lesson 1-5	Dr. Kuldeep Singh Asst. Professor MAM College, Jammu
Lesson 6-9	Dr. Loveleen Kaur GDC. Poonch
Lesson 10-13	Dr. Kuldeep Singh Asst. Professor MAM College, Jammu
Lesson 14-15	Dr. Sushil Sharma Associate Professor DDE University of Jammu, Jammu

© Directorate of Distance Education, University of Jammu, Jammu, 2021

All rights reserved. No part of this work may be reproduced in any form, by mimeograph or any other means, without permission in writing from the DDE, University of Jammu.

The script writer shall be responsible for the lesson/script submitted to the DDE and any plagiarism shall be his/her entire responsibility.

PUNJABI

Course No. : PU-201 **Title :** ÁÅèÇé Õ êÜÅ ÆÕÇåÅ ÇÂÕ»× Æåá¶êÜÅ ÆÃÅÇÂá çÅÇÂÇá ÔÅÃ

Duration of Exam : 3 Hrs. Total Marks : 100

Theory Examination : 80

Internal Assessment : 20

Unit – I ÁÅèÇé Õ êÜÅ ÆÕÇåÅ: (ç¯ðÃ)

í ÅÂÆò Æé ÇÃØ
èé Æòé ÚÅÇáÕ
êÌ¯ êÈé ÇÃØ
øÆé÷ çÆé ôðë
êÌ¯ î Ôé ÇÃØ
éç ñÅñ éÈêðÆ
ÁÇÈáÅêÆî

éã : êÅá êÃáÕ ÇÚ Çéðè ÅÇÃá ÕòÆé» Áá¶Àé» çÆé» ÕÇåÅò» çÅÔá ÇÃÖ¶êÖ» åÕ ÁÇéÁÉé ÕÆéÅÜÅò¶:

êÃÇ× ÃÇÂá ÇÁÅÇÖÁÅ
ÕÇåÅçÅÇôÅá¶Àçá
ÕÇåÅçÆÃÅÇÂá Õ ÁÅñÚéÅ
ÕÇåÅç¶ÁÅèÅò á¶Òòçé ÆÕÅÇ ÕñÅÇôá ÅÂÆé»í
ÕòÆçÆêÜÅ ÆÃÅÇÂá ù çá á¶Ãæéí

Unit – II êÜÅ ÆÇÂÕ»× Æé ÇÂÕ»× Æé Åáðá:

- î » çÅÇáêàÆ(ÁÅÂÆÃÆéçÅ)
- çÈÅÇÁÅÔ (Ãá ÇÃØ ÃÇÖ)
- î é çÆé» î é ÇÚ (ÔðÚðé ÇÃØ)
- Áêî Åé (ÃðÜÆé ÇÃØ Ãá Æ
- ì × Æé¶ì Ôó çÆÛ» (ÁÜî á ÇÃØ Áñ½Ö)

éã : êÅá êÃáÕ ÇÚ Çéðè ÅÇÃá ÇÂÕ»× Æé» Áá¶Àé» ç¶ñ ÖÕ» çÅÔá ÇÃÖ¶êÖ» åÕ ÁÇéÁÉé ÕÆéÅÜÅò¶:

Çôòà È
êà ðÀÃà Æ
êñà
ÇÕ»×ÆÕñà
ð×îÚÆÇôñàà»Áà¶ÃàæÕàà
ÇÕ»×ÆÃà çÆêÚà ÆÃàÇÔà ù çñ Áà¶Ãæà Í

Unit – III êÚà ÆÃàÇÔà çàÇÇà ÔÃà : ×ðÈéàéÕ çñ ÕÃñ :

- ×ðî çà ÃàÇÔà
- ÃÈÆÃàÇÔà
- ÇÕÃà ÃàÇÔà Áà¶
- ì Æ ðÃÆÃàÇÔà Í

Books Prescribed :

A. ç¯ð× : (Ãêà çÕ) ÔðÇÚçð ÇÃØ çà ñ¯ êÈÆî ÇÃØ Ãð×ØÆà: ×ðÈéàéÕ ï ÈÆðÇàÆ Áçà ÃðÍ

B. ÇÕ»×Æ à ðà: (Ãêà çÕ) âà ðØì Æ ÇÃØ, âà Ãà Æ ÕÃà òðî à êì ñÆñé Çà È¯ êÚà Æï éÆðÇàÆ êçà Áà ñà

C. êÚà ÆÃàÇÔà çàÇÇà ÔÃà : âà ðÇÚçð ÇÃØ ÃÇ¯ Ãççð ÇÃØ ÕÔñÆÇÕðêà ñ ÇÃØ ÕÃñ, âà ñ»í à Áà¶âà ì Ü× çÆí

Note for Paper Setter : There will be four units in this paper.

Unit – I : Shall have two parts i.e. (a) & (b) and a candidate is required to attempt one question from each part.

Part-a : The nature of question shall be of reference to context.

Part-b : The nature of question shall be of Literary Criticism as per prescribed text/contents each question carry ten (10) marks. (2×10=20)

Unit-II : Shall have eight question and candidate is required to attempt four questions out of eight in about 150 words. The nature of the questions shall be text/content oriented as per prescribed text/contents. Each question carry five marks. (4×5=20)

Unit-III : Shall have four questions and candidate is required to attempt two questions out of four in about 600 words. The nature of the questions shall be text/ content oriented as per prescribed text/content in the syllabus. Each question carry 10 marks. (2×10=20)

Unit-IV : Shall have two parts i.e. (a) & (b)

Part-a : Shall have five questions and candidate is required to attempt all the five questions. The question shall be of basic/conceptual/definition & nature. Each question carry two marks. (5×2=10)

Part-b : Shall have ten multiple choice questions. (10×1=10)

Equal weightage shall be given to all the texts/contents prescribed in the syllabus.

Internal Assessment (Total Marks : 20)

20 marks for theory paper in a subject reserved for internal assessment shall be distributed as under :-

(i)	Class Test	: 10 marks
(ii)	Two Written Assignments/ project reports	: 10 marks (05 marks each)

êÃ¿ ÃÇÔå ÇÁÅÇÁÅ

ÃÅ×ð êµÛçÅ: éçÆ¶ ÃÅð¶ìè¶ìèÆ» ñïÅò¶
Çèð éÅÕçÆì¶è çÅìèÅÂ¶¶ÁÅä êÚÅò¶?Ó
éçÆÁÅÇçÆ: ÇÁÅÕó òÅñ¶ Ãí ìè¶êµä ÃµÕ»
Çèð Ü¯ÞÕ¶ò×¶ðÀºðµÜù êµé éÅÀÃå¶ÜÅò¶ÍÓ

êÃ¿ – ÇÂÔÃåð»ÃÅäÆêÜÅÆçÆêÅä êÃÅÕÇ¯ðÇÓÇÚ¼ñÂÆ»×ÂÆ»ÔéÍ ÇÜÔé»
ç¶ñÜÕíÅÂÆòÆÊÇÃØ ÜÆÊÔé Áå¶ÇÃðñÜÇòÀ¹ðµÜÓÕÇåÅÁèÆÊ ÔéÍ ÇÂÔÇòÀºðµÜÓéÅÆ
ÕÇåÅíÅÂÆòÆÊÇÃØ ÜÆç¶ÕÅÇ ÃÇÇÔÇòÇÔð»ç¶ÔÅðÓÇÚçðÜþÍ ÇÂÔé»Ãåð»çÁÅðÅ
íÅÂÆòÆÊÇÃØ ÜÆé¶Çéîðå ÅçÆì ÔµåÅù çðÃÅÇÂÁÅÔÇÂÁÅþÍ

ÇÁÅÇÁÅ íÅÂÆòÆÊÇÃØ ÜÆÕçðå ç¶ÕòÆÔé, ÇÕª ÇÕ ÀÔé»Ü¯ÕÞ òÆÕÇåÅò»
ðÅÔÄêé ÕÆÊÅ ÀÊÔêÇ åÆÃ¿èå ÔÆÞíí ÅÂÆÃÅÇÔ ÜÆé¶ÕÇåÅÇòÀºðµÜÓðÅÔÄÇéîðåÅ
çÆì ÔåµÅù çðôÅÀ¶ÇÁ»ÔÇÂÁÅîéÜù Ã¿ëé ÕðÇÁ»ÔÇÂÁ»ÃîÞÅÀä çÅï åé ÕÆÊÅ
þ ÇÕ ÇÜÔó¶ éÜÔî¶ÅÔÆÊéîðåÅÇÚ ðÇÇ¿¶ÔéÍ ÀÔé»çÅÕÃÂÆòÆÕÞ Çò×Åó éÔÄÃÕçÅ
þÍ íÅÂÆÃÅÇÔ é¶éçÆÁå¶ÃÅ×ðçÅêòéÀÅðÆÃòÅç ðÚÅÇÂÁÅÔÇÂÁÅþÍ ÃÅ×ðéçÆÊì êòé
Õðçå ÔÇÂÁÅÔÇÇ¿Åþ ÇÕ Ô¶éçÆ¶åÈÁêä¶êÅäÆç¶òÔÅÀ¹éÅñ Ãí ÕÞ êÅ Õ¶ñÈÁÅª çÆ
ÔÈêð ðÀ¹ðµÜÓÕçÆòÆéÔÄÇÁ»çÁ ÇÂÃ çÅÕÅðä ÕÆþÍ ÜòÅ ÇÚ¼éçÆÃÅ×ðù ðÀº
ðµÜÓçÆÇôî¶åÅìÅð¶ç¶ÃçÆÔÂÆÕÇ¿Æþ ÇÕ Ô¶ÃÅ×ð ðÀºðµÜÓÇÚ Çéîðåìî Åå ÔÆòµÅ
×ä þÍ ÇÜÃ ÕÅðä îÈÀÃù êµää ÇÚ¼ÁÃîðæÔ¯Ü»çÆÔ»ÇÕª ÇÕ ÀÔî¶¶êÅäÆç¶òÔÅù
éÅñ ÔÆÞµÕ Ü»çÅþÍ ÇÜÃ ÕÅðä î¶ÅÀÃ Àµä¶ÕÂÆòÃ éÔÄÚñçÅþ å¶ÈÀÃù êµää å¯
î¶Ã Ô¯Ü»çÆÔ»í

ÇÂÔé»Ãåð»å¯ÕòÆçÅÇÂÔíÅò þ ÇÕ îéÜù Ôî¶ÅÔÆÊéîðåÅÇÚ ÜÆé ×ÜÅðéÅ
ÚÅÔÆÊÅþ, ÇÕª ÇÕ Çéîðå ÅÁ¿ð ðÇÇä òÅñ¶çÅÕÂÆòÆÕÞ éÔÄÇ×Åó ÃÕçÅþÍ

ÁÅÖÆ- êÈ¶ ÇÂÔÇÛ»éÔÄîðé Ü×Å
î¶¶ÇÃçÕ ç¶Çñçð¶ÇÄ×¶ò¶

.....

.....

êðñ¯åÆÕ êð îçð» ÇÚ ÚÅçåõ,
ÂÑ¶ìçÆé¶òµÃäÅ Â¶éÅñ å¶¶

êÃ×– ÇÂÔÃåð»ÃÅåÆëÜÅÆçÆêÅá-êÃÅÕÒçð¯ð×ÓÇÚ¼ñÂÆ»×ÂÆ»Ôé, ÇÜÔé»
ç¶ñÜÕèéÆðÅ ÚÅçåõ ÜÆÉéí ÒÅèÅÃçÑÓÇÃðñÜÁèÆÉ ÇÖÆ»×ÂÆ»Ãåð»ÀÉé»
ç¶ÕÅÇ Ã×ÇÔ ÒÚçé òÅóÆÉÇÚ çðÜ Ôéí èéÆðÅ ÚÅçåõ ÜÆé¶ÇÂÔé»Ãåð»ðÅÔÄðÅèÅ
Çôé ç¶ÇÁÅð çÅòðéä ÕÆÉÅÔÇÂÅÅþí

ÇÁÅÇÄÅ- ÇÂÔé»Ãåð»çÁÅðÅèéÆðÅ ÚÅçåõé¶ðÅèÅÇôé ÇÁÅð êÃ× çÅòðéä
ÕÆÉÅÔÇÂÅÅþí Üç¯Çôé ÜÆÕÃéÆÅð Õ¶îûðÅç¶ðÅÜ êÌè ÇÚ¼Ü¼Ü»ç¶Ôé å»ÇÚ¶
ÇÜ ×ëÆ»ÇÒé ç¶ÇÁÅð ÇÚ ÇÁÅÕñ ÔÕ¶ÇñäñÂÆÃéÇÅíÜçÆ»ÔéÍ Åå
ÇÚ Çôé ÁÅèäÆñÅÚÅðÆÇÜ¼ÅÕ¶ÀÉçÁÅðÅÃçÑíÜçÅþí ÀÉçÆ»×¼»å¯ÇÜ¼Õ¶
ðÅèÅÀÃù Àåð ç¶ÆÅþí ðÅèÅÇôé ç¶êÌ¶ ÇÚ¼Ò¼ÆÔÂÆÀÉéÅñ ×¼»Õðç ÆÔÂÆÕÂÆ
òÅð Çôé ù ÃéîÖÕð ñÉÆÅþí ðÅèÅÁÅèä¶ÃÚ¼¶ÇÁÅð çÅòÅÅåÅêÅ çÆÔÂÆÀÉðÅÔÄ
ÁÅèäÅÃçÑíÜçÆÔÂÆÕÇçÆÅþ ÇÕîÑÅÇÂÔÃÚ¼ÅÇÁÅð åÑ¶å¯àåà éÔÄÃÕçÃîÉÃì ð
å¶ÃåÖéÅñ Á×¶ÔÆÑòçÆÜÅð»×ÆîÉåÑ¶å¯òµÜéÔÄÔÃÕçÆÇòÑéÔÉåÑ¶ÅÃòµÜéÔÄ
ÔÃÕçí¶ÇÜåÑòÆÇÕèð¶ÚÅð îéÖ¼ÇÁÅð çÆ×µñ Õðé×¶ÀåÑÔÆÑÅå¶éÅ ÷ðÉÁÅð¶Ã
ìÑµÕ åÉÑÑ¶å¯çÉÔÇ×ÁÅþ êð ÇÉð òÆåÑ¶å¯êÇÕñ»îÑÅÔÆéÅ ÇÁÅÅÜÅð¶Ã ìÑµÕ
åÉÉÈçÉÆ»çÅÃÅæÇñ Ç×ÁÅþ, ÇÜÔé»éÅñ åÑ¶ÜÔ ×ÅÅ¶ÜÅðÔ¶ÔÉ êð çéÆ»ëéÅÔ
(éÅð) Ôã åÆÕ îçð»Áçð å¶éÅñ îÑÆÔÆÑÉåÆÇðÅÜîÅã ðÔ¶ÆÕÇÔä å¯íÅð ÇÂÔþ
ÇÕ îÑÅÁå¶åÑÅÇÁÅð ÁÎð þ å¶ÔîÑÅÁîð ÔÆðÔ¶Ã ÇÂÃ¶ñÂÆÔÆÇÜòÆÇÕèð¶å¶éÅ
çÆÚðÚÅÔõ¶ÆÀåæ¶ÔÆåÑ¶éÅñ¯òÆêÇÕñ»îÑ¶é»çÅÇÜÕð ÷ðÉÔõ¶Ã ÇÜÃ ÕðÕ¶èéÆ
ðÅ ÚÅçåõ òÆÇÂÃ ×µñ çÅ×òÅÔìäçÅÔÇÂÅÅÕÇçÅþ ÇÕ îçð»Áçð ðÅèÅå¶Ç ôé çÆ
îÉåÆÔÆ(ÇðÅÜîÅã) Ãæåçå ðÔ¶ÆÜ¯ÇÕ ðÅèÅÇôé ç¶ÃÚ¼¶ÇÁÅð çÆÃÔÅçåþí

ÀÉÔ êÉðÅäÅ Áçì å¶ ÇÕÔÃ é»ÔÍ
ÀÉÔ êÌÅÉ çÆÉ» êÆÉÆÉ» êÆÉÆÉ» ×ã»Í
.....
.....
ÀÉÔ ðãÆÉ» å¶îÇÔëñ», ÀÉÔ âÉØÆÉâÉØÆÉôðî»,
ôðÅðå», ÀÉÔ ÇÕæ¶ ?

êÃ×– ÇÂÔÃåð»ÃÅåÆëÜÅÆçÆêÅá êÃÅÕÒçð¯ð×ÓÇÚ¼ñÂÆ»×ÂÆ»ÔéÍ ÇÂÔ

ëõÅä¶êëÜÅ ù ÁòÅ»ÓÇÃðñ¶Ò ÁèÆê ê¯êëé ÇÃØ ç¶ÕÅÇò Ãx¯ÇÒ Öñ¶¶ëÅé ÇòÚ çðÜ þí
ÇÃÃ ÕÇòåÅðÅÔÄê¯êëé ÇÃØ é¶ÁµÜ ç¶êëÜÅ ù êõÅä¶êëÜÅ éÅñ åñéÅÇÃÁÅÕÇÃÁÅþí

ÇòÁÅÇÒÁÅ- ÇÃÔé»Ãåð»çÁÅõÅê¯êëé ÇÃØ ÜÆé¶ÁµÜ ç¶êëÜÅ ÆÃÇÁÅÚÅõ ù êõÅä¶
êëÜÅ ÆÃÇÁÅÚÅõ éÅñ åñéÅÇÃÁÅÕÇÃÁÅþí Õòæ ÁµÜ ç¶Çò×ó¶ÔÃ¶êëÜÅ Æõ ÅäÅõöä êëÅÆ
ÇÚåå ðÈÇò¼ÕÇÇ¶Ôé ÇÕêÇñ»òð×ÅÃÇÕÅõ å¶ÇÁÅõéÔÄþí êÇñ»êëÜÅ ÆÈÕÁÅêÃÆ
ÇÁÅõçÆ»åç»Çò¼ì¶ÔÃ¶ÃéÍ ÇÚÃ ÕÅõä èÆ»çÅòÆÃÇÕÅõ ÃÆå¶ÁÅÜÅç Ô¯Õ¶Çé»
âð å¯ÇÃÕ¼Æ»Çñ ìëÕ¶ÇÁ»ÓÚêØ»ÞëçÆ»ÃéÍ ÁÅêÃÆõðÆ»íÅÃÆÅõ»îµÕÇ×ÁÅ
þí êëÜÅ Æ»çÅÕñÅâñÅðòÃÆÅ Ãñ¶Åí Åõ Áå¶Ää¼ñÃÆÈð ÇàéÅÃîÅêå ÇçÅÜÅÇÒÔÅ
þí ÀÔé»çÅÕñÅâñÅî ÇÕëñ»Çò¼Çñ ìëÕ¶ÇÃÕ çÈ¶éÅñ ÔÃÆÈ ÜÅÕ å¶ôðÅõå»òÅñÅ
îÅÔ½ÃîÅêå Ô¯Ç×ÁÅþí êì¯êëé ÇÃØ êëÜÅ ÇÚñ¶Ççé¯Ççé Çò×óç¶ÜÅðÔ¶ÔÅñÅõ»êëÅÆ
ìÔëÔÆÇÚåå þ Áå¶ÇÃ ÇÚåÅêëÅÆÁÅ ñÕ»ù ÃÚ¶ÕõçÅÔÇÃÁÅÁ×¯ÃêÅõ ñÂÆêÈÇõå
ÕõçÅÔÇÃÁÅÃÚ¶ÕõéçÆÕÇô Õõçþí

îëêëÜÅ ÆêëÜÅ çÅðÇÔä òÅñÅ,
Ô»îëê¶ÈêðôÇÔðÆ¶ð¿çÅÔí
.....
.....
îëêëÜÅ ÆêëÜÅ çÅÃðë Ã¶Õ,
ÃçõëêëÜ Æçæî¿çÅÔí

êÃ¿ – ÇÃÔÃåð»ÃÅõÆêëÜÅ ÆçÆêÅõ êÃåÕÇò¯ð¿ÓÇòÚçðÜ ÔéÍ ÇÃÔôÅÇÃðÆ
ëÆÈçÆ ôðë òñ¯Çñ¶ÖÆÔÃÆþí ÇÚÃçÅÇÃðñ¶Ò ÔÈëêëÜÅ Æçæéþí ÇÃÇòÚêëÜÅçò¶
éÚòÅé ×íðÈç¶Ã¶ÚçÆÕÅéÅÕÆÆÔÃÆí

ÇòÁÅÇÒÁÅ- ëÆÈçÆ ôðë ÔÈëêëÜÅ Æçæéôðæ¯ÇÃðÆõÅÔëêëÜÅ êëÅÆÁÅëä¶ÇçòàÆëä
ù Ãêôà ÕõçÅÔÇÃÁÅÕÇÇçÅþ ÇÕ îëêëÜÅ çÇçâçÅðÇÔä òÅñÅÔ»êð ôÇÔð»çòÃÆÆ»
ò»× ÃÅõ¶ÔÆ×ä îñ¶Áçðî¼ÈÆÔéÍ îëÕÃÄíÅõÅõ»çÅÇ×ÁÅé þí Á¿ðÚÆÈñÇçÁ»ÔÇÃÁÅ
òÆÃ¿çÅéÔÄÔí êðÕÃÄíÅõÅõ»çÅÇ×ÁÅé Ôä çÇ¶ÅõÜÈòÆÁÅêäÆ»ìñÆêëÜÅ ÆçÅ
îäå¶ÃÇÕÅõ Õõçí êëÜÅ ÆÇôÇÁ»ÇòÚ¯ÔÆëÇÕÃ¶çÅêåå, íðÅå¶êåÆÔí ÇÃÃñÂÆ
ÔÆêëÜÅ Æ»çÃÇÕÅõ çÅÚÅÔòÅä Ôí ÃÈÆ»Åå¶ÇÕÃÕÅõ»çÅðÇ¿ òÆ¶ñÀåä¶ÚÇÁÅ
ÔÇÃÁÅþí êëÜÅ ÆÃÇÁÅÚÅõ Á¿ððÇÔÕ¶ÇÕÃ¶çÈ¶ÃÇÁÅÚÅõ çÆ×µÕõéÅî¶ñÂÆÃÅÇòÕ
éÔÄþí îëêëÜÅ çÅéÕõÔí ÇÚÃ ÕÅõä êëÜÅ Æêëòé ×íðÈç¶ÜÆé çÆõÇÁÅñÂÆî¿
î¿çÅÔí

ü¿ ü¿ ðØ¯éÆÇÂÔ Õñ×ÆÞÞÅð çÆÉ
ëµ»éÅñ ×¿¯ñóÆÔÂÇÁ»ç¶ÔÅð çÆÉ
.....
.....

êÃ×– ÇÂÔ Ãåð»é¿ ñÅñ éÈêÈÆçÆÉ»ÇÖÆÉ»ÔÂÆÉ»Ù¿ ü¿ ðØÓ×ÆÉ ÇÃðñ¶Ð ÁèÆÉ ÃÅÆêÜÅÆçÆêÅ êÃåÕ Ò¿¯ð×ÓÇÚ çðÜ ÔéÍ ÇÂÔé»Ãåð»ðÅÔÄé¿ ñÅñ éÈêÈÆç¶çôî ÇåÅÃÀÆ×ðÈ×¯Ç¿ ÃÅÇÔ ÜÆç¶ñÅñ»ç¶ÜÆéé çÆÉðì ÅÆçÆêÃÃÅÕÆÉÆÔÂÆÉ ÔÉ

êÅé»çÆÉ ÖÔñ éÔÄ
î¯ÇÁ»çÆÉÂÔ Öñ éÔÄ
Ü×ñ»å¶ÜÈ»ÓÚ ðÅÔÆÉ»ù «ÇÁÅéÔÄ
òÃç¶ù êÇÁÅéÔÄ

êÃ×– ÇÂÔ Ãåð»ÃÅÆêÜÅÆçÆêÅ êÃåÕ Ò¿¯ð×ÓÇÚ çðÜ ÔéÍ ÒÜçÈÓéÅÆ ÕÇåÅç¶ÇÃðñ¶Ð ÁèÆÉ êÌî¯ÔéÇÃØ çÆÉ»ÇÖÆÉ»ÔÂÆÉ»ÔéÍ ÀÔé»çÆÉÂÔ ÕÇåÅÃ×ÅÅ éÅÆÉÕÅÇ ÃÅÇÒÇÚÃñÂÆ×ÂÆÞÍ ÇÃÃ ÕÇåÅðÅÔÄêÌî¯ÔéÇÃØ é¶ÇÃÕî÷çÈçÆÅÃòÆÉ êÈÕÆÉÆÔÂÆÞÍ

ÇÁÅÇÁÅ êÌî¯ÔéÇÃØ ÜÆé¶ÇÔéåÕô î÷çÈç¶ÜÆéé çÅÇÀðÅî÷çÈéÅÆ ÕÇåÅðÅÔÄìÔå ÔÆÃÚµÜ¶ãÒ¿ éÅñ êÈÕÆÉÅÞÍ ÇÁÔé»Ãåð»ðÅÔÄî÷çÈç¶ÇÔéåÕô ÜÆéé çÆÞñÕ ÞñÕçÆÞ ÇÕ ÇÕò¶ÀÃ ×ðÆù ÁÅðÅ çÈÇÃåð òÆéÃÆ éÔÄÔ¿ÅÞÍ î÷çÈçÅÜÆéé Ôî¯ÅÔÆÃòÈ¯åºôÅ åµÕî÷çÈÆÇÚ ÇÁÃå Ô¯Õ¶ìåÆÉ Ô¯Ü»çÅÞÍ éÅ å»ÀÔÇÕÃ¶éÅñ ÔÈÅëÈÆÉÜ»è¿ÕÅôÅÔÆÕðçÅþ Åå¶éÅÔÆðÅÔÜ»ç¶ðÅÔÆ»éÅñ ì¿åî ÆÉÆ éÅñ êÈÁÅª çÅÞÍ ÀÔòÈÚÅðÅÕçÆòÆÇÕÃ¶éÅñ ðÅÜéÆÉÆÕðÕ¶ò¿Ãç¶ÔÂ¶Ø ù ÀÜÅóä çÆÕÇÃ éÔÄÕðçÅÞÍ

ÇÕ¯ÕðÅ ò¶ Ò¿ÃÁÅÇÁÅ
À¼å¯ ÚÇÁÅ ÚÈ¿,
ÜÅ× êÂÆ» Á¼ êÉÆ»,
ÜÅ× êÂ¶ Á¿Ü ÖÈÍ

êÃ×– ÇÂÔ Ãåð»Á¿ÅêÆî çÆ»ÇÖÆ»ÔÂÆ»ÒÅð»î ÅÔéÅÆÕÇåÅç¶ÇÃðñ¶Ð ÁèÆÉ Ò¿¯ð×ÓêÅ êÃåÕ ÇÚ çðÜ ÔéÍ ÇÂÔé»Ãåð»ðÅÔÄÁÅ ÁÅçî ÆÇÚ ÁÅðÔÆÜÅ×ÅÆ çÆ×µÕ ÕÆÉÆÔÂÆÞÍ

ÇÁÅÇÄÁÅ- ÁÇÈåÅêÈÆîê ê×åÆÅçÆÕÇåðÆþ, Ü¯ÇÕ ÁÅ ÁÅçîÆåªê×åÆÅçÆÃÚçÆÁÅÃÕðçÆþÍ ÇÂÔé»ÃåðçÁÅðÅÀÃ ÇÂÔ ÃêôÀ ÕðÇÖÅÇÂÁÅþ ÇÕ ÇÚð»åª(ÃçÆé»åÿñåÅó¶å¶Çéðì ñ îéÄé¶ÞÆÕðòà ì çñ ñÂÆþÍ ÀÊÔòÆåÅéÅóÅÔÆéÜÅ çÅÇðêÕðçÅÕÇÂÁÅêÈÆåð» ÁÅêä¶ÔÕ» å¶ÕîÇ» êÈåÆÀá ÖñãÅþÍ Ü¯ÇÕ ÇÂÕ åÅéÅóÅÔ ÇéÜÅ ñÂÆññÕÅð þÍ

ÚÅð¶Úôî ¶òµ×Í¶
ÇÂÔ ÕµÇð»çÆÊòÅçÆÌÅÔÆé»
ÇÂÃ òÅçÆÇÚ ÕÞ éÅÀµ×¶
ÃÅð¶ÇÂôÕ ÃðÅê¶Ü»ç¶
Â¶¶ÕÂÆÊÔÃä éÅêµ×Í¶

êÃÇ– ÇÂÔ Ãåð» ÃÅåÆêÚÅÆçÆêÅá êÃÅÕ Çð¯ðÇÓÇÚ çðÜ ÔéÍ ÇÜÔé»ç¶ñÇÕ ÁÈåÅêÈÆîê ÔéÍ ÁÈåÅêÈÆîê çÆé»ÇÂÔ êÊÕåÆé»ÀÊé»ç¶ÕÅÇò ÃÇÇÔÕéÇóÇÇÚÅñÈÕ¶ÇÂÃ êÅá êÃåÕ ÁÇð ÕÕÇ¿× Çï×ÕÇÃðñÇÞ ÁèÆé çðÜ ÔéÍ ÇÂÔé»ÃåðÇÚ ÇÁÅð çÆÁÃëñåÅìÅð¶×µñ ÕÆÆÔÂÆþÍ

ÇÁÅÇÄÁÅ- ÁÇÈåÅêÈÆîê ðî»ÇÃÕ ÕÇåðÆþÍ ÇÂÃ¶ñÂÆÔÆÀÃé¶Ã¿× Çï× ÕÇåÅ ÁÇð ÁèÈª¶å¶ÁÃëñ ÇÁÅð çÆ×µñ ÕÆÆÆþÍ ÕÇåðÆÁµÜ ç¶Ãî ÅÜ çÆÕÅÇÂðåÅòµñ ÃÇÕÆÕðçÆÔÂÆÕÇÇÆþ ÇÕ ÇÂÆ¶ÕÂÆÊòÆÇÁÅð çÆÕÇð Ððé ï× éÔÄþÍ Üç¯ÚÅð ÁµÜ»íÅò ÇÕ ç¯ÇÁÅð Ððé òÅÇñÁ»çÆé»ÁµÜ»Ú¯Ûî Ûî çðç ç¶ÔÞÈòÇÔàðç¶Ôé å»òÆÜÅÇñî ÃîÅÜ ÀÊÔé»ÇÚ òÆòðÆÕéÔÄÔÇÅþÍ ÇÂÔ ÀÊíÈÆþ ÇÜÃ ÇÚ¼ÕçÆëÃñ ÔÆêÇÅéÔÄÔ¯ÃÕÆþíÅò ÇÕ ÀÊ÷Åñî ÇÔðç¶Ôé, ÇÜÔé»ÇÚ¼ÇÁÅð å¶ÔÎçðçÆé»çÆÕÂÆÚÆþ ÔÆéÔÄþÍ ÇÂÃ ÃÇÅð ÇÚ¼ç¯ÇÁÅð Ððé òÅñî¶ÇðççéÆé»Ú¯ÇÁÅð å¯ò»Þ¶ÔÆÚñ¶Ü»ç¶ÔéÍ

ÕÇåÅçÅÇôÅå¶Àçß

ðÀº ðË

íÅÂÆòÆÉÇÃØ êÜÅÆÃÅÇÔå çÅÀÊÔÔÆÉÅþÍ ÇÜÃçÆÚîÕ ÕçÆòÆÉçÕÆéÔÄêò¶ÁÉ íÅÂÆÃÅÇÌù ÕçðåçÅÕòÆÉÇÕÔÅÜ»çÅþ, ÇÕª ÇÕ ÀÊé»ÕçðåçÆÊÔð ôÉù ìÔå ÔÆòèÆÉÅå¶ÕñÅåîÕ ãæ éÅñ êß ÕÆÉÅÔÇÃÁÅþÍ ÇÕÀ¹ðÜÔÕÕÇåÅçÅÇôÅÇéîðåÅù ÁÅêä¶Áçð èÅðé ÕðéÅþÍ ÕòÆé¶ÇÃÔÇÁÅé ÕÆÉÅÔÇÃÁÅþ ÇÕ Çéîä ðÇÔä ç¶ÕÆ×ä Ôé Áå¶ÁÅÕó Õ¶ðÇÔä ç¶ÕÆéÕÃÅé ÔéÍ ÇÃÃ åµæç¶ÃêôàÆÉðé ñÂÆÀÊé»éçÆÁå¶ÃÅ×ð çÅêÕéãðÆÉÅÔÄÃçÅç ðÚÅÇÃÁÅþÍ Ü¯ÇÕ ìÔå ÔÆÊÅò êÉòÕ þÍ ÃÅ×ð ÇÕò¶éçÆÊÃòÅñ ÕðçÅþ å¶éçÆÇÕò¶ÀÃçÅÀÉåð ìÔå ÔÆÉÃÅç¶ãæ ÇÚ¼ç¶Õ¶ÁÅêäÅêµÜêß ÕðçÆþÍ éçÆçÅÀÉ¼ð ìÔå ÔÆ×ÇÕðÅþ ÇÕ Çéîä ðÇÔä òÅñ¶çÅîËÕÞ òÆéÔÄÇ×Åó ÃÕçÆÔ» å¶ÔÌß¶ÅÀÊé»ù ÔÆåõçÆÔ», ÇÜÔó¶ìß¶Áµ×¶ÁÅÕóç¶ÔéÍ

íÅÂÆòÆÉÇÃØ ÜÆçÆÇÂÃ ÕÇåÅçÅÇÇÁÅðæÆñÂÆÇÃÉÅÃÅèÅÃêµôà ðÉÇÚ¼Àçß ÔËÇÕ Ü¶Ðð ÁÅêä¶ÜÆéé ÇÚ¼ÇÕÅÃ ÕðéÅþ å»Çéîðå ÁÅçð ðÇÔ Õ¶ÔÆÉÕÆÉÅÜÅÃÕçÅ þÍ Ü¶Ðð Çéîðå ÅÜ»ÃñÆÉÅÜÆéé ÇÚéÔÄÁÅÇÁÅþ å»ÁÅÕó¶ðµÜò»× ÀÊÔÅó Õ¶Ãµà Çæ¼¶ ÜÅò×¶

Ãî»

íÅÂÆÃÅÇÌçÆçÈÆÉÕÇåÅÇÃî»ÓÇÃðñ¶ÜÁèÆÉçÅîµÜÇôÅþ ÇÕ Ãî¶çÆÉÕçð ÕðéÆ ÚÅÔÆÉÆþ ÇÕª ÇÕ ÇÂÔÇéðåð ÇéÅÇÕÃ¶çÆêðòÅÔ ÕÆÉåÁ»Úñçð ÇÕçÅþÍ Ü¯ÇÃçÆÉÕçð (êÛÅà) éÔÄÕðé×¶ÀÊÔ ÔÌß¶ÅÔÆÉÇÃ å¯êµÛó Õ¶ðÇÔ ÜÅà×¶ ÇÃÆÉ¶Ãî¶çÆÊÔåÅù òÆ çðÃÅÇÃÁÅÇ×ÁÅþ ÇÕ ÇÂÔ Ãî»ÕçÆòÆÉÇÕÃ¶çÁÅðÅêÅÂÆ»ÔÂÆ»ðÕ»çÆðÉÕÅò à ù òÆ êÅð Õð Ü»çÅþÍ Ãî¶çÆå¶ ÚÅñ ñ×ÅàÅð Çéðåð Áµ×¶àðçÆðÇçÆþÍ ÇÕÃ¶çð¶ðÕä ç¶ ìÅò ÜÈÉ òÆÉÇÂÔ ðÕçÅéÔÄþ ÇÕª ÇÕ ðÉä ÅÇÃçÅÃÍÅÁ ÔÆéÔÄþ å¶Ü¯òÆÉÇÂÕ òÅð Á×»Ô ÀêÅÅðÆÊÅðçÅþ, Çéð òÅêÃ îõ Õ¶éÔÄÁ»òçÅþÍ

ÇçÁÅðæÆñÂÆÇÃ ÕÇåÅçÅÀçß þ ÇÕ ÁÅêä¶ÜÆéé ÇÚ¼ÀµÚÅîéðæñÉÕ¶ÃÎ¶

ò»× Çéðåð Áµ×¶ò¹äÅþÍ ÇÂÕ ÇÇÁÅðæÆÜÆéé Áçð ÀµÚÆÉçñ Àçº¯ÔÆèÈéå Õð ÃÕ¶Å
Üçº¯ÀÊ ÇÔéå ÕðÕ¶ÌÉçñ çÆèÈéåÆñÂÆÉçéðåð åðçÅðÔ¶ÃÍ ÃÎÅÜÕ ÜÆéé Áçð ÕÂÆ
êÈÕÅð çÆ»ðÕÅò à»òÆÁÅÀä×Æ»êð ÃÎ¶ò»× ÀÊé»çÆèðòÅÊ ÕÆé¶ÇéÅÔÆÉçñ òµñ
ò¹äÅþÍ

ÇÂµÛÅì ¼ å¶âÈØÆ»ÔÅ»

íÅÂÆòÆÉ ÇÃØ é¶ÈÇÂÚÅì ñ å¶âÈØÆ»ÔÅ»ÓÓçÇÃðñÏÐ ÁèÆÉ éçÆÁå¶Úôî¶çÅ
îÅéòÆÉðé ÕðÕ¶èÈéãðÆÉðÅÔÄÃØÅç ðÚÅÇÂÁÅþÍ ÇÂÃ ÕÇåÅçÅÇôÅòÆÉçÁÅð êÈÆÉÇÚ¼
ù êÈ Õðçþ Íôî¶éçÆÉ ÃòÅñ ÕÆÉÅÜÅÇÔÅþ ÇÕ ôÅ Ô¯ùÕÆÉþ, Ôð ÜÆé/ôÉÉ ÖÅõ
Ô¯ùÕÆÉþ êð åÈÇéðåð ÇÕª àðçÆÉÜÅðÔÆÉÔÉÉ Ôð êÅÅ¶ÇÂÕ ÖÅõÆå¶ÃòÅçñÅÃÉ ÛÅÇÂÁÅ
ÔÇÂÁÅÔÉÉð åÈÇÂÃ ÖÅõÆÉÇÚ òÆÉéðåð ÃØðôôÆÉ ÇÕª þÍ ÇÂÃ ÃòÅñ çÅÀµåð Íôî¶
é¶ìÔå ÔÆÉòèÆÉÅã¿ éÅñ ÇçÅÔÇÂÁÅÕÇÇçÅþ ÇÕ ÇÜÔé»ù ÇçñÆÉðÉ ÇÚ ÇÕÃ¶éÅñ
ÇéÁÅð þÍ ÀÊ ÀÃ¶ÔÆÉçÁÅð çÆÉÇÚ¼ ÇÚ¼ Ççé ðÅå àðçÆÊ»Í ÕòÆÉÁéÃÅð ÃÚ¼¶ÇéÁÅð çÆ
êÈÅéÆÉòÆÉèÌ ÉèÈÅéÆÉéÅñ¯ØµÀ éÔÄþ ÇÕª ÇÕ ÇÜÔé»ù ÃµÚÆñ×é ñµ×çÆþÍ ÀÊ Ççé ðÅå
ÀÃ¶ÔÆñ×é çÆèÈéåÆñÂÆÉóëç¶ðÇÇçÇ¶ÔéÍ

íÅÂÆÉÃÅÇÌ çÆÉÇÃ ÕÇåÅçÅÀêçÈ þ ÇÕ ôðèÅÁå¶ñ×é éÅñ ÕÆÉÅÕÇÂÁÅÕÅðÜ
ÔÆÉÃµÚÆé×åÆþÍ ÇÇçÁÅðæÆçÅÁÅèäÆé ÇÈñ êÈÅéÆÉòµñ ÇéðåðôðèÅÁå¶ÇÔéå ÕðéÅ
ÔÆÉÃµÚÆé×åÆþÍ

ÕÈéðÅå¶êÈÜÅì ù ÁòÅ÷»ÓÓ

êÌ¯êÈéé ÇÃØ é¶ÈÇéðÅå¶êÈÜÅì ù ÁòÅ÷»ÓÓÕÇåÅðÅÔÄÇéÚ¼¶ì ÆÉ¶êÈÜÅì ç¶ÃÇÁÅÚÅðÕ
êµÜù ÃÅÔÌä¶ðµÜÕ¶ÁµÜç¶êÈÜÅì ÆÉÃÇÁÅÚÅðù åñéÅÇÂÁÅÔÇÂÁÅþÍ ÀÊé»ÁéÃÅð êðÅå
êÈÜÅì ÆÉÃÇÁÅÚÅð ÁµÜç¶êÈÜÅì ÆÉÃÇÁÅÚÅð éÅñ¯ÇÕèð¶ÇÔåð ÃÁÉêðÅå¶ñÕ»çÅÁÅêÃÆ
Çñòðåä, ÇÂÕçÈ¶çÆÇÂÚåíÅò, ôðÆÉ¶ÅÂÆÉÅð¶çÅÁÅêÃÆÉÁÅð òèÆÉÅÃÆÜçÇÕ ÁµÜ
ÇÂÃçÆØÅå é÷ðÁÅðÔÆþÍ ÕòÆÉñ¯ÁµÜç¶êóÇÕÖ¶éÚòÅé ù êÈéé ðÅÔÄêÇÚÁÅçÁÅ
ÔÈÇÕåÃ»éÅñ¯ÃÅåÅÁµêóê»çÅÃîÅÜ ÇÔåð ÃÆÉÇª ÇÕ ÁÅêÃÆÉÅÂÆÉÅðÅî÷ìÉÃÆÉÃÅå¶
Áµêóê»ç¶Çñ çÇÁÅò»× Ãé, ÖÑ·ÇñÆéÅñ éÈ»èÆÉ»çÅÃÇåÕÅð ÕÆÉÅÜ»çÅÃÆÉÖ¼
ÇñÆéÅñ çÇÁÅò»Ôã¶ìÉÃ ÕÌÚ»îÅçÇ¶Ã»í ÁµÜò»× ÃîÅÜ ÁçÐ ÇÕèð¶ò ÆÉÕÂÆÉÃÇÔî
(âð) éÔÄÃÆÉêðÅå¶êÈÜÅì çÇòÅÈÅðÆÉ»çÇòêÅð ÇÚ ÕÂÆÉÔÇÑ ëÈ éÔÄÃÆÉÖÑ·ÇñÆéÅñ
ÇÂÕçÈ¶å¯ÕÇÔ ÕÔÅÕÑñÉÉ çÇ ÕÆÉÅÜ»çÅÃÆÉÁµÜò»× ìÑÆÉÉÆÉ ÇÁÅòèÅð éÔÄÃÆÉ
ÜÑÐð ÀÊé»ñÕ»çÅÃîÅÜ òÇÔîÅí ÇÁÅÅÃÆÉèð ÀÊòÇÔî ÁµÜòÆÉÜÈÉ ÔéÍ ÇÃðë ÀÊé»
ù îéä òÅÇîÁ»ç¶Ã¿ ÇÚ æ¯ÅìÔå êÇòðåé ÷ðÉÁÅÇ×ÁÅþÍ êðÅå¶êÈÜÅì ç¶ñÕ×ðÆÉ
÷ðÉÃé êð Ãé ÂÆÉéçÅðÍ ÇÂÕçÈ¶ç¶çµÜçðç ù ÁÅêäÅçµÜÃîÞÕ¶îçç Õðç¶ÃéÍ

Õò Æç ¶ÕÇÊä å¯í Åò êðÅä ¶êëÜÅ ÆÉ» çÅÀÊ ðÇÊä ÃÇÊä, ÖÅä-êÆÉ, ðÆÉÆÇòÅÜ Çñ-
òðåä ÁÅÇ Ãí ÕÞ ì çñ Ç×ÁÃ ÇÜÃ êÈÆÕòÆÇÜÇåå þ å¶êðÅä ¶êëÜÅ ù ØÖÖ ÇÊÔÅþÍ

êÌ¯êÈé ÇÃØ ÕÇåÅÇÈðÅä ¶êëÜÅ ù Áòº»ÓÅ¯ÁµÜ ç¶éÜòÅé ù Ãï¿ëé ÕðÕ¶ÇÕÔÅ
Ç×ÁÅþ ÇÕ ì¶µÕ ÁµÜ ç¶ÃîÅÜ Áç¿ðñÆåì çÆÉÆÉ ÔÅ ÔÆ÷ðÈÆþ, êð ÇÊÔêÇòðåé Á×»Ô
òèÈÔÄÅÚÅÔÆÉÅþÍ ÇÉÛ»Ô ÇÜÚÈêÇòðåé»ÕÅÄä ÔÆêÌ¯ÃÅÇÌ ÇÜÇåå ÔéÍ ÇÃÅñ ç¶å½
å¶êÇÊðÅò¶ÖÅä êÆÉ ðÆÉÆÇòº÷ ÇòÅÜ Áå¶ÁÅêä ¶ÃðÈÉ ÇÚ êÇòðåä ÇÁÅÀäÅÕÃÂÉÚ¿Æ
×µ éÔÄþÍ ÇÜò¶ÁµÜ ç¶êëÜÅ Æå¶êðÅä ¶êëÜÅ Æç¶ÃðÈÉ ÇÚ Ü¯êÇòðåé èóÅèó Ô¯ÇÊÔÅ
þÍ ÀÃ êÈÆÌ¯ÃÅÇÌ ÇÜåå Ô¯Õ¶éÜòÅé ù ÁÅêä ¶ÃðÈÉ ÇÚñ¶êÇòðåé ñÂÆÜÅ×ðÉÕ Õðç¶
ÔÃ¶ÃÚ¶Ã Õð ðÔ¶ÔéÍ ÀÉé»ÁéÃÅð êðÅä ¶êëÜÅ ÆÇòðÃ¶çÆÃ¿Åñ ñÂÆÉ åéôÆÉ ðÇÊäÅþÍ

Õðì Åé Æ

ëÆÜçÆÉ ôðë ÁÅêä ÆÕÇåÅÇÕðì Åä ÁÉç¶ÇÃðñ¶Ü ÁèÆÉ çµí ×åÆç¶Ü÷ì¶ù ì ñç
ÕðÇçÁÅÔÇÃÁÅÁÅêä¶ÁÅê¶çÆôÔÅçå ñÂÆÇÁÅð ðÇÊä çÆåÅÕÆÉ Õðç¶ÔéÍ ÇÃÃ Çôº¶çÆ
îÔÅéåÅù êì×àÅ ÇÁ»Ô¯ÇÃÁÅÕòÆçÅî éäÅþ ÇÕ çµÜ å¯Çé»ÖðÆçÆêÅêÆéÔÄÔÇÆ
þÍ ÁÅêä¶ÁÅê¶çÆÕðì Åé Æå¯Çé ÅÇÃÇÅÔÃ ÁÇð é»éÔÄÁÅ çÃ ÖðÆå¯Çé»îÃÕðÅÇÃÁÅ
éÔÄÜ»çÅå¶öî å¯Çé ÅÔÞÈÕçÆðÆéÔÄòÔÅ¶ÜÅÃÕç¶ÔéÍ ×ñÅÆçÆçÅ× ù Õ½ÆÜ÷ì¶
å¯Çé ÅèÇÃÁÅéÔÄÜÅÃÕçÅþÍ ÜÕð ÇÕÃ¶ù çµ êÈÆÃÚÆÁÅðÕÆÕò¶å»ÀÊ ÁÅðÕ çµ
ñÂÆÕðì Åä Ôä çÆåÅÕ ÇÚ ðÇÇ¿¶ÔéÍ ÇÜÃ êÕÅð êå¿¶ù îî»éÅñ ÇÁÅð þ å»ÀÊ
ÀÃ îî»å¯ÇÃ ÇÃ Ô¶ÁÅêä ÅÁÅêÅÜñÅÇç¿ÅþÍ Õðì Åä Æçº¶ òÅñÅÀÃ Õðì Åä Æçº¶ÅñÅÔÅ
éÔÄñÈÃÕçÅêð çÈÜÅ»ç¶íñ¶ñÂÆÕðì Åä ÔäÅÜÅä çÅÔÇÃÁÅÕðì Åé Æçº¶ñÂÆÇÁÅð
ðÇÇ¿ÅþÍ Õò Æç¶ÕÇÊä å¯íÅò ëñçÅð ðµÜ»ù ÔÆÇÃÅÅêÅêÆð êÈë¶ÔéÍ ÇÃ¶ÔÆêÈÕÅð ôº¶
Ççñ ÔÆÇêÜÇÁ»ÓÜ êÅÃ¶Ü»ç¶ÔéÍ âðêÕ»çÆÕÃÆÉ ÔåÅÅéÔÄÔÇÆþÍ Ã¯Õðì Åä ÔäÅÜ÷ì¶
òÅÇÁ»çÆÔÆçñº¶Æå¶ÇÇ¿å ÔÇÆþÍ

ÇÃÔ ÕÇåÅÇÕðì ÅéÆÉÇçÁÅðæÆÁç¿ðçº¶íµ×åÆç¶ÜÜì¶ù ÀÜÅ×ð Õðç Æþ Í ÕÇåÅ
çÅÀÇçº¶íµþ ÇÕ ÇÕò¶ÁÅêäÆÁäÖù ì ðÕðÅð Áå¶çº¶íçÆÁÅ÷Åçº¶Æù ÃñÅå ðµÜÇçÁ»Ô¯ÇÃÁÅ
ÔÃ ÔÃ Ô¶ÕðìÅé ÔäÅ ñÂÆÇÁÅð ì ð-ÇÁÅð ðÇÊäÅþÍ

ÇÕðìÈ êëÜÅ Æç Æé

ÇÃ ÕÇåÅðÅÔÄÕòÆÇÈÆÉ÷çÆÉ ôðëÓéÍ¶êëÜÅ ÆéÜòÅé çÆÃðÇÁÅçÆÉ ÇÎ îÇÆÔÃÆ
ÔÈÕòÆêëÜÅ Áå¶êëÜÅ Æç Æðµ¯ÁÅçÆÉ ÇÕª îÇÅþ? ÇÕª ÇÕ ÀÃ ù êëÜÅ Áå¶êëÜÅ Æ
éÅñ Áàæ¼ÇÁÅð þÍ ÀÊ ÁÅê ÕÇÇ¿ÅþÍ ÇÕ îÈêëÜÅ ç¶Ç¿ÃÇçÅòÃéÆÈ Ô»êð ôÇÇðÆÈ»×
ÜÆçÅÔ»Í ÕÂÄíÅðÅò»çÅÇ×ÁÃåÅÔÃ ç¶ìÅòÜÈÉ òÆêëÜÅ ÆÉ ÅðÅù ÇÁÅð Õðç ÅÔ»Í îÈ

êëÜÅ ÆÇôÇåÁ»ÇÚ¼ÇÔÆÊÓí ÇÜÃ ÕÅðä êëÜÅ çÆõÅé Áå¶ÇÕåçÆÈÀî¿ Õðç ÅÔí îëëÇÜÅ çÅéî Õ ÖÅÕ¶éî Õ Ôñ Åñ ÆéÔÄÕð ÃÕçÅÔí

ÇÂÃ ÕÇåÅçÅÀçÇ ÇÇÁÅðæÆñÂÆþ ÇÕ ÇÜÃ çÇ Ü»ðÅÇÜÁ»ÇÚ¼ðÔÂÉ¶ ÀÃ éÅñ ÃÅåÅÇôåÅÃÚÅÃÚÅÔãÅÚÅÔÆçÅþÍ ÇÜæ¶ðÔÂÉ¶ÀÚæ¶çÇÔÆÃÇÕ ì ä Õ¶ðÔÂÉ¶ ÀæÇÆ ÖÔÅñ ÆñÂÆÔÆì¿ î¿ ÂÉ¶

ü¿ ü¿ ðÖ¯ ▪

ÇÂÃ ÕÇåÅçÅÇôÅÃÀÆ×ðÈ×Ç¿ ÃÅÇÌ ÜÆç¶ÃÅÇÌ ÜÅÇÁÅçÆõÔÅçå éÅñ Ã¿èå þÍ ÕòÆé¿ ñÅñ éÈêðÆÃÇÕÅð ÃÇÔå Üéå Åù Ã¿ëé Õðç ÅÔÇÂÁÅÕÇÇ¿ Åþ ÇÕ ÇÁÅÇÁ» çÆÕñ×Æì ÇÁÅð éÅñ ü¿ ü¿ Õ¶ðÖ¯ëñ»ò»× ×¿ Õ¶ÃÇÕÅð éÅñ ðÖ¯ çÈ¶êÃ¶ÀÔé» ì ÇÚÁ»çÆçÅçÆì»ÀÔé»ç¶ÁÀÀä çÆÀâÆÈ ÇÚ¼þ å¶éÅñ Öõ ÆÇÚ¼ÇÕ î ¶ÇÁÅð¶ÁÅêä¶ ÇÃçÕ å¯âñ¶éÔÁ î ÃÃÈ Ôã çÌ ÅòÜÈ òÆçêî ä»å¯âð¶éÔÁ çÅçÆÀâÆÈ ÇÚ þ ÇÕ Õç¯ØÇÚÁ»ç¶ÀÅê»çÆ»ÁòÅ»î ¶¶Õé»ÇÚ ÁÅêÈ êð ÀÃ Ø¯ÕÆé¶ÁÅÕ¶ÃÇÃ ÇÂÔ Çå¼ÅÇÕ çÅçÆì ÇÜÔé»ÇÁÅÇÁ»çÆÁÃÃ ÃÆÀÔØ¯ÕÆÖÅñ ÆÔÆì ó ÁÅÂÆþÍ ÀÔÇÁÅðÅ î ÃÃÈ Ü¯ÕÅÁµÜ ÁÅêä¶çÅç¶êÃÃ ÜÅòµÇÃÁÅþÍ

ÇÂÔ ÕÇåÅÃÀÆ×ðÈ×Ç¿ ÃÅÇÌ ÜÆç¶ÃÅÇÌ ÜÅÇÁ»çÆõÔÅçå çÁÅðÅÇÇÁÅðæÆ» çÆÁäÏÖ ù Ü×ª çÆþÍ ÀÔÇÁÅð¶ÇÁÅð¶î ÃÃÈ ì Ú¶ÁÅêä ÆÁäÏÖ ù ì ðÕðÅð ðµÜçÇ¶ÔÂ¶ Õ½ñÂÆÕðì Åä Ô¯×Â¶ çêî ä»çÆÁäÏÖ ù òÅðçÇ¶ÔÂ¶ÁÅêä ÆÁäµÜ ù Ãí ÅñçÇ¶ÔÂ¶ãñ¶ éÔÄì ñÇÕ ÔµÃçÇ¶ÔµÃçÇ¶Õðì Åä Ô¯×Â¶

ÖÖ÷çÈÓÕÇåÅçÅÇôÅÇÃÕ î ÷çÈçÇ¶ÜÆé çÆåÃòÆê êð Õðç ÅþÍ ÇÃ ÇÚ ÇÂÔ çðÃÅÇÂÁÅÇ×ÁÅþ ÇÕ ÇÕò¶ÇÂÕ î ÷çÈÁÇÈå òñ¶ÔÆÀµá Õ¶ÁÅêä¶Õ¿ Àµå¶ÜÅä çÆÇåÁÅðÆ Õðç ÅþÍ î ÃÃ¼ í Åò¶ÕÈÃÅòÆÔÕ¯¶Óó Õ Ãðç ÆÔÇµâ ÃÅóçÆ×ðî ÆÁå¶ÕÇÇðÅçÆì ðÃÅä ÁÅÇ êÇÃÇæåÆ»çÅàÅÕðÅÕðç ÅÔÇÂÁÅØì ðÅª çÅéÔÄì ñÇÕ êÈÆÇÌ å éÅñ ÁÅêä¶Õ¿ ù êÈÜÅ Ãî Þç ÅÔÇÂÁÅï åéôÆÈ ðÇÇ¿ ÅþÍ Ç Ôéåì ÷çÈÔî ¶ÅÁÅêä¶Õ¿ ù ÃðÜÅ Ç¿ÇÅÔÇÂÁÅ Ö¶ì ÇÔÃÈ Õðç ÅþÍ ÕÂÆÇÕÃ¶éÅñ Ç×ñÅÇÕòÅéÔÄþÍ ÇÕÃ¶òÆçÖÆ¶ù çÖÄä çÆÕÇôéÔÄÕðç ÅþÍ ×ðÆÆÁ¿ð ðÇÔ Õ¶òÆê»å Ã÷ÅÁ þ Õç ÆÃÅç×ÆÇÕÃ¶éÅñ ÕÂÆÔ¶ÅëÆéÔÄ ÕÂÆÇÕÃ¶éÅñ ÕÂÆÚÅñ ì Å÷ÆéÔÄ êÈÅÇé Ç Ôéå î ÷çÈðÆÕðç ÅÔÇÂÁÅÃÅç×ÆÌ ÇÁÅ ÜÆé ×÷Åðç ÅþÍ

ÇÂÔ ÕÇåÅÇÇÁÅðæÆù ÃçÅÚÅðÕ ÜÆé ×ÜÅðé ñÂÆê¶éÅÇ¿ÆþÍ ÇÂÕ Ç Ôéå Æ î ÷çÈçÇ¶ÜÆé ðÅÔÄÃÇÕ¶ þ ÇÕ ÇÕò¶î ÷çÈçÇ¶î é ÇÚ¼ÕÂÆñÅñÃÅÜ»ÇÕòÅéÔÄþÍ ÁÅêä Æì ÷çÈÆÇÚ ÔÆÖõ ðÇÔ Õ¶ÖÖðî ÷çÈÆÖ»ÚÈÆÖçÅêÌ Åä êð Õðç ÅþÍ

Á¢ÈåÅêÈÅî ÈÈÜÅ çÆÁÅòÅ÷ÓÁÅêäÆ»ÕÇåÅò»ðÅÔÄêÈ×åÆÈÅç çÅÃçÇ¶ÇçÆÊÔÂÁÉ
Êð ÇÂÕ ôÆÈ ù Ü×ÅÀä çÆÕÇôô Õðç Æþí ÀÊÔ ÁÅê òÆÕÇåÅÒÅò»îÅÊÓðÅÔÄÃçÆ»åσ
ç¼¶å¶ÕÚñ¶ÁÅðÔ¶î ÷çÈåÈ¶ÇÕÃÅé ù ÁÅêä¶ÊÕ»êÈåÆÃÚ¶ÈÕðçÆÊÔÂÆò¿Åðç Æþí ÀÃ
ÁéÃÅð ÁµÜ ÀÊÔÃî»éÔÄÇÕÔÅÇÕ ÇÚð»åσÃî ðÅÜ ç¶çìÅÁ Ê¶È ç¼¶ñÕ»Áçð ÚÈ¶ÈåÅÁÅ
üµÕÆþ å¶ÊÈ ÀÊé»Áçðñ Æåì çÆÈÆÈ ÕÂÆÈÕéÔÄÃÕçÅþí ÀÊî÷çÈÈÁçð ÇÂçÆÚ¶ÈéåÅ
ÁÅüµÕÆþ ÇÕ ÀÊÁµÜ ÁÅêä¶ÊµÕ ÁÅê ÔÆÈÖÅÀä ç¶Ü× Ê¯üµÕÅþ å¶ÀÊÁÅê ÔÆÁÅêä¶
ÊµÕ ñÈñò¶ÃÁ ÊÈ ÀÊé»ñÕ»çÅÁÅê ðÅÜ þ å¶ÀÊÇÂÃ ÁÅê ðÅÜ Çº¼ÃÈñ Ê¯Õ¶ðÇÊÈ×¶

ÀÊé»çÆçÈÆÕÇåÅÃ¿× Çï× ÇÚ ÇÂÔ çðÃÅÇÂÁÅÔÇÂÁÅþ ÇÕ ÇÂÔì¶çðç
çéÆ»ÇÕÃ¶ç¶çµÜ å¶çðç ù Ãî Þä ç¶ï× éÔÄþí ÇÂÃ ñÂÆÇÂÉé»Àµå¶ÕÂÆÈÅÈ Ü»íðÃÅ
ÕðéÅÇéðîÈÈ å¶ì¶Áðæþí íÅò ÇÕ îéÚéÈÁÅêä¶ÁÅê¶å¶ÔÆÇéðí ð Ê¯ ñÂÆÀåÃÅÇÅ
ÕÆÈÅÔÇÂÁÅþí ì¶µÕ ÕÂÆçðçÆÇÕÃ¶çÈ¶çÚÆç¶×µõ òÆñµ× Ê¶ðõ¶å»òÆÈ¶çðç ÜîÅé¶
Àµå¶ÕÂÆÁÃð éÔÄþí

Á¢ÈåÅêÈÅî çÆ»ÇÂÔ çõ¶ÔÆÕÇåÅò»ÇÂÔ Ãç¶ÛµâçÆ»Ôé ÇÕ ÕÂÆòÆÇÂÃ
çéÆ»ÚÜ åÊÅâÅéÔÄþí ÁÅê é¶ÁÅê ÔÆÁÅêä¶ÊµÕ»êåÆÃÚ¶ðÇÔ Ê¶Ãí¿Ãñ ÕðéÆþí ÇÂÃ
ÃÇÅð Áçð ÕÂÆòÆÁÆÃéÔÄ Ü¯åÊÅâ¶çðç ù Ãî Þ Ê¶åÊÅâÆÊî çðçÆÕð¶ÃÁ

ÕÇåÅçÆÃÅÇåÕ ÁÅñÚéÅ

íÅÂÆòÆÉÇÃØ çÆÕÇåÅÕÅëÆñÕ ÇèÌ ÔÂÆþÍ ÀÊéÅé¶ÕÇåÅçÆÁÅñÚéÅç¶Çô¶ ÀêðÕÂÆêÃåÕ»ÇïÖÆ»ÔéÍ íÅÂÆÃÅÇÌ çÆÕÇåÅÁçðÕÂÄ×ä Ôé, ÇÜÔé»ÕðÕ¶ÀÊé» çÆÉÔå íÅòÆêÃÃÅÔÂÆþÍ ÀÊé»çÆÕÇåÅç¶Õ¶ÁÇÜÔ¶×ä Ôé Ü¯ÁÅêä¶ÁÅê ÃòËÃêûòà ÔéÍ

ÕÇåÅÕÆþ ? **What is poetry ?** ÕÇåÅçÆ»ì Ôå ÃÅòÆ»êÇíÅòÅò»Çñçƻ»ÔéÍ îÔ»çÇÆòðî ÅÇÇçÆçÆêÇÃ¼ÕÇåðÆçÆÇ¼ÆêÇíÅòÅÇÃ êÕÅò þ–

ÕÕÇåÅÕòÆÇôÇ çÆ»íÅòéÅò»çÅÇÜåé þ Áå¶ÀÊÇÜåé ÇÃåéÅáÆÊÔ¯¶ÇÕ ÀÃ å¯ÀÊ¯ÇÜÔÆ»ÔÆÉÅòéÅò»ÇÕÃ¶çËÇ¶ é ÁçðêËÅÔãÍ ÇÇçÆçÆêÇÃ¼ÕòÆÃÇåðÅéçé é¶ÇïÇÖÁÅþ– ÕÕÇåÅÃÅå¶êÇêÕãä ÇÜäÅçÆÉÅãÆþÍ ÕÇåÅçÆÇÃÕ êÇíÅòÅÇÃÕ êµÛî Æ ÕòÆé¶ÇÃÃ êÕÅò ÇçÆ¼Æþ–

'Poetry is the art of expressing in melodious words thoughts, which are the creation of Imagination and feelings. íÅò ÕÇåÅÇçÆ¼¶ôì ç»Áå¶ÇÚÅò»ù êÌ×àÅÃä çÆÕñÅþ, ÇÜÔó¶Õñêé ÅÁå¶ÁÇÃÃÅÃ çÆÀêÜ ÔéÍ

íÅÂÆòÆÉÇÃØ ÇÃÃ Ôéð ÇÚ îÅÇÕò Ôé ÇÕ ÀÊ ÁÅêäÆ»íÅòéÅò»íñÆÉ»å ÕÕé» åÕêÇÚÅÃÕäÍ êÌÃÜ ÁéÃÅò, ÇÜÔó¶×ä Á×ðÜÆÕÇåÅù éòÆ»ñÆÊ»ÀêðåðéòÅñ¶ ÇñÆêî ìñÜ çÆÕÇåÅÇÚ ÇçòÅé Ôé, ÀÊ¯ÍÅÂÆÃÅÇÌ çÆÕÇåÅÇÚ Ççòà Æ¯Úð Ôç¶ ÔéÍ ìñÜ ùðî»ÇÃÕ êÇÃàðÆçÅîãÆçµÇÃÁÅÜ»çÅÍ ÀÃ é¶êèðÅçÆÇÚ ÃÜð¶ îÜîÈ íð¶ñ¶¶Æ»çÆêò»å¶Çé¶Æ»ÕÇåÅò»ÇïÖÆ»Áå¶ÇÔÃÅò»ÔÆêÕÃ¼ÕåÔéÍ íÅÂÆòÆÉÇÃØ òÆÇÃ¶ÔÆêÕÅò ç¶ÕòÆÃéÍ ÀÊé»çÆ»Ûãæ»ÕÇåÅò»Áçð ÇÔ×ä îÜÈ ÃÆÇÕ ÀÊ ÁÅêäÆ»íÅòéÅò»áÆÉ êÕÅò Á×¶êÇÚÅÃÕäÍ ÀÊ ðî»ÃòÅçÆòÆÃé, ÀÊé»Áçð òðâÜ òðæðî»ÇÃÕ ÕòÆòÅñ¶ÇñçÃéÍ ÀÊé»é¶Õçðå Ã¿çåÕÇåÅò» ÇïÖÆ»Í ÀÊé»é¶è¯ÆÇÃÕ ÁÅÌ ÇÜÔ¶ÇÁÕåÆÌ ÁÅêäÆÕÇåÅçÅÇôÅìäÅÇÁÅÃ ÀÊ ÇÚçé» ðÅÔÄÁÅêäÆ×µñìÅå êÇÚÅÀçÇ¶ÔéÍ

í ÅÂÆòÆÆ ÇÃØ çÆÕÇåÅÔð êµÜ å°À¼ÚÆþ

(Bhai Vir Singh's Poetry is subline from all aspects)

í ÅÂÆòÆÆ ÇÃØ çÆÕÇåÅÔð êµÜ å°À¼ÚÆþÍ ÇÂÃ ù òµÜ-òµÜ êµÜ»å°ò¶äÅ÷ðÈÆþÍ

ÇôÅêµÜ (inner material aspect) : ÇôÅêµÜ å°í ÅÂÆòÆÆ ÇÃØ çÆÕÇåÅÀ¼Ú çðÜ¶ çÆþÍ ÀÃçÅî µÜ ÇôÅÁÇÅÁÅî Õ Áé÷ÈÆÆ»ù êÌ×àÅÀäÅþÍ ÇÂÔ ÁÇÜÔÅÇôÅþ ÇÜÃ ù êÌ×àÅÀäÅì Ôå ÁÇÅÕ¿ Ôæ¿ÅþÍ ÇÕÔÅÜ»çÅþ ÇÕ ÁÇÅÁÅî Õ ÇÕÃî ç¶ÁÇÂÃÃ»ù Çï ÇÜå ÇÚ Çï ÁÅÀäÅÁÇå ÕÇé þ ÇÕª ÇÕ ÇÂÃ êÈÅð ç¶ÁÇÂÃÃ ×¼¶çÆÆ ÇÁÅÅÂÆÈÅÀäò»× Ôæ¿¶ Ü¯ÇÂÔ çÃ éÔÄÃÕçÅÇÕ ÕÆÃÁÅç þÍ ÇôÅÀ¼Ú þÍ ÇÂåé¶À¼Ú ÇôÅ¶ù ÕÂÆÕÂÆÔÆÔæe êÅÃÕçÅþÍ í ÅÂÆÃÅÇÔì é¶Áçðñ¶ÁÇÂÃÃ çÁÅðÅêÌÅî ÅéÅñ Üóé çÆ×µñ ÕÆÆÆþ, ÀÔ Öç êÌÅî ÅéÅñ Üóé¶ÔÂ¶Ãé Áå¶Öñ¶çÆÁòÃæÅåµÕ êÜ üµÕ¶ÔéÍ í ÅÂÆòÆÆ ÇÃØ ç¶ÕÅÇ ÇÃè»å ì ÅÈ¶âÅ åÅÈé ÇÃØ Çï Öç¶ÔéÍ– Bhai Vir Singh believes that the sublimity of the poetry is the dweller of the starry plans of celertical hights. í Åò í ÅÂÆòÆÆ ÇÃØ çÅÇôòÅÃ þ ÇÕ ÕÇåÅÀ¼Ú¶é¹Ûåð»Çï¼ òµÃçÆþÍ

êÌÅî ÅåµÕ êµÜä çÅî Åð× ÀÔé»é¶ÇÁÅð ÔÆçÇÃÁÅþ, ÇÂÃ ù ÔÆÁÃÄÀÔé»çÅ ÕÅÇ ÇÃè»å ÕÇÔ ÃÕç¶Ôí ÀÔ Ôðç çÅÕµåÅÓÕÇåÅÇÚ Çï Öç¶Ôé–

ÃµÚÆÇôî ÇÁÅð çÆ
Ü¹× Ü¹× Úî Õ Çç ÖÅÂ¶
ÃµÚÆ×ã ÇÁÅð çÆ
êÆÆÆ Ôæ¿Æ ÜÅÇÂ
ÃµÚÆ×ã ÇÁÅð çÆ
Ãç Å Ãç Å î ÇÔÕÅÇÂ
ÃµÚÆÁã ÇÁÅð çÆ
Ã»ÂÆ Úðé ê¹ÚÅÇÂÍ

ÀÔ ÇÁÅð ù ÀÔ ÕÜÆÃî Þç¶Ôé, ÇÜÃ çÁÅðÅêÌÅî ÅåµÕ êÔÜÚÁÅÜÅÃÕçÅþÍ

Öñ¶çÅÇè»å **(Theory of Khera or Blissfulness)** – Öñ¶çÅÇè»å ÀÔé»ÜÆé ÕÆ þÓ? ÇÚ ÇÂÃ êÈÅð êÌ×àÅÇÂÅþ–

åé î é ÖÆÆÅ êÆêÆ
Öñ¶Å ÃÅðÆ ÔÂÆ
Öñ»å» ÁÅê» ÇÂÕ ÔÂ¶
¬¿ ¬¿ ×ÂÆ êðÂÆ

Õð òÆÕÂÆæÅò»å¶ÖÞ¶Ãì¿è¿ÆÁÅêä¶Çú Úðò íÅÂÆÃÅÇÌ é¶êì×àÅÂ¶ÔéÍ íÅÂÆÃÅÇÌ ìÔå ÇÜÁÅçÅèÅðÇÕ òÅaÅòðä Çú¼êÕ¶ÃéÍ ÀÊé»ç¶òµâ¶òâÞ¶×ðì Åäæç¶ðÃÂÆ¶ÃéÍ Çòîòß åæ½å¶íÅÂÆòÆÊ ÇÃØ ÀµêðÀÊé»ç¶éÅé¶Ç×ÁÅéÆÊÜÅðÅÇÃØ çÅêÌÅò ÇêÁÃ ÇÂÃ éÅñ ÀÊé»çÆÇú ÚÅðèÅðÅÁÇêÁÅåî Õ ÇÕÃî çÆÊ¯×ÂÆÊÖß¶ÇÚ íÅÂÆòÆÊ ÇÃØ ç¶ÇÃè»å ù Ã. ìñòå ÇÃØ ÁÅéç é¶ÇÃÃ êÕÃð êì×àÅÇÂÁÅÔË

'The end of mystieism is explained by Bhai Vir Singh in his long poem entitled What is life ? He describes the experiences of a young women in search of the meaning of life. It is only when, over whelmed in a state of semiconscious ness, she experiences rising with in her a fountain of beauty and her body and mined are filled with such abundance of happiness that all the doubts are resolved. Ther purpose of life according to the poet is boattain the higher state of consciousness in which body and mind are attined with the absolute resulting in upper happiness and blissfulness.

íÅò íÅÂÆòÆÊ ÇÃØ é¶ðÔµÃòÅç çÅÀçß ÁÅêäÆñî¿ÆÕÇåÅÜÆÊé ÕÆþ ? ÇÚ êì×àÅÇÂÁÅþÍ ÀÊé»ÇÃÕ éÜòÅé ÇÃÃåðÆç¶åÜðÇÁ»ù êì×àÅÇÂÁÅþ, ÇÜÔóÆÜÆÊé ç¶Áðæ åñÅò ÕðéÅÚÅÔçÆþÍ Üç¯ÀÊÕçðå çÆÃçðåÅçÁÅðÅî åð-î×è Ô¯Ü»çÆþ Áå¶éÆÊ ì¶ÕÆçÆÔñå ÇÚ êÔÜ Ü»çÆþ, ÀÃù ÁÅêä¶Áçð¯Ãçðåçç¶çðôé Ôç¶ÔÉ Áå¶ÀÃ çÅ Çîî× Áå¶ÃðÆÊ ÁÕÇÔ ÁÅéç çÆÔÅñå ÇÚ êÔÜ Ü»ç¶ÔéÍ Çâæ¶ÀÃ ç¶ÃÅð¶ÔÆòÕ¶çÈ Ô¯Ü»ç¶ÔéÍ ÕòÆÁéÃÅð ÜÆÊé çÅÀçß ÀÚß¶ÆÚÅ¶éÅåÕ êµÜäÅþÍ ÇÜÃ ÇÚ ôðÆÊ Áå¶ Çîî× ÀÃ êÌÈéÅñ Üõ Ü»ç¶Ôé, Ü¯ÇÁÕåÆù ÖõÆÖß¶ÁÅ¶ÁÅéç çÆÁòÃæÅÇú¼ êÔÜÅª ç¶ÔéÍ

Õñêé Åêµ **(Aspect of Imagination)** – íÅÂÆòÆÊ ÇÃØ Áçð Õñêé Åì ÔÅ ÀµÚ þÍ ÀÊé»ÇÃÃ êÅÃ¶ÈÞµñÓå¶ÕÇåÅÇñÖÆÁå¶çÈ¶êÅÃ¶ÕÕâß¶ÀêðòÆÕÇåÅÇñÖ Çß¼ÆÇÂÔ ÀÊé»çÆÕñêé ÅçÅÕî Åñ ÃÆÜÅÔéÃé (Johnson) é¶ÕÇåÅçÆêÇñíÅòÅÇÃÃ êÕÃð Çß¼Æ þ–

'Poetry is the art of uniting pleasure with truth by calling imagination to the help of reason' íÅò ÕÇåÅÖõÆù ÃµÚ éÅñ Ü¯é çÆÕñÅþ, êð ÇÃÃ êÕÃð çÆêÇ ÁÅÇú ðÕ çÆÃÔÅÇåÅÕñêé ÅÕðçÆþÍ

Õâ¶ÕÇåÅå¯ÀÊé»çÆÕñêé ÅçÅêåÅñµ× Ü»çÅþ–

ëµñ ×ñÅ å¯ÇÕÃ¶êÇú ÁÅ
ÁÅò¶ Õî¯ñåÅ ç¶ Ã»ÂÆÊ

ÇÂÔ ÃÔêä, ÇÂÃ ÃÔñ ÃÔÜ ù
ù ÇÕª ÕÇÂÁÅì Ü ñÅÂÆ?
î Ãåà Áñ Ãåà Æ Ãð ÇÚ ÃÔä¶
ÔÃ ÇÕÔÅ: ÒÒì ð éÔÄ î ëï,
åõ éÔÄ ç Æ ëµà Æ í Åò¶
î ¶¶ î ½Å é¶ Çñ Ö ñ ÅÂÆ

Ôõ ò Æï Ôå ÃÅðÆ» ÕÇ åÅò» ÇÚ À Ú çðÜ¶ç Æ Õñ êé Åò ¶ÐÆÜÅÃÕç Æþí â Å í Å× Æðæ Çôð ÇÇÆç¶êÌÇÃÆ¼ÁÅñ ÚÕ Çñ Öç¶Ôé– Áéí ëï Æ Ç¼ âµ Æ Ô Â Æ Õñ êé ÅÜ» êÌÇí Å Ç ÚÜç° ÇÕÃ¶ÃÆð Ç ÚÅð çÅêò¶ ì Æé Æç Æ Ç Õð êÅé Åñ Ôç Åþ å» Õ Ç åÅçÅÜéî Ôç Åþí

Áðæêµ Ü **(Aspect of Meaning)**– í ÅÂÆÃÅÇì çÆ Õ Ç åÅÁçð âÌ¶Áðæ Çñç¶Ôéí ÇÂÃ êÜ å°ò Æ À Ô ì Ôå ÔÆÀµÚ çðÜ¶ç¶Õò Æ Ôéí Áðæêµ Ü å° Õ Â Æ Ûã Æ» Õ Ç åÅò» ì Ôå À µÚ¶çðÜ¶ç Æ» Ôé–

Çñ¼¶å» ñ× ç¶î ëï
ëµñ» ç¶Ôñ Åð¶
ÜÅé î ¶Æêð Õµ Ãç Æ

èÌ Æ Õ Ç åÅò Æ Ç Ã¶Ôêè Õ Åð çÆþ–

èÌ Æ Õêó¶è Ç Á»
ò Æ Å Ô Ô Ç Ã Á Åð!
Çê Ûñ¶êÃï Á Å Ç Ô Å
î Ê Á µâ Æ Ã Ç Åð í

À êð Õå çÔ» Õ Ç åÅò» Áçð ÔÆí ÅÂÆÃÅÇì å¶À µÚ Áðæêì à ÅÂ¶Ôéí êÇÔñ Æ Õ Ç åÅ é¶í ÅÂÆÃÅÇì çÆí Åé Ç Ã Õ Ãçæå Æ ÐÅÔÄ À Ôé» ñÕ» ç¶î é» ù êì à Å Ç Á Åþ, ÇÚÔó¶êÌ Åâî Å éÅñ Áçð Ôç¶Ôéí Áñ¶çÁñ¶ç¶Ã Ãð Åð æ À Ôé» ù Úx¶éÔÄñ× ç¶Áå¶Ç Ôé» ù À Ôí × ç¶Ôõ¶ò Æ Á Ü¶Á Ü¶î Ç Ã Ãê Õðç¶Ôéí Ç Ã Õ Ç åÅð Å Ô Ä Çê î ðåÅçÅ À êç¶ Çê¼Å Çx Á Å þí Ç Ã Õ Ç åÅå° À Ú¶Áðæ Ç Ô Çñç¶Ôé Ç Õ Ç Á Õå Æ ü× ñ Ü¼Æ Çê ÅÁ Å Ç ì ðÅÂÆ» å° ì Úä Å Ú Å Ôê Å þ, Çª Ç Ç Ô ì ðÆ» Ú Æ» Ô Æ Ôé Ü Ã Åù êì Åâî Å å° çê ñ Ë Ñ¶Úñ Æ» Ü» çÆ» Ôé êð Ã Åù î Ç Ã Ê ò Æé Ô Ä Ôã Çê Æ» í

Õî ñ × ç Æ Ç Ú å¶ î ã Æ **(Kamal Godi wich trail moti)**– Õî ñ × ç Æ Ç Ú å¶ î ã Æ ò Æ Áðæêµ Ü å° ì Ôå Ô Æ À µÚ Æ Õ Ç åÅþí Ç Ã çÅÁ Çâî Ãç¶ ì Ôå Ô Æ Áðæê Ëä þ–

ÒØµñ¶ Ã½¶ êÅåôÅÔ Â¶æ¶ À¹æ¶ ÁÅê,
Áî ð Ö¶ î Ë À Ã ç Æ Ö¶ Çâ Åò¶ì ÅêÍÓ

ÇÂæ¶ÇÂÔ ÇÚÅò êÌà àÅÇÂÁÅþ ÇÕ êÌ Åâî ÅÔÆÕðé ÕðÅòéÔÅò þÍ ÃÅòÆÔÆÇÃòàÆÀÃç Æ ðÚÆÔÂÆþ Áå¶ÀÃ çÁÅòÅì äÅÂÆ× ÂÆÇÃÕ Ö¶ þÍ ÀÊÔ êÌ Åâî ÅÖç îéÖ»ù ÇÂÃ ÃÇÅò Áçð íÜçÅþ Áå¶ÀÊé»ù ÜÆé éÅâÕ Áçð ðñ ÇççÅþí Ôð¶Ô îéÖù ÁÅêäÅðñ Çéí ÅÀäÅ êÉçÅþí ÇÂÔ ÃÇÅò ÇÂÕ Ö¶ å¯ÇÃòÅÕÞ Ôð éÔÄþí

Ã½ðï êµÜ **(Aspect of beauty)**– Ã½ðï êµÜ å¯í ÅÂÆòÆÇÃØ é¶ Ôå ÀµÚ êµèð çÆ»
ÕÇåÅò»Çí ÖÆ»Ôéí ÕÕ¿çÆÕÕñ ÅÂÉÇÚñÅÃ½ðï Áéêî þÍ ÇÂÃ ÇÚ ÇíÇÁÅþ–

ÒÕÃêé¶ÇÚ åÃÆÇñ¶ÁÃÅù
ÁÃ» èÅ ×ñòÕóÆ êÅÂÆ
ÇéðÅ éÕ åÃÄ Ôµæé ÁÅÂ¶
ÃÅâÆÕ¿çÆðÔÆÕñ ÅÂÉÓÓ

ÒæÅ×ñòÕóÆêÅÂÉôìç ÁÅêä¶ÁÅê ÇÚ¼ Áðæêé Ôé Áå¶í ÅòÆÃçðåÅêÉÅÕðç¶
Ôéí ÇéðÅéÕÓÇÚ¼ ÇéÓçÆç¯òÅò òðå¯é¶Áéêî Ã Éêë ÅÕÆÅþ, ÇÚÃ å¯Ãçðå Åç ÅÜéî
ÕÇÂÁÅþí

êµæð»ÇÚ¼ÁÅòÅ- ù Ãéä ÅòÆÇÂÕ éòÄêÕÅò çÆÃçðåÅþí Õ¿ç¶êµæð ÇÚ¼ ÕòÆ
ÇíÖçÅþ–

îÅòçâ ù îÅò ÇÁÅ
ÒÕÂÆí µçåÓÕÇçÆñÂÆ
êð Õ¿çÆêµæð»ÇÚ Ôä åÕ
ÃÅù ÃÆÃÔÆÔÂÆ

íÅÂÆÃÅÇÌ é¶ÇÂæ¶çµÇÁÅþ ÇÕ ÇçÃåÉ Áçðñ ÆÉµà ÇÕÃ êÕÅò Ççç¶ÆÔî ñÅòð»
ù ÇÂæ¶ÇíÁÅÂÆÁå¶ç¶ çí¶Ôéð å¶ÇçÁ»çÆåì ÅÔÆçÅÕÅòä ì äÆ

Ã½ðï ÀêÜÅÀä ÇÚ íÅÂÆÃÅÇÌ çÁÅòÅòðå¶×Â¶Áñ¿ÅÅò»Áå¶ðÃ»é¶íÅòÆÇÂÅ
êÅÇÂÁÅþí

íÅòÅêµÜ **(Aspect of Language)** – íÅòÅç¶êÖå¯ÕÇåÅçÅçéðäÅÕðé ñÂÆí Ôå
Ôµ òÇäÅêÉçÅþí ÇÂÔ òÇäÅêÉçÅþ ÇÕ ÕÆòðåÆ×ÂÆí ÅòÅÃêµòà þ, ÕÆí ÅòÅÁçð ÇççÎ
Áå¶òÔÅÔé, ÕÆí ÅòÅÇôÇù áÆÃ åð»êÌàÅÃÕÆþ, ÕÆÇôÇ¶Áå¶êÌàÅã¿ ÇÚÕÅò
ÃÎÅ ÜÉ îÜÉÇ þí

Üçªí ÅÂÆèÆÆÇÃØ çÆÕÇåÅÀêð é÷ð î Åðç¶Ô»å»êåÅñµ×çÅþ ÇÕí ÅÂÆèÆÆÇÃØ çÆÕÇåÅÇÚ ÃÅðÆ»ÀêðñÆ»ÚÆ»Ôé, ÃêôàåÅþ, ôëÆÁå¶Çô¶ÇÚÕÅð Ãåñé þ, íÅðÅÇô¶ç¶ÁéÕëÈ þ, ôìç»çÆÚã ÇÁÅé éÅñ ÕÆÆ×ÂÆþ, ôìç»ù áÆèåð»Çê¼ÕÆÆÅÇ×ÁÅþÍ ÇÕå¶ÕÂÆèÆÈèÈôìç éÔÄÇñçÅÁå¶Ôð¶Ó ôìç Ú×¶ÕÅðÆèð ò»× ÁÅêäÆèæ»Çê¼ þÍíÅðÅÁÇÁÅåî Õíð»ù Ãðñ ã× éÅñ êÈàÅðÔÆþÍ ÓÁàÕÓÕÇåÅåªíÅÂÆÃÅÇÌ çÆíÅðÅçÆÃðñåÅçÅÇ×ÁÅé Ôê¿Åþ–

ÒÁàÕäÅéÅÕî¿ î¶ÅÁàÇÕÁÅÃ¯îÅÇðÁÅþ
ÁàÕéÅñ î½çÅþ
ÕÂÆÁàÕçÅéÔÄÓÓ

íÅÂÆèÆÆÇÃØ çÆÈÈÆÇÂÔþ ÇÕÀÔÃðñ ôìç»ðÅÔÄìÔå âÈÆÆ»ðÔÅÊèÈé ðî÷»êÈàÅÀäÇÚÃëñ ÔÂ¶ÔéÍêÌ¯ÃÜíÅÂÆèÆÆÇÃØ çÁÅðÅçðÃÅÂ¶ÇÀ¶çåêÕÓçÃ¿è ÇÚÇñÖç¶Ôé– ÇÂÔåêåêÕÅòÅÂÆçñÁðÈçÅþÍèðåÆèÅñ ÇÂÃçÅÃ¿è ÇÕª Ü¯×ñÅçÆÔÇ ÕÅðäþ, ÇÂÃñÂÆÀÔÁÅ ÇÚÕóÇÚÁÅêäÅòÜÈñìñéÔÄÃÕçÅ

ÒÇÙÓÇÚÇñÖÁÅþ–

èðåÆç¶Ô¶å× Çñ ñÕÍ¯
éÅñ ÁÃ»ÇÕª ñóç¶?

êÈé»åî Õã× é¶ÕÇåÅù òèÆÅÀìäÅÇÂÁÅþÍíÅÂÆèÆÆÇÃØ çÆÕÇåÅåªÁÅé¿ çÆèÈÅêåÆèÆÔ¿ÆþÁå¶êÌèéÅñ Çñä çÆÀµÚÁòÃæÅÀêðêµÜä çÆÔµñÅôÁÆèÆÇñçÆ þÍ

éÅÕÆåµå **(Dramatic Element)**– íÅÂÆèÆÆÇÃØ Á¿ðéÅÕÆåµå òñ ÃÌÆÜÆÁÆÈÕÃñÅ (G.S. Khosla) é¶ÃÇÆÆ ÕÆÆÅþÍ ÀÔé»é¶ÇÂÃ Ã¿è ÇÚ¼ÒÅäÅÃÈåÇÃØÓÇÚª À¿ÅÔðä»Ç¼ÆÆ»ÔéÍíÅÂÆÃÅÇÌ çÆÆ»ÛãÆÆ»ÕÇåÅð»Á¿ðòÆÇÂÔéÅÕÆåµå òÇÔÁÅÜÅÃÕçÅþÍ ÇÂÃù ÁÃÄÇ¿ÜðÇçÆÃÔÈå»Õðé òÅñ¶ù ÕÇåÅÁ¿ðòÜÃÕç¶Ô»–

÷Åñî ÖóÅÔòÅÖñÆÇÚ
ÁÅÖ¶ÒÇ¿ÜðÅÃÔäÅÓ
ÇÚ ÁÅÜÅð¶Ç¿ðî Ëê¿Û»
ÇÕ¿Åþ îé îÔäÅ?

Ôð òÆÕÇåÅð»Á¿ð ÇÂÔ×µñ òÜÆÜÅÃÕçÆþÍ ÒÇåÁÅðÆ»ÓÕÇåÅÁ¿ð òÆÇÂÃ

êÕÅõ çÅåµà ÇñçÅþ–

ð»ÞÅì ëÅåÖå Ô÷Åõ¶éÅñ íÅ ÆÉ»ÁóçÃÁ

Õñ ÅçÅî Ôµà òéÞÕåÅçÅêÃÅõ þ **(Purpose of Art is moral exaltation)** – Õñ ÅçÅ îÔµà òéÞÕåÅçÅêÃÅõ þ Áå¶ÇÁÕåÆü éÞÕ åõ½å¶ÀµÚÅÀáÅÀä ÅþÍ íÅÂÆòÆÉÇÃØ çÆÕÇåÅÇÃÃ Àçõ ù êÞÅÕõçÆþÍ ÇÂÔ ÇÁÕåÆü ÁÇÁÅåî Õ åõ½å¶ÀµÚÅÀáÅÀä çÆÕÇôÕõçÆþÍ

íÅÂÆòÆÉÇÃØ ÇÂÕ ÀµÚ çðÜ¶çÅî ÔÅé Õòþ

Çéôõõô **(Conclusion)**– íÅÂÆòÆÉÇÃØ çÆÕÇåÅÇôõ¶ÁåÕñÅçÕ»êÖ»åσÀµÚÆþÍ ÀÊé»çÆÇÂÔé»êµÜ»åσÀÚµåÅé¶ÔÆÀé»ù ÇÂÕ ìÔå ÀµÚÅÕòÆï äÅÇÂÁÅþÍ ÇÂÃ ñÂÆ ÀÊé»ù ÇÂÕ îÔÅä Õòþ ÆÕÇÔäÅÔÆÀÇÚåþÍ

ÕÇåÅçÆÃÅÇåÕ ÁÅñÚéÅ

ÕÇåÅç¶ÁèÅõ å¶ÕòÆçÆÕÅÇ ÕñÅÇôÇåÅÅÂÆ»

íÅÂÆòÆÉÇÃØ çÆõÉÉÆÇéÜÆå¶ïÇÃÕÊÉÀÊé»çÆÕÅÇ íÅõÅù òÇÜä å¤êåÅñµçÅþ ÇÕ ÀÊé»çÆÕÅÇ íÅõÅÁçð ÕÞ ÖÅÃ ÇôÇåÅõ»Êé, ÇÜÊé»ÕÅõé ÀÊìÊå Ç÷ÁÅçÅñÕÇèÌ ÊÂ¶Áå¶ÁµÜ òÆÀÊé»çÆÕÇåÅù ìÊå Ç÷ÁÅçÅêÇÁÅÜ›çÅþÍ

ÕÅÇ íÅõÅù Ú¥¶Êä ñÂÆÇÜÃ ÚÆçÆÃí å¤Ç÷ÁÅçÅñõ ÊçÆþ ÀÊÇÂÊþ ÇÕ ÕÇÊä òÅñ¶ÕÑ ÕÇÊä ñÂÆÕÂÆ×µñ ÊäÆÚÅÊçÆþÍ êÇÃ¼çÅõêçÕ ÃØéÊÅòð (Schopenhaure) é¶Çñ ÇÜÁÅÊË

The first rule, for a good style is that the author should have some thing to say the longest of this rule is a fundamental defect in the philosophical writing.

íÅÂÆòÆÉÇÃØ çÆõÅÇ íÅõÅç¶ÇôÇ ×ä– íÅõÅÇÜÁÅñ»ç¶êì×à çÅîÊåòêÈé ÃÅèé ÊçÆþÍ ÕÂÆñ¶ÕÕ å»ÇÂÊ ÕÇÊçÆ¶Êé ÇÕ íÅõÅÇåéÆÇ÷ÁÅçÅîÊåòêÈé ÊçÆþ ÇÕ ÁÃÄ ×µñ ÕÇÊ ÃÕç¶Ê»ÇÕ ÃÅÇÊå ÁÅèä¶ÁÅè ÇÚíÅõÅçÅêì×àÅÊçÆþÍ ÕÇåÅÁçð íÅõÅòµñ ÇôÇ ÇèÁÅé çÆÅêÈÅþ ÇÕª ÇÕ ÕÇåÅçÆÃøñåÅÕÅøÆÊçÆ åµÕ ÇÂÃ ×µñ Àµêð ÊÆÇèíð Õðç ÆþÍ

íÅÂÆòÆÉÇÃØ çÆí ÅõÅíÅò¶ÁÇèÁÅåî Õ ÇÚÅõ»ù êì×àÅÀä ÕÅõä ÁÅ ÇÁÕåÆçÆ íÅõÅå¤Õµþ òµÜõÆþ, êðåÈÇèð òÆÀÃ Áçð ÃêôàåÅçÆÕî ÆéÊÁ ÀÃ çÁÅõÅÇñÖÆ×ÂÆ íÅõÅÊõÑù ÃîÞ ÁÅÜ›çÆþÍ ÕÂÄñ¶ÕÕ ÁÇÜÊ¶ÊçÆ¶Êé ÇÜÊó¶ìÞñ íÅõÅÁÅèä¶Ç×ÁÅé ÕÅõé òðå ñÈÇ¶Êé Áå¶ÁÅèä¶ïé Áçð ÇÂÊ ÇÚÅõ ìäÅñÈÇ¶Êé ÇÕ ÊõÑ ÇÂÃ íÅõÅù ÃîÞçÅþÍ êðíÅÂÆÃÅÇÌ é¶ÁÇÜÊÆíÅõÅâÈ¶ÇÚÅõ»ù êì×àÅÀä ñÂÆòðåÆþ ÇÜÊóÆÊõÑù åñåÃîÞ ÁÅÜÅçÆþÍ Áå¶ÁÅ êÅõÕù ÀÃ Àêð ìÊåÆÇÊé éÊÄÕõéÆêÈÇÆÁÇÂæ¶ ÕòÆçÆÕÇåÅÊòµè ÇèÁÅõ ÇÚ¼êì×ÅîÓÇÚ¤ÀçÅÊõä Çæ¼ÆÜÅðÊÆþ–

ÇÃÕçÆéçÆÜÅñ Üµèð»

Üç ÃÔ¹ ÃÅ× ð êÔ¹ÚÆ
ÀÃ å¯ò µè ÇÁÅð ÇÚ êÀÆî
Çñä Á×ÅÔ» ÁÅÇÂÁÅÍ
(ñÇÔð ÔñÅð¶ êéÅF@)

íÅÂÆòÆÆÇÃØ é¶âÈØ¶íÅò Ãðñ íÅòÅÇÚ ÃîÞÅÂ¶ÔÉ ÇÕÜ¶Ôð îéÜ¼êÌÅâîÅù ÇÁÅð Õðç Åþ å»ÀÔêÌÅâîÅÁµ×¶òµè ÇÕ ÁÇÜÔ¶ÇÁÕâåÆù ÁÅèä¶ÕñÅò¶ÇÚ¼ñËñÈÅþÍ Ü¶ îéÜ¼êÌÈÇÁÅð ÇÚ ÚÅð Õçî åðçÅþ å»êÌÈÁµá Õçî Úñ Õ¶Áµ×¶òµñ ù òµèçÅþÍ

íÅòÅÇÚîØÕåÅ**(Orgionality in literature)** íÅÂÆÃÅÇÌ îÅÞ¶ç¶ÃéÍ ÇÂÃ ÕÅðä ÀÔé» Õ¶ç ðÆÍ ÅòÅçÆòðå¯ÕÅÆÆþÍ ÀÔé»çÁÅðÅòðåÆ×ÂÆÍ ÅòÅàÕÃÅñÆþÍ

ÀÔ Õò ÆÃËñ ÕÔÅÀä çÅÔµÕçÅð Ôç ÅþÍ ÇÜÃ çÆÕÅÇò íÅòÅÇÚîØÕåÅÔç ÆþÍ êÌÇÃÈ¼ÁîðÆÆçÅðôéÕ ÁËðÃé é¶ÇÂÃ ×ä ù ìÔå ÔÆÃñÅÇÔÁÅþÍ ÀÔ ÕÇÔç Åþ–

Origionality is independence, not rebellion : It is sincerity, not antagonism.

íÅò îØÕåÅÃåäðåÔç ÆþÍ, ÇÂÔì×Åòå éÔÄÔç ÆÇÂÔòëÅçÅð Ôç ÆþÍ, Çòðë ÆéÔÁ

íÅÂÆòÆÆÇÃØ çÆÕÇòåÅÁçð ÇÜÔóÆòÆÆ íÅòÅòðåÆ×ÂÆþ, ÀÔ ÕÅëÆÇÜÁÅçÅîØÕ þÍ êÌêÈé ÇÃØ çÅÇòÚÅð þ ÇÕ ÇÂÔ íÅòÅÕñ ñ ìÅÔðñÅêÌÅò éÔÄêÅª çÆÃ×¯èð ÁÅâîÅ ù àÈçÆþÍ íÅÂÆÃÅÇÌ é¶ÕÞ åÕ»×ðì ÅäÆÇòÚ¯ñÂÆ»Ôé, êð ÕÇòåÅò»Áçð òðåÆ×ÂÆ íÅòÅÀÔé»çÆÁÅèäÆÔÆþÍ ÀÔé»ÁÅèä¶ÇòÚÅð»ù êÌ×àÅÀäñÂÆÁÅèäÆÕÅÇò íÅòÅÖç ØóÆÁå¶Áçð ÇèðÅñÅÚîåÕÅð êÈçÅÕâÆÁ ÀÔéÃÆÆ ìÅò ÕÇòåÅÇòÚ ÇñÖç¶Ôé–

ÇÜª îÅò» ÇÅÀ¹ áâÆÆ» ÛÅò»
ÁÃ» åè¶ çÆÆ» ÇÅáÆÆ»,
áâÆêï ÅðÆ×ç åè¶ çÆ
ÛÅò» Çñ¼ÆÆ» Çñ¼ÆÆ»Í

ÇÂÔé»ÃÅð»Áçð íÅòÅÁçð ÚîåÕÅð êÈçÅÕðé ñÂÆÁñÕÅð»çÆòðå¯ÕâÆÆÔÂÆþÍ ÇÜÜÜª îÅò»ÇÅª áâÆÆ»ÛÅò»ÓÔôìç»ù êóä å¯êåÅñµ×çÅþ ÇÕ ÇÂÔ¶ÀêÎ»ÁñÕÅð çÆ òðå¯ÕâÆÆ×ÂÆþÍ

êÅâÕ Ü»ÃÈ¶ù ÜÕä çÆòÕÅÆ**(Power of luring reader or listener** íÅÂÆòÆÆÇÃØ çÆÕÇòåÅÁçðñÆíÅòÅÁçð ÇÂÕ Çôñ ×ä ÇÂÔ þ ÇÕ êÅâÕ Ü»ÃÈ¶ù ÁÅÕðÇåÕðÕ¶ ÁÅèä¶éÅñ êÈÆåð»ÜÕñÈçÆþÍ

ÁËÉÁËÉ. «ÕÃÃ **(F.L. Lucas)** é¶ÇÕÔÅþ ÇÕ ôì ç ì ÔÅ Ç÷ÁÅçÅôÕåÆÅñÆòÆÔ¯ÃÕç¶ Ôé Áå¶ì ÔÅ Ç÷ÁÅçÅç×ÅÅ÷ òÆÔ¯ÃÕç¶Ôé (words can be more powerful and more treacherous than we some times suspect)

ÇÂÆ¶ôì ç» çÆì ÔåÅåÅêì àÅÂÆ× ÂÆþÍ ÇÂé» é¶ÇÂÆÅµÕ ÇÕÔÅþ ÇÕ ÇÜÃ íÅôÅç¶ ÚÎ åÕÅõ çÅÁÇÕÃÃ éÔÄÔÇÅ, ÀÔÃÅÇÅ ù êðÖä ç¶ Åñ¶Çú¼ (half blind and half dumb) Áé» Åå¶×ÅÔÇÅ ÔÉ

íÅÂÆòÆÉ ÇÃØ ôì ç» ç¶ÜÅçÈç¶î ÔåòÅù ÃîÞç¶Ôé Áå¶Àé» å¯êÈÅêÈÅñÅ ÀáÅª ç¶ÔéÍ

ôì ç» Áçðñ ÅéÅç **(Nad in the words)**– íÅÂÆòÆÉ ÇÃØ çÆÕÇåÅÁçð ÇÃÕ êÕÅõ çÅéÅç þ, ÇÜÔóÅì ÔÅ ÔÆØà ÕòÆÉ» ÇÚ Çñç ÅþÍ ôì ç Ü» Áµõõ Áçðñ¶éÅç çÅñÅ ÇÂÔòÆõÇçÅþ ÇÕ Çñ ÖÆ» Ãåð» ÇÚ Ã×çÆÉÅîÕåÅÁÅÜ» çÆþÍ ÇÂÔÇ ÁÅÃÇÜ Ã÷ÅõÕ Ô¯Ü» çÆþ Áå¶ÕòÆÙ ÇÂÃ ì Åõ¶ÕÂÆÜåé éÔÄÕõéÅêÇÃ ôì ç» ç¶Áçðñ¶éÅç çÆÉ» ÀçÅôä» íÅÂÆòÆÉ ÇÃØ çÆÕÇåÅÇÚ æ» æ» Çñç ÆÉ» ÔéÍ ÕòÆÇÂÔé» éÉÅé¶ÅõîÕÅ Çñ ÁÅÓÇÚ Çñ ÖçÅþ–

ÇÂÔé» éÉ» é¶îÅõ îÕÅ Çñ ÁÅ
àõ Ü» ç¶é¶ì é ì ÔÅ Çñ ÁÃ
Çé» Ã×ñ» ç¶ÕµÃ ÕÃÅ Çñ ÁÅ
Çé ÅÕî» ç¶ìðçÅ ì é Å Çñ ÁÃ

ôì ç ÁéêÃÃ **(Shabad Anupras)**– íÅÂÆòÆÉ ÇÃØ çÆÕÇåÅÇÚ ôì ç ÁéêÃÃ çÆòðå¯ çÆÉ» ÁéÇ» ÀçÅôä» Çñç ÆÉ» ÔéÍ ÖñÆÔôì ç Áå¶ÖÁµõõ çÆòðå¯ òÅõ÷ òÅõ ÕõÕ¶ íÅÂÆÃÅÇì é¶ÁÅêäÆÕÇåÅÖçð çÆÃÇÚ òèÆÉÅã× éÅñ ÁéêÃÃ êÉÅÕÆÉÅþ–

Áå ÔÅõ Õ¶ì ÇÔ Ç×ÁÅî Üù
ÖñÉÆÉÖñÉÆÉÜêçÅ
Çñò ñÉÆÇÚ ñµ× ×ÂÆÁçð
Áçð ñÉÆÁÅÂÆ
ñÉÆòÆÔä ÇÜ¼ÖÅÇÂ Õ¶
îÜù ñíçÆÁÅÂÆ
îÉÖñÉÆÉÖñÉÆÉêÂÆÕÉ¶
îÜù Ãï Åä éÅÕÅÂÆ
ÖñÓçÆòÅõ òÅõ òðå¯ÕîÅñ çÆþÍ

Áðæ»Áå¶Ãx¿Æ£ çÅÃî¶ **(Right use of meaning and musical aspects both)**– íÅÂÆ òÆ£ÇÃØ çÆÕÅÇ íÅòÅÇÂÃ êÕÅò çÆþ ÇÕ ÀÃ Á¿ðÃÅÀ¶ (Sound) Áå¶ÃÆ (Sense) ÇÂÕÇÕ Ô¯×Â¶ÔéÍ çÔ»ù Çé ÖÞéÅî ÕÇñ þ, êð çÔ»ç¶Çñò¶ðÊ éÅñ¯Áå¶çÔ»Çú ÚÕÅò ÇÂÕ êÕÅò çÅÃ¿ñé Ôã éÅñ íÅÂÆÃÅÇÌ çÆÕÇåÅÇú ÇÂÕ êÕÅò çÅÚîåÕÅò êÊÅÔ¯Ç×ÁÅ þÍ ÇÜò¶

Áµx¶ÇÜÔóÅ òµèçÅ éÅ
ÜÅä¯ÇÊÛ»Ô îó ÇÞÔÅþ
ì¶çÆÁÅêäÆì¯çÅ å¶
ð¯çÅ þ éÅÌäÅÍ
(ñÇÔð ÔñÅò¶êéÅIA)

ÕÅÇ íÅòÅÁ¿ðñÆÃ¿ðåÅ **(Beauty in poetic language)**– íÅÂÆÃÅÇÌ çÆÕÇåÅ Á¿ðñÆÃ¿ðåÅÔÆéÔÄ ÀÔé»çÆÕÅÇ íÅòÅÁ¿ð òÆÊÂÕ êÕÅò çÆÃ¿ðåÅþÍ ÇÂÔÃ¿ðåÅ ÁÅÀä çÅÕÅòä íÅÂÆÃÅÇÌ çÆòèÆÅôÊÆþÍ ÇÂÔÃ¿ðåÅôì ç»çÆáÆÊ Úã, ÀÔé»çÆ áÆÊ òðå¯ðÅÔÄ ôì ç»Á¿ðñÆèéÆÁå¶×åÆù êÛÅéä éÅñ êÊÅÔ¿ÆþÍ

ÖÁàµÕÓÕÇåÅÇú¯ÇÂÃ çÆÀ¿ÅòäÇñçÆþ–

ð¯¶éÄ îË êÊÅ êÊ
â¯¶ ÕÆ¶ ÕÂÆ ÚÊ,
Áµx¯íéçÅ¶ÃÆî Ê
òÊÆî Ê Ú î¯çÅÍ

íÅò»ç¶Õ¿ðåÆèÌ×àÅðÅÔÄòÆí ÅÂÆÃÅÇÌ çÆÕÇåÅÁ¿ð ÇÂÕ êÕÅò çÆÁÇÜÔÆ Ã¿ðåÅÁÅÂÆþ, ÇÜÔóÆòðéä å¯ìÅÔò þÍ ÁÅêäÆ»Á¿ðñÆ»íÅòéÅò»ù ÀÔé»Çé» ÇÞÜÕ êÌ×àÅÇÂÅþÍ

ÁÖÅä»Áå¶ÔÅòÇÁ»çÆòðå¯**(Use of Sayings)**– íÅÂÆÃÅÇÌ çÆÕÇåÅÇú ÁÖÅò» Áå¶ÔÅòÇÁ»çÆòðå¯æ»æ»ÇñçÆþ, ÇÂÔòðå¯ìÔå ÇÃÁÅäê éÅñ ÕÆ£Æ×ÂÆþ Áå¶ ÇÂÃ êÕÅò ÕÆ£Æ×ÂÆþ ÇÕ ÕÇåÅÁ¿ð Ã¿ðåÅÁÅò¶ÖÁ¿ð çÆà¶ÓÓÇÚ êØðé ÜÅäÅÓ Ôèµæð ôÆ£ÅÔÆ£ÓÇú ÁÅêÅêÆéÅÁÅÇÍ ÇÂÃ êÕÅò çÆÆ»Áé¶»ÀçÅÔäÇñçÆ»ÔéÍ Ôèµæð ôÆ£ÅÔÆ£ÓÁ¿ð ÇñÇÜÁÅþ–

ÁÅêÅ êÆ£ Á×ËåÅê ÃÇÔ,
ìä ôÆ£Å éÊ îË êÅÇÂÁÅ

Ôä ñÚ» îËÔÆì äéÅ
Ü¶÷ðì éÅÕÂÆÁÅò¶ (êéÅGB)

ÇÂæ¶ÕÁÅêÅêÆéÅÓÁå¶ÕÜðæÁÅª çÅÓç¯îÊÅò ð¶òðå¶ÔéÍ

éò¶ôì ç ÃîÃÃ **(New Samas)**– í ÃÂÆòÆì ÇÃØ é¶ì Ôå ÃÅò¶éò¶ÃîÃÃ Øó¶ÔéÇÜò¶ ÕÃÜÓéÄçÍÜõ îÜì Õçð Ôéð ÁÅÇÍ ÇÂÃ êÕÅò çÆÀçÅÔòä òÍÐ–

îËêµæð ÃµÜ éÆÇ¶ÃµåÅ
ÇÚ Ãêé¶ÕÂÆÃäÅò¶

ÇÂæ¶ÃîÃÃ çÆòðåºÃÔÆäæ éÅñ ÕÆÆÆÔÂÆÞÍ íÃÂÆÃÅÇÌ çÆÕÅÇò íÅòÅÌÔå ÔÆÀµÚ çðÜ¶çÆÞÍ íÅòÅÃÚÅò çÅîÅÇéÁî ÔÇÆÞÍ Ü¶ÇÚÅò Áµ×¶áÆÕåð»éÅêÔÚäå»ÃîÞ¯ÇÕ íÅòÅéÕÃÅéçÅò ÞÍ íÃÂÆÃÅÇÌ çÁÅòÅòòåÆ×ÂÆÌÅòÅÃÚÅò ç¶ÀÇçÍ ù êÈÅÕðçÆÞÍ ÀÔ íÅòÅðÅÔÄÔÆÁÅêäÆÕÔÆ×µí íñÆÌ »åÆÁµ×¶êÔÚÅÀäÇÚ Ãëñ ÔéÍ ÀÔé»íÅòÅðÅÔÄ ÔÆÜ¯ÇÚÅò Áµ×¶ÇÇ¼Å ÀÔÁÅ ñÕ»ù êÌÅÇåðÈÇÚ Ãøñ ÔÇÂÁÅÞÍ

êÌ¯îÔé ÇÃØ çÆÕÅÇò Õñ ÅÀêð ÇÚÅò ÕðÍ¯

êÌ¯îÔé ÇÃØ êÜÅÆÕÅÇò-Ôí ð ÇÚ ÇÃÕ ÀµØÅé»ÞÍ ÀÃé¶ÕÅò¶êµåðÓÕÃ¿ó¶Ü¿ð¶ ÜÈÌÆÌ éÅéÕÅÇäÁÅÇ ÕÂÆÕÅÇò êÃåÕ»ÇÌÔÆ»Áå¶ÕÅÇò Ôí ð Á¿ð ÁÊäÅÃæé ìäÅÇÂÁÅ êÌ¯îÔé ÇÃØ çÆÕÇòåÅçÅêµèð ìÔå ÀµÚÅÞ Áå¶ÇÃù ìÔå ÃñÅÇÔÁÅÇ×ÁÅ ÞÍ ÀÃçÆêÃåÕÇåé êóÅÓç¶Ã¿è ÇÚ êÌÜÇå¿ð ìÆÌ ÇÃØ é¿Åé¶ÇÌÇÁÅÞ–

ÇÈÌ¯îÔé ÇÃØ ÁÅèÇéÕêÜÅÆÕÇòåÅÇÚ íÃÂÆòÆì ÇÃØ åºìÅÁç ÇÂÕòÇôà Ãæé ðµÜçÅÞÍ íÃÂÆÃÅÇÌ çÆÕÇòåÅçÅòôÇéÕ Áå¶Ãûòç¿ÆêÈÇòðåÆçÆÔÃ ÕÅòä íÅò¶îÔé ÇÃØ ÜÆçÆÕÇòåÅÇÚåéÆñÕÇéÌ éÔÄÕÔÆÜÅÃÕçÆêðåÈÁÅÇ-ÇÁÚéÅç¶êÜÌíÃÂÆÃÅÇÌ çÆÕÇòåÅòè¶¶ÃÅÇÔåÕ ×ä»ÃçÕÅÀµÚ¶×ÅÒ çÆñÖÅÇÂÕ ÞÍ îÔé ÇÃØ ù ÃîÈçÅÕòÆ (Poet of the masses) ÇÕÔÅÜÅÃÕçÅÞÍ Çåé êóÅêÃåÕ ÕòÆç¶ÃÅò¶êµåð ÕÃ¿óÁµè òÅà¶ÇÚ¼ÚÚ¾òÆ»ÕÇòåÅò»ù ñÈÕ¶ÃêÅÇåÕÆÆ×ÂÆÞÍ ÇÉ»ÕÇòåÅò»çÅÁîÆêµÜ ÇÂÔÞ ÇÕÕòÆé¶êÜÅÆÃÇÁÅÚÅò çÅÇÃÕòÇÃÇåà Áå¶ÕñÅåîÕ ðÈêÃåå ÕÆÅÞÍ ÕòÆé¶ç¯êÈÅò éÅñ êÜÅÆÃÇÁÅÚÅò ù ÇÚåÇÁÅÞÍ ÃÚ¶ åº½å¶ÔéÇÃØ é¶çÞçÃÈÌÆ»×ðÉ»ÇÎÅò»ÃæÉ»çÅÇ-Õð ÕÆÅÞ Áå¶ÁÚ¶ åº½å¶ÕòÆé¶ðÈÕêµÜ åºÜ¯Áñ¿ÅÒ Áå¶êÈÅÃÊÔé, Àé»ðÅÔÄêÜÅÆÃÃÇåÆù çðÃÅÇÂÁÅÞÍ êÜÅÆÃÇÁÅÚÅò çÆÃÆÅù Çéðè ÅÇåÕðç¶òðå¶ÔÂ¶ÇÂÔ×µí ÕÔÆÜÅÃÕçÆÞ ÇÕ ÃÅàÆ»ðÃî»ÇòÅÜ»ðÇÔä ÃÇÔä ç¶ãæ ÇÚ Ü¯ÃîÅÇÜÕòåÆÇéðè ÅÇåÕ ÔÇÞÍ

êÌ¯îÕé ÇÃØ çÆÕÅÇ ÕñÅç¶ÇôÇ ×ä

êÌ¯îÕé ÇÃØ çÆÕÇåÅçÆÆ ÅðÆÆòÃÅÔÆÇÃ¶ÕÅðä ÕÂÆÆþ ÇÕ ÀÃçÆÕÇåÅÁçð ÃÅù ìÕåíÅðÆ×ä ÇÇÖÅÂÆÇçç¶ÕéÍ ÀÊÕÇÃÕ ÖÅÃé÷ðÆÃ¶å¯ÁÅèäÆÇôÅÃîµ×ðÆÊÆéÕÄÇççÅ, ÀÃù ÖÅÃãçé ÅñÍêÇ ÕðÕ¶ÒÅÕ-ÒÅÕÒÆÖàçÅþÍ ÁÅðí¿ ÇÚ ÀÊÃàÇÜ»å¶ÒÆÜ»çÅÇÕÅ Áå¶Àæ¶ÒÆéÅÍäÅÖÇÁÁÅ

Ã×ÆÆÅîÕåÅÁå¶ÒñÒñÅ- êÌ¯îÕé ÇÃØ çÆÕÇåÅÁçð Ã×ÆÆÅîÕåÅÁå¶ÒñÒñ¶ çÅ÷ð ÞÍ ÇÃé»çÕ»ÚÆ»å¯Çé»Ú×ÆÕÇåÅÕÇ ÇÚ ÁÅÕÆéÕÄÃÕçÆÞÍ ÀÊé»çÆ ÇÕÃ¶ÒÆÕÇå»ÓÚ¯ÀçÅÕðä ÇçÅ¼ÆÜÅÃÕçÆÞÍ ÇÜÒ¶

ìÇÕéÅÁÆ¶ìä ìä ÒÕÆ
åÈåÅÕÅÆ¶éÕÈéÕÈÕÆ
å¶ÆÆ»¬äÅòð×ÆÆ»ÁÜ»
ÒÈéíåÅÓÇñ»ç¶ñÜ»
áÃÆç¶ÖÈÁçð êÅÂ¶
éÅñ åÃÆÊ»ç¶åóëÅÂ¶
ñ»éÅòÅèÈñêê¶ñÅð¶
ëçÅå¶¶îËÜÅäÅÃÅð¶

ÕÇåÅÁçð ÒÕÁå¶ÁÅê îÕÅðÅêé Çñç¶Óé– êÌ¯îÕé ÇÃØ çÆÕÇåÅÁçð ÁÅê îÕÅðÅêé ÕÅèÆÇñçÅþÍ ÕÇåÅçÆÆ»Ãåð»ÇÃÃ êÕÅð ÁÅêä¶ÁÅê åðçÆÆ»Óé ÇÜò¶Çêðî ñéçÆçÅêäÅÆÁÅêäÆÆÃåÆÇÚ ÒÇÕÇÕÅÕÕí¶ÇÕå¶ÕÂÆÆÕÕéÕÄÇÕå¶ÕÂÆÆÕÕéÕÁÇÕèð¶ ÒÆÕÂÆÆéÅÒàÆéé ÇÇÖÅÂÆéÕÄÇççÅþÍ

êÌ¯îÕé ÇÃØ çÆÕÇåÅÁçð ÃÜÜî ÒÆÞ– êÌ¯îÕé ÇÃØ çÆÕÇåÅÁçð ÇÕå¶ÇÕå¶ÕÅèÆ ÇÃåÅð þ ÇÜò¶ÇÕ ÕÃÅùÓÒÒÈéÕÄðÇÕäÅåÞ¶Çð»ÓÁå¶ÕÕ ÒÆÕÂÆÕÇåÅò»ÇÚ Çñç Å þÍ êðçð ÒÆÀÃ Áçð ÇÃÕ êÕÅð çÅÃÜî ÇÕª þÍ ÇÃ ìð¶Çè¿åÜÅÇÃØ é¶ÇñÇÓÁÅþ–

ÒÒÃÕÃÜî å¶×ÅóÅêé ÀÃ çÆëÅðÃÆÕÇåÅå¶ÁÃð é¶ÇÃÖÅÇÁÅþÍ ñøÜ»ù Úä-üä Õ¶ÇñÁÅÀäÅ î»Ü î»Ü ÇñôÕÅÀäÅÁå¶üÃåÆéÅñ ìÆéÅÇÃ ÕòÆçÅÕÆÕî¿ þÍ

ÕÅÇ ðÈ»ç¶êµÜ¯ÕÇåÅçÆòâ– ÕÅÇ ðÈ ç¶êµÜ å¯êÌ¯îÕé ÇÃØ çÆÕÇåÅù ÁÃÄ ×ÆÆ»¸ òðäÅîÕ ÕÇåÅ¸ îÕåÕ ÕÅÇ Áå¶×÷ñ»ÇÚ¼òâ ÃÕç¶Ó¼ òðäÅîÕ ÕÇåÅ çÅêµèð ÀÜÅþ, ÇÃ ×µñ å¯ÇéÕÅð éÕÄÕÆÆÅÜÅÃÕçÅÁå¶éÅÕÆÇÃ ×µñ ìÅð¶ç¯ðÅ» Ó¯ÃÕçÆÆ»ÕéÍ êÌ¯ÚðéÜÆÆ é¶ÇÃ êµÜ å¯âÈÅÂÆÇÚ ÜÅÕ¶ÇçòåÅí ÇÁÅÁÇçÁÆÆ ÕÆÆÅþ Áå¶ÀÃçÆòðäÅîÕ ÕÇåÅç¶âÈ¶ðÓÃ»çÆÜÅäÕÅÆå¯ÇÚ¯ÀÕé»ìÅð¶ÁÅèäÆÅÃ¶ Çç¼ÆþÍ

×Æ»ç¶Ïð¶ð ÇÚêÕÕÆ×Æ»ç¶Ïð¶ð ÇÚòÆêÌîÊé ÇØé¶íÕÆé»ÕîÇÁÅ
ÞÍ ÀÃç¶×Æ»Áð ÇáÃÁåÕÃ ÞÍ ÇÜò¶

éÅòÞãÑÅÚéäÅ
Çåå Çåå ÁÃ»éÅÊÕ¶Õää¶
Çåå Çåå åÞéÊÄîéäÃ

êÌîÊé ÇØ×ÆÕÕ ÇÜé¶ÕÃ, Çêéåå¶è ÕåÅéÕñ ÁÆää¶×Æ»ù êÕ ÃÇÊÁÅ
Þ, ÕÃÆÊÕ ÕòÆÀÃãÞ éÕñ êÕ éÄÕÕ ÃÇÊÁÅÞÍ ÀÃç¶×Æ»Åå¶ÕÇåÅò»Áð ÇÊåÊ»
çÅÜ÷ìÅÆéé ÊÞÅÞÍ ÇÜÃ ÕÅÕä ×Æ»ù ÃÇÊÜ¶ÊÆ×ÅÇÁÅÜÅÃÕçÅÞÍ

ÇÜÅÕÅîÕåÅÁå¶Çì– êÌîÊé ÇØ Áð ÇÊÕ êÕÕ çÆÇÜåÕÅîÕå»òÆÇñçÆÞÍ
ÇÜÃ òÆÕÇåÅù ñÀ¹ÀÃé¶çÕÃÅÆ×µñ çÅÇÜåð êÅÕ»Ü»ÃÇåÁ»ç¶ÃÅÊä¶êÕ ÕÆÅ
ÞÍ ÇÅì¿ÆçÅìÈÅÓÇÃçÆÊÊåÀÞØÆÀçÅÊÕä ÞÍ ÇÜÃù âÅÕÊÈÕÆç¶ÕÈÇÚ Çñîî ÅÇÁÅ
òÆÇ×ÁÅÃÆÕòÆé¶ÇÃÃì¿è ÇÚ Çì¿»çÆÃÊÅÇåÅñÂÆÞÍ ÇÕÃ¶ÃÈôî ÇÚÅÕù ÕÂÆÕÅÕ
ÃæÈ Çì¿»ÕÅÊÄêÌàÅÇÁÅÇ×ÁÅÞÍ

íÅÕÅôìçÅÕñÆêÜÅÆÊÅÕÅÀêÕêÌîÊé ÇØù êÈÅòÃÆÕÅÕ ÞÍ ÀÊÇÃåºÕÇåÅ
Áð ÁÅäÆÇÛÅÁéÃÅÕÕì ñÈÅÜÅçÅÞÍ ÀÃçÁÅÕÅòÕåÆ×ÂÆÊÅÕÅÁð ÇÃÕÁéµÅ
ÕÃ Áå¶ÃÁÅç ÞÍ êóÇÁ»êóÇÁ»êÅÕù ÁÅéð ÁÅª çÅÞ Áå¶ÀÃ Àêð ÁÕÇÊîÃåÆ
ÇÜÊÆÊÜÅÜ»çÆÞÍ ÃÊÆÕìç»çÆÚã ÇÜÊó¶ èÕåÅêÈÅÕÕé ÇÚ ÀÃçÅÕîÅñ ÊÈêãÊÕÅÆ
ôìç»çÆÇÕå¶ÇÕå¶ÕòÕåºé¶ÀÃçÆÕÇåÅù ÊÕ ÚîÕÅÇÁÅÕÇÁÅÞÍ ÀÊÁÅè ÇÃÕ ÇØàÕÇ¹
ÇÚ ÕÇÇð¶Êé–

ÊÕ»ÊÇÊÇñÕñ áÆÞ ÞÍ îÕ¶ÇñÅÕ¶çÆñÆÇÚ ÇÕÇÃ÷î ÇÃéÅñ ÀÊÊÕòèÕ¶
ÖÈÃÕåñ ñ×ä ñ× êÈÆÞÍ ëÕ ×Æ çÅÃì¿è ÚÕéî é éÅñºÀêÚÕé î é éÅñ ÇÜÁÅçÅÊÈÅ
ÞÍÕÕ

ôìç»ù áÆÞ êÕÅÕ éÅñ üéäÅÁå¶ÀÊé»ù ÃÊÆÃãÞ éÅñ ÁÅäÆæ»ÚÞ¶ÕÅÕÆð
ò»× Çêé¼ÕðéÅÕòÆù ÁÅª çÅÞÍ

êÌîÊé ÇØ ÕñÅÕÕñ çÕêÖ¼åºìÊå ÊÆÀÚÅÕòÆÞÍ ÀÃòð×¶ÕòÆÕç¶ÕçÊÆ
Üéî ñÈç¶ÊéÍ ÀÃçÆÛÈÅìÈÆç¶îÅñ¶ÖñÕ¶ÀÃçÆÕÇåÅù ÇÈÖÅÕç¶ÊéÍ

ÕòÆç ÆêÊÜÅ ÆÃÅÇÔå ù çÞ å¶Ãæåé

íÅÂÆòÆÊ ÇÃØ (AHGB-AI EG)

íÅÂÆòÆÊ ÇÃØ ÜÆÃî¼¶å¶Ãðì »× ÆÁÅèÇé Õ êÊÜÅ ÆÃÅÇÔå Áå¶Çé-Çé êÊÜÅ Æ ÃÅÇÔå ÕÅò» çÆÇÃðÜäÅâÇ Õ êÌÇÕÇÁÅå¶êÌÕÅòÜ çÞì Ê êÌÞäÅÃÊ, Àçx î Õðå Åå¶Çó ÕÅÃ Çé ðî ÅâÅ î é¶Ü›ç¶ÔéÍ ÇÃé» ù êÌÇÕðåÆÇÚåðé-ÁÅèÅÇôå ðÔÃòÅçÆØÅâ ÁÅâî òÅçÆ òñòñ¶íðêÊ, Áéí òÆå¶ÇÚåé ôÆÊ-ÕòÆÔÊ å¯ÇÃñÅòÅÇÃÕ ÚîåÕÅòÆñ¶ÞÕ, íÅòÕ ÇÂÇÔÅÃ ÖÜÆÇÃÕ Ãøñ ÃêÅçÕ, ÃÅÇôå ÃîÆÊÁÕ, àÆÊÅÕÅò Áå¶ÕõÕÅò Ôê çÅîÅâ òÆ ÔÅÃñ þÍ Àé» çÆÇÃ ì¶ÕéÅò ì Ô¹êÜÆå¶ì Ô¹ðx ÆÃÅÇôåÕ-êÌÇÂíÅçÆêÌÅêå êÌâÅâÅå¶ Çó ÇÚåâÅù ÃòÆÊÅòÇÁ»å¶ÀÃ çÅÃÔÆê ñ»Õä ÕðÇÁ»ÕÇÂÁ»êÜÅ ÆÃÅÇôå êÌ¶Æ»Áå¶ ÃîÅñÚé»é¶Àé»ù ×ðî Çâ çÅãÅâÆòÆêòÄÃçÆçÅíÅÂÆ×ðçÅÃ, êÜÅ ÆçÅòÅòâÜòðæ Áå¶êÜÅ çÅÛÞ»çÇÁ»òð×¶ÁéêÎ å¶ÇÇÃôà Çôñä»éÅñ ÃñÅÇÔÁÅå¶ÃÇâÕÅÇÁÅ þÍ

ÇÃé»çÅÜéî îÆî é È¿¶çÆÊÅé Õ½Åî ñ ü¥Ø çÆÃâ¿òÄêôå ÇÚ âÅ Úðé ÇÃØ ç¶ Øð ôÀÊåÆÀåî Õ½çÆÕÜÊ E çÃ¿ð AHGB ÂÆù ÕÇÂÁÅå¶HE ÃÅñ F îÔÆ¶G Çé çÆ ñî¿ÆÁÅ È ×ä Àêðå A@ÜÈ AI EG ÂÆÇÚ ÇÂÔ ÁÕÅñ Úñäâ ÅÕð ×Âí¶

íÅÂÆòÆÊ ÇÃØ ç¶ÅÅí ÅÂÆÕÅé·ÇÃØ éÅÅ éÅéÅÇ×ÁÅéÆÔ÷ÅòÅÇÃØ å¶Çåâ ÅÚðé ÇÃØ êÈ¶×ðÇÃÜÔÊ å¯ÇÃñÅòÅÃÃÇ å Áå¶ÌÜíÅòÅç¶ÃÜÆÅÇòòÅé, êÈ ÇÁÅÇÔÅÕÅòÅòÕ Áå¶ÀðçÈÊÅòÕÃÆç¶ÃÊñ ÀñæÅÕÅòÕÊ ç¶éÅñ-éÅñ ìÜé¹ÅêÜÅ Æç¶ÜÅâ¶êÜÅâ¶ÃÅÇôåÕÅòÕ òÆÃéÍ íÅÂÆòÆÊ ÇÃØ ÜÆAHI A ÇÚ ÇÜñ»ÁÇåÃð ÇÚ¯êèê ÃæÅé å¶ðÇÔ Õ¶çÃòÄçÆ êÌÇÜÅêÅÕ Õðé Àêðå ÃÊ¶ç¶è×î¶éÅñ êðÕÅÇôå å¶ÃéîÅÇéå ÕÆ¶×ÂÍ¶ ÇÃé»é¶ÃÇÇ å å¶ìÜíÅòÅÁÅêä¶éÅéÅÜÆå¯ÀðçÈÊÅòÃÆÇÃÕ îñ½ÒÆå¯Áå¶Á×ðÜÆÊ ÅòÅçÆÊ ÔÅòå å¶ Á×ðÜÆÃÅÇôå çÅñõÄçÅÇ×ÁÅé ÇÜÆÊ åé»éÅñ Øð ÇÚ ÔÆêÌÅêå ÕÆÊÁ

ÇÃé»é¶éòì¿ð AHI A ÇÚ òÜÆÊ ÇÇ¿ êÈÊ ñÅÀä Àêðå, AHHD ÇÚ ÖÅñÃÅàÞà ÃÃÅÇàÆÊ äÅÕ¶ÇÞð×ÇâÁÅò»ÓÁå¶AHI I ÇÚ ÖÅñÃÅÃî ÅÚÅòÓç¶êÅ½ð ÜÅòÆÕÆÊ¶ ÇÚÔó¶

ÁÅèÇÇÕ êÜÅ ÆÃÅÇÇå çÆÏ ßÁñÆéÊÅð ì çñä ç¶êÃ¿ ÇÚ êÇÇñ¶êÌ åé ÃéÍ ÇÂé» ÊÆ
îÅÇÇÁî » ðÅÊÄí ÅÂÆòÆÇÃØ é¶ÖÇ òÆFE Ê¹ÃÅñ» çÆñ× ÅåÅð ÇÃðÚäÅåÇÕ ÃÅÇÇå ÃÇÅ
çÁÅðÅ ÁÅèÇÇÕ êÜÅ ÆÃÅÇÇå çÇÏî Ê-î Ê»çð¶çÅ ÕÅÇÂÁÅ Õñê Õðé ÇÚ ÇÃÕ ´ »åÆÊÅðÆ
íÈÇÕÅÇÇí ÅÂÆþÍ

ÇÂÇÂÊÃÕ å¶èÅðÇÕ ðÚÁÆ» ÁèÆÉ í ÅÂÆòÆÇÃØ é¶AI @@ÂÆÇÚ ÊÃÅÜÅÕñ× ÆÉ»
òÅÇÁÅÇÉéÅÕ êÇÇñÅèÅðÇÕ × ÆÉ ÇÁÇÁÅ ÇÉð AI @É ÇÚ ÇÃÕ î ÇÁÕ ÕÅÇ ðÈî ÊÅÕÅÇ
ðÅåÅÃÈå ÇÃØ òÅñÆÁÇÉÁÅåî Õ ðÿ òÅñÆ»åðÃ êèÅé ÇÃðÇÇÂÆÛÇ ÇÚ ÇÃÕ ñ¿ÆÕÅÇ
ðÚéÅÕÆÉÁÉÇÃ å¹ì ÅÁç ÀÊé»çÆÕÅÇ ÇÃðÜäÅçÅì ÅÕÅÇÂçÅÇÃñÇÃñ¶òÅð ÇÉðåð Á×Å-
å¶Áî ñ ÊÇ ÇÚ ÁÅÀäÅôðÈÊÕÜ»çÅþÍ

íÅÂÆòÆÇÃØ é¶ÕÇðå ÇÚåé çÁÅðÅÕÅçð çÅÁ×î¿ÆÜñòÅçðÃÅÀä å¹ÇÃñÅòÅ
êðÅåé Ãåí ÕñÅ, îÈåÆÕñÅ, îÇð å¶íòé ÇÉðîÅä ÕñÅòð×¶éòÆÉ ÇÕÃî ç¶Ää×ñ¶
ÁÇÊî ÇÇÁ»å¶ÁÅèÅÇåå Ã¿ÆÉåÇÕ å¶ñÕ ×ÆÉÕ ôÈÆçÁÅðÅêÈÇ åÕ ÇÚéÅ êèÅÆÉ»
Çì¿Å å¶Áñ¶ÅðÅ» ðÅÊÄ ðÇÊÃòÅç, ÁÇÉÁÅåî òÅç, ðî»ÃòÅç, Àêçñòòç Áå¶ÁêÃÅðòÅç
òð×Æ» êèÅé ÕÅÇ Ãð» çÅÁÅñÆè ÕÆÉÅþÍ

ÇÂé» é¶ÇÜæ¶êÇÊñÆòÅð ðî ÅÂÆå¶ÇÉÕÆÕÇåÅòð×¶ôðÇÆÕÅÇ å¯ÇÂñÅòÅî Ê» ÕÅÇ
òð×¶î ÇÃÕ ÕÅÇ ðÈ Áå¶åð ÁÅÂÆÛÇ òð×¶éòÆÉ ÛÇ ÁÅèÇÇÕ êÜÅ ÆÕÇåÅù êÈÇÆé
ÕÆÉ¶Êé, Àæ¶éÅñ ÊÆéÅòñ Áå¶éÅåÕ òð×¶ÇÉðñ î ÇÃÕ ÃÅÇÇå ðÈ» çÆòÆòÇèÆÕÆÉÆ
þÍ

íÅÂÆòÆÇÃØ çÆØÅñ ÕîÅÂÆî Ê¹êÜÆå¶î Ê¹î ß¼ÆÃÅÇÇå ÃÇÅù ÕçÆòÆî ÇÁÅéÊÄ
ÜÅÃÕçÅþÍ AC ÁêÈÉ AI FH ù íÅÂÆòÆÇÃØ ÜÆç¶ï åé ÃçÕÅÊÆêÜÅ ÆÙ êÜÅ Áçð
ðÅÜ íÅòÅÊã çÅîÅå ÇÇÁÅþÍ ÇÂé» çÁÅðÅÕÅÇ ÖÇð ÇÚ Çé-Çé ÇèÅò» ÃÅÇÇå
ðÚÁÆ» ×ÂÁÆ» Ãî ÚÁÆ» ÕÅÇ ðÚéÅò» çÅÇÃåÇå òÇòÅÇÂÃ êÈÕÅð þ–

(A) Çéåå íðÜÅÂÆçÆÃÇÇÁÅçÅÇÂÕ òÅðåÅñÆè AI @@(B) îÊ» ÕÅÇ ÊÅåÅÃÈå ÇÃØ
AI @É (C) íðæðÆÊðÆÕÅÇ-Áéêòçè AI AF (D) Çñ åðÿ AI B@(E) åÇî åêÕÅ AI BA (F)
ñÇÕð» ç¶ÊÅð AI @É (G) îàÕ ÊñÅð¶AI BB (Õêî ÆÉ Ã¿èÆÕÇåÅò») (H) ÇÜñÆÁ» ç¶ÊÅð
AI BG (× ÆÉ Ã¿ÈÇ) (I) êÈÆÉ òÆÉ» AI BI (A@) Õ¿çÆÕñÅÂÆAI CC (AA) ñÇÕð ÊñÅð¶AI DH
(Úæ½òÆÁ» ÇéÕÆÁ» ÕÇåÅò» çÅÃ¿ÈÇ) AI DH (AB) Õ¿çÆÕñÅÂÆAI E@(ÇÂÃ ÇÚ AI CC òÅñ¶
Õ¿çÆÕñÅÂÆÃ¿ÈÇ Ãî ß AI E@åÕ ÇÖ¶ ÊÂ¶ÆÉ òÆòÅÇñ ÕÆÉ¶× Â¶ÊéÍ (AC) Êâ
îÊñÆ(îÅð» îÅÊ) AI EE (AD) îß¶ÃÅÂÆÁ» ÜÆÉ AI EC ÂÆÉ

ÕÅÇ ÖÇð çÆÁ» ÇÁé» ÇñÖä ðÚéÅêÈèåÆÁ» å¹ÇÃñÅòÅÇÂÕ îÇÕ éÅåÕ, ÚÅð éÅòñ,

[illegible]

[illegible]

[illegible]

èéÆðÅ ÚÅçåÕ é¶ÇÕÃ¶ÕÅèÆÕòÅñÆÁå¶ì Åð»î ÅÔ òð×¶êðÅåé ÕÅÇ ðÈ» ÃðëÅ, ÕÇå, Õçñ ÆÉ»ÕðóÅ, ÚÉÂÆåçÕ çÕðÅÁå¶Çà Àã òð×¶êÚÇå ÕÅÇ Ûç»çÁÅðÅéòÆÉ ÇÇÁ»òÅñÆÉÕÅÇ ðÚéÅÕðé ç¶éÅñ-éÅñ ðÌÅÂÆ×ÆÉ, ö÷ñ Áå¶ÀðçÈèÜî»ÃîÅé Ãðì ×ä Ãçé ÇÕÆÉÕÇåÅòð×¶éòÆÉ ÕÅÇ ðÈ êÇÕñÆòÅð ÁÅèÇÕ êëÜÅÆÉÕÇåÅù êìçÅé ÕÆÉ¶ÔéÍ

èéÆðÅ ÚÅçåÕ å¶êëÜÅÆÉ»çÆÇòÅç ×ôå îÅå íÅòÅç¶Çéðä¶ÜéÕ ëÉñ¶Ãì¿èÆ Ãçðç ÅÇÂÕ ÃÇÆÉéåÅå¯ÀÇÚÁ»Àçá ÕÇÒñÆÔÆëÜÅÆÃÅáÆéå¶ÇÀÆÈÆ»êëÜÅÆñÆÉòð×¶ ÂÆÉéçÅðÉÅÁå¶Üðåîç éÅéÅÔðÁå¶åðÕ å¶ÁÅèÅÇå ÇÜæ¶Ôð ÇÇçÈîÃÇîî å¶ÂÆÉÅÅÆ ù ÁêÆÉ ÕÆÉÆÇÕ ÀÔêëÜÅÆñÆÉÁå¶ÃÅÇðÆù îÅå íÅòÅç¶åÖå çÆèàðÅäÆñéÅÄä Àçæ¶ ÀÃù Öç òÆÇÃù ÁÅèä¶Çñ ç¶åÖå Ô÷Åð¶çÆñÕÅìäÅÇÁÅÍ

ÀêðÕå Àçñ çÆêÈåÆñÂÆÀÃé¶êëÜÅ çÃîÈèðî»ç¶êÇÃ¼ñëÕ», êÅÆèè ÕòÆÉ» å¶Éé¶Ô» Ôð êëÜÅÆÇÅèÆÉ»ç¶ÃÇÌ × éÅñ AI BF ÇÚ¼ÃÉðñ êëÜÅÆÃíÅÁÇÅÃð çÆ ÃæÅéÅÕÆÉÆÉÇÜÃ ç¶ÁÇÌ Àçñ»ÇÚ¯ÇÃÕ çÆèéÆðÅ ÚÅçåÕ é¶ÚðÚÅÕðÇÁ»ÕÇÃÁ» ÇÕÔÅ, ÈëÜÅ çÆéòÄéÃñ åÕ åÆÉ áÆÉ Áðæ»ÇÚ¼Àçéåé ÔÄÕð ÃÕçÆÉ, Üç åÆÉ ÀÔ êëÜÅÆù ÔÆÁÅèäÆÇÃÇÁÅçÅòÃÆÉÅéÔÄìäÅª çÆÉ

ÇÃÃ ÃíÅé¶êëÜÅ ç¶ÇÇÁÕ Åå¶ÃÇÁÅÚÅðÕ Õ¶ð»òÅñ¶ñ×í× Ãíé»ÔÆÉòÃ¼¶òÃ¼¶ ôÇÕð»ÇÚ´îòÅð Ôð ÃÃñ êëÜÅÆÕòÆçðìÅð Åå¶êëÜÅÆÕÅéçÃ»çÅÁÅ Üä Õðò»Õ¶ ðÅÜÃÆèÅðÇÕ ðçäòÅñÆçÇÁÅð çÆå¶ÇÅòàðÆÅòéÅòÅñÆ »åÆÉÅðÆå¶Ãðçæ¯ÆÃàÜÆ å¶ÃîÃàÜÆéòÄÇÕÃî çÆÕÇåÅçÆÇôÇ¶åÇÈçÇêÜ¼åçêÇÕñÆòÅð ÇÄÖä å¶ìñä çÆ ÇÇðå êÅÂÆÉÇÉé»ù ÁÅèÇÕ êëÜÅÆÇÈÃ, êÈÕÅéé å¶ÛêÅÂÆçÇÇåÅÅÕÃ çÅîÅä òÆÔÅÃñ þÍ

èéÆðÅ ÚÅçåÕ é¶ÁÅèäÆñÅÃÉÆÃÅçÕåÕ å¶ÇÃðÜéÅåÇÕ-êÈçÅíÅçÁÅðÅÇîé ÇÄÇÖå ÇÁÅðÆðÚéÅåÇÕ ðÚéÅò», êëÜÅÆÇèÅåÕ»ù ÃÅÇÕåÕ ãÂ¶çÅåÅ½å¶é÷ð ÕÆÉÆÔÂÆþ :-

ðòÅçÂåÆÕÇåÅ:- (A) ëñ»çÆãÕðÆAI @D (Ú¼òÆÉ»ÕÇåÅò»å¶ñÜÃ¿ÈÇ) (B) íðæðÆ ÔðÆAI @E (C) éñ çîïæÆAI @F (D) èðîòÆÉ AI AB (ôÔÇÆÃÅÕÜÍ

ÁÅèÇÕ ÕÇåÅ:- (A) ÚçéòÅòÆAI CA (B) ÕÃðÇÁÅðÆAI D@(C) éò»ÜÔÅé AI DB (D) ÃÈÆÉÅéÅAI E@(E) éÈÜÔ»ìÅçôÅÔì¶îAI EC (êÇÕñ»ÀðçÈÁÜðÅÇÚå¶ìÅÁç ÇÚ ×ðîÜÆÇÚ¼)

ÁéôÅç :- Àæ¯AI @DÍ

éÅòñ :- ðî ÂÆÅÃ¶ AI @CÍ

òÅòåÕ :- (A) ç¯ÀÅåî ÜÆéé AI @C (B) ÇÂÃåðÆçðçôÅAI @E, (C) üé¼çÆçÅç AI @F (D) í ÅÂÆêÌê ÇÃØ çÅÜÆéé ÃêÅò AI @CÍ

Çôðåå :- ÂÆÃêé ÆéÆAI AB (ÇÂÃç¶ç¯Å× Ôé êÇÔñÅÕÔÅäÆ»çÅå¶çÈÅÕÇåÅçÅÍ

èéÆðÅ ÚÅÇåØ ÜÆAI CA Çú¼ÜÇéòÅóÆÐÕÅÇ Ã×ÌÇÔçÆÇÃðÜäÅÁå¶ÃÇð êÈÕÅôé ñÂÆêÜÅÆåÈÃà ìØ¼ÕîÅÆòñ¯A@@@ðêÂ¶ç¶ÇéÅ éÅñ Çéòâ¶×ÂÍ¶ Çéð êÈÃÈç¶êÜÅÆ îÇÕîÅòñ¯ÃÅñ AI DI - E@ç¶ÃðÎäÆÃÅÇåÕÅò ÕðÅò çÕ¶ÇÃðÊ¶åÈÌÅä êÅ¼ð ÃÅÇÕå AA@@ ðêÂ¶çÆåÈÆéÅñ Ãéî ÅÇéå ÕÆÈ¶×ÂÍ¶ ÇÂÃ¶ÃÅñ ÁÇéåÃð ç¶îÁ÷Ü ôÇÕðÆ»¸ ÇÇÕÁÅå ÕñÅÕÅò»¸ ÁçÆE»¸ ÁÅñî»ëÅÜñ»å¶ÁéÍ»Ôð êòÇÕ»òñ¯ÚÅÇåØ ÜÆçÅàÅÅé ÔÅñ ÇÖ¶ ÁÇéçé ×ðæçÆí¶ÅçÁÅòÅÇéØÅÁÇéçé ÕÆÈÅÇ×ÁÃ

ÁÇèåÅêÌÆêî

(CA Á×Ãå AI AI -B@@E)

ÁÇèåÅêÌÆêî Ãî ú¶êÜÅÆÃÅÇåÜ× å çÆÁå¶ÇÂÃåðÆÜÅåÆçÆêåÆÇèåÅÕðé òÅñÆ êÇÔñÆÇÂÃåðÆÅÇåÕÅò þÍ ÀÔÁÅåçÆÃõÃÆÁÅ÷ÅçÆñÂÆÃ×ðÅ Õðé òÅñÆÁå¶ÁÅêä¶ ÇéÜÆÇÁÅò çÆ»Ã×ÅÅÈÃ¿Åòé Åò»ù ÇéÃ× ÔÕ¶ÃÎÅÇÜÕ ÇéÁÅò ÇÚì çñ Õ¶ÀÃùðÅòàðÆ Áå¶ÁåðÅòàðÆêêðå¶òÅêðç¶ÃÇàå¶ÃåÆêçÅîÅÇéÁî ìäÅÀä òÅñÆÇôò ÇÁÅêÆ ×ÆÕÅò Áå¶ÇÆé¼ÔÃå ÕñÅÕÅò þÍ ÁÅêäÆ»ÕÅÇ ðÚéÅò»ù ÃðÆÆçðçÆÆåðéî å¶Ã÷ íðêÈÁÅò÷ ÇÚ Ö¢ç êó Õ¶×ÅÃÕä ÕÅòä êÜÅ çÆÍÆ»íÅÂÆ×ÆÈ»çÆÍÅçôÅÔäÆ ìñìñ êÜÅ Áå¶êÜÅ çÆÁÅò÷ òð×¶ÔðÍé ÇéÁÅò¶å¶Ãðò Ãî¶à êÌÇÆ¼ÆòÅñ¶ñÕñÕì» çÅîÅä ÔÅÃñ Õð üÕÆþÍ

ÁÇèåÅêÌÆêî çÅÜéî CA Á×Ãå AI AI ù ÕðåÅò ÇÃØ ÇÔ¼ÕÅòÆç¶Øð ðÅÜ Õ½ç¶À¢ð, ÓÚ¯êÅÕÃåÅéÆêÜÅ ç¶×Üð»òÅñ¶ôÇÔð ÇÚ ÔÇÂÁÅ ÇÂÔ ÁÜ¶Ç×ÁÅòÅÃÅñ»çÆÔÆÃÆÇÕ ÇÂÃ ç¶îÅäÅÜÆÁÕÅñ ÚñÅäÅÕð ×ÂÍ¶ Àé»çÆÍ½åº¯ÅÁç ÇÂé»ç¶ÇèåÅÇÂÃî»îÇÀð ÕóÆù ñÈÕ¶ñÅÔ½ÁÅ×ÂÍ¶ ÇÜÆ¶AI CB ÇÚ¼Çâñ êÅÃÕðé ÀêðåÀÅÃ¶ÔÆÃÅñ îÂÆAI CB ÇÚ Ççîäåæå¶AI CC ÇÚ¼Ç×ÁÅéÆÕðé åº¯ÅÁç çÃòÄêÅÃÕðÕ¶ÇÃÁÆ¼ Â¶ÇÚçÅÜñÅ ñÈÇÁÅêðåÈñî¿ÆÍÆÅÃÆÕÅòä êÌÆÇÁÅéÅç¶ÃÕÆE

ÃîÕÅñÆêèðÅÁéÃÅò ÁÇèåÅÇÜÔóÆÕ¶ñ ÚÅò ÃÅñ çÆÁÅ ÈÇ¼ÔÆñÅÔ½ðÇÔÇÆÕÂÆ ÁÅêäÆÇÃÕ ÁîÆíÆÅçêÅ¼ð êÌÆêî ÇÃØ ÕòÅóÅéÅñ î×ÆÜÅüÕÆÃÆçÃ¿ð AI CI ÇÚ ÀÃéÅñ êÈÅÂÆ×ÂÆîðç êèÅé ÃîÅÜ çÆÇÂÜÅòçÅòÆç¶ìÅòÜÈÕÇåÅÇÜäÁå¶ÕòÆ

çðì Åò»Çò Ú î éî ðÜÆéÅñ Çò Úðé çÆÉÅÇ× ÁÅç¶ç ÇÆçñ¶ÆÇÂòÜ, ÃÇÇï × Áå¶èçéòÅç
òÜ¯ÁÇçÅÅêÀÆî é¶ÁÅêä¶ÃÅÀÈèåÆç¶é»ù ÃçÆÉÄå¶ÃæÅÂÆåÆ½Çå¶ÁÅêä¶é»éÅñ Ü¯Ö
Ö¶êÈçðÅòÅçÆÉÁå¶Çé ÜÆÃò× Çò Ú ðò× Ö¶Çï ÖÆÊÂÆÊÖÇò åÅçÅÁÇÜÔÅÖÅÇò Ôó·Çï Á»çÅÇÕ
ÀÊ ÊÎ ¶ÅñÂÆÉÁÇçÅ Ö½å¯ÁÇçÅÅêÀÆî ìä ×ÂÆÉ

ÃÜç ÃðÆÆÆÁÅòÅ÷ Áå¶ðò× ðÈ Ãî¶ Áéêî ãÅñ âÅñ ÃçÖÅ ñÅÊ½ð¶ÆÉ Ãà¶é
òÅÃå¶AI CH å¯êÜÅ Æ×Æ Áå¶ðÈÖ Çï Öä çÆÁÇÜÔÆÇÜ¿¶ÅòÆÃ¿Åñ ÆÇÜÔóÆAI DG ç¶
êÜÅ ìàòÅò¶å¯ìÅÁç, êÇÊñ»ÖÞ Ãî¶ñÂÆâ¶ÊòÅçÈ å¶Çéð ÜñÅÂÆAI DH å¯Çé¼Æòð×¶
ÁÅñ ÇÂçÆÉÅð¶ÆÉ Ãà¶é å¯êÜÅ ÆÈÈ×ðÅ»ç¶ÁéÅÀÃð, ÃÅ Æà ðÅÂÆÈð Áå¶êÇÀÈÃð
òð×ÆÁÇÎ Áå¶Î Ôé¼òêÈé ÇÜ¿¶ÅòÆÇÚ êðòðÇå Áå¶ÇÕÃå Ô¯×ÂÆÇé¼ÆÇÚ ÕÅëÆ
Ãî»Øð-×ÌÇÃåÆÚñÅÀä, éòðÅÜ Áå¶Õçñéé»ç¶ì¶Æï¶Åù Ãí Å×ÅÜéî ç¶Õ¶êÅñä
êõä å¶Ç÷ç×ÆÇÚ é¶ó¶ÚóÅÀä ç¶éÅñ-éÅñ AI FF å¯ÇÂî ðÜ é»ç¶ÇÃÕ ÇÇÜÁÅå
ÇÜ¼ðÕÅò éÅñ ð¼Õ¶ôðÈÕÆÈ¶ÔÂ¶ ÅÇÃÕ-êé¼ð ÇÅ×îäÆÇÅÃêÇé Õðé å¯ÇÃñÅòÅÁÇçÅÅ
êÀÆî Á¼Ü¼Õñ·ÇÅ×îäÆêÕÅòé çÅÕÅòÜ òÆÕð ðÔÆþÍ

ìÚêé ç¶ÇåðÆÇÃðÜéÅåî Õ òÅåÅòðä å¯êÈÇåÅ Ô¯Õ¶ÇÂé»çÆÕÆÈÆÊÂÆêÇÕñÆÕÅÇò
ÃÅèéÅù ×ðî Çå àÈà ÃÃÅÇÂàÆñÅÕ½é¶AI CE Çò¼Çâ¿Æ»ÇÕðä»ÓÇÃðñ¶Ò ÁèÆÈ êÕÅÇåÅ
ÕÆÈÃ ìÅê çÆÕÅÇò Õ êÈÇí Åå¯ÇñÆÕÅÇò êÈ¶äÅå¯ÇÂñÅòÅ×ðì õô ÇÃØ êÀÆî ñóÆçÆ
Ü÷ìÅåÆòÅòåÕ, îõÅÇÂÇòÁ»Åå¶ÕòÆçðìÅò»ÇÒÚ ÃÅÇÕð «èÁÅéòÆÃÜÅç ÜÇÕð Åå¶êÌ¯
îÊé ÇÃØ òð×¶ðî»ÚÕ ÕòÆ»çÆ»Ãäæ»Åå¶ìÅäæ»ÊÂÆ»Çò¿Åð ðÃÆÕÇòåÅò»å¯
òÆÁÇçÅÅêÀÆî ÕÅèÆèÈÇåÅ Åå¶ÁÅÕðÇåÅ ÔÂÆAI DG çÆçñ¶ò¿ÕÅðä ÀêÇÜÁÅêÜÅ
çÅçÖ»å, AI DH Çò¼ÀêÜÆÇôòÁî é ñÇÊð é¶òÆÇé»çÆÕÅÇò ÇÃðÜäÅù Ãî¶Ãî¶ÇÃð
ìÊå êÌÅÇåÅ ÕÆÈÃ ÇÃÃåð»ÁÇçÅÅêÀÆî é¶ÇéÜÆÇÁÅð å¶ñ¯ò»æÃ¯»ù ÁÅèäÅÕÅÇò Çò ôÅ
ìäÅÕ¶ îòÅð Ãî ÅÇÜÕ Ôî½ÆðÅòàðÆÁå¶ÁÅåð ðÅòàðÆÈ Öò¶îÃÇïÁ»Åå¶ÀñÞÆ»ÊÂÆ»
Ãî¼ÇÁÅò»ù ÁÅèä¶ÕÅÇò Õñ¶ð çÅÁÅÊÅð ìäÅÕ¶Á¼ÁÅåð ðÅòàðÆêÌÇÆ¼ÆÈÌÈåÅ Õð ñÂÆ
þÍ

Çé¼ÆÇéÁÅð-êÆÈÅçÅíÅòÕ Áå¶Çé Ãæ êÌ×àÅÁ, èÅðÇÕ Áå¶ÇÃÃåðÆÇÃÇÜÁÅÁÅ¶
Õçðåå ç¶êÈÅÆÈÅðÅÊÄ´ »åÆÈÅðÆÇò ÚÅð»çÅêÌçðôé, ÇÇÁÅð Õì ÜÅéÊÄêÇÚÅé þÓçÅ
ÁëñÅÅÈÆëñÃëÅ, î÷çÈ ôÈ¶ÆçÆ»Ãî¼ÇÁÅò», Ü¯ çÆÍ ÆÈî åÅå¶ÁîÉ çÆñõ, ÊÃé
ÂÆÈÕ çÆ»×¼»ù òÇñ¶ò¶¶çÆ»×¼Å, Àçð êÈåÆçÆêÌÈåÆñÂÆÃØðô Ãðî ÅÅ¶Å»çÆ
ÁÅòÇæÕ ÕÅòÆòâ, ÁÜÕ¶îéÜçÁåðÕðä ÇÚêñ êñ ÇÚé ÇÚé òÅèðç¶ÊÃÆ»íðêÈ
ÊÅçÃ¶ÁåððÅòàðÆÜÆéé éÅñ Ãï¿èå ÇôòÎÅéåÅêÌèåéÅÇÃÕéÅÇÃÕÅò»å¯ÇñÅòÅÊÕ
Áé¶Ò íÅåÆÇôÅòÃåÈÇé»çÅÇôÅñ ÕÅòÜ Ö¶ðÅ þÍ

Á¢Ç¸ÅêÈÆî é¶ ¢Ø Õ ÕÇ åÅ, ÕÔÅà ÆÉ», éÅò ñ Ç¢ì è, Ãëðé Å¶ÃÈÆé ÆÁÅñÚé ÅÁå¶ ÃÅÇÔå ç¶ÇÂÇÔÅÃ òð× ¶Áé¶Ø» ÃÅÇÔå ðÈ» ÇÚ Ãëñ åî ÇÃðÜä ÅÕðé å¤ÇÂñ Åò Åì Ôå ÃÅò¶ ç¶ÆÁå¶Ç ç¶ÆÃÅÇÔå ç ÅêÜÅ ÆÇÚ Áå¶êÜÅ Æå¤Ôõ í ÅòÅò» ÇÚ¼ Áéò Åç Áå¶Ãê Åç é òÆÕÆÅÅþÍ êðê È Ö Öå ç ÆÃÆÅÁè Æ Õ¶ñ ÀÃç¶êèÅé ÕÆ¶ÕÅÇ òÅç», ÕÅÇ Ãò ð» Áå¶ ÕÅÇ ð× » ç¶ÇÕÃÃ ´ î ÁéÃÅò ÀÃ ç¶Õ¶ñ ÕÅÇ Ã× ÌÇÔÁ» ç¶Ç êà é» ÔÆÇÆ¶Ç ¼¶Ü» ç¶ ÔéÍ

êðê ðÅò Åç Æ- (A) á â ÆÅÇÕðä » AI CE (B) Á¢Ç¸Å ñ ÇÔð» AI CF (C) ÜÆ ç ÅÜÆé AI CI (D) å ñ è ¶ê¼ AI DA (E) × Æ» ò ÅÇ ú AI DB (F) ì ¼ñ » ç¶ê¼¶Ç ¼ AI DC (G) Ãþ ç Æñ Åñ Æ AI DC (H) Ç ÕÆÃ× Åà AI DD (I) ñÕ êÆÅ AI DD (A@) êà ð × Æ¶AI DF (AA) ñ ¿Æ» ò Åà» AI DI (AB) î ¶ò Åò Æ Ô» ÇÇ ç Æ AI E@(AC) Ãð Ø Æò ¶ Å AI EB (AD) î ¶Æ Ùò Ä ÕÇ å Å AI EE (AE) Ãé ¶ó ¶AI EE (AF) Áô ÕÅÚ¶Æ AI EG (AG) ÕÃà È Æ AI EI (AH) é Å× î ä Æ AI FD (AI) é ò Ä Ãò¶ AI FH (B@) Ù¶ð¼» AI FI Ú¼ò » ÕÅÇ Ã Ç Ô (BA) ÕÅ× Ü å¶ÕÈò Ã AI G@(B) ÕÅ× ÷ å¶ÕÈò Ã å¤êÇÔñ » (BC) î ÈÜî » à È AI GG (Ú¼ò Æ» ÕÇ å Å» ç Å Ã× ÌÇÔ) Í

Á¢Ç¸Å êÈÆî ù Ôà å Õ í Åòà Æ Ã Å Ç Ôà Á Õ Åà î Æò ñ¤(Ãé¶Ôó) ¶ Õ Å Ç Ã× ÌÇÔ ñ Â Æ È Ü Ô Ü Å ò Æ êðÃÕÅò é Åñ AI EF Ç ÚÊÜÅ ÃðÕÅò ò ñ¤ôÌ ä Æ Ã Å Ç Å Õ Å ò ç¶Á Å È à é Åñ AI EH Ç Ú, í Åòà ÃðÕÅò ò ñ¤êç î ÃÌÆç Æ È Æ êÆ È Æé Åñ AI FI Ç ¼ Ç ¼ Æ È È Æ êðÇà Æò ñ¤â Æ Ç à ç Æ Çà × ðÆé Åñ AE î Â Æ AI GC Ç ¼, ì ñ × Åò Æ Å ç¶Á à ðÅò à ðÆ êðÃÕÅò Ç È Õñ Å Ó È ò à î Åò ã Ó é Åñ AI H@Ç ¼ Ç× Á Å é êÆ È ç¶ÇÃÕ Ã½ êÜÅÕ Ô÷ Åò Æ Ç é Å é Åñ AI HA Ç ¼ Á à ¶ðÅÜ Ãí Å ç¶ î È ð ç¶à ½ à ¶ÕÆ È Æ× Â Æé Å Ü ç × Æé Åñ AI HF Ç ¼ ´ î ò Åò êðÃÕÅÇà Á à ¶Á ñ Ç Å Ç à ÕÆ È Å Ü Å ü È Ø Å þÍ

A. ÇÂÕ»×ÆÏ ÅàðÅù Çôº¶å ÁÇÉÁÉÈ ç¶åÃ½å¶êðÖ¯

î»çÅÇàêàÆ- ÒÒ»çÅÇàêàÆÉÓÇÂÕ»×ÆÁÅÂÆÃÆéçÅçÁÅðÅÇïÇÖÁÅÇ×ÁÅþÍ ÇÂÃ çÅÇôÅì¶¹÷×ÅðÆçÆÃÎ ÇÃÁÅéÅñ Ãï¿Çåå þÍ ÇÂÕ»×ÆÇ¼òÃÅðÅÇÃØ ÇÂÕ¼ÃÅèÅðé ÇÕÃÅé þÍ Ü¯ÁÅêä¶êÃ½ð éÅðÅÇÂä ÇÃØ ù ÁÅêäÆþÇÃÁå å°òÃ¼ÖðÚ Õ¶ôÇÕð êóé í¶Ü¿çÅþ å» Ü¯ÀÊêó·Õ¶Ú¼Ææ»éÃðÅÃñ× ÜÅðí¶éðÅÇÂä çÆï»ÁÅêä¶êÃ½ù ÇàêàÆï ÇàÁÅòÇÂä ñÚçÆþÍ ÇÂÃ Ãí ñÂÆòÃÅðÅÇÃØ Çêà ç¶ôÅÊÅðå°ÕÖ÷ÅñÇÅþÍ Ãî»ìÆäÄêðå ôÅÊÅðì Åðì Åð ÁÅÕ¶ÁÅêäÅÇ½ÅêÃÅòÅêÃ î¿çÅþÍ êð òÃÅðÅÇÃØ êÃÅòÅêÃ Õðé å°ÁÃî ðæþÍ ìÆÂ¶êÃÕðé å°ì ÁÁç òÆéÅðÅÇÂä ÇÃØ ù Üç°éÃðÅÆéÕÄÇñçÆå»òÃÅðÅ ÇÃØ Áå¶ÀÃçÆêåéÆç¿Æ»ÁÃ»ÀÊêð êÅäÆêð Ü»çÅþÍ éÅðÅÇÂä ÇÃØ ÁÅÜçÅþ ÇÕ Ü¶Ãð ÀÃù ç¯ÃÅñ ñÂÆÊÕð êóé ñÂÆï¶Ü Ç½ÅÜÅò¶å»ÇÕå¶ÜÅÕ¶ÀÃ ù Ú¿ÆéÃðÅÆÇñ¶ÁÆ êð òÃÅðÅÇÃØ ÁÅÜçÅþ ÇÕ ÀÊÀÃù ÕÐ êóÅÀä å°ÁÃî ðæþÍ ÇÕª ÇÕ ÀÊå»êÇÕñ»ÔÆ ÕðÜ¶Ç¼âÇÁÅÕÇÂÁÅþ Áå¶ÕóÆçÅÇôÁÅÔòÆÇÃð Àêå¶þÍ

ì¶¶çê¹Ûä Àêå¶éÅðÅÇÂä ÇÃØ ÁÅÜçÅþ ÇÕ ÀÃù ÇÂÃ Ãî¶D@ðêÂ¶ÔÆ¶çÆÊÔÆéÃðÆ ÇñÃÕçÆþÍ ÇÂÔÃä Õ¶ì¶¶çÅÇ½ÀÃÜ»çÅþ ÇÕª ÇÕ ÇÕæ¶ÀÃé¶êÜ-Ã½Ã¹ðêÂ¶ÔÆ¶ çÆéÃðÆç¶ÃêéòÜ¶ÃÉ êð éÃðÆÕ¶ñ D@ðêÂ¶ÔÆòÅñÆÊÔÆÇñ ðÔÆþÍ

ÒÒçÈÅÇÁÅÔÓÇÂÕ»×ÆçÅÇôÅêðÅäÆÁéêó·êÆÆÅ¶éòÄêóÆÇÖÆêÆÆÇÚÕÅðñÆ àÃðþ, ÇÜÃ ù ùÔÁå¶ÃÃ¼çÅðÈÇ¼êÇ ÕÆÅÇ×ÁÅþÍ êðÅä¶Ç¼Ú»çÆçñçñ Ç¼ëÃÆÃÃ¼ùÔçÅðÇÕ Õ¿Ç¼Ú°éÕÃ Õ½çÆþÍ ÀÊùÔù ÕÅÈÕðé ñÂÆÁÅêä¶êÃ½ð çÅçÈÅ Ç¼ÁÅÔ Õðòº¶Ä çÆ»èî ÕÆ»Ç¼çÆþÍ

ÀÊÁÅêäÆùÔçêÇ¶ØðòÅÇÁ»ù òÆÕÃçÆþ Áå¶ÀÃçÆ»ÃÔÇÁÆ»ù òÆïðÅ íñÅÁÅÜçÆþÍ ÇÂÃåðÆÃí ÅçÅòÆÇðê Õðçþ ÁÃñ Ç¼Ú¼Ç¿ÔÅñ Õ½çÆêåÆ×ðÇ½ÇÃØ é¶ÜÁÅéÆòÇ¶ÀÃù åçÕÆÅÔÇÅþÍ Ç¿ÔÅñ Õ½çÆêåÆé¶çÈÅÇ¼ÁÅÔ Õðòº¶Ü¯ çÈÀÃù Ç½ÅÔÇÅþ, ÀÊÀÃ Ãí çÅìçñÅÁÅêäÆùÔù åçÕðÕ¶ñÈÅÚÔÇÅþÍ ÕÞ Ãî¶ìÁçÇ¿ÔÅñ Õ½çÆèÆçÆÇÚ¼ÆÁÅçÆþÍ ÇÜÃ Ç¼Ú¼ÇïÇÖÁÅÔÇÅþ ÇÕ ÀÃçÅêåÆ

ç Ëì Å Ç ÁÅÔ Õðò Å Ç ÔÅ þÍ ÇÂÔ Ãí Ãä Õ¶Ç ÔÅñ Õ½ðæ½ ñ× Ü»ç Æþ Í À Ã ç Æù Ô À Ã ù Ç ñ Ã Å Ç ç Æþ Ç Ò À Ô Ç Ã å ð Æ Ã í Å ç Å è ð é Å Ã Ü ç ¶ Õ½ç ¶ Ã Ô ð ¶ Ø ð ç ¶ Ã Å Ô ä ¶ñ × ò Å ¶ Æ Ç Ã × ñ ¯ Ç Ô Å ñ Õ½ Å è ä Æù Ô å ¯ Ü ð Ô Ü »ç Æþ Å å ¶ À Ã å ¯ ì Å è Æò Æì ç Æþ Í Ç Ã ê Ò Å ð Ç Ã Ç Ã Ò» Æ Ç ú¼ ç Ë ¶ Ç Å Å Ô ç Æ Ã î Ç Å Å ù êñ Ò Æ Å Ç × Å Å þ Ü ¯ Ç Ò ç ¯ êÆ Æ» ç ¶ Ç ú Å ð» Ç ú ñ Æ à Ò ð ç Å é å Æ Å þ Í

Ò é ç Æ» î é Ç ú Ó Ç Ã Ò» × Æ Ô ð Ú ð é Ç Ø ç Å ð Å Ç ÇÄ Å Ç × Å Å þ Í Ç Ã ç Å Ç ô Å Ã î Å Ü Ò Å å ¶ï æ Å ð æ Ò Ë Ü ¯ Å ð å » ç Æ » Ã î Ç Å Å ò » é Å ñ Ã ¿ è å þ Í Ç Ã Ç ú¼ Å ä Ü ð Ç Å Å Ô ç Æ Ã î Ç Å Å À è ð ð é Æ è Å Å Æ × Â Æ þ Í Ç Å Ô Ç Ò» × Æ À Ã í Å ð å Æ è Å ð Æ è Å ñ Ã ¿ è å þ Ü ¯ Å è ä ¶ ð Å Æ Ò ì Å Æ è å Æ ç Å Ã è Å Æ Þ ¶ ç Æ þ Í Ç Ò» × Æ ç Æ è Å ð Å ¯ ç Å è å Æ Å è ä Æ ð Å ç Æ Å ç å Ò ð é À Ã é Å ñ è Æ Ç Å Å Ô å Ç ç × Æ ç ½ é ð Å Ç ò Ô Å ð Ò ç Å þ Å å ¶ AB Ã Å ñ » å ¯ Ç é » Å å ¶ è å ¶ ç ¶ Ø ð Ú ð Ò ¶ Ú ñ Å Ç × Å Å þ Í ì Å ð » Ã Å ñ » å ¯ À Ã ç ¶ è å Æ è ¶ é Å å » Ø ð ç Æ Ò Â Æ À ¼ Ø - Ã ¼ Ø ñ Â Æ Å å ¶ é Å Ô Æ Ò Â Æ Ç ú ½ Æ è å ð Æ Ø ð Ç ¶ Ö Æ

Ã ¯ Ó Ç è â ç ¶ Ç Ò é ú ¼ Å é ô ¶ È ù Ç è Å Å ð Ò ð é ñ ¼ Ü »ç Æþ Í Ç è â ç Æ è ú Å Ç Å å ò Æ Å ¯ ç Å ô ¶ È é Å ñ Ç Å Å Ô Ò ð ò Å À ä ñ Â Æ Ç å Å Å ð Ô Ü »ç Æþ Í Ç è â ç Å é ¿ ð ç Å ð Ç Ã Ò Å ð Ü Ç ú¼ î Ø¼ í È Ò Å Ç è í Å ª ç Å þ Í Ç Å Å Ô ò Å ñ ¶ Ç é Üç ¯ Å ¯ Ç Å Å ð Ô ¯ ð Ô Æ Ç è Æ þ å » À Ã ç Æ é é Å ª Ò ð î ¯ Å Å ª ç Æ þ Å å ¶ Å ¯ ù ç Ë Å Ç Å Å Ô Ò ð é å ¯ ò ð Ü ç Æ þ Í À Ô ê ú Å Ç Å å ù ò Æ × Å Ô ñ » Ò ¼ ç Æ þ Í Å ¯ ù ì ñ Å Å ª ñ Â Æ é Å Å Æ å ¶ é ¿ ð ç Å ð Å Å ª ç ¶ Ô é Í Ü ç ¯ é ¿ ð ç Å ð Ò ð î ¯ ù Ç Å Å Ô Ç ú¼ ð Ò Å ò à é Å ì é ä ñ Â Æ Ã î Þ Å Ç Ô Å Ç è Å þ å » À Ã ¶ Ã î ¶ Ç î Å ð Æ ç Å Ö Å è Å Ò ð î Ç Ã Ø ê ò ¶ Ò ð ç Å þ Í Ç Å Ô Ç Ò» × Æ ç Å Ç Ã Ö ð þ Í Å ¯ å ¶ ô ¶ È Ç Ã Ø ¼ ç Ë ¶ ù ì ¼ ì ä Ò ¶ ò Ü ç ¶ Ô é Í ô ¶ È Å Ò ð Ç è Ò ñ Ü »ç Å þ Í Å ¯ ì Ü ð Ô Ü »ç Æ þ Í À Ã ç Æ » Ã è ð » À Ã ç ¶ Å ð î Å é î é ç Æ » î é Ç ú¼ ð Ç Ü »ç ¶ Ô é Í Ã ¯ Ç Ò» × Æ ç Å Ç ô Å Å ð Å ç Æ Ã Ç è å Æ ç ¶ ç Ö » å é Å ñ Ã ¿ è å þ Í

Ò Å ê î Å é Ó Ç Ã Ò» × Æ Ã ð Ü Æ è Ç Ã Ø Ã ¶ Æ ç Å Å ð Å Ç Ò Å Ç × Å Å þ Í Ç Ã ç Å Ç ô Å Å î é Ç Ç × Å Å é Ò þ Í Ç Ã ç Å Ã ¿ è î è ò ð × Æ Ô ¶ Æ é Å ñ þ Í Ç Ò» × Æ ç Å é Å Ç Ã Ò Ç ê é ê ¶ ¶ ò Ü ¯ Ç Ã Ò ñ ¶ Ò Ò þ Å å ¶ À Ã ç Å Å Å è ä Æ Ô Ü î Å ä ä , Ò È Ã è å ñ ó Ò Æ é Å ñ Ç Å Å Ô Ô Ü »ç Å þ Í Ç ê é Å å ¶ Ã ê î Å ç ē ¯ ò Ò ð Æ ò Ò ð Æ ò Ò Ã Æ é å é Å ñ Ã ¿ è å Ô é Í ê ¶ ¶ ò Ü ¯ ñ ¶ Ò Ô ê ç ¶ é Å å ¶ Ç ê é , Ã ê î Å å ¯ ì ¶ è Ò Ç Å Å Ô Ç å å ò ç Æ ì ¿ Ò ð ç Å þ , À Ã ù Ò È Ã è å Æ Ç è ð Å Û ñ Å ò Å Ü Å è ç Æ þ Í À Ã é ¶ ê ó Æ Ç Ò Ò Æ é Å ñ Ç Å Å Ô ò Æ Ç Å Ã Ò Å é Ò ð ò Å Ç Å Å Ã Æ Ç Ò À Ô ì ¶ è Ò Ã Ò ô Æ å ò Å ñ Æ Ò ó Æ Ô ¶ Æ Ü ç ¯ Ç Ò Ã ê î Å , Ç ê é ç Æ Å Å Ã å ¯ À ñ à Ò ¶ ñ Ò È Ã è å Æ ç ¶ Å Ç Ò Ã Å é Å ñ Ü Æ è ä ò Å ñ Æ Ò ó Æ þ Í À Ô Ç ê é ù Å Å è ä Æ Ò È Ã è å Æ ç ¶ ê ò Ã Ò ò Ü ¯ ò ¶ è å Å Ú Å Ç è Æ þ Í À Ô Ç ê é å ¯ ò Æ Ç Å Ô Å Å Ã ð Ò ç Æ þ Ç Ò À Ô À Ã ç Æ Ò È Ã è å Æ ù Ç è Å Å ð Ò Ò ¶ è ð Ç ê é ç Æ Ç Å Ã Å í Ç ú¼ Ò Å Æ ð Ú Æ é Ô Å À Ô Å Å è ä Æ » ð Ú é Å ð » Ç ú¼ â Ç Å Å Ô Ç Å Å ì Ç è Ò ê ¼ ð À ¿ è ð Ç ú ð ç Å þ Í

çËÊ¶êÃÃ¶çÔ»çÆÃÚçÊ¶îåí¶ÕÃõéÃôîÅÇÂÕñÔãÅªçÆþ,çÜÆÔÇÆþÁå¶ÁÅêäÅçÜÃÜéÕõÃäÆéÃñÃ»ÞÅÕõçÆþÍÁåÇÚÃôîÅÁÅêäÆÜÈÃÈåÆçÅÁÇÔÃÃÕõÃÀäÖÅðÁÅêäÅÇÚÔõÅÃàõéÃñÜñÅñÊçÆþå¶ÇÂÔÜåñÃÀäÅÚÃÔÇÆþÇÕÇÚÃÖÈÃÈåÆçÆÕçðÔÆéÔÄÀÃùðÜäçÅÕÆëÅÇÂçÅþÍÇÂÕ»ÆçÊ¶ÁåÀÊêðÇêéÁÅêä¶ÁÅêùôôîÅçÆÔÃñåñÂÆÇÚ¿ÊÃõÃîÞçÅþÁå¶çÜÆÔÇÆÅþÍ

Ã¯ÇÂÕ»ÆÇÂÜîéÇÇ×ÁÅéÕçÜ»åÕ¯ÇéìóçÅþÍ

B. ÒÇÂÕ»×ÆÏ ÅðÅÓÇÚñÁÆ»ÇÂÕ»×Á»çÆêÅð ÀÃÅðÆÀµêð ÚðÚÅÕð¯

ÒÒ»çÅÇêàÁÓÇÂÕ»×ÆÁÅÂÆÃÆéçÅçÁÅðÅÇÖÆ×ÂÆþ. ÇÃÃçÈêÅðï æðæÕÔéÍ òÃòÅÇØ ÇÂÕ»×ÆçÅî Ö¼êÅð þ Ü¯ÁÅêä¶êé¼ð ù êóÅÀä ñÂÆ÷îÆ ×ÇÄä¶êÅª çÅþÍ ÀÊÇêîÅäÅÇÜÔÅ, ÃÅÀÈ×ðÆ ÇÕÃÁé þÍ êé¼ð ù êóÅÇÖÅÕ¶Ú¿ÆÇ÷ç×ÆçÅÚÅÇêÅþÍ

ì¶¶ÁéêÓ; êÈÈÁé¼å òÃÅòÅÇØ çÆêåéÆå¶éðÅÇêä ÇØ çÆï»þÍ ÀÃçÅêé¼ð êÈÆ ìóÅîÊþÍ ì¶¶ÁÅêä¶êé¼ð ù ÇêàÆïÇêÁÅòÖäÅñÚçÆþÍ ÁéêÓ·ÇÃ ÕÅðé ÀÃù ÁÅêä¶ êÈÅð çÁÅðÅìñÆÁ×ð¶ÆÏ ÅðÅÃî Þ éÊÄÁÅª çÆÇÜÃ ÕÅðé ÇÂÕ»×ÆÇÚ¼ ÀÃçÆçÖåÃÇæåÆÇÈÆÊÂ¶òÆÊÃÃ ðÃçÆÞñÕ ÇÖÅÂÆÇçÆþÍ

éðÅÇêä ÇØ, òÃòÅÇØ çÉêé¼ð þÍ ÀÊÇêîå º¯å»êóé ÇÖä ñÂÆÊÇð Ü»çÅþ å»Ü¯ÀµÚÆéÕðÆñ× ÜÅò¶êð êó·ÇÖÕ¶òÆÀÊìÈ÷×Åò þ Áå¶ÁÅêä¶ÃÇÁÅÚÅð åºàé¼ üÕÅþÍ

ÇÃÃ åºÇñÅòÅÇêîå çÅâÅÕÆÅ×ä½ êÅð çòÜºÇÚðçÅþÍ

Ã¯êÅð ÀÃÅðÆçêÜ¯ÒÒ»çÅÇêàÁÊÇÂÕ»×ÆÇÚ¼ Àµîî ðÚéÅþÍ

ÒÒÊÅÇÁÅÔÓÇÂÕ»×ÆÃå ÇØ ÃÜºçÁÅðÅÇÖÆ×ÂÆþÍ ÇÃÃ ÇÂÕ»×Æç¶ÃÅð¶êÅð ìó¶ ïæðæÕÔéÍ ÇêÔÅñ Õ½îéÜÆÊ Õ½ÃÖçÈ Õ½ÃÖçÈ ÇØ, ×ðÇå ÇØ ÁÅÇ êÜîÜ¼ êÅð ÔéÍ ÇÂÕ»×ÆÊÅð é¶ÇÂÔé»êÅð»çÅÇÅðé ìóÕñÅÂÂÆæ éÅñ, îéÇÇ×ÁÅéÕÛÔ» éÅñ ÕÆÊÅþÍ ÇÂÕ»×ÆÇ¼êÇÃÇæåÆ»çÈìçñä éÅñ êÅð»çÃÁÅÁ òÆåìçÆÊ Ô¯Ü»ç¶ ÔéÍ ÇÃÃ êÕÅð êÅð»çÃÁÅò»Ç¼ÚñÆñÚÕ êÅð»ù Õçðå Æï æðæÕìäÅÀä Ç¼ÀÃÅðÈ íÈçÕÅÇíÅª çÆþÍ

ÇéÔÅñ Õ½ÇÂÕ»×ÆçÆï Ö¼êÅð þ ÀÊùÔù åÇ Õðé òÅñÆÀÃù ìñ Ö¼ñ ìñä òÅñÆìçñ¶çÆï ÅðéÅðÖä òÅñÆèÆçÅçÖ¼ÃÇÊä éÅÕðé òÅñÆêð Áå Ç¼ÁÅêäÆ ×ñåÆçÅÁÇÊÃÃ Õðé òÅñÆÁ¼å þÍ

î éÜÆÆ ÇÈÈÅÇÁÅÇÓÇÂÕ»× ÆÇÆÆ Ü¼êÅð þÍ ÀÊØð¶ Õ¿»ÇÚ¼ÇñÚÃêÆñÆÆ ç¶éÅñ éÅñ ÇÂÃåðÆÃÍ ÅÇÆÆÈð ì ä Õ¶ÇÂÃåðÆ»ç¶ÇÜ»çÅÇÂñÃÜ Õðç ÆþÍ ÀÃÃÍÅÁ òÜºÇÃî Ü¼ þ, ÇÅ÷ð ÜÁÅÅ þ, ÜÅ×ðÈÈ þ, êåÆÇÆÃÇÅÕðé òÅñÆòÇÁ»çÅÃÇÅÕÅ Õðé òÅñÆÁÅÅ þÍ ÃÜÇÇ Õ½ ÇéÇÅñ Õ½çÆèÆþÍ ì ÅÕÆêÅð»ç¶ÀÅñà ÃÜÇÇ Õ½ÁÇÜÇÅêÅð ÜÅÇÆ þ Ü¯ÇÕ ÇÂÕ»× ÆÃÅÅ ç¶ÇÅ»çÆÇÕáêåñÆÇÅíñÇÅêÅ çÆþÍ

ÃÜÇÇ ÇÃØ, î éÜÆÆ çÅêåÆÁå¶ÇéÇÅñ Õ½å¶×ðÇ¼ÇÃØ çÅêÅ¼ð þÍ ÀÊÇñÇñÅ Åå¶Á××ÇòèÈéÜÁÅé þÍ ÀÊî»çÆÆ»íÅòéÅò»ù ÃîÞä òÅñÅå¶ÆÆ çÅñÅñÅòÆÆ þÍ ÀÊêåÆÇ¶ðÈÈ ÇÚ¼Àåî þÍ ÀÊçñÆÆìÅ÷, ÇÅñ¶ òÅñÅ, ÃÈòÅé Åå¶Á××ÇòèÈéÜÁÅé þÍ

ò×ðÇ¼ÇÃØÓ ÇéÇÅñ Õ½çÅêåÆå¶ÆéÜÆÆ çÅÃÇðÅþÍ ÀÊÇÅîÅéçÅð Åå¶ÇÇéåÆ þÍ ÇÕÃ¶ÇÆÆÅóÆ×¾ éÇÄÃäçÅþÍ Úº¶Åå¶ÇÅñ¶ÃÍÅÁ çÅîÅñÕ þÍ ÀÊùÇù èÆò»× ÇéÅÅð Õðç Åþ Í èÆç¶ç Ü¼ÇÅðé çÜÆÊÜ»çÅþÍ

êðÅÆÆÆÆçÅÇÇ¶ÇÃ¶òÆÆÊÇåºêðçÅéÇÄÇÕðòÅ çÅÃ Ã¯ÇÂÕ»× ÆÇ¶ÃÅð¶êÅð ï æÅðæÕ ÇéÍ

Ò é çÆÆ»î é ÇÚÁÇÂÕ»× ÆÃÅÅÇÕðÚðé ÇÃØ çÁÅðÅÇÇÄÇÆ× ÂÆþÍ ÇÂÃ ç¶ÊÌ Ü¼êÜ êÅð ÇÉ Ü¯ÇÕ êÅÈÜÆÆé ÇÚ¼ñÂ¶×Â¶ÇéÍ Ü¯ÇÕ ï æÅðæÕ ÜÅÇç¶ÇéÍ êÅð ÀÃÅðÆñÂÆ ÇÂÕ»× ÆÃÅð é¶ððéä ÇèÆÁå¶ðÅðåÅñÅÇèÆÇèÆçÅêÌ × ÕÆÆÅþÍ

Á¯ÇÃÃ ÇÂÕ»× ÆÇÆêÌ Ü¼êÅð þÍ ÇÜÃ çÅêåÆððÅÆÕÌÅÆþ ÇÜÃ ÕÅðé ÀÊçÜÆ þ Åå¶ÃÅÅêí × çÆþÍ êåÆç¶ÆB ÃÅñ»å¾×ÅÇÌ ðÇÇä ÀêðÅå òÆÃÌ ð Õðç ÆþÍ Åå ô¶È ç¶ÕÇÇä ÀêðÅå çÈ¶ÇÁÅÕñÂÆÇåÅÅð Ô Ü»çÆþÍ ÀÊÇÁÅð çÆÆÜÆþÍ ÃîÚ¶ÈÈ ÇÚ¼Á¯ ì¶ÃÕÅðÅ çÜÆÅ¶ÇÜÇ×ÆÇ¶éðÕ ù í × ÇÁ»ÃîÚ¼ÆÁ¾Å»çÆÈÅÆÇèÅÅÕðçÆþÍ ô¶ÈéÅñ ÇÁÅÕ Õðòðää çÆÁÅÃ, Õðî¶ç¶òÅêÃ ÁÅÀä Àêðî é çÆé ÇÚ¼ÕÆðÇÕ Ü»çÆÕÈå¶ çÜù ì ðçÅðå éÅÕðçÆÕÂÆé¶Ã Ô Ü»çÆþÍ Ò¶ÈÇÃ ÇÃÕ»× ÆÇÅêÌ Ü¼êÅð þÍ ÀÊÀÚÅ ñ¿ÅôÃÆÆ ×íðÈþÍ ÀÊÁ¯ù ÇéÅÅð Õðç Åþ Åå¶ÀÃ éÅñ ÇÁÅÕ Õðòðää ÅÚÅÇÅþÍ ÀÊÇÕéåÆþ, ÇÜÇ×ÆÚ ÇéÅÅð Õðé òÅñÅþ, ÇéèóÕ å¶ÕÃñ¶òÅñÅ, îÃÅêÛÅéä òÅñÅ, çÜ»ÇÚ¼ÃÜ¼íÅñä òÅñÅ, Ôð Á½ó çÅÇó¶ì¾¶ÃÅñÅÕðé òÅñÅÇ¼ìñóÅÇÁÕåÆ þÍ

Õðî¯ÇÁ¯ÕçÆééÅä þÍ ÀÊÁÅéä¶ðÅù ÇéÅÅð Õðç Åþ Åå¶ÀÃ ç¶ÁÈ ÛêÅ ç ÆþÍ AB ÃÅñ»å¾ÀÃ çÅÕÂÆÁåÅêåÅéÅÇÇ¶ÕÂ¶òÆÁÅéäÆí ðÜÅÂÆç¶çÈ¶ÇÁÅÕ Õðòðää çÅÇðõÃ Õðç ÆþÍ

Õðî ÇÃØ ÇÂÕ»×ÆçÅ×‰ êÅåð þ Ü¯ÇÂÕ»×ÆçÇÃÖð òÇÇêòÇ Õðç ÅþÍ ÀÊÁËÆ
ôðÅÆåÇî ÅðÆçÅÖÅèÅÕÇÂÁÅþÍ Øð çÆ»ÇÜî¿Ç ÅðÆ»å°ÇÕéÅðÅÕðÕÇÃB ÃÅñ»å°ñÅèåÅ
ÃÆêð ÇÂÕ»×ÆçÇÁåÅ ÇÚ¼ÇîÅðÆÖÅèÅôðÆñËÖÇêòÇ Õðç ÅÕÇÂÁÅÁ?¯çÆ»Ãèð»ÀÅÅÇ
êÅäÆëÇ ÇçÅçÅþÍ é¿ðçÅð ÇÂÃ¼ÃñÇÜÁÅÕÇÂÁÅÇÁÕåÆþÍ ÀÊÁ?¯å¶ôÇÈçÇÇÁÅÕçÆ
êòÅé×ÆÇçÅþ Áå¶ÕðîÞù òÆÃîÞÅçÅþ ÇÕ ÀÊÔá èðîÆÛ¼çÇÇ Ã¯Õñ ÇñÅÕ¶
ÇÂÕ»×ÆçÇÃÅð¶êÅåð ï æÅðæÕ ÔéÍ

ÒÁêîÅéÓÇÂÕ»×ÆÃðÜÆÊ ÇÂØ ÃÇÆçÁÅðÅÇÇÖÆ×ÂÆþÍ êÅåð ÀÃÅðÆçÇêÖ¯ÇÂÔ ÇÂÃ¼
Ãëñ ÇÂÕ»×ÆþÍ ÇÂÃçÇêÅåð îéÇÇ×ÁÅéÕ êêÅð ÀÇêð ÇÚðçÇÔéÍ

ÒÇêéÓÇÂÕ»×ÆçÅêÌÖ¼êÅåð ÔÊÀÊêÇÇÖÜ¯ÇÂÃ¼ñÇÕ þÍ ÀÊìÇêÕ êêÅð ÀÇêð
ÇÚðçÅþ ÁåÇÃÅÇÁ»å°ìÇêÕåÅçÆÀÆÆ Õðç ÅþÍ ÀÊÃêîÅéÅñ êÌÇ ÇÁÅÔÕðòÅª çÅ
þ Ü¯ÇÕìÔåÒÈÃÊåÁÅåÁþÍ ÀÊçÅìÇêÕÃåð, ÁÅêäÆêéÆåº òÇðÅþÍ ÀÊÁÅêäÇÁÅêù
Ãêî»çÆÔÅñåçÅÇÜî¿ÇÅð ÃîÞçÅþÍ

ÃêîÅÇÂÃ ÇÂÕ»×ÆçÆêÌÖ¼êÅåð þÍ ÀÊêóÆÇÇÖÆåÇÒÈÃÊåÇÁÕåÆêòçÆÌÅñÕ
þÍ ÀÊÚÅÔçÆþ ÇÕ ÀÃçÅêåÆÊÔÇÅÀÃçÆÃçðåÅçÆåÅðÆÕðÇ ÀÊÁÅêäÆ»ÇÛÅò»
çÆêÊåÆéÅÔã ÕÅðé ÃçÅêÔãª çÆþÍ ÀÊÁÅêäÇÁÅê ù Áêî ÅçåîÇÃÊÕðçÆþåÇ
ÁÅêäÅÇÚÔðÅÃÅò ñÇÆçÆþÍ

ðÆÅÇÂÃ ÇÂÕ»×ÆçÆÌÖêÅåð þÍ ÀÊÃêîÅçÆéÅà þÍ ÀÊÁÅêäÆÌðÜÅÅÆçÆÊÅñå
ñÂÆçÖÆþ åÇÁÅêäÇî ðÅÀÆåÇÜð êª çÆþ ÇÕ ÀÃ ÃêîÅÕñ ÜÅòÇÁåÇÀÃçÆçÇÍÅñ Õðî¶

Ã¯Áå ÇÚ¼ÁÅÖ ÃÕçÇÔ»ÇÕ ÇÂÕ»×ÆçÇêÅåð îéÇÇ×ÁÅéÕ ï æÅðæÕ ÔéÍ

E. ÒÁÅÅÆÃÆéçÅÓçÅêÜÅÆÃÅÇÔå ÇÚ¼ï ×çÅéÍ

ÁÅêÇÕ êÜÅÆéÅåÕ çÇî ãÆéÅåÕÕÅð ÂÆÊòð ÚÇð éçÅçÅÜéî C@ÃåÌð, AHI B
ù ÇÜñÅ×ðçÅÅêð çÇêâ ×»èÆ»ÇÚ¼ÕÇÂÁÅ ÁÅê çÇêåÅçÅé»í Å×îñ éçÅÁåÇî ÅçÅé»ÃÌÆåÆÁÅåî ÅçÇÆÃÁÆéçÅé¶êÌÇÂî ðÆåÖ¼çÆÇÇÁÅÇêâ çÇÃðÕÅðÆÃÕÊ ÇÚ¼
ÇÜñ¶íð ÇÚ¼êÌêâ ðÇÕ Õ¶êÅÃ ÕÆÊÁÆE AI AC ÇÚ¼ÇÁÅñ ÇÃØ ÕÅñÜ ñÅÕ½å°ÁÊ Â¶ÁÅå¶
ÁÊ ÃÆÕÅñÜ ñÅÕ½ÇÖ¶ì ÆÂ¶ÁÅéðÜ êÅÃ ÕÆÊÁÆE AI AG ÇÚ¼êÜÅ ï ÌÆÆðÇÃàÆñÅÕ½å°
ÁÊ.Â¶Á×ð¶ÆêÇñ¶çðÜ¶ÇÚ¼ðÇÕ Õ¶êÅÃ ÕÆÊÆÁå¶ÇÁÅñ ÇÃØ ÕÅñÜ ÇÖ¶ÕÆÁ×ð¶Æç¶
êÌÇêï Õå Ô×Â¶çðòâ å°ìÅÁç ÀÊñÅÕ½ÃðÕÅðÆÕÅñÜ å°ÁÅÕ¶ÕÔåÕ ÃðÕÅðÆÕÅñÜ
ÇÚ¼ìå½ÇÌ¿ÃðÅÕðé ñ× êÂ¶

éçÅé¶Ã¼ç¼ðÅôÅÌÈÅÔ, òðØð, ôõñ ÃðÕñ ÁÅÇçìÔ¹ÁÕÆêÅåÕ»å°ÇÃñÅòÅÞñÕÅð¶

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Õðé ç¶éÅñ éÅñ ð×î ¿ Àíêð ÃëñåÅêÈòÕ êñ Õðé Çú¼ òÆ¯ ×çÅé êÅÇÁÅþÍ

ÔðÚðé ÇÃØ çÅÜéî A@çÃ¿ð, AI AE ÚÕ¼ é¿ð EGF, ÇÜñÅôÇÈÈÅêÅÇÕÃåÅé Çú¼ ÕÇÃÁÅÃ Á Åé ç¶Çåçé»á¶Ñ¶ÅÅ ÇÕðêÅÇÃØ ÃÁÉÔðÚðé ÇÃØ é¶AI CC Çú¼ çÁÅ ÅÖÅñÃÅ ÔÅÅÁÉÃÕÈ åçÃòÄêÅÃ ÕÅÉÁÉî × ðAI CG Çú¼ ÁÈ. ÃÁÉÕÅñÜ ñÅÕ½åî ÁÉÊ¶êÅÃ ÕÅÉÁÉ ôÈÁÉåÁÉé½ÅÇÚðâ çÁÉÁ× òÅÅÁÉÕÅ ÚñÃ ðÔÁÉé ÅÃÕÁÉÕñÅÃ åçÀÃé¶éÅÃÕ ÕñÅçÁÉÇÃÖñÅÅÁÉ ÔÅÃñ ÕÅÉÁÉ

âÅ ÔðÚðé ÇÃØ é¶AI EE Çú¼ ÁÈ. Â¶êÜÅ ÁÉÕÅÉÁÉå¶ñÅÇÃñêð ÖÅñÃÅÕÅñÜ Çú¼ ì å½ êÜÅ ÁÉÈÅÇÁÅêÕ Ãñ ÅÁÅÅ³ Õð Çæ¼ÁÉAI FC ÂÁÉòÁÉÇú¼ ÀÃé¶Çæ¼ÁÉ ÈÁÉðÇÃàÁÉå°êÁÉÁÉ. âÁÉçÁÉÇà×ðÁÉÔÅÃñ ÕÅÉÁÉå¶AI FF Çú¼ êÜÅ ÁÉ ÈÁÉðÇÃàÁÉêÇÁÅñÅÇÖ¶êÜÅ ÁÉÇí Å× ç¶ïÜ¼ÁÉç¶å½å¶ÃñÅÁÅÅ³ ÕÅÉÁÉAI GB Çú¼ ÁÅé ç¶éÅñÕ ÕÁÚ¼ Õ¼ å¶í ñÕÓù ÀÃ ÃÅñ çÁÉÃðì ãî ðÚéÅÔã ç¶éÅñå¶í ÅñåÁÉÃÅÇÅ ÁÕÅçî ÁÉÇæ¼ÁÉòñ°ðÅñàðÁÉêñÃÕÅñ éÅñ Ãéî ÅÇéå ÕÅÉÅÇ× ÁÅÃ

âÅ ÔðÚðé ÇÃØ é¶ïÔå ÃÅñ¶êÈ¶éÅñÕ Áå¶ÇÂÕ»× ÁÉ»çÁÉÇðÜäÅÕÅÉÁÉÇÜé»çÅòñòÅ ÇÂÃ êÕÅñ þ-

êÈ¶éÅñÕ: Õî ñÅÕî ÅñÁÉðÅÜÅêðÃ, ÁéÜõ, Ö¶ä ç¶Çé ÚÅñ, çÈ çñÅñ¶ôÇÕñ, å¶ÅØð Ãî¶ÅØð, êÈÁÉÅçÅÚé, ÇÂÇÔÅÃ Üòî ¿çÅþ, ÇÇ çÁÉÚÅçð, ÚîÕ½çÁÉ× óÁÉÁÜ¼ Õ¼ å¶í ñÕ, ñÇÇçÅéÈ, îÃÁÉÅÃÈÁÉå¶îÃÕðÅÇÂÅ, çÑ Õì ÁÉÅðÇÂÅ, ðÅñÁÉÇÜçÅ, ÕÅî Å× ÅñÅî ÅñÈÁÅÇçÍ

ÇÂÕ»× ÁÉÃ¿ÈÇ- ÜÁÉé ñÁÉÅ, Ã»Þ ÅðÅÜ, êÜ × ÁÉóÅ, Ãêå ÇôÁÉÕÅÇÂÅÅÕñê, îõÕ¶çÁÉ Ö¶ì¯ ÜøðéÅî ÅÅÅÇçÍ

âÅ ÔðÚðé ÇÃØ é¶Ççé Ççé ÇÇÁ» Àíêð ðÚéÅò» êñ ÕÅÉÁÉ» ÔéÍ òÜ¼ òÜ¼ Ãî ÅÜÕ Ãî ÇÂÅò», òÜ¼ òÜ¼ êÕÅñ ç¶èÅñÇçÕ ÇÂÇÔÅÃÕ Åå¶ðÅÜéÁÉÇÕ éÕÇÅ» ù ÀÃé¶Ççôî ì ä ÅÇÂÅÅþÍ ÀÔî Ü¼ å½ Àíêå¶Ãêñòî ÅçÁÉèÈÇçðåÁÉèÁÉÇçÖçÅþÍ

Èòò»ÚÅéä Ó(ÚÅéä) ÇÂÕ»× ÁÉÇú¼ ÀÃé¶êÈÃî ÅÜ çÁÉ» ÇÂÃåðÁÉ» çÁÉÇçÁÅÀíêå¶ÜÕ Çæ¼ÅþÍ Çñ¼ÅÃÅ¬ÓÇú¼ ÔðÚðé ÇÃØ é¶ÜÅ× ÁÉçÅñÁÉÃî ÅÜ çÁÉ» êÈÅÁÉî ÁÉðÚÁÉ» ù ì ó¶ íÅòêÈé ã¿ éÅñ êñ ÕÅÉÅþÍ ÇÇÇ çÁÉÚÅçðÓÁå¶ÇÜî Õ½çÁÉ× óÁÉèÅñÇçÕ ÇÂÇÔÅÃÕ Çô¶ éÅñ Ã¿èå ÔéÍ ÀÃé¶ÁÅêäÁÉ» ðÚéÅò» ç¶ÇçÁ» ù î éÇçÇ× ÁÅéÕ ÛÈ» éÅñ êñ ÕÅÉÅ þÍ ÜøðéÅî ÅÓå¶ôî½ÅôÕåÁÉù òÁÉÇÂÃ¶ôÈÁÉçú¼ ðÇÇÁÅÜÅÃÕçÅþÍ

ÀÃç¶ÇÂÕ»× ÁÉ» ÇÚñÁÉüÃåòÅðåÅñÅêÁå¶êÅðð» çÅï æÅðæÕ ÇÚåðä ÀÃçÁÉ

ÇÂÕ»×ÆÊñÅç¶Çôõ ×ä ÔéÍ ÇÂÔé»ÇÂÕ»×ÆÉ»çÆÃëñåÅçÅîÊÁÅèÅõ ÔðÚðé ÇÃØ çÆ
ð×îÚ êÈÆÃÚÆñ×é Áå¶ âØÆÃÈ þÍ ÇéðÃçÊÔ ÀÃé¶ÁÅðÇæÕ å¿ÆÉ» åðâÆÉ»ÇÚ¼òÆ
ð×îÚ éÅñ Ã»Þ ì äÅÂÆðÊÆÃÍ ÃÚ¼å»ÇÂÔ þ ÇÕ ÀÃé¶ì Ôå ÃÅð¶ÇÂÕ»×ÆêÇÔñ»Ãà¶Ù Àåä¶
Ö¶¶Åä¶ÅÁç ÇÚ¼ÀÊé»ù êÃåÕ ðÈ ÇÚ¼ÛÅÇÁÃ ÇÂÕ¯ÕÅðé þ ÇÕ ÀÃç¶ÇÂÕ»×ÆÉ»ù
ð×îÚ Àäêð Ö¶ä ÇÚ¼ÕÂÆÊ ôÕñ êõ éÔÄÁÅª çÆÍ ÀÊÔ ñ¶ÕÕ å¯ÇÂñÅòÅÇÂÕ¼ Ãøñ
ÁÇéõÅÁå¶ÇéðçõÕ òÆþÍ

Ãî Ú¶åæ½å¶ÇÕÔÅÜ»ÃÕçÅþ ÇÕ âÅ ÔðÚðé ÇÃØ ÇÂÕ¼Ãî ðæêÜÅ ÆéÅäÕÕÅð Áå¶ÃøñÁÇéõÅÅå¶ÇéðçõÕ þÍ Çää Åäî Õ Áå¶×ä Åäî Õ êÚ¼å¯ÀÔêÜÅ ÆéÅäÕ ÃÅÇÔå ÇÚ¼ÇôõÃæÅé ðÚçÅþÍ

êòé-F Çè¿Ãå ÇÃØ ÃÐÞçÞÜÆéé å¶ðÚéÅÃ¿è¿ÆÜÅÃÕÅÆÇçÇ¶ÔÃ¶ÀÃçÆêÜÅÆÃÅÇÅ ù çÅ¶ Ã¿è¿ÆéÃ Çí Ö?

ÇÈ¿Ãå ÇÃØ ÃÐÞÔì ÇÈÕ èÅðÅçÅï æÅðæòÅçÆéÅÃÕÕÅð/ÇÃÕ»×ÆÃÅð þÍ ÁÅê çÅÜéî AI @H ÂÆÇú¼ÚÃ¼éè¿ð G@ ÇÜñÅñÅÇÃñêð Çú¼Ã. ÔÕî ÇÃØ ç¶Øð ÕÇÃÁÅÍ ÁÅê é¶AI BD Çú¼çÅÃòÄêÅÃ ÕÅÆÁÆAI BF Çú¼ÁÆ. ÁÃ. ÃÆÇôé ÕÅñÜ ñÅÕ½å¯Áå¶AI BH ÂÆÇú¼ ì ÆÂ¶(ÁÅéð÷) ÖÅñÃÅÕÅñÜ ÁÇÈÃð å¯êÅÃ ÕÅÆÁÆÇÃ å¯î ×ð¯AI C@Çú¼ÁÅê é¶êÅÃÁÆÆ¶ å½å¶ÁðæôÅÃåð çÆÁÆ. Â¶êÅÃ ÕÅÆÁÆÁå¶Á×ñ¶ÃÅñ Á×ð¶ÆçÆÁÆ. Â¶êÅÃ ÕÅÆÁÆAI CG å¯AI D@åÃ¼ÁÅê ñÅÕ½å¯ÇèÅðçðé ðÆçÀÉé»çÅÃîÅÚÅð êÅ¼ð Ã¼ç¶ðÕ¶

Ãå ÇÃØ ÃÐÞé¶ÕÇçåÅ ÕÕÅÆÁÆéÅÆÕ, ÁÅñÚéÅÁå¶ÇÈì è Ôð ÃÅÇÇå ðÈ. ù ÁÅêä¶ ÇÚÅð»çÅîÅÇèÁî ì äÅÇÁÅÅþÍ éÅÆÕ ç¶ÕÅ¶ð Çú¼ÀÃçÅÇôé¶ï ×çÅê ÇÔÅþÍ ÁÅê é¶ Ç×ÁÅð»êÈ¶éÅÆÕ Áå¶ÚÅð ÇÃÕ»×ÆÃ×ÌÇÔ êÜÅÆÃÅÇÇå ù Çæ¼¶ÔéÍ

éÅÆÕ- ÕñÅÕÅð, éÅðÕÆîÇÁÅÃÅð éÅÕÅÆîÆì¶ÅìÇÖ éÅÃÇÕÀ¹ íÈÆÇÅé, òÅðÃ, çîï åÆÇÃÁÅñ»çÆéæ¼ÆÇæ¼ð ÇèÁÅðÅ, ì ÇÅì ÔÅçð, òæ¼ÅØ¬ØÅðÅÁÅÇÍ

ÇÃÕ»×ÆÛ¶Øð, åÇèÁÅÇÕª ÖÇèÁÅ, Ã¿ð îÇ¼ÁÅÇÍ

Çæ¼ð ÇèÁÅðÅñÂÆÃå ÇÃØ ÃÐÞù ÃÅÇÇå ÁÕÅçîÆçÅêðÃÕÅð êÅÈêå ÕÇÂÁÅÃ

ÃÐÞçÆÉ»ðÚéÅð»Çú¼ÇÃè»åÕãÇ çÆÉÇèÕåÅêÈÅé þÍ ÃÐÞçÆÇÖä ôÉÆçÆÇôé¶åÅ ÀÃçÇ¶ÇÇÁ»çÆÚã ÁåÇé¶ÁÅ þÍ ÀÕíÅðåÆÃÇÁÅÚÅðÕ êðÇêðÅð»ÖÅÃåÇ¼ÅÇî ÇÇÁÅÚÅð å¶ðÅÚÃÆÇÂÇåÕÅÃ Çú¼Çôé¶ ðÚÆÇêÖçÅþÍ ÀÃçÇì ÕåÇ¶éÅÆÕ»å¶ÇÃÕ»×ÆÉ»Çú¼ ÇÂÇåÕÅÃÕ åÇÇæÕÅÃÕ ØàéÅð»ù ÁÜÕÆÇÇ×ÁÅéÕ Çæôà Æåî¯ØÇÇÁÅåÇÇÚÅÇÁÅÇ×ÁÅþÍ ÀÕêÇÇÕ ÕæÅð»åÇ èÕÅñÆØàéÅð»ù éò¶ÁðæçÕÇÁÜÕÇÇ éÖçÅÕÅÆäÅÇçÅþÍ ÇÃêÕÅð ÃÐÞé¶ÃèÅðé ÃÇÃÁÅð»ù ÇÚåð ðÕÇêÜÅÆéÅÆÕ ù ÇÜæ¶ÇôÇêÕÞÇôÅñ ÕÆÅ þ, Àæ¶ÇÃù ì ÇèÕ êèð çÆ×¿ÆåÅòÅñÅÃÅÇÇå ðÈ ì äé çÅòÆÉÅä ì ÖÇÁÅþÍ

ÃÐÞçÆÉ»ðÚéÅð»çÆÉðÅðåÅñÆê ì óÆÉ æÅðæòÅçÆÇçÆþÍ íÅð¶ÁÅêä¶êÅðð»Çú¼ì Çå

òÅðÆÈÀÊÔÁÅê ì ñçÅþÍ Ãî ÅÜòÅç ÆÚ¶é¿ÅÅ¶êÌ× åÆÆÆ ÇÚÅðèÅðÅÀÃç ÆÕñÅçÅÃêôà å¶ÇÚÁÅêÕ ñÕô ÔÇÅþÍ ÃÇÞçÁÉ» ÕñÅÇÕðå» ×¿ÆÆ ÁÇÉÁÉÆ çÅÇôÅ÷ðÆ ì äÁÉ» ÔéÍ

êÖÅÇà Õ ×ÅæÅçÅÁÅêÇÉÕ êÈÕðä ÁéÃÅð éò» ðê»åð Áå¶ÕñÅÃ¿ÈÆéò¶êÌ × ÃÇÞçÆÕñÅù ÀØÅóç¶ÔéÍ ÀÊÁÅêäÆ×ñ ù Çé» ÇÕÃ¶ØÎÅÇðÅÀ åºÃÅê ÕÇÕä çÆçñ¶ÆðÖç¶Ôé, ÇÃÃ¶ÕÅðé ÀÊÕñÅÕÅð, ñÔÈÇ¼Æå¶ÀÎð çÅêè (ÃòÈÄÆéÆñÂÆÊÔ¶» òÅç Çòòç çÅÇôÅðÔ¶ÔéÍ ì¶ÃÕ Çôà Æå¶ ¶ÅÕ Çéí ÅÁ ÃçÕÅÁÅê çÆÕÂÆÐÚéÅòÆÁä×½Æ éÔÄðÇÞçÆÁå¶ÁÅê ç¶êòÃÕ» å¶Çòðè Æ» ç¶ÇÁÅé çÅÕ¶ð Çé È äçÆþÍ

ÇéðÃçÇ¶ Çè¿" Ãå ÇÃØ ÃÇÞ ÇÃØ ÃÅÇÔåÕÅð Ôä ç¶éÅñ éÅñ êÈÅÅÆÃÅÇÔå ç¶ÀÇØ¶ éÅuÕÕÅð òÆÔÂ¶ÔéÍ ÁÅê çÆ» ðÚéÅò» ÇÚñÆí ÅôÅ êÌ×àÅÁ ã¿, ÇôÅñ Áéî ò, î¶ÕåÅ, ì ÇÕåÅ, éòÆ ÃÔÜ Åå¶ÃÈÌ åÅÕÅðé ÁÅê çÆ» ÃÅÇÔåÕ ðÚéÅò» çÆÇñ¶Øä êÛÅu þÍ ÃÔÆÁðæ» ÇÚ¼ÇÈ¿Ãå ÇÃØ ÃÇÞ ÇÃØ ï ¼êðô Åå¶ÃÎ ðæÃÅÇÔåÕÅð þ Åå¶êÈÅÅÆ ÃÅÇÔå ù ÀÃçÆç¶ì óÆÔÆÌ Ôî ñ¼ÆþÍ

êÈòé -ÁÜî¶ ÇÃØ Áñ½Ö çÅêÈÅÅÆÃÅÇÔå ÇÚ¼ï ×çÅé-

ÇÁÜî¶ ÇÃØ Áñ½Ö, êÈÅÅÆéÅu êÈêðÅÇÚ¼éòÆ» Ã¿Åòé» ÀÈÅ× ðÕðé òÅñÅéÅuÕÕÅð þÍ ÁÅê çÅÜéî AI Á×Ãå, AI DB ù ÇÈñÅÃ¿ðÆ ÇÖ¶Ã. Õ½ÇÃØ ç¶Øð ÔÇÂÁÃ

ÁÜî¶ ÇÃØ Áñ½Ö é¶êÅÇÂî ðÆåÕ¼ çÆÇÇ¿ÁÅÇ¿â ÇÕôé×ó ëðòÅÔÆÇÖ¶AI EB åÕ¼ ÔÅÃñ ÕÆÆÁÆ AI EH ÇÚ¼ÃðÕÅðÆÔÅÃÆÃÕÆ íÆÈÆåºçÃòÄêÅÃ Õðé åºìÅÁç AI FC ÇÚ¼ ÀÃé¶êÅÃÆÆ¶ åñ½å¶ÆÂ¶êÅÃ ÕÆÆÁÆÇÃ åºìÅÁç AI FB ÇÚ¼êÈÅÅÆÆÆÇÃàÅåºêÈÅÅÆ ÇÚ¼ÁÆ. Â¶ÕÆÆÁÆÁ×Ãå, AI FE åºÀÊéÇðÈÌÆðÆñ ÕÅñÜ îÅéÃÅ, ÇÖ¶êÈÅÅÆêÌ ÁÇÁÅêÕ òÜºÕî, Õðç¶ðÔ¶

ÃÅÇÔåÕ ç¶: ÁÜî¶ ÇÃØ Áñ½Ö çÆéÅuÕ å¶ÇÃÕ»×ÆÃÅÇÔå ðÚéÅÇÚ¼îÔÅé ç¶ þÍ

éÅuÕ- Ãñ¼ì¶Åé¶ ÇÃÕ çÇÁÅÃÆÕÊðÇÃØ çÆÌñ½, Ãñòéí

ÇÃÕ»×ÆÃ¿ÈÇ- Áðì ç-éðì ç èêÕÅðÅì¶Åé¶ì Ôó çÆÛ», Áé¶ÇêôÅéÚÆîî¶¶ÚÃò¶ ÇÃÕ»×Æ×ÅéÆ

ÀÃçÆðÚéÅÇÁðì ç éðì ç èêÕÅðÅÓù êÈÅÅÆÃÅÇÔå ÁÕÅçîÆòñºAI HE ÇÚ¼ÁÈÅðâ Çñ¼ÅÇ×ÁÃ AI HE ÇÚ¼Ç ÂÇòò ÁÅðàÃÚêÆéó·éÅ çÆÃÃæÅé¶ÞÆÁñ½Ö ù Ãéî Åéå ÕÆÆÃ ÇÃÃ åºÛñ¼êÈÅÅÆÁÕÅçî ÆÇñ¼ÆòñºòÆÀÃù êðÃÕÅð êÈÅéå Ôü ÕÅþÍ

ÁÜî¶ ÇÃØ Áñ½Ö ù êÈÅÅÆéÅuÕ ç¶ÇÕ¶ð ÇÚ¼ìóÆÜñçÆÁÅêäÆòÇðÆêÇÚÅu ÃæÅÇéå Ôð ñÂÆþÍ ÀÊéòÄêÆÆÆç¶Àé»ñÇÕ» ÇÚ¼ôÅñ þ, ÇÜÔó¶ñÇÕ å¶Çéðçñ¶Ô ðÆ

Çµ¡Ú êËÜÅ ÆÐ×¿ î ¡Ú çÆí ðêÈ å ðÕÄÆñ ÂÆí å é ô Æí Ôé Í ÀÔ Á Åèä ÆÇ ñ Ëä é ÅÀÕ ôÈí ÆÕð Õ¶ò ÆêÛÅÇà Á Å Ü»ç Åþí

Áf½Ö é ¶Ò Ò Õñ Å î ¡Ú, î Åé ÃÅÓé » ç ÆÃÃæÅç Å Çé ðî Åà Õð Õ¶ êËÜÅ ÆÐ× î ¡Ú ù í ðêÈ ï × ç Åé Çé ¼Åþí À Ãç Å Ãî ¼Åê Çò Åð Ô Æð× î ¡Ú ù Ãî ðÇå þí Áf½Ö é ¶êÇñ Æò Åð î ñ ò ÂÆ À êí Åò Å ù êËÜÅ Æé Åà Õ Çò ¼ ÇÃÖ¼ Ü× å ò Ü¯ò ðÇà Á Åþí î Åñ ò ¶ç ¶Ø¾¼ Üî Æ¶ÇÕÃÅé » ç Æ ï æÅðæÕ å Ãò Æí À Ãç ¶é Åà Õ » ç Åî Ö¼ Çò ôÅò Ãå È þí Ò¶ Åé ¶ î Ôó ç ÆÛ»Ó ÇÃÕ »× Æò ¼ À Ãé ¶ ÇÕÃÅé » ç Æ Á Åð Çæ Õ î ¿ Ôñ Æç ¶ç Ö» å ù êñ Õ Æí Åþí Ò Ðî ç é ðî ç è È Ëð Å Ó Ç Ã Õ »× Æò ¼ À Ãé ¶ Á Ëð âÃÈ Æù Á êä Æ Ç Á » Ç ðÜÅ êÈ È ð»Þ Å ëÇ Ô Åç Á å ¶î Üù ÇÜÔ¶ Á Å Õ » ù Á Åèä ¶ Á Çé Õ Å » ç Æð Ö ò Åñ Æñ Â Æ Ã Ú¶ Ã Ø ðôô Æí Ôé ¶ Ç Ö Ç Á Åþí Ò Å¼ ì ¶ Åé ¶ é Åà Õ ù À Ãç Æé Åà Õ Ñ Å ç Å Ç Ö¼ é ò » Á é ¹ ò Á Å Ö Á Å Ü Å Ã Õ ç Åþí Ò Ò í Ü Ó Ç Ã Õ »× Æò ¼ ñ ¶ Ò é ¶× ðÈé Åé Õ ç ¶ Ü Æç Æ Ü é î Ã Å Æò Ú¯ À Ã Ø à é Å ù Ã Å Ñ Å Õ Æí Åþ, Ç Ü Ã Ç ¼ × ðÈÜ Æí Å Æ ñ Åñ ¯ ç Æð ã Æò ¼ ç ¼ å ¶ î Ç Õ í Å× ¯ ç Æð ã Æò ¼ Ò È ç Æ Ô ç Ã ç ¶ Ôé Í ñ ¶ Ò é ¶× ðÈÜ Æù Ö¼ î Ôé ´ » å Æ Ñ Å å ¶ Ö é Ñ Å Æ Á Å× È Ö¼ Õ ò Ç Á » Ã ¼ Æ Ç ò å å ¶ Ç ò å Æç ¶ Ãî ðæÕ ç ð Ã Å Ö Á Å þí × ðÈÜ Æù Ã à ¶ À ¶ å ¶ Ç Á Å ¶ Ç é » Ô Æ Ã Ø à é Å Ç ¼ Ú¯ × ðÈÜ Æç Æ Ã Ö ô Æ å ç Æ À Ã Å ò Æ Ñ Æ Æ × Â Æ å ¶ À é » ç Æ Ç Ú Å ò è Å ù Á Ü Ñ ¶ ¼ ñ Â Æ Ã Å æ Ñ Ã Å å Ñ Æ Å Ç × Á Å þí

Áf½Ö Á Åèä ¶ Ç ô ¶ò Ã å È ù êÇ å Æ Å ç Æ Ç ôà Æå¯ Ã Å ò ç Å å ¶ À Ã Å ò ç Å þí À Ô Ç Ã ê Ã¶ êËÜÅ Æð× î ¡Ú À ¶å ¶ Á À è Ç Ñ êÚ¼ Æé Åà Ñ- å Ñé Æ» ç Æè ¶ Ñ Å Æñ Â Æí å é ô Æí Ôé Å þ ç È ¶è Ã¶ Á Ñ ¶ ç Á Ñ ¶ ç Æ Ü Æ ç Æ Ü × ç Æ Ç Ü ç × Æù Á Ç ï æÅðæÕ Ç Å ð é Ç Ú¼ Ã Å Ñ Å Ñ Ñ ç Å þí Ü Æ é é ç Å ï æÅðæ Ç Å ð Ç Á » À Ô Á Ñ Ã ð î ñ ò Â Æð Ç ä Æå ¶ À è í Å ò Å Â Æí Ò Å ò ¶ç Æò ð å¯ Ñ ð ç Å þí À Ô î é Ö¼ Æ Ü Æé é ç ¶ Ôð êÖ¼ ù é Åà Ñ Æ Ã× á é ç Å Á ê ì ä Å ñ È Å þí ð³ × î ¡Ú ç Æ Ç ò à Æå¯ Á f½Ö ç ¶ Ã Å ò ¶é Åà Ñ Ãèñ Ñ Ô ¶ Ü Å Ã Ñ ç ¶ Ôé Í À Ôé » ù Á é ¶ò Å ò Ã à ¶ À ¶å ¶ Ö ¶ Á Å ò Æ Ç× Á Å þí Á f½Ö Á Åè ò Æ À ¶Ø Å ð³ × Ñ ð î Æò Á å ¶ è ¶ È ð³ × î ¡Ú ç Æ À Ã Å ò Æ Ç ¼ Ú¼ À Ã ç Å è Ì Ö¼ ï × ç Åé þí À Ô Ç è â » Ç ¼ Ú¼ Ü Å Ñ ¶é Åà Ñ Ö¶ä ò Å ñ Å Ç Ã ò ó Æ Ç è ð ç ¶ Ñ þí À Ã ç Æé » ð³ × î ¡Ú Æ Ü× å » Ç ô ¶ Ç è Å Åé ç Æ î ¿ Ñ ð ç Æé » Ôé Í Áå Ç ¼ Ú¼ Á Å Ö Ã Ñ ç ¶ Ô » Ç Ñ êËÜÅ Æé Åà Ñ Áå ¶ ð³ × î ¡Ú Æ Ç Ñ Ã Ç ¼ Ú¼ Á Ü î ¶ Ç Ã Ø Á f½Ö ç Å Ç ô ¶ Ã æÅé þí

êÈé - Ã Ü Æè Ç Ã Ø Ü Æé å ¶ ð Ú é Å

Ã ð Ü Æè Ç Ã Ø Ã ¶ Æé ç Å Ü é î A Á Ñ å È ð, AI BH ù Çè â × Ü ð Ö Åé ð Å ò ñ Çè â Æ Ç Ö ¶ Ô Ç Â Á Ã Á Åè é ¶ Á × ð ¶ Æå ¶ êËÜÅ Æç Æ Á Ë. Â ¶ Ñ ð é ç ¶é Å ñ êÆ Á Ë. â Æç Æ Ç× ð Æò Æ Ô Å Ã ñ Ñ Æè Æ Ç Ã å ¯ ì Å Á ç êËÜÅ Æí È Æè ð Ç à Æ ê Ç Á Å ñ Å Ç Ö ¶é Ã ð Æ Ñ ð ç ¶ Ô Ã ¶ À æ¯ æÅ¶ ð Á å ¶ à È Æ Ç ÷ é Ç í Å× Ç ¼ Ú¼ ê È ò Ü¯ Ç à Å Ç â ð Ô Ã ¶ êËÜÅ Æí È Æè ð Ç à Æé ¶ Á Åè ù AI I D Ç ¼ Ú¼ ñ Å Æè ë È Ç ê êÈ Æé Ñ Æè Ã BA î Å ò Ú, AI I E Ç ¼ Ú¼ Ç f½ Æ Ç Ö ¶ Á Åè ç Å Ç Ô å Ô Ç× Á Ã

ðÚéÅò»

éÅaÕ- ÕÕÅëÆÊÅÀÆÕÓÕÕÚÅØóÅÓÕÕÅçðï ÅðÓÒÒçÁÅí çÁÅÅ, ÃÜäÅÃÜäÅÓÒÇÕ× Çð÷Å å¶ÃêÅÅÓÒðç îðç éÔÄåÆÄåÆÄéÔÄÓÒ×ð Çé ØÕÁêÕÅðÓÒ×ÆÅÃóÕçÅÀÊñÅÓ ÒÅÅîðôç îõ ÇïÁÅúÓ ÒÇÂÔ ÇÜç×Æþ çÃåÕ ÒçÅÇÁ»çÅæÆÅðÓ ÕÅÃÆéÅÚ éÚÅÂÅ ÒëÈñ ìÆÈ å¶ñ½ ×ÁÅÚÅÓ ÁÅçÍ

ÇÂÕ»×ÆÃ×ÇÕ- ÒëðçÇëÚÅÅ ÒÚñçÇëðçÇìÅ¼Ó ÁÅçÍ

ÃòÈÆÆéÆ ÒÅÆÃÅÇÂåÕ ÃòÈÆòÆÅ ÒÅÆÇÂÔî¿ñ éÔÁ

âÅ ÃÅÆçÅñÜä ÕÅðÜ ìÔå ÇôÅñ ÔÈÀÊé»é¶éÅaÕ, ÇÂÕ»×ÆÜÆé, ÃòÈÆéÆ ÕÔÅäÆéÅòñ, âÅÇÂðÆÃëðéÅÅ, ÁÅñÚéÅÁÅçÍ éÅñ Ãì¿Çåñ Ü ÕÅðÜ ÕÆÁ

ÁÅè ç¶éÅaÕ ÁÅèÇÕî éÜçÆ»ÜÇñåÅò»çÆÆÅÅÕçÇÔéÍ ÀÊé»é¶ÁÈÃðâ éÅaèÅðÅ, ç¶êÌÅò ÁèÆÆò ÆéÅa-ðÚéÅÕÆÆÆ

ÀÊé»ç¶éÅaÕ»ÇÚÅÕéÆÆÆÅ½å¶ÇôÅñ êÌ× ÇÅàÆÚð Ç¿¶ÔéÍ ÁÅè ù ð×îÅÆ ÚÅéÅçÅéÅaÕÕÅð ÇÕÔÅÜ»çÅþÍ

ð×îÅçÇ¶ÇÃè»å»ìÅð¶ÁÅè ù ìÔå ÜÅaÕÅðÆÃÆÇÜÃçÅÃîéòÈÃÃçéÅaÕ»ÇÚéÅ÷ð ÁÅçÅþÍ

âÅÃÅÆÇÂÇÚ×åÆÆÆðÚéÅÕÅð ÃÁÆÁÅÕðÆêñ åÇÚÀÊÁÅèäÆÇÃðÜäÅaîÕåÅç¶×ÅÅ éÅñ ÜÆÇÁÅÁ ÀÊçì¿ ÃÖÅÆåçÅîÅñÕ ÃÁÆÀÃé¶Ã×ÇäÅéÔÄÃÆÇÃÇÁÅÁ ÀÃçÆÇÂÃ Ö¿ÅÅ ôÖÃÁÆåçÅêðÛÅ»ÀÃçÆÆðÚéÅÇÚîÜÆÈ þÍ

âÅÃÅÆé¶êÜÅÆéÅaÕ ÁÕÈîÆçÆÃæÆéÅÕÆÆÁÆêÜÅÆÆÈÆðÇÃàÆçÆæÆÅðÁå¶ àÆÆÇíÅ× ù êÇ¶êÈÄÖóÅÕðé ÇÚÀÃçÅï×çÅé ÃÁÆ

Î »çÅÇâêàÆ

Ò»çÅÇâêàÆÉÇÂÕ»×ÆÃÅÇÅÕÁÅñÚéÅå¶ðæî ÚÆÃÅðÇæÕÅÅ

Ò»çÅÇâêàÆÉÇÂÕ»×ÆÉÅÅÅÃÆéçÅÓçÁÅðÅÇïÇÒÁÅÇ×ÁÅþÍ ÇÂÕ»×Æç¶åµå»ç¶ÁÅèÅð ÀµÅ¶ÇÂÃ çÅÕñÅèµÒ ÔÅ ÇïÒ¶ÁéÃÅð þÍ

A ÇôÅòÃåÈ Ò»çÅÇâêàÆÉÇÂÕ»×ÆÁÅÅÅÃÆéçÅçÁÅðÅÇïÇÒÁÅÇ×ÁÅþÍ ÇÂÃ çÅ ÇôÅì¶÷×ÅðÆçÆÃÎ ÇÃÁÅéÅñ Ãæçèå þÍ ÇÂÃ Çôú¼ òÃÅðÅÇÃØ ÇÂØÃÅèÅðé ÇÕÃÅé þ Ü¯ ÁÅèä¶êµåð éÅðÅÇâä ÇÃØ ù ÁÅèäÆÊÃÆéå å¯òµè ÖðÚ Õ¶ôÇÊð êóé í¶Ûçåþ å»Ü¯ÀÊÔ êó·ÇïÖ Õ¶Úæ»éÃðÆñµ× ÜÅòí¶éÅðÅÇâä çÆï»ÁÅèä¶êµåð ù Çâêà Æï ÇâÁÅòÇïä Å ñÚçÆþÍ ÇÂÃ ÃÅð¶ÕÅðÜ ñÂÆòèÅòÅÇÃØ Çèâ çòÅÊÃÅð å¯Õð÷Åñ¶çÅþÍ Ãî»ì Æïä Àêðåâ ôÅÊÃÅð ì Åð-ì Åð ÁÅÕ¶ÁÅèäÅÇæ¼ÅêÃÅòÅêÃ î æçÅþ êð òÃÅòÅÇÃØ êÃÅòÅêÃ Õðé å¯ÁÃî ðæþÍ ì ÆÃ¶êÅÃ Õðé å¯ì ÅÁç òÆéÅòÅÇâä ÇÃØ ù Üç¯éÃðÆéÊÄÇñçÆå»òÃÅòÅ ÇÃØ Áå¶ÀÃçÆêåéÆçÆ»ÁÅÃ», À÷Æ»Àµêð êÅäÆÇêð Ü»çÅþÍ éÅðÅÇâä ÇÃØ ÁÖçÅ þ ÇÕ ÜÇÐð ÀÃù ç¯ÃÅñ»ñÂÆÊÕ êóé ñÂÆï Ü¶ÇæÅÜÅò¶å»ÔÆÀÃù Ú¿ÆéÃðÆÇñ¶ÁÆ êð òÃÅòÅÇÃØ ÁÅÖçÅþ ÇÕ ÀÊÔ, ÀÃù Õð êóÅÀä å¯ÁÃî ðæþ ÇÕª ÇÕ ÀÊÔ å»êÇÕñ»ÔÆ Õð÷¶ÇÚ âµÇÁÅÔÇÂÁÅþ Áå¶ÕóÆçÅÇÁÅÔòÆÇÃð Àµå¶þÍ

ì¶¶çêÛä Àµå¶éÅðÅÇâä ÇÃØ ÁÅÖçÅþ ÇÕ ÀÃù ÇÂÃ Ãî¶D@ð¹ îÔÆ¶çÆÊÔÆéÃðÆ Çñ ÃÕçÆþÍ ÇÂÔ Ãä Õ¶ì¶¶çÅÇñ àµå Ü»çÅþÍ ÇÕª¶ÀÃ é¶êÊÜ-Ãµå Ã½êÂ¶îÔÆ¶çÆ¶ ÃêÊé¶ò¶Ü¶Ãé êð éÃðÆÕ¶ñ D@ðêÂ¶îÔÆ¶çÆÇñ ðÔÆÃÆ

Àçñ– ÇÂÕ»×ÆçÅÀçñ êÃÈÜÆéé ç¶ï æÅðæù Ôð êµÒ å¯êñ ÕðÕ¶ÇÖÅÀä ÅþÍ ÁÜÕ¶ êÜÅÆêÇòÅð» ç¶î»ì Æê ÁÅèäÆÜÎÆ ×ÇÄ¶êÅÕ¶ì¶ÇÁ» ù Ú¿ÆåÃñÆ ç¶Õ¶ÀµÚ¶ ÁÔÇÁ»Àµêð ò¶ÄÅñÚç¶ÔéÍ êð ï æÅðæÕ ÜÆéé ì¶÷×ÅðÆçÆÃÎ ÇÃÁÅÕÅðé ÇÜæÎ»ì Æê ç¶ÃêÊé¶àµàç¶ÔÉ, Àæ¶ì Ú¶òÆêÜÅÆÃÇÁÅÚÅð å¯àµàç¶ÜÅðÔ¶ÔéÍ

êñÅà Ü»×ç– ÇÂÕ»×ÆçÅêñ»à ï æÅðæÕ þÍ ÇÂÃ çÆ×ç ÕµÃÆÊÔÃÆþÍ ÕÃÆòÆØàéÅ

ÁÇÜÔÆéÔÄÜ¯òÅèÈèÅÆÉ ÔÕõ¶ÇÃÃ çÅêñÅà ÇÅé Þ»ÕÆ»ÇÅ¼ÇÃðÇÜÁÅÇ×ÁÅþÍ ÇÜÃ ÇÅ¼ éÅðÅÇÂä ÇÃØ çÅñÅÕ½êóé ÜÅàÅ, ì Åð ì Åð êÉ¶î¥ä¶òÃÅòÅÇÃØ çÅòÅêÃ ÁÅÀäÅ, ôÅÕÉÅð çÅêÉ¶òÅêÃ î¥ä¶éÅðÅÇÂä ÇÃØ çÅÇîñ¶ÜÅäÅå¶òÅêÃ ÁÅÕ¶D@ðêÂ¶çÆéÃðÆ Çñ ÃÕä çÆÖî ð Ãäà ÅÀäà åµÕ çÆ»ØàéÅò»ôÅÇñ ÔéÍ

êÅà ð ÀÃÅðÆ ÇÂÕ»×Æç¶êÅà ð ï æÅðæÕ êÅÆÉ Ôç¶ÔéÍ òÃÅòÅÇÃØ êÅà ð ù êóÅÀä ÖÅà ð ÷îÆÉ ×ÇÔä¶êÅ çÅþÍ ì¶¶êÅà ð ù ÇÂêàÆï ÇÁÅòÖäÅÚÅÔç¶ÆÍ éÅðÅÇÂä ÇÃØ Ü¯ÇÕ êó·ÇÂÖ Õ¶òÆï¶÷×Åð þ Áå¶ÁÅêä¶ÃÇÁÅÚÅð å¯òÆêà Ü»çÅþÍ Ã¯êÅà ð ÀÃÅðÆ ç¶êµÖ å¯ÇÂÔ Àà îð ÚéÅþÍ

òÅàÅðé– ÇÂÕ»×ÆçÅòÅàÅðä ê¶ÈèÅà ñ òÅñÅþ ÇÜÃ ÇÅ¼ÇÕÃÅé òÃÅòÅÇÃØ çÅ ÷îÆÉ ×ÇÔä¶êÅÀä, ì¶¶ç¶ÃêÉé¶ÁÅ¶éÅðÅÇÂä ÇÃØ çÅÁÅêä¶ÃÇÁÅÚÅð å¯àà îä çÅï æÅðæ ÇÁÅé ÕÆÉÅÇ×ÁÅþÍ

òÅðÅñÅé– òÅðÅñÅé ç¶êØ¯òÆÇÂÔ Àà îð ÚéÅþÍ ÇÂÕ»×ÆÇÚñÆòÅðÅñÅé üÃÅ Å¶ÚÕÅÅí ðêÉþÍ ÕÂÆòÆòÅÕ ÁÇÜÔÅéÔÄÇÜÃ å¯ÁÃêôàÅÅÞñÕçÆÔõ¶òÅðÅñÅé ðÅÔÄ êÅà ð»ç¶ÚÇà îð ÀØÅó¶×Â¶ÔéÍ

éÅðÅÇÂä ÇÃØ– åÈà¶ì¶¶¶Õé ÖÅñÂ¶(éØðÆéØðÆÕðÕ¶îÉéØðÆÕÂÆÜ¶ ÇÅ¼êÅÆ ÇÉðéÅò»? îÉÇÉÛÅÛÉÅÀä çÅî ÅðÅ, ÚÇÅÁÅ×ÁÅ, Õð Üã»ñÀä çÅôÕ æÅÕÇÁÅ ÃÆïÉ ?

òÅðÅñÅé ðÅÔÄÔÅÃ ðÃ òÆêÉÅÕÆÉÅ×ÁÅþÍ

éÅðÅÇÂä ÇÃØ– ìÅÆ×ã, îÅêÉð ÕÆéÖðÅ Ô¯×ÁÅÃÆìì¶¶ÉÇñÕñ, ÕéÇÉÀÈ Ô¯ ×ÁÅÃÆêð îÅÆ×îà ñµÕ, ×îà ñµÕÍ

ì¶¶ò¶ÇÅÁÅÖ»êîà ð, îÉØîà Ç Á»ñµÕ, ÕÆÔ¯×ÁÅîÅ¶¶ñµÕ ùÍ

òÅðÅñÅé ðÅÔÄÔÆñÇÕé¶ÁÜÕ¶éÜÁÅé ù êÜÅÆÃÇÁÅÚÅð å¯àà ÜÅà Àà¶ÇÁ× êÅ ÕÆÉÅþÍ

éÅðÅÇÂä– ì¶¶ÉñÆÃÚÆñéÅÁ», Àå¯Á× êÂÆòðçÆÂ¶ÖÉÅêÆÉÅ, ÕÞ ñ×çÅ éÔÁ Ü¶ÉÉ×ðîÆ»ÇÂà ÇÚ Ùà Æ»å¶ÅÅÕµÜéÔÄðÇÄÅ, îÉÔÆ¶ç¯ÔÆ¶ÇÕñ÷ Àà¶ ñÅÁÅò»å¶íÅò¶å×óÅÔ¯ÜÅò»Í

íÅòÅôÉÆ ÇÂÕ»×ÆçÆï ÅòÅÕ¶çðÆêÜÅ ÆþÍ ÇÃ ÇÅ¼ÇÕå¶ÇÕå¶Á×ð¶ÆòìçÅòñÆ òÆòðåÆ×ÂÆþ ÇÜò¶ "Çð÷ñà, ÕéÇÉÀÈ, ×îà ñµÕ, îÆê×÷, ÁÉÕÃêÉÉ, ëÅñà, òðâ÷ ÁÅÇ

ÇÂÕ»× ÆÇ ÆÊôÊÈ ÆÊÚÕåÅí ðêÊÈ, ÃÈÎ åÅí ðêÊÈ, î ÊÂÒ ðÇÂÒ, ÔÇÃ ðÇÃÆå ¶ÇÁ ¢ÅÃî Õ þÍ

ÕÒ ¶Çí ÁÅÖ» êÇÃð î ÊØÇÃ ÇÁÅñÇÕ, ÕÆÊÕ¯Ç× ÁÅÃ ¶¶ñÇÕ ùÍ

ÇÃðñÇÕ– ÇÂÕ»× ÆÇ ÅÇÃðñÇÕ Ò»çÅÇÃêà ÆÊãÇÕò»þ Ü¯ÇÕ × ðÆ ÇÕÃÅé ç¶÷î Æ × ÇÂä¶ êÅÕ¶êÇÃð ù êóÅÀä Áå¶ÀÇÚ¶ÁÔç¶ÀÇÃ¶éÕÃðÆÕðé çÆ» ØàéÅò»éÅñ ÃÈÊÃå þÍ

ð¢î È/ÆÃÅðÇÃòÅÅ– ð¢î È/ç ¶êØÕ¯ò ÆÇÂÕ»× ÆÇ ÆÃÅðÇÃòÅÅþÍ ÕÂÆò ÆØàéÅ, ÇÃôÅ Ü»òÅðÅñÅè ÁÇÈÔÅéÔÄÜ¯ð¢î È/ÀÃêð êÇ éÅÕÆÊÅÜÅÃÕ¶ÇÂÔ ÇÂÕ»× ÆÁÜÕ¶ÃÎ ¶ÇÃÚ¼ òÆÀé»ÔÆÍ æÅðæÕ þ ÇÈÉÅÇÕ Üç¯Çí ÇÄÁÅÇ× ÁÅÃÆÊ

Ò é çÆ»î é ÇÃÚÓÇÂÕ»× ÆÇ ÆÃÅÇÅÕ ÁÅñÚéÅå¶ð¢î È/ÆÃÅðÇÃòÅÅ–

Ò é çÆ»î é ÇÃÚÓÇÂÕ»× ÆÃÅ. ÔðÚðé ÇÂØ çÁÅðÅÇí ÇÄÁÅþÍ ÇÂÕ»× ÆÇ ¶åÅ» ç¶ ÁèÅð ÀÅ¶ÇÂÃ çÅÕñÅêØ¼ÔÅ Çí Ö¶ÁéÃÅð þÍ

A ÇôÅòÃåÈ Ò é çÆ»î é ÇÃÚÓÇÂÕ»× ÆÊÔðÚðé ÇÂØ çÁÅðÅÇí ÇÄÁÅ× ÁÅþÍ ÇÂÃ çÅÃÈè ÃÎ ÅÜÕ ï æÅðæéÅñ þÍ ÇÂÔ ÁÅðÅ çÆÁäÜõ ÇÃÁÔ çÆÃî ÇÂÁÅéÅñ ÃÈèå þÍ ÇÂÃ çÅÃÈè ÀÃ íÅðåÆÁÅðÅ éÅñ þ Ü¯ÁÅêä¶ôðÅ ÆÕì Å ÆêåÆ Ü¯ÀÃ éÅñ ÃÅñ»ì èÆ ì ðÅÇòÔÅð ÕðçÅÃÆÁå¶AB ÃÅñ»å¯Øð-ì Åð ÛõÕ¶ÚñÅ× ÁÅÃÆÊ

ÇÂÃ ÇÚ¼ÁÈ¯çÅêåÆêðÅ Æþ å¶ÇîÅðÆçÅÖÈÅÔÇÂÁÅþ å¶AB ÃÅñ»å¯Øð ÛÂä üµÕÅ þÍ ÀÔØð çÆÕÂÆÀÆØ-ÃØ éÔÄñÊÅå¶é»ÕÂÆÇÚ¼ÆêÅð ÇíÖçÅþÍ ÁÈ¯ÇêÂ ç¶éÚÁÅé ô¶ÈÙ ÇÁÅð Õðé ñ× Ü»çÆþÍ ÇêÂ çÆêÚÅÇÅå òÆÁÈ¯çÅô¶ÈÅñ ÇÁÅÔ Õðé ñÂÆÇÅÁÅð Ô¯Ü»çÆþÍ ÇêÂ çÅéÈðçÅð ÇÃÃ ÃÅð¶ÕÅðÜ ÇÚ¼îØí ÈÕÅÇíÅª çÅþÍ ÇÁÅÔ òÅñ¶ÇÇé Üç¯ÇÈÈçÅÁÅð Ô¯ðÔÆÊÇêÆþ å»ÕÕðî ÇØÓçÆÊÈ ÕÕðî ÕÁÅª çÆþ å¶ÇÈ¶ÕÙ çÊÅÇÁÅÔ Õðé å¯òðÜçÆþ å¶ÕÃçÆþÍ ÇÈÈçÕù ì ñÅÀä ñÂÆéÅÂÆå¶éÈðçÅð ÁÅª ç¶ÔéÍ Üç¯ éÈðçÅð ÕÕðî ÇÕù ÇÁÅÔ ÇÚ¼ðÕÅò à éÅì ä é ñÂÆÃî ÞÅì ÞÅÇÔÅÔÇêÅþ, ÀÅÃ¶ÃÎ ¶ÇîÅðÆ çÅÖÈÅÕÕðî ÇØÓéòÇí ÕðçÅþÍ ÇÂÔ ÇÂÕ»× ÆÇ ÅÇÃÖð þÍ ÁÈ¯å¶ôÇÊÈÇÂÕ¼ çÊ¶ù ì ÅÀä ì ä Õ¶ò ÇÇ¶ÔÇé, ôÇÊÈ ÅÔð ÇêÕñ Ü»çÅþ, ÁÈ¯ì ÇÕ Ô¯Ü»çÆþÍ ÀÃ çÆ»Ãêð»î é ÇÚ¼ÔÆÕÇÔ Ü»çÆ»ÔéÍ Ã¯ÇÂÕ»× ÆÇ ÅÇôÅÁðÅ çÆÃÇêÅÆÇ¶çÖÅ éÅñ ÃÈèå þÍ Ã¯Çôç¶êÇØÅ¯ ÇÂÔ ÇÂØ¼ Ãëñ ðÚéÅþÍ

êñÅà : ÇÂÕ»× ÆÇ Åêñ»à ï æÅðæÕ þ, ×Ç ÕÇÃÆÊÔÂÆþÍ ÇÂÃ ÇÚñÆÕÂÆÊÆØàéÅòÅèÈ êÅÆÊ éÔÄÔÇêÆÊÕÕðî ¶ÇÅôðÅ ÆÔÄÅ, ÁÈ¯éÅñ ñóÅÂÆÊ×óÅÕðéÅ, Ø ð ÛÂä Õ¶Úñ¶ÜÄÅ å¶AB ÃÅñ åµÕ ÕÂÆÀÆØ-ÃØ éÔÄñÊÅÆÁÈ¯çÅô¶ÈòñÊÕÅÁ å¶ÇÁÅÔ òÅñ¶ÇÇé ÇÁÈ¯Ó çÆééÅà çÅÇÁÈ¯Ó ì ðÅÍ ñÅÁÅÇÄÅÁå¶ÇÁÅÔ Õðé å¯òðÜÄÅ, ÕÕðî ¶ÇÅÀÃ¶ÃÎ ¶ÇîÅðÆ

å¶éô¶çÆëµÕó ÔÅñå ÇÚòÅêÃ êðåäÅå¶Áì¯ç¶îé çÆæ»îé ÇÚðÇÔÜÅäÆÉÅÁÅÇ
ÀÃçÆçÜ»åÕ ÃÇæåÆù êñ Õðçæ»ØàéÅò»Ôé, Ü¯Áì¯çÆåæÃçÆðÅÔÄÁðåçÆï æåðæ
(çÜ»å) ù ÇÁÅé Õðçæ»ÔéÍ

Àçñ– ÇÃÃ ÇÃÕ»×ÆÃÇæåÆçÅÀçñ ÇÁì¿ÕÒòð×Æ»Áðåçæ»çÆåæÃçÆçÆï æåðæù êñ
Õðé ç¶éÅñ-éÅñ ÇÁì¿Óå¶ÒòñÈçÆÇÁÅÔù îÅéåÅçñ ðÅÔÄéòÆ»Õçð»ÕÆåçÆÇÕ
ÇÚ×òÅÔÆÇçÆ¼ÆÞÍ

òÅåÅòðä– ÇÃÕ»×ÆÃÅò é¶ÒòñÈå¶ÒÁì¿Óç¶ðî»çÃÕòÅåÅòðä Áå¶Õðî¶çòÅêÃêðåä
Àêðåç ÇÁì¿Óç¶îÅéÇÃÕ ÃçÅêçòÅåÅòðä ù ìÅÒÈÆêñ ÕÆåÅÞÍ

êÅåð ÀÃÅòÆêÅåð ÀÃÅòÆçêÜåºÇÃÔ ÇÃÜÃøñ ÇÃÕ»×ÆÞÍ ÕðîÅÓ ÇÁì¿ÓçÅêåÆ
Þ, Ü¯ôðÅÆÞ Áå¶AB ÃÅñ»åºØð¯Ç×ÁÅÔÇÃÁÅÞÍ ôñÈçêã çÅÃÔäÅ, ÃäµÜÅ×íðÈÞ å¶
Áì¯éÅñ ÇÁÅÔ ÕðòÅÀäÅÚÅÔçÅÞÍ ÕðîÕ ÇÁì¿ÓçÆééÅä Þ Áå¶ÇÃ ÇÁÅÔçÇÜñÆë
ÞÍ ÁÅçÃÅò¶êÅåð ïæåðæÕ êÅåÆë ÔçÅ¶ÔéÍ

íÅòÅôÈÆë ÇÃÕ»×ÆçÆïÅòÅÕçðÆêÜÅÆÞÍ ÇÃÇÚñÆôìçÅòñÆÃðñ, Ãêôà å¶
ðÚÕåÅíðêÈÞÍ ÇÃÇÚ¼ÕÃÆòÆÁÇÜÔÅôìçêì×éÔÄÕÆÈÅÇ×ÁÅ, ÇÜÃåºÁÃêôàåÅ
ÞñÕçÆÔòñ¶

ÕðîÅ- Ãî Æé ÃÅå¶ÕÑñ ÇÕÔóÅ ×µñ çÇB Õµêó¶é¶

ÇÃÕ»×ÆçÆôÈÆðÚÕåÅíðêÈ, ðî»ÚÕ å¶îÔÅòðñÅò ÞÍ

ÕÒìÅò¶çÆÇÃ¼üìÅò¶ù ñµ× ×ÃÁÆÓ

ÕÒÜõÆ»Ü× æõÆ»éðóìæñ¶Ó

òÅòåÅñÆê– ÇÃÕ»×ÆçÆòÅòåÅñÆê Ãðñ, Ãêôà å¶ÃÅçÅÞÍ ÇÃçÇòÅÕ Ûã¶Ûã¶å¶
íÅòêÈåÔéÍ òÅòåÅñÆê çÃÔÅò¶êÅåð»çÇÚÇåð ù ÀØÅÇÁÅÇ×ÁÅÞÍ

Õðî¯Áîðº åÈçÔÄÜÔÅéÆãÂÆéÅÇñ¶ÇÜòÇåÈÃÅåÅéµÕ òµää ñµ×ÆÃ¶

òÅòåÅñÆê Ãî¶ÃæÅé å¶êÅåð»çÆÃÇæåÆå¶Àé»çÇÃÍÅÁ îåÅÕ ÞÍ

Áì¯Øð ÇÚ¼ÔÈÕÆÃÆ? Ãµå»ü¶Á»çÆÃÁÅÔ Ü¯îÅóÅîãÅÃÆÀÃôðÅ çÇÈÀÜÅó
Ûµ¶ÁÅÃÆ

òÅòåÅñÆê ÇÜ¼¶ÕÔÅäÆù å¶ÆéÅñ Áµ×¶åðçÆÞ, Àµæ¶êÅåð»çÇÃÍÅÁ ÀØÅóçÆÞÍ

Õðî Å- Ãî Æé ÃÅà¶Õñ ÇÕÔóÅ? ×µñ ç¶ç¯Õµêó¶é¶

ÇÀì¿ÕÅ¶ôñÈçÆõÅðåÅñÆê ðî»ÇàÕþ å¶Õðî¯çÆÕáð å¶×è¿ÅðÈþ å¶éì¿ðçÅð çÆï ñ¶Åä Ã òÅñÆòÅðåÅñÆê þÍ

ÇÃðñÏÐ- ÇÃÕ»×Æç ÅÇÃðñÏÐòé çÆÉ»î é ÇÚÓãµÕò»þÍ ÇÃÃ çÅÃì è Áì¿¯çÆåÅÃÇçÕ ÃÇæåÆéÅñ þ Ü¯ôñÈéÅñ ÇÁÅÔÕðòÅÀäÅÚÅÔçÆÆþ å¶ÇÁÅÔòÅñ¶Çé ÀÃ çÅêåÆÕðî Å AB ÃÅñ»î ×ð¯éô¶çÆÕÅñå ÇÚ, Çî ÅðÆÕÅèÅÕÇÃÁÅ, òÅêÃ ÁÅÜ»çÅþ å¶ÀÃ ç¶î é çÆÉ» Ãèð»î é ÇÚ¼ÔÆðÇÔ Ü»çÆÉ» ÔéÍ

ðçî ¿ÆÃÅðÇæÕåÅ- ÇÃÕ»×Æðçî ¿ç¶êÖ¼å¯ÃÅðÇæÕ þÍ ÇÃÔ ÇÃÕ»×Æðçî ¿À¡êð ÃëñåÅêÈòÕ Ö¶ÁÅÜÅÃÕçÅþÍ ÇÃÃ Ãì¿è¿ÆÃàÜ çÅÇçô ì óÅÃÃçÅþ å¶Øð çÆÉ»ÃÈèÅðé ÚÆ»éÅñ ÔÆÇÃ çÆÃÈçÆçÕÆÈÜÅÃÕçÆþÍ ÇÃÃçÅÇôÅÃî ÅÜ ÃêÅðÕ þ Áå¶ÇÃ çÅêñÅà ðÚÕåÅí ðêÈÈ þÍ ÇÃÃ çÅÇÖð ì óÅÜðçÅð Áå¶Áçå ì óÅêÌ Åôñ¶ÆþÍ ÇÃÃ çÆï ÅðÅ Áñçõ¶ÅðÕ, îÔÅðð¶ÅðÅ¶ÁÖÅà»íðêÈÈ þÍ ÇÃÃ ÇÚ¼ÇÚåð¶× Â¶ò¶ÅÅðð¶ä ÇÚ¼ì óÆÃÜÆåÅ þÍ ÇÃÃçÅé»/ÇÃðñÏÐ òÆÀÅÅÃÕÅÅíðêÈÈ þÍ ÇÃÔé»ÃÅð¶×ä»ÕðÕ¶ÇÃÔ ÇÃÕ»×Æï¿À¡êð êÈÆÃëñÅÅéñ Ö¶ÁÅÜÅÃÕçÅþÍ

(ÒÇÈÅ ÇÁÅÔÓÓ ÇÃÕ»×ÆçÆÃÅÇÔÅÕ ÁÅñÚéÅ å¶ðçî ¿ÆÃÅðÇæÕåÅ) ÇÈÅ ÇÁÅÔÓ ÇÃÕ»×ÆÇ³Ãå ÇÃØ ÃÏÐçÁÅðÅÇïÇÁÅçÁÅþÍ ÇÃÕ»×ÆçÅ¶µ»çÁÅêÅð À¡µ¶ÇÃçÅÕñÅ êµÖÔ¶ ÇïÖ¶ÁéÃÅð þÍ

ÇôÅòÃåÈ ÇÈÅÇÁÅÔÓÇÃÕ»×ÆÃå ÇÃØ ÃÏÐÓçÁÅðÅÇïÇÁÅçÁÅþÍ ÇÃÃ ÇÃÕ»×Æçå ÇôÅêðÅà ÆÁéêó·êÆÈÅå¶éòÄêóÆÇïÖÆêÆÈÇÚÕÅðñÆèµÕð þ ÇÜÃ ù ùÔ å¶ÃµÃçðÈ ÇÚ¼êÏ ÕÆÈÅçÁÅþÍ êðÅà¶ÇÚÅð»çÆçñçñ ÇÚ¼ëÃÆÃµÃ, ùÔçÏÔðÏÕ¿ ÇÚ¯éÕÃ Õµãçæþ ùÔ ù ÕÃÈÕðé ñÂÆÁÅêä¶êµåð ç¶çÈ¶ÇÁÅÔçÆÉ»èî ÕÆÉ» ÇçÆÆÔÈ ùÔçÏêÏ¶Øð òÅÇïÁ»ù ÕÃçÆþ, ÀÃçÆÉ»ÃÔñÆÉ»ù òÆï ðÅíñÅÁÅÖçÆþÍ ÇÃÅðÆ ÃíÅçÅòÆÇðõ Õðçæþ ÁÃñ ÇÚ¼ÇÔÅñ Ö½çÏêåÆ×ðÇ¼ÇØ ù ÜÁÅéÆòñ¶ÀÃ ù åÇ ÕÆÈÅÔÇÃÁÅÃÆÔä ÇÔÅñ Ö½ÁÅêäÅì çñÅñÈ ñÂÆÁÅêäÆùÔé¶åÇ Ðð çÆ þÍ ÕÞ Ãî¶ì ÅÁç ÇÔÅñ Ö½çÆÇÚ¼ÆÁÅª çÆþ ÇÕ ÀÃçÅêåÆçÈÅÇÁÅÔ Ðð òÅÀäñµ×Å þÍ ÇÃÔ Ãä Ö¶ÇÔÅñ Ö½ðã ñµ×çÆþÍ ÀÃçÆùÔ ÀÃù ÇñÃÅÇçÆþ å¶ÇÃåðÆÃí Å çÅèðéÅÃÜçñ Ö½ç¶ÃÔÇÁ»ç¶Øð ç¶ÃÅÔä¶ñ×òÅÀäçÆå÷òÆÈÇçÆþÍ ÇÃ ×ñ¯ ÇÔÅñ Ö½ÁÅêäÆùÔ å¯Ö¾ Ô¯Ü»çÆþÍ ÀÔÁÅêäÆùÔ å¯òÆïÁÅêÆï çÆþÍ

ÇÃÕ»×ÆçÅÇôÅÍòÅ¶éòÆÉ å¶ÇÕÖéÔÄþ êð ÇÃÃçÆêñÕÅðÆÇñÕñ îÇÕ þÍ ÇÃÔ ÇôÅÃî ÅÜÕ ÃîÇÁ»çÆï æðæÕ åÃòÆÉ êñ Õðçþ

êñÅà Ü»×¯ç– ÇÂÕ»×Æç Åêñ Åà ï æÅðæÕ þÍ ÇÂÃ çÆ×¯ç ÕµÃÆÊÔÂÆþÍ ÃµÃ çÅéÊù
åæ ÕðéÅ, ÀÃç¶ÔðÕ¿ çÅéÊÃÕµääÅ, ùÔçêÊÇÕÁ», ÃÔ¶ÆÉ»ñÂÆÁêôì çìñä¶ÁÅêä¶
êµåð ç¶çËÊ¶ÇÁÅÔçÆÉ»èî ÕÆÉ»ç¶ÆÉ», ùÔçÁÅðÅêµåð çÅé»ñÊù ìðÅÃî Þä Å,
ÁÅêäÆèÆç¶çµÜ ÇÚ¼çµÜÆÊÔÃÅÃí ØàéÅò»ï æÅðæÕ êÅÆÊ ÔÆÉ»ÔéÍ

êÅÈÇÂÕ»×Æç¶ÁÖÆÊ ÇÚ¼ÁÚÅéÕ ÃÜçñ ÕÊ½çÅÁÅÀäÅï æÅðæÕ êÅÆÊ éÔÄÔÆÁ
ÇÂÔ ÇÂÕ»×ÆÊÅð òñ¯ÁÅêä¶ÀÆçñ çÆêÈåÆõÅð ÕÆÊÅçÁÅï åé êÅÆÊ ÔÆÅþÍ

ÀçñÃ– ÇÂÕ»×Æç ÅÀçñ ùÔÃµÃçÇôå¶ÇÚ ÃêÅð ÇÁÅÀäÅÁå¶ÇÂÔçµÃäÅþ ÇÕ
ÃÅù çÊ¶éÅñ ÀÃ¶êÕÅð çÅòåÆÊÅðµÜäÅÚÅÔÆÊÅþ ÇÜÃ êÕÅð çÅòåÆÊÅÁÃÄçÊÜÁ»å¯
ÚÅÔÆ¶ÔÍ

ÇÂÕÅÅÆ»– ÇÂÕ»×ÆÇÚ¼ÃÎ¶ÃæÉé å¶ÕÅðÜ çÆÊÂÑÅÅþÍ ÃÅðÅÕÅðÜ ÇÂÕ¯Øð ÇÚ¼
òÆêðçÅþÍ ÇÃÇÚñÅÕÅðÜ çÊ¶ÇÁÅÔçÅàµñäÅþÍ ÜÁÅÅÆçÅçÊÅÇÁÅÔ, êµåð ç¶çÊ¶
ÇÁÅÔù ðÕçÅþÍ

òÅàÅòðé– ÇÃÇÚ¼êµÈòÅàÅòðé êñ ÕÆÊÅçÁÅþÍ êðÅà¶ÇÚÅð»òÅñÆÃµÃçÅùÔ
ù åæ ÕðéÅÇÖÅÇÂÁÅçÁÅþÍ Øð ÇÚñ¶ÚðÖ¶êçÆ¶Ú¶Ã¶ÁÅç éÅñ Çêâ çÅòÅàÅòðé
ÇÃðÇÜÁÅçÁÅþÍ

òÅðåÅñÅê– ÇÂÕ»×ÆçÆòÅðåÅñÅê üÃå, çñÆêî ÂÆÇÅÜÆå¶ÔÅ÷ð ÜÁÅÅ òÅñÆþÍ

ÃÜçñ– î»ÜÆÇÚÅðÆçÅòÆÕÆÇÂÔç¶ÇÚ¼ÕÃÈÁÊî éÜÆÊ ÜÆ? ÃÅðÆÀÅ÷ð ìÅêÈÜÆ
òñ¯ÇÚÅðÆü çÊÅÇÁÅÔÕðòÅñÊ çÆÉ»èî ÕÆÉ»Çñçñ çÆÉ»ðÔÆÉ»Í Ã¯ÇÂÔç¶ÅÀ¶ÇÂÃåðÆ
Àµå¶ÕÅÈòµÜä ñÂÆçÊ¶ÇÁÅÔçÆêî ÕÆòÆÀêÆÔÆ÷ðÈÆþ ÇÜåéÆà»×¶ç¶ØÕ¶ñÂÆÛ»àÍ

òÅðåÅñÅê ðÅÔÄÇÁç òÆÕÆÊÅçÁÅþÍ

ÁîéÜÆÊ– Ôêðî å»î»ÜÆåÃÄìó¶úÍ ÕóÅÔéÅñ¯òÆÕÈ¶ÔÍÓÔ

òÅðåÅñÅê ðÅÔÄÇÕå¶ÇÕå¶ÔÅÃðÃ êÊÅÕÆÊÅçÁÅþÍ

ÃÜçñ– Ô»ìóÆÜÆéÅñ Ãð¯êÌè, î»ÜÆîñ¶çÊ¶ÇÁÅÔçÃîéÜÆÊ îñ¶ÕÃ ÛÅÀäÆ
ÇÔÅÕðÈå¶åÔÅàÆçÊÆé¯Ô åÔÅàÆÃñÅÕÇÁÅÕðÊ

ÇÁÅð å¶ñÇÛ¶ÇÚ¼ìðÆ»×µñ»ù àÅÇÁÅçÁÅþÍ Ã¯ðÅðåÅñÅê çêÜ¯ÇÂÔ Ãëñ
ÇÂÕ»×ÆþÍ

íÅðÅôÊÆ ÇÂÕ»×ÆçÆÊÅðÅðÚÕþÍ ÇÂÃÇÚ¼áñ êÜÅÆçÆòðå¯ÕÆÊÆ×ÂÆþÍ ÇÂÕ»×Æ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ÁÅêä¶êµåð çÅçËÅÇÁÅÔÕðé çÆ»èî ÕÆ»ÇçÆþÍ êð Üçº ÀÃù ÁÅêä¶ÜÁÅÃÆç¶çËÇÁÅÔÕðòÅÃä çÆõì ð Çñçæþ å»ÀÃù ÁÇÔÃÅÃ Ôçæ Åþ ÇÕ êðÅÃÆêÆu çËÇÁÅÔçÆ èî ÕÆçÆ×ñå þÍ ÇÃ êÕÅð ÜÁÅÃÆç¶çËÇÁÅÔçÆêî ÕÆêµåð ç¶çËÇÁÅÔù ðÕçÆ þÍ Åå¶ÃµÃ ù ÁÅêä Æ×ñåÆçÅÁÇÔÃÅÃ ÕðòÅª çÆþÍ

ðçî ú¿ÆÃÅðÇæÕåÅ- ÇÔÇÕ»×ÆðçÎ ú¿ÀµêðÃëñåÅêÈòÕ ÖÇÃÁÅÜÅÃÕçÅþÍ ÇÕ»×Æ ÇÚñÆÕÂÆòÆØàéÅÁÇÜÔÆéÔÄÜ¯ÃàÇÀµêð êÇéÅÕÆÆÜÅÃÕÍÇà»×ÅÓÃàÇÀµêð éÔÄ ÁÅÃÕçÅÇÃ ñÂÆÀÃçÆÁÅòÅ- ì Ê ÃàÇÀ åºêÇ ÕÆÆ×ÂÆþ ÇÕª ÇÕà»×ÅØð ÇÚ¼éÔÄ ÜÅÃÕçÅÕÇñ ×ñÆÇÚ¼ÔÆÁÅÀçÅþÍ ÇÂÆÇØð ÔÆðçî ú¿ þÍ Ã¯ðçî ú¿ êÖÇòÆÇÂÔ ÇÂÕ¼ Ãøñ ÇÂÕ»×ÆþÍ

êÈé-ÓÁêî ÅéÓÇÂÕ»×ÆçÆÃÅÇÂåÕ ÁÅñÚéÅÁå¶ðçî ú¿ÆÃÅðÇæÕåÅ-

D. ÓÁêî ÅéÓÇÂÕ»×ÆÕÃðÜÆÆ ÇÂØ ÃÇÁÆçÁÅðÅÇÇÖÁÅçÁÅþ ÇÂÕ»×ÆçÇåµå»çÇÁÅêÅð ÀµåÇÂÃ çÅÕñÅêÖÔÇÁéÃÅð þÍ

A ÇôÅòÃåÈ ÃðÜÆÆ ÇÂØ ÃÇÁÆçÁÅðÅÇÖÇÂÕ»×ÆÓêî ÅéÓçÅÇôÅî éÇçÁÅéÕ þÍ ÇÂÃ çÅÃ¿è îµè òð×ÆÕÇÁÆéÅñ þÍ ÇÂÕ»×ÆçÅéÅÇÂÕ Çêé ÇÂØ¼ñÇÕ þ Åå¶ÀÃçÅ ÁÅêäÆÕî Üî Åää, ÖÈÃÈåñóÕÆÃÕî ÅéÅñ ÇÁÅÔÕÜ»çÅþÍ Çêé å¶ÃÕî ÅòµÕðÆòµÕðÆ ôÖÃÆåç¶îÅñÕ ÕéÍêÇ¶ÒÜºñÇÕ ÕÃçêé Ó ÕÅÕî ÅÓåºîÇÕ ÇÁÕÇåòçÆ îçÕðçÅþÍ ÀÃù ÖÈÃÈåÆÇéðÅÛñÅòÅñµçÆÕÈÀÃé¶êóÆÇÖÆÕóÆéÅñ ÇÁÅÔòÆ ÇÂÃ ÕÅðé ÕðòÅÇÂÁÅÃÆÇÕ ÀÊîÇÕ ôÖÃÆåòÅñÆÕóÆÕ¶ÆÜçºÇÕ ÕÅÕî ÅÓÇêéÓ çÆÁÅÃ åºÀñà Ôñ ñ ÖÈÃÈåÆç¶ÁÇÂÃ éÅñ ÜÆäòÅñÆÕóÆþÍ ÀÊÇêé ù ÁÅêäÆ ÖÈÃÈåÆå¶êîÇÕ òÜºòÇäÅÚÅÇÆþÍ êð Çêé çÆÇÃ Ãí ÇÚ¼ÕÂÆðÚÆéÔÄþÍ ÀÊ ÁÅêäÆ»ðÚéÅò»ÇÚ¼âÇÁÅÔÇÂÁÅì ÇÕ êµèð ÀµêðÇÚðçÅþÍ

çÕ»çÆÃÚçÇåíÇ ÕÅðé ÃÅîÅÇÂÕñ ÔÇÅª çÆþ, çµÜÆÇÆþ Åå¶ÁÅêäÅçµÜÃµÜ éÕðÅäÆéÅñ Ã»ÞÅÕðçÆþÍ Åå ÇÚ ÃÅîÅÁÅêäÆÖÈÃÈåÆçÅÁÇÔÃÅÃ ÕðòÅÃä ÖÅð ÁÅêäÅÇÚÔðÅÃàõ éÅñ ÜñÅñÇÆþ ÀÊÇÂÔÜåñÅÀäÅÚÅÇÆþ ÇÕ ÇÚÃ ÖÈÃÈåÆçÆÕçð éÔÄÀÃù ðµÖä çÅÕÂÆëÅÇçÅéÔÄþÍ ÇÂÕ»×Æç¶Åå ÇÚ Çêé ÁÅêä¶ÁÅê ù ÃÅîÅçÆ ÇÂÃ ÔÅñå ñÂÆÇÚ¿ðÅð ÃîÞçÅþ Åå¶çµÜÆÇÅþÍ Ã¯ÇÂÕ»×ÆÓêî ÅéÓÃîµÚ¶ðÈ ÇÚ¼ îéÇôçÁÅéÕ çÖåÔ¯çìóçÅþÍ

À¿ðÇ– ÇÂÕ»×ÆçÅÀ¿ðÇ ÇÂÔçµÄäÅþ ÇÕ êåÆêåéÆç¶Ãì è»ÇÚ¼ ÇÂØçËÇéÈÃîÞä Åå¶ÇÂØçËÇçÆ»íÅòéÅò»çÅÁÇÔÃÅÃ ÕðéÅìÔå ÷ðÈÆþÍ Áðæåå êåÆêåéÆç¶ÇôÅå¶ ÇÚ¼ÃÅò»êé ìÔå ÷ðÈÆþÍ

êñÅa Ü» ×Ç– ÇÂÕ»×ÆçÅêñÅa ï æÅðæÕ þ ÇÂÃ ÇÚ¼êåÆêåéÆç¶ÜÆéé ç¶ îéÇÇ×ÁÅéÕçÜ»å ç¶ï æÅðæéÈÈ¶ÕÆÅÇ×ÁÅþÍ ÇÂÕ»×ÆçÆÕÂÆØàéÅòÅèÈèÅÆé éÔÄ ÔÈÁÉÇÂÃçÆ×Ç ÕµÃÆÔÂÆêÆÆÆþÍ Çêé å¶ÃÔî ÅçÅòµÜðÆòµÜðÆòÖÃÆå ç¶ï ÅñÕ ÔÃÅ, Çêé çÅêÈ¶¶òÜ¯ñ¶ÕÕ ÔÃ ÕÅðé ÁÅêäÆÃ¶ÈÕ ôÖÃÆå ç¶ÁéÃÅð, ÁÅêäÆÃåéÆå¯òÆ ì¶ÈÕåÅçÆÃ¿ Õðé ÅÁå¶ï ÅÔðÆÃÈ¿ðåÅå¯êÌ ÅÇå éÅÔÃÅ, Ãêî ÅçÅÖÈÃÈåÆç¶ÁÇÂÃÃ ÇÚ¼ÜÆäÅå¶ÁÅêä¶êåÆåÅ¯òÆÁÅêäÆÃ¶ðåÅçÆåÅðÆÆ çÆÃ¿ Õðé ÅÁå¶çÔ»òñ¯ÇÂÕ¼ çÈ¶çÆ»íÅòéÅò»çÆÁä×ÇñÆÕÅðé ÇÂÕ»×ÆçÅêñÅa îéÇÇ×ÁÅéÕçÜ»å Ô¯Çéì óçÅ þÍ Õñ ÇñÅÕ¶ÇÂÔ ÃÅðÆ»ØàéÅò»ï æÅðæÕ ÔéÍ

êÅað ÀÃÅðÆ êÅað ÀÃÅðÆç¶êÜ¯ÇÂÔ ÇÂÕ¼ Ãëñ ÇÂÕ»×ÆþÍ ÇÂÃ ÇÚ¼ Çêé êÈ¶¶òÜ¯ ÇÂÕ¼ Ãëñ ñ¶ÕÕ þ å¶ï ¶ÈÕ êµèð Àµèð ÇÚðé ÕÅðé, ÃÅÇÁ»å¯ï ¶ÈÕåÅçÆÀÃÆ Õðç Å þÍ ÇÃÔî ÅÓ Çêé çÆÈóÆÈÇÓÆÖÈÃÈåì ÆÈÆþ å¶ÔÕ ÃÔ¶ÇÂÔÆÚÅÇÆþ ÇÕ ÀÃçÅêåÆÈòÆ ÀÃçÆÃ¿ðåÅçÆåÅðÆÆ Õðï¶êð çõ¶òµÜðÆòµÜðÆòÖÃÆå ç¶ï ÅñÕ ÔÃ ÕÅðé, ÁÅêäÆ» ÇÂÛ¼Åò»çÆêÈåÆéÅÔÃ ÕÅðé ÃåÅê ÔãÅ ç¶ÔéÍ

Çêé–ÇÙ.å¶å¶ÆÆèÆÔÆÆåÅå¶ï ÅÕñÆéÅñ Ãõå ÇØðäÅòÆþÍÓÓ

òÅaÅòðä– ÇÂÕ»×ÆçÅòÅaÅòðä îèòÅÆç¶êÇòÅðéÅñ Ã¿èå ÔÃ ç¶éÅñ-éÅñ çÔ» ç¶ï ÅéÇÂÕ òÅaÅòðä ù êÈ¶ Õðç Åþ ÇÕ ÇÕò¶ÇÃÔî ÅÓÁÅêäÆ» ÇÂÛ¼Åò»çÆêÈåÆç¶ÇÂÃ¶ òÜ¯çµÜðÆÔ¯Õ¶ÁÅêäÅî È¿ÃàÕ éÅñ ÜñÅñÈÇÆþÍ

ÇÇÇêé îÈÆ òÆÈÇÕÃ¶ÚÆ Àµå¶ÀéÅÔÆÆÅa ÃÆÇÚÈéÅåÔÅÙ ÁÅêäÆÆèÆÁå¶ÁÕñ Àµå¶ þÍ î¶ÆÃ¿ðåÅå¶ÜòÅéÆçÅåÃÄÇéðÅçð ÕÅÈÅþ, ÇÂÃ Ô¶ç åµÕ ÇéðÅçð ÕÅÈÅþ ÇÕ îÈÆ î÷ìÈÆ ÔãÅêÈÇÔÅþ ÁÅêäÆÃ¿ðåÅù Ô¯¶ÅñÂÆõåî Õð ç¶ï å¶ÍÓÓ

òÅðåÅñÅê– ÇÂÕ»×ÆçÆòÅðåÅñÅê ÛãÆÛãÆüÃå å¶íÅòêÈåa þÍ òÅðåÅñÅê ç¶ðÅÔÄ ÔÆÃÅÙ ÇêéÅ å¶ÃÔî ÅçÆòÖÃÆå çÅÇ×ÁÅê Ôè¿ÅþÍ

ÃÔî Å- åÔÅÙ ÁÅêäÆÁÕñ å¶ï èÆÀµå¶ï óÅî Åa þÍ

Çêé– å¶å¶ÆÆèÆ ÔÆåÅå¶ï ÅÕñÆéÅñ Ãõå ÇØðäÅòÆþÍ

íÅòÅôÈÆÆ ÇÂÕ»×ÆçÆÆÅòÅÕ¶ðÆÈÈÚÅÆþÍ ÇÂÃ çÆòÌçÅòñÆÃðñ, Ãêôà, üÃå å¶ ÃÇÈ¶ þÍ ÕÃÆòÆòÅÕ ÁÇÚÔÅéÔÄþ ÇÚÃ å¯ÁÃêôàåÅÞñÕçÆÔÕ¶ ÇÕå¶ÇÕå¶Á¿ð¶Æ ôìçÅòñÆòÆòðåÆ×ÂÆþÍ ÇÚò¶ âðÅÇÂ¿ ðÈ, ÕÅñÜ, ÁÅÇÍ

ÇÂÃ çÆôÈÆÆÃðñ Ãêôà å¶òÅðåÅñÅêÆþÍ

ÇÃðñ¶Ë- ÇÂÕ»× ÆÇ ÅÇÃðñ¶Ë: ÇÁêî Åé Óã¡ÕÒò »ÂÆÞÍ ÇÂÃ ç ÅÃ¿è Ãêî Åç ¶Ì é Ç Ç× Á Åé Õ
ÃåÆê é Åñ Þ Í À Ô ÇÂÇ¼ ÇÈÃÈå Áðåå þ å ¶Á Åêä ¶êå Æåª À Î Æ Õðç Æþ ÇÕ À Ô À Ãç Æåå Åðæ
Õðí¶ êð ÇÂÛ¼ Åêßå Æé Å Ôã ÕÅðé Á Åêä ¶Á Åê ù Á êî Åçå Ãî Þç Æþ å ¶Á Åêä Åî ÊÃÅó ñ¶Ë Æ
Þ Í

ðÿ î ¡Ú Æ Ã Åðçæ Õå Å- ÇÂÕ»× Æãðÿ î ¡Ú ç ¶êÇÇ ò Æ Ã Åðçæ Õ Þ Í ÇÂÃ Ç Úñ Æ Õ Â Æò Æ Ø à é Å
Á Ç¡Ô Æé Ô Ä Ç¡Ã ù ðÿ î ¡Ú À¡êð êñ Õðé Å Ã¿ò é Å Ôõí¶ ÇÂÕ»× Æãð Å Ôä êå Æêå é Æç ¶Çôå ¶
Ç Ú Ã»ò¶é ç Å Ãçñ Ç¾¼ Å Ç× Á Å Þ Í

B.A. SEMESTER - II **Lesson No. 10**

COURSE NO. : PU-201 **UNIT-III**

êÜÅ ÆÃÅÇÅ çÅÇÇÅÔÅÃ-× ðÈéÅé Õ ÕÅñ

×ðî Çå ÃÅÇÅ

×ðÈÃÅÇÌ Æé ç¶ï ÖÅð Çç ÚÚ¤ÇéÕñ ÆÔÂÆï Åæ Æ×ðî Çå ÃÅÇÅ ÁÖòÅª çÆþÍ

×ðÈéÅé Õ ÕÅñ Çú¼ðÚ¶×Â¶ÃÎ ¼¶ÃÅÇÅ Çú¼ÃÍ å¤ÃÅ¶à ðÚéÅÇÃÖ¼×ðÈÃÅÇÌ Æé çÆ ì Åæ Æþ, ÇÜÔóÆÁÅÇ ×èÇú¼ÃÇÇï å ÕÅÆÆ×ÂÆþÍ ÇÂÔì Åæ ÆÁÅêä ÆÇÃè»å Õ êÇÕÁÅÇÂ ÕðÕ¶ï è¼ÕÅñ ç¶ÃÎ ¼¶ÁÇÁÅæî Õ ÃÅÇÅ Çú Ú ÇÂÕ Çô¶ Ãæé ðÖçÆþÍ ÇÜæ¶ÇÂÔ ðÚéÅ í ×åÆï ¼ç¶ÁÅÇÁ»ç¶ÁéÕÈ ðÚÆ×ÂÆÀæ¶ÇÂÃçÆÇÂÕ Çñ Öæåå ÅÇÂÔþ ÇÕ ñÕ ÜÆéé ç¶òè¼å¤òè¼ÇéÕà þ Áå¶ñÕ í ÅðÅç¶êÚÇï å ÕÅÇ ðÈ» Çú Ôï ÕðÕ¶ñÕ î é»ù òè¼ å¤òè¼ ÇÚ¼êª çÆÔÂÆÃî ÅÇÜÕ, ÃÇÁÅÚÅðÕ å¶èÅðÇÕ Ö¶ð» Çú Àæé» çÆÃÚ¶ í »å Á×òÅÂÆÕðçÆþÍ

×ðî Çå ÕÅÇ-èÅðÅç¶ÃÇåÕÅðï × Õò ÆÇÂÃ êÌÕÅð Ôé-

A. ×ðÈéÅé Õ ÃÅÇÌ ÜÆ

B. ×ðÈÁ×ç çñ ÜÆ

C. ×ðÈÁî ð çÅÃ ÜÆ

D. ×ðÈðÅ çÅÃ ÜÆ

E. ×ðÈÁðÜé çñ ÜÆ

F. ×ðÈå¶ ì ÔÅçð ÜÆ

G. ×ðÈ×Çç ÇÃØ ÜÆ

H. í ÅÂÆ×ðçÅÃ ÜÆ

ÇÂé» çÅÇÃåÅð ÃÇÅ ÃÅÇÅ ÇÂÃ êÌÕÅð þ-

A. ×ðÈéÅéÕ çÕ ÜÆ(ADFI-AECI ÂÆ)

ÁÅê ×ðî Çà ÕÅÇò çÆÜó·æç å¶ÇÃÖð Ôéí ÁÅê Çòôò í ð ç¶Ãðì Ãðà å¶À¼Úåî ÇÃÖð ù êÔç¶Õò ÆÊéí îÔÅé ×ÅÇÃÕ, îÔÅé çÅðôÇéÕ Áå¶Áçí ¼ðÔÃòÅç ÆÕò ÆÃéí ÁÅê í ×å Æ ç¶ò ÆÇÃÖð Ôé-ÇÃÕ ñÕ ×Æê ÇÃÃ ìÅð¶êÌ ÅÇà å ÔË

ìÅ¶éÅéÕ Ü¶ í ×å éÅÕÂÆ

ÇÜé ÔÇð ÕÅéÅì êÛÅà Ã

ÁÅê ÜÆçÆ»ìÅà Æ»ÜêÜÆÃÅÇÌ, ÇÃè ×ðÇà, çÖà ÆÀÕ»ð, êÃ¼ÆðÅ× ÁÅÃÅÇà é òÅð» ÁÅÃÅîÅÞ å¶îñÅð ðÅ× ÇÚ, ìÅð» îÅÔ ðÅ× åÖÅðÆìÅð ìÅà Æòä ÜÅð¶ ÕÚÜ¼Æå¶ ÃÚÜ¼ÆÃçð å¶ÁÅðåÆëåÕñ, ôì ç êó¶êÇÕð¶ Áôàêç Æ»¸ ÃÔñ¶ Ûç å¶ÃñÕ ÁÅçÍ

ÜêÜÆÃÅÇÌ - Àåîì ÅàÆ×Å×ð ÇÚ ÃÅ×ð í ÇÁÅÇÁÅþÍ ÀåÇ ôà ðÚéÅþÍ Áéí ò ÁåÆÃÈî þÍ ÁÅç ×èÇÃÃ çÆÔÆÇÁÅÇÖÁÅÕðçÅÔÇÁÅí × êÅÜ»çÅþÍ êÜ Öà ÁÅàÇÕ ÇÕÃÃ ç¶êÜ êóÅÁ êÕ ÕÆ¶ÔÂ¶ÔéÍ ÁÅç ÇÚ ÇÃÕ ÃñÕ ðÅÔÄêÅÌÔ çÆÃà ð êÇí ÅôÅ ÕÆÆÔÂÆþ Áå¶Áå ÇÚ ÇÃÕ ÃñÕ Çà¼ÅÇ×ÁÅþÍ ì Ôî ç¶Çð×é å¶Ãð×é Ãðè çÅòðéä þÍ ÇÂÔ çÅðôÇéÕ ðÚéÅþÍ ðÔÃòÅç ÁåÆÃÈî þÍÓÇÕò ÃÇÚÁÅðÅÔÂÆÈÇÃ çÅÕ¶ðÆ Åò þÍ CH êÀéÆ»ÇÚ ÕÅÇò çÆÀÃÅðÆÔÂÆþÍ êÌç åÆçÆÁÃ×ÅÔåÅå¶ðÚéÅêåÆÇÚÅð þÍ

ÇÃè ×ðÇà- ÇÃÔ çÅðôÇéÕ ìÅà Æþ Í êÌè ÕÅÇò þÍ éÅæ» å¶×ðÈÜÆç¶ðÔÃ¼çÅÁåð þÍ éÅæ» ù áÆÈ îÅð× çðÃÅª çÆÔÂÆÀêç¶ÅîÕ ìÅà Æþ-

ÔÈÅéÕ ÜÆÈÇÁ»îð ðÔÆÈ × Ü×Çà ÇÒò êÅÂÆÈÓÇÃÔêÕåÆ»ÇÃÃçÅÕ¶ðìà Æ» Ôé-

ÜÆ¶Üñ îÇÔ Õî« ÇéðÅñ¹îð×ÅÂÆéÈÅà¶
ÃðÇà ôìÇ íò ÃÅ×ðåðÆÈéÅéÕéÅ¹ò ÖÅà¶

À¼ê¼êÌéÅðÆÕÅÇò ðÅÔÄÇôà»å Áñ¶ÅðçÆê¶ÕÅðÆþÍ Ãà çÆÇÔÅþÍ îÇà çÆ ÇéÖ¶ÆÁå¶×ÌÇÃå ÁÅôðî å¶Üð þÍ

çÖà Æª ÕÅð- ÇÃÃ ìÅà ÆÇÚ ÁÇéÁÅîÕ Ç×ÁÅé Áå¶ÇÇà ÁÅçÁÃñ îéðæçÆ ÇÁÅÇÖÁÅþ-

ÔÈ»èÅêÇÁÅÁÅÖÆÈÇÇÁÅÇÚðÈÃÇÜÃí ÅÇÂÍ
ÇÇÁÅÃêÈåå¹ñþ, ðÅì éÅì Çì ò ñÅÇÂÓÔ

êâ¼ÆðÅ× ÁÃÅÅ– ÇÂÃ ì Åä ÆÁçð ÃÅÇÌ çÆï ÇÌ Åç Åò ÇÏÁÅä þ-

ÒÃÁËÃÇÂ ÇÃÃà ÇÏÇé ÃÅÜÆ
Ãí é Å ÃÅÇÌ Â¶Ð í ÇÂÁÃí
Ãñ å ðÔ¶ÇÏå ÇÏé ÕÅ ñÅ× Å
ÁÅÇÂÁÅçå é ÕÅÃëñ í ÇÂÁÃíÓÕ

ÁÃÅçÆðÅ- êÌ Åä Æï Åä Æþí ÇÂÃ ÇÚ Ãî ÕÅñÆ Ãî ÅÇÜÕ, ÇÂÇå ÔÃÅÕ, ðÅÜé Æçå Õ Áå¶ èÅðÇ Õ ÁÅÇ ê¼ÇÔÅðÕ ÜÆé ç ÆÁÅñÚé Å þí

ì Åð»î ÅÔ- Çï × òðéä ç Æï Åä Æþí ÇÂÃ ÇÚ êÌ ÈÇñÅè ç Æèðé Åþ- ÒÐÇ ÁÅòÔ- ç ÇÂÁÅÕðÇÍÓÕ

ì Åð ì Åä Æ ÇÂÔ ÇÂçÅÔÃÅÕ ì Åä Æþ, ÇÜÃ ÇÚ ì Åð ç ¶ÔÎ ñ¶ç Åòðéä þí Üñî å¶Ôó· ç ÅÇÁÅé þí Ãçð å¶ÁÅðåÆðÅñ¶ôì ç »ÇÚ Áçí å êÌÇÕðåÆå¶êÌ È ç Åòðéä þí Çð× ä Ãð× ä ì ÎÌ ç¶ÃðÈ ç Åòðéä þí Õñêé ÅÇ¿ î ÔÅé þí ÁÅðåÆç ÅÀêçñ þ ÇÕ î é¼ÚÅð ç ÆÅðÆÇÚ ÀÚÅðç ÅÔÇÂÁÅÁÅðåÆï é ç ÆÃÇÅéåÅÇÚ¼ì ¼ç Åþ, ÇÂÃ ñÂÆÖñÆÕ¿ðå ÇÚ ÁÅðåÆÜ¯ÀÚÅðÆÜÅðÔÆþ, ÀÃ ÇÚ ôÅÇñ ÔÇÂÁÅÜÅÅ¶ × ðÈÜÆç Æï Åä Æðè Õ ê¼ò Æ î ÔÅé þí

Ù¯ãÆÁñÇÅð	-	Ãí Ó¯Çéò ÈÁÅè ÕÀ¹êð ÕÀ¹Çéò Èé ÕÇÂÍ èð åðÅÜÈåñÆÈÇéò È Ã¹ × Àð» ÔÇÂÍ
ðÈÕ Áñ ÇÅð	-	Üå êÔÅ× è Æ Ü ÃÇéÁÅð, î ¿ÅÃåÖ.....ÍÓÕ
êÒéãðÆÁñ ÇÅð	-	åÈÃÅÇÌ ÕÆï Åä ÇÜ ÁÅÖÈÕÔ¹ éÅéÕ ÇÕÁÅçÆÜÈ
åñï × åÅÁñ ÇÅð	–	ÃÇåÁÈÇÃè êÆÈ ÃðéÅæ ÃÇåÁÈèðå èòñ ÁÅÕÅðÍ
ï ÕåÆÁñ ÇÅð	–	Ü¶Õð ÃÊÕ î é Æ È Ãí å¶ÃÊÕ ÇÂÍ
òÆÃÅÁñ ÇÅð	–	í Çå Ü¿ÆÈï Çå Çé¿ÆÁÈï Çå î ¿ä ÇÁÅÔí
ÕÅÇ Çï ¿ Áñ ÇÅð	–	Õé¶ì ¼ÅÜñ ðþ Üñ Çé¹Õ¿ é ÇÂÍ
Àñ¶Ð Áñ ÇÅð	–	ÕÈ ðÅÜÅÕÈ êðÜÅÕÈ Ãí ÃÇÅðÍ
Çêðï ÈÁñ ÇÅð	–	òÅÇÂÇé Ú¶ÈéÚÇé × ðÍ

Áçíãðõ – çõÃîÅç¹éÅç çõÃîÅç¹òçÍ

Õðäðõ – òæÅÔÁÅçéÆçÅð ×çî Ãçñ ØçÅ ÚñÅçÂÁÃ

ÔÃðõ – Àâ Àâ ðÅòÅÞÅäËêÅçÂÍ

òçËñÕ ÔÃËØð ÜÅçÂÍ

òÆÅÃðõ – íñÕ¶ûÕ êòËçéå çÅóÆ

çÁÅéÕðõ – ççõ ñÂ¶ñçÅêÆçõ ÛäËéÅéÕÅçÜÀ¹åçÍ

ìñÆ Áðì ÆëÅðÃÆÃÃçå, çÂçÆÖóÆî ñÆÁå¶ì ÜÆÁÅçí ÅòÅò»çÆòðåσÕÆÆÔÂÆ
þÍ ÕÅçõ çì¿éÅéÕì Åäçí ÆÕÅçõ ôËÆçÆÁåðÅîÅþÍ çñÆì ÅÆòÆþ Áå¶ì ÅäÆÌðÅ×»
çõÚ þÍ

×ðÈÁ³×ççõ ÜÆ(AE@D-AEEB ÂÆ

×ðÈÁ³×ççõ ÜÆBHòð¶çÆÁÅÌ ÈçõÚ ×ðÈéÅéÕçõ ÜÆù çñ¶ÃéÍ ×ðÈÁ³×ççõ
ÜÆçÅÜéî çêâî å¶çÆÃðÅÅ¶çñÅçêð÷êð çõÚ ÔçÂÁÃÌ çÂÔé»çÅêçÔñÅé»ñçÔäÅÃÆ
çêåÅëçÈæ¼î»ÃÍ ðÅÅÆÜÆÁå¶ôÅçÆÖÆÆÜÆéÅñ ÔÂÆÃåÅé çÅÅÈçÅäÈêæ¼ð å¶èÆîÆÆ
Áî ðÃÆçÂÔé»é¶FC ÃñÕ ðÚ¶ÔéÍ ÁÅê ×ðÈéÅéÕçõ ÜÆåσ×¼Æçñçäçõ ÃéÍ ÁÅê
é¶çÂÔé»ÃñÕ»çõÚ¼ ×ðÈçÆîçÔî ÅçÅÔÆ×é×ÅçÂä ÕÆÅÔçÂÁÅþ–

Ü¶ÃÀ¹ÚçÅ À×òçÔ ÃÈÜ ÚÓ¶Ô÷ÅðÍ
Â¶å¶ÚÅéä ÔçÅçÁÅ×ð çéØð ÁêÅðÍ

ÁÅê ÔÀî ËÙ çÆØð ð× ÃîÞç¶ÔéÍ êð çÂÃ çÆØð ð× çÆçòÅòÆîÅäÆÔÆçðÃÅª ç¶
Ôé–

ÔÀî ËçÆØð ð× þ, çÅðÈî ÆçÂÃ îÅçÔÍ

ÁÅê ÜÆç¶ÃñÕ éÅå»ìçÔð çõÚ å¶éÅÔÆåÕ»çõÚ çÂÕÃÅð ÔéÍ ÃñÕ çÆ»ÁÅÌ
åæ½ÔÆåÕ»Ôé, êð çÂÔ åÕ»ÕÂÆòÅðÆòæ¼Ø¼òÆÔÜ»çÆ»Ôé–

Ôòä¹×ðÈêÅäÆçåÅ,îÅäÅèðçÅ îÔåÕ

.....

.....

çÂÔé»ç¶ÕÂÆÃñÕ ìÅÅëðÆ ÜÆç¶ÃñÕ»éÅñ îçõ Ö»ç¶ÔéÍ çÜò¶

Ü¯ÇÃÇõ ÃÅÅÂÆé Çé òËÃ¯ÇÃÇõ çÆÈËâÅõ

ÁÅê ÜÆçÅÀêçõ þ ÇÕ î éÜçÆòÅ× âõ êÌ Èç¶ÔÆæ þÍ ÇÜæ¶òÆÀÃ çÅçÅéÅêÅâÆ ÇÕñÇõÁÅÔÇÂÁÅþ, ÀÃ Àæ¯ÔÆÜÅÕ¶üéäÅþ–

ÇÈÇÕ éÇæÖÃî ÔÇæÇÕõå èÕ¶ç¶
ÜÔ»çÅä¶åÔ»ÖÅä¶éÅéÕÅÃÚÔ¶ÇÕ

×õÈÁî õ çÅÃ ÜÆ(ADGI -AEGD ÂÆ)

åÆÈ¶êÅâôÅÔôÌÆ×õÈÁî õçÅÃ ÜÆGB ÃÅñ çÆÁÅ ÈÇÚ×ç¼ÆÀâ¶Çõ ÅÜî Åé ÔÃÍ¶ÇÂÔé»çÅÜéî ADGI ÂÆù Çêâ ì ÅÃõÕ¶Ç-ñÅÁÇÈâÃõ ÇÖ¶ÔÇÂÁÅ ÇÂÔé»ç¶Çêå Åâ¶Ü íÅé î»ñÛî ÆÜÆÁâ¶êåéÆõÅ ÕÇ½ÜÆÃéÍ Ãâ¸Åé ç¯êÅ¼õ îÔäÆâ¶ÔõÆÁâ¶ç¯èÆé»çÅéÆâ¶ÍÅéÆ ÜÆÃéÍ ì ÅäÆÇÅéç ÃÅÇÌ ÓÁÅê ÜÆçÆÃÇá õÚéÅþÍ ÇÂÔêÌ è ÕÅÇõ þÍ ÇÂÔé»çÆÈÅäÆ çÅòÇòÅÇÂÃ êÕÅõ þ– ÁÅéç ÃÅÇÌ (õÅ× õÅÌ ÕñÆÇõÚ), êàÆÚÅõ òÅõ»õÅ× ×ÜõÆÃÊÆ õÅÌ ÕñÆâ¶ÎÅõÈÇõÚÍ ôì ç, Áôàêç Æé»â¶ÃñÕ ÁÅÇ¸ þÍ

ÁÅê ÜÆé¶ÃâÆçÆõî ù ì ç¸ ÕÆÈÅ

ÇÕÃâÆé»Â¶Çõ é ÁÅÖÆÇé Ü¯îóÆé»ñ¸ Üñ¸ÍÇÕ

ÁÅê Ã¼¶ÁÅéç¸ ÇõÚ ×ÅÀáç¶Çé–

ÇÕÅéç¸ Áéç¸ Ãí¹Ó¯ÕÔ¶Áéç¸ ×õÈâ¶ÜÅÇâÁÅÍÇÕ

ÁÅê ÜÆçÅÕæé ÔÈÇÕ ×õìÅäÆÚÅéä þ Áâ¶Õõî»éÅñ ÔÆì é ÇõÚ òÆçÆþÍ

ÇÕÈ×õìÅäÆÇÂÃ Ü× îÇÔ ÚÅéä¹
Õõî òÃË îÇé ÁÅÇÂÍÇÕ

ÁÅê ÜÆé¶×õÈéÅéÕ çõ ÜÆç¶ÇõÁÅñ»Àâ¶ Áâ¶ÀÊé»ç¶ÔÆòõâ¶× Â¶ Al õÅ×»ÇõÚ¯AG õÅ×»ÇõÚ ìÅäÆõÚÆÁÅê ÜÆé¶õñ¶â¯ìÚÅä ñÂÆÃÚ¼Æâ¶ÕÚ¼Æì ÅäÆçÅÇéõäÅ ÕÆ¸Ã

ÇÕÅòÔ¹ÇÃÖÃÇâ×õÕ¶Çé ÁÅÇõÔ¯×ÅòÔ¹ÃÚÆì ÅäÆÈÕ
ìÅäÆâ»×òÅÔ¹×õÈÕ¶Æì ÅäÆÅÇÃÇõ ìÅäÆ

. . . . . .

ÕÔ¶éÅéÕ¹ ÃçÅ ×ÅòÔ¹ Â¶Ô ÃÚ¼Æì ÅäÆ
ÃÇâ×õÈ Çéé Å Ôõ ÕÚ¼Æ þ ìÅäÆ

×ðÈðÅÌ çÃÃ ÜÆ(AECD-AEHA)

ÇÂÔé»çÅêÇÔñÅé» Ü¶Å ÃÁÉÁÅê ÜÆçÅÜéî AECD ÂÆÇÚ ÚÈÅî â¿ÆñÅÔ½ÔðÆ çÃÃ ç¶Øð çÇÁÅÕ½çÆÕØÔÇÂÁÅÁå¶ÁÅê ÜÆçÆôÅçÆï ÆÉÆï ÅéÆéÅñ ÔÂÁÉÁÅê ÜÆ ç¶Çåé Ãé¢åð Çèbø¢ÉÚç, îÔÅçÇ¶ å¶×ðÈÁðÜé çÇ¶ ÜÆÃéÍ ÁÅê ÜÆé¶ÁÇåÃð ôÇÔð òÃÅÇÂÁÅå¶ÁÇåÃ Ãðõð çÆÈÃÃÅðÆÕÅÆÉÁÅê ÜÆé¶C@ðÅ×»ÇÚ ì ÅäÆðÚÁÉÇÂÔé» çÆ ì ÅäÆçÅòÇÅ ÚÉ½çÇ¶ÁôàêçÆé»¿ Ûç, ÃÇÔñ¶Áá òÅð»(ÃÅÆðÅ×, ×ÀðÆÉÇÔÅ×óÅ¿òÅÔÃ, ÃðÇá, ÇñÅòñ, ÃÅð×, ÕÅéóÅðÅ×»ÇÚ) ôñÕ, êÇÔð¶òäÜÅð¶ÕðÔñ¶Áå¶ØõÆé»ÁÅçÍ ×ðÈÁî ð çÃÃ ò»× ÁÅê é¶òÆ×ðÈéÅéÕ ÇÃè»å ù ÔÆï ÅäÆçÅÇôÅì äÅÇÂÁÅÁ ÁÅê ÜÆ çÆÕÅÇ ôÈÆÁçåÆñÈ òÅñÆôðçÆÔÕòÅñÆòÅ È¿âñÆå¶ÇñÜä þÍ ì ñÆÃðñ, ÃÅçÆ Ãí ÅòÕ áÇ å¶Üç¹íðÆþÍ ÕðÔñ¶çÅÁðæÀÈ þÍ ÀÈ»òÅÇÁ»ò»× îéÜòÆèçÃÆþÍ

×ðÈÁî ðçÃÃ ò»× ÁÅê òÆèðî Åª çÔé ÇÕ ÔðÆÁÅê ÔÆÁÅêäÆï ÅäÆï ×å»ç¶È ÇÚ½ÕÉòÅÇôÔÅþÍ í ×å»ç¶ÇÔðç¶ÇÚ¼ ÀÃ çÅÁÅêäÅÇéòÃÃ þ–

ÇÃÅê¶ÔðÁêðêð ÕðåÅÔÇÁÅê¶ñ ì ñÅÇÂÍ

. . . . . .

ÁÅê ÜÆçÆçÔðÅÁ ôÈÆÁçÉ¼ÆþÍ ÁÅê ÕÞ ôì ç»ÇÚ çÔðÅÀ¹êÈÅÕðÕ¶ Åò ù êÌ Åò ôÅñÆåÇ¶áÃÃ í ÇÁÅì äÅÇçÇ¶ÔÉ–

ÇÇÇ ÇÁÅòÇÔ ÔÇ ÇÁÅòÇÔ åê ÜÆÃ¶Üé Ü× î ÇÔ ÃÖ òÃÃÁÉÉÇ

ÁÅê ôðÏäÆÃðçÆÕòÆÃéÍ ÁÅê ðÅ× å¶åÅñ ù ÀÅ¶ÇÅ Õðé ñÂÆÁÅêäÆ»êÕÅÆ» ñ¿Æ»ÔÏ ç¶Ç¶ÔéÍ ôì ç»ù ×ðÈÁî ð çÃÃ ÜÆò»× çÔðÃÂÆÜ»ç¶ÔéÍ ÇÂúºðÅ× çÆï èðåÅ ÇÃðÜçÆÚñÆÜ»çÆþÍ

ÁÅê ÁÅçðôÕ ×ð ÇÃÖÆçÅÜÆéé ÃÇçó ÕðòÅª ç¶Ôé–

ÇÇ×ð ÃÇå×ð ÕÅ Ü¯ÇÃÖ ÁÖÅòË
Ã¹íñÕ¶ÀÇå ÔÇéÅÌ ÇÁÅòË...ÇÇ

ÁÅê ÜÆç¶ÁÇåÅ òÚé Ôé ÇÕ ì ÅäÆåÅ¶×ðÈÇÂÕ ÃðÈÈ Ôé–

ÇÇÅäÆ×ðÈ×ðÈþ ì ÅäÆÇÚ¼ì ÅäÆÁÇåÅ ÃÅðÍ
×ðì ÅäÆÕþ Ã¶Õ Üé î Åé¶êðåÇÜ×ðÈÇÅÃåÅðÍ¶ÇÇ

ÁÃÅðÅ× ç¶Ã¯êðÖ òÅñ¶ôì ç ÇÚ êÌ ÈÇñÅê çÅòðéä þÍ ÁÅê ÜÆé¶åñ åÕ»å êÜ¯ÔñÆ»ÀâÅðÆ»òÆï ÅðÆ»ÔéÍ ÇÜÃ åºêåÜ¼þ ÇÕ ÁÅê Õçðå Æêä ÞäÅÔà ÇÚ ì ÅäÆ

ðÚç¶ÔéÍ ì Åä ÆÉÁ¢çÅ þ, ÇÜÃ ù êÆç¶ÜÆ Áî ð Ô¯Ü»çÅþÍ ÁÅê ÜÆçÆ»ÚÅð ñÅò»êÌ È éÅñ ÇÂÕÇÕåÅç¶ÚÅð ÇÃè»å Ôé–

A. èðî êÕóéÅêÅê ÇåÁÅ×éÃ

B. Çéðí À¹íËå¶Çéðî ñ íÀÈêÈÇÅÕðéÃ

C. êÌ ÈêÌÅÆçÅÚÅÀ¹îé ì ÈÅ×ÆÉ» ÇÚ êÈÇÅÕðéÃ

D. ÃÇÇÜ êÌÆ êÅÀäÆÉÃÇÇÜ ÁòÃæÅÃçÆÆÁòÃæÅþÍ

ÇÁÅÔ êÌ ÈÇñÅê çÅÃÅèé þÍ ÇÂÃ ÕðÕ¶ñÅò»ÇÁÅÔ å¶×ÅÂÆ»Ü»çÆ»ÔéÍ

×ðÈÁðÜé çÇ ÜÆ(AEFC-AF@F)

ÁÅê ÜÆçÅÜéî AE ÁêÈÆ AEFC ÂÆ ù ×ÇÂçòÅñ ÁÇÅÃð ÇÖ¶ì ÆÉÆ Åé ÆçÆÕÇ¯ ×ðÈòÅ çÅÃ ÜÆç¶Øð ÔÇÂÁÃ ÁÅê ×ðÈÁî ð çÅÃ ÜÆç¶çÔåð¶ÔéÍ ÁÅê ÁÅêä¶ç¯ îðÅò» Çèæ¼ÚÇ å¶ì Ô»çÇ éÅñ¯íÅò¶ÁÅ ¹ÇÚ¼ÇÇ¯¶Ãé, êð ÁÕñ ÇÚ òæ¼å¶êÈ¶ÃéÍ ÇÂÃ ñÂÆ ÁÅê ù AEHA ÇÚ ×ð×¼ÆÈÅêå ÔÂÆÉÁÅê ÜÆé¶ÁÅêä¶ÜÆé ÇÚ Áé¶Ì îÔÅé ÕÅðÜ ÃêÈé ÕÆÉ¶ ÀÔé» Ãí ÇÚ¯îÔÅéåÅ×ðÈ×èÆÃÇÌ çÆÃÇÅçéÅÃÆÜ¯Øð ØÅñäÅçÅëñ ÃÆ ×ðèÅ»çÆÈÃÅðÆÕÆÉÆÔÇîçð ÃÅÇÌ çÆÃæÅêéÅÕÆÉÆåä¶ÃåÔÃð îÕî¿ñ ÕÆÉÃ åðéåÅðé çÆéÆÔ ðÇÆÉÜñèð ÇÚ Ðåðêð òÃÅÇÁÃ ñÅÔ½ÇÚ ì Àñ ÆÃÅÇÌ çÆÃæÅêéÅÕÆÉÆ ÇÂÔ Ãí ÕÞ ×ðî Çå çÇêÚÅð ñÂÆÁÇå ÜðÈÆÃÆÁåä¶ôÅÇÂç ÁÅê ÜÆçÆî ÔÅé ôÔÆÉÆòÆ AF@F ÂÆù ÁÅê ÜÆçÆôÔÆÉÆ÷ì ð ÇÚ ðē Ãì ð çÆÇÜå ÇÃè Õðç Æþí îÅé¯ÇÕ ÁÅê ÜÆé¶ ÁÅêäÆî ÔÅé å¶ÀÚÆ¼ì ÅäÆÉÇÜÃ ù ÁÅÇç ×èçÅÇÃõð ÇÕÔÅÜ»çÅþ, ç¶ÇÃè»å ù ôÔÆÉÆ çÆèÌ ×ôÅñÅÇÚ ÇÃè¼ÕðÕ¶ðÖ¼Çç¼Åþí ÁÅê ÜÆé¶çÈÆî ÅÇÁ»çÆÇáÅÃ, ÃÇÇäôÆÈåÅ, ÃÇÅå¶ÕðìÅäÆÁÅÇç ÇðÃ¶ÇÚ ÇñÆÔÂÆÃÆÁÅê ÜÆçÆî ÅäÆçÅò¶òÅ

A. ÃÖäÆÃÅÇÌ B. ìÅòäÁÖðÆ(êÌèÕÅÇ) C. ìÅð»îÅÔðÅ× îÅÞ, D. FòÅð» E. ×ÅæÅ F. ÃÇÔÃÇåÆG ëåÕñ-êéÔ¶êÇð¶ôìç, âÖä¶ÁôàêçÆ»Áå¶ÃñÕ ÁÅçÍ ÁÅê ÜÆé¶C@ðÅ× òðå¶ÔéÍ ÁÅê ìÅäÆç¶ì ÇÂæ¶ÁðæÅ ÜÔÅÜ ÔéÍ ÇÂÔñÕ ×Æ ÁÅê ÜÆç¶ì Å¶ÔÆèÜñå ÔÇÂÁÅÃÆ

ÔÃÅ¶×ð»é¶ÜÔÅÜ ìäÅÇÂÁÅÁÅ¼ ÇÜé»êÅð ñØäÃÔ

ÜÆÃðÆçÆòÅð ÇÚ ÁÅê ÜÆé¶ò¼ò¼ìñÆ»çÆòðå¯ÕÆÉÆþÍ

×ðÈå¶ì ÔÅçð ÜÆ(AFBA-AFGE)

ÁÅê ÜÆçÆî ÔÅéåÅþ ÇÕ ÁÅê ÜÆçÅêÇñÅé»ÇÁÅ× îñ ÃÆêð Üç ÁÅê ÜÆé¶×ðÈ

ÇåÅÜÆç¶éÃñ ñóÅÂÆÇÚ Áçß¼ÆÜÊð ÇÖÅÂ¶å»×ðÈÇåÅÜÆé¶ÁÅê ÜÆçÅé»å¶ ìÔÅçð
ðÖ¼ÇçÃß¼Ã ÁÅê ÜÆçÅÜéî ÇåÅÃÀÆ×ðÈÊð×ÇçÃÇØ å¶ÎÅåÅéÅéÕÆç¶Øð ÁÇÇåÃð ÇÖ¶
ÊÇÂÁÅÁå¶çÇ ñÂÆÁÅê ÜÆé¶ÁÅêäÆÃÊÇÆÆAFGE ù Ú»çéÆÚ¼ÇçÃß¼ÆÇÚ ÇçÃß¼Æ×ðÈÜÆ
çÆÈÅäÆç¶EI ôìç å¶EG ÃñÕÊéÍ ÁÅê ÜÆé¶ÕÃñ AE ðÅ× òðå¶ÊéÍ ÁÅê ÜÆç¶ÃñÕ
Ã¼îãÆÇçðä¶êÇ Êðç¶ÊéÍ ÇÂÊé»Ç¼Ã¼çÆÚîÕ å¶òÈÅ× çÆñÃ¶ þ–

ÒÒÈÕÅÊÈÕÀ¹ çß¶ éÇÊ éÇÊ íÈîÅéå ÁÅéÍ
ÕÊ¹ éÅéÕ Ãäð ¶îéÅÇ×ÁÅéÆåÅÇÊ ìÖÅçéÍÓÓ

ÁÅê ÜÆç¶ÃñÕ»ÇÚ ÇÜæ¶ÀêðÅåÅþ Àæ¶ÕÇÊðÅçÅòñ òÆÞÍ ÇÜæ¶Ôáð ÁÃñÆåå
çÅòðéä þ, Àæ¶ÆÅÕÎñ Ã×ÆÆ òÆÞÍ ÇÜæ¶âÈÅçðÅòÅçþ, Àæ¶ïæÅðæÕ ÁÅòÅçÅçÅç

ëÅõÃÁÉ ÁÅê çÁÉ» ôÅç ÁÉ» ì ÆÉÁÉÁ ÜÁÊ Õ½ì ÆÉÁÉÃç ðÁÉå ¶ì ÅÊÅ ÃÅÇÔì çÊ» éÅñ ÔÂÁÉ»í

ÁÅê ÜÁÉç ¶Øð ÚÅõ ÃÅÇÔì ÜÅÇÁ» é ¶Üéî ÇÁÃ ÇÜÔé» ç ¶é» ÁÜÁÊ ÇÃØ, ÜÞÅõ ÇÃØ, ÜõÅõð ÇÃØ Áå ¶ëåÇÔ ÇÃØ ÜÁÉÃéí

ÁÅê é ¶é¹ÃÅñ çÁÈÀî ð ÇÚ Õôî ÁÊÁêÇÃå» çÁÊ ¶ÇÇ¹ çÈèðî çÁÉÇÜÁÅñ ÂÁÉç ¼Á Á½ÜÇ ¶ ç ¶÷ñî ÇðêÇ çðÔ ò ñ¯ôÔÁÉÁÉç ¶ ñÂÁÉà ÇÁÃ AC ÇÃÅÖ AFII ÇÚ ÁÅê é ¶ ÖÅñ ÃÅêæ çÁÉÃÅÜä ÅÕÁÊÁÉ ÇÃ Üñî éÅñ àÇðð ñÊ ñÂÁÉÖÅñ ÃÅëÜ½ ÇÃ ÁÅõ ÕÁÊÁÉ ÁÅê ÜÁÉ çÁëÜ½ Á¹ð ÇÇ¹ ÈÁå ¶ì Ãñî Áé çõ ¶ÔÁÉèðî ç ¶ñÕ ôÅÇñ ÔÂ¶ êÁÊ ì ÈÇÔÅÔ òð× ¶ÁÇé é ÇÃÖì ä ¶å ¶ôÔÁÉÁÉñ ÂÁÉëÜ½ Á¹ð ÜÅò ó ¶ ÁÅê Á½ÜÇ ¶ ç ¶ÇÇñÅø é ÔÄÃé Ã× ¯ÀÃç ¶ÜÐ ÷ñî ç ¶ÇðêÇ Ãé í ÁÅê é ¶Áé ¶Ð» ÔÁÉñ óÅÂÁÉ» ñ óÁÉ» ÇÚÔé» ÇÇÚ ÁÅê ÜÁÉç ÁÉÔÁÉåÇÔ ÔÂÁÉ ÁÅê î ÔÅé î Áé ò ò Åç ÁÉÃé í ÁÅê ñÂÁÉÃðì î Áé ò ÜÅåÁÉÇôò í ð ÇÚ ÇÃÕ¯ÔÁÉÜÅåÁÉ ç ÁÉþ–

ÇÒÅé Ã ÕÁÉÜÅå Ãí ËÂ¶Ð¯êÇÚÅé ì ÍÕÕ

ÁÅê ñÂÁÉç ¶ÐÅå ¶ì ÃÁÊ ÇÃÕ Ãî Áé Ãé–

ÇÒ¶ ¶ÐÅî ÃÁÊ ÃÂÁÉêÈÅÁ½é î Å- ÀÂÁÉ
çÊð¯ é Å í ¶ ÕÂÁÉí È í ðî î Áé ì ÍÕÕ

ÁÅê î é ÖåÅÇÚ òâÁÉ» êÅÀä ç ¶ÇðêÃé í ÇÃÅ¶åð» ÔÁÉÜ¯Àé» ç ÅÇÃÖþ, ÀÔ ÃÅðÁÉ î é ÖÜÅåÁÉü ÜÅå èðî ÁÃñ é Ãñ Ôç¼» ì ÇÁÉ» ÇÚ é ÔÄòâ ç ÅÃ× ¯ÃÁî È î é ÖåÅç ÁÉÃ¶ Å å ¶ÇÁÅõ ÇÚ½¯ò ÅÇÔ× ðÈÜ êÅ ç Åþ ÇÜò ¶ÇÕ × ðÈÜÁÉç ÅÔÕî þ–

ÇÕÅÚ ÕÔÇÃä ÇÚ ú Ãì ËÇÜé êÀ¶ ÕÁÊ ÇÅé ÔÁÉêÌ êÅÇÅúÍÕÕ

Áå ÁÊÅÀêç¶ Õðç ¶ÔÂ¶ÁÅê AG@H ÂÁÉÇÚ ÔÜÈ ÃÅÇÔì é ç¶ þçðÅ Åç ÇÖ¶ÜÃÁÉ Üã Ãî Å× Â¶ ÇÚ¯Àé» ç ¶òðÃÅÅ¶ì ç ¶é ¶Üñî ç ÁÉÇÂ¼ é Åñ ÇÂ¼ ÖóÕÅÅÁÉ

ÍÅÅÂÁÉ× ðÇÅÃ (AEEA-AFHG)

ÁÅê × ðÈÁî ð ç ÅÃ ÜÁÉç ¶ í å ÁÉ¶å ¶× ðÈÁðÜé ç ¶ì Å ÅÜÁÉÃéí Ã¯× ðÈØð é Åñ ÁÅê ç ÅÇôåÅÇÕà ò ðåÁÉþí ÁÅê ÇÇ ò Åé Ôã ÕðÕ¶× ðî Çå ç ¶êÚÅõ ñ ÂÁÉñ ÅÔ½ ÁÅ× ðÅ ÚÇÅ Ü¿È Õôî ÁÉ ì ðÔÅé êð, ì é Åõî , ñÖé ÀÈå ¶ðÅÜÃæÅé × Â¶ ÁÕì ð ç ¶ç ÁÉ ÇñÅÔÁÉ Ã¿¶ é ÇÚ ÁÅê é ¶ñî å ç ÁÉÇÁÅÇÁÅÕðÕ¶ðÅé ÕÁÊ Å ÁÅê ÜÁÉü × ðÈ× ÈÃÅÇÔì ç ÁÉÃêÅç é Å ç Åî Åé ÇÇ Å ÁÅ ÁÅê ÜÁÉç ÁÉ Åå ÁÉü × ðÈ× ÈÃÅÇÔì ç ÁÉÕ¿ÜÁÉÕÇÕ¶× ðÈÁðÜé ç ¶ ÜÁÉé ¶ ì Åå ÁÉ ÁÅê ÜÁÉé ¶DA Ö¹ò Åõ» å ¶F@@ç ¶ñ × í × ÕÇå å ¶Ãò Å¼Á¶ðÚ¶

ÁÅê ÜÆçÆÏÅäÆçÅÀçñ ×ðìÅäÆçÆÇÁÅÇÏÁÅþÍ ÇÂÃ ÕðÕ¶ÁÅê òÆ×ðîÇå ç¶ÕòÆ ÔéÍ íÅõÅÃðñ þÍ ÁÅÇ ×èeç¶ÇÇæÔÃÃÕ ÇÂÇåÔÃÃÕ ÔòÅÇÁ»ù ÃêôàÕÆÏÅþÍ ÁÅê ù ×ðìÅäÆçÅ×ÇÔðÅÁÇÁÏÏ ÔÏÁÅê é¶×ðîÇå çÆÇÚÅõ-èÅõÅù Ãðñ å¶ÃêôàÕðÕ¶Î ÔÅé éÅÎéÅÖÇåÁÅþÍ

ÃÈÆÕÅÇ èÅÅ

×ðî Çå å¯ì ÅÁç ÃÈÆÕÅÇ èÅÅêÜÅ Æç¶ÁÇÁÅåî Õ ÃÅÇÇ¼ç ÆÇÂÕ ÀØÆç¶ Ôé¼ò êÈé ÕÅÇ èÅÅÞ, ÇÜÃ çÅÁÅÅ êÈò éÅéÕ ÕÅñ ÇÚ ÔÆÌ ÅØðÆÇ ôÇð ×ÜÇ çÆÅÚéÅéÅñ Ô¯üÕÅÃÁÌ ÅØðÆÇ êÇÔñ¶êóÅÁ çÅÃÈÆÃÆÇÜæ¶ÇÃñ ÅØðÅç¶Çï î»çÆÕóÆêÅñä Å ÕÆÆÜ»çÆÃÆÁå¶ÔÜ¼ Çéî Å÷», ðÜ¶å¶ÜÕÅå»ÀØå¶÷ð Çé¼ÅÜ»çÅÃÁÌ×ðÈéÅéÕ ÕÅñ ÇÚ¼ ÃÈÆÌ ¼ ÁÅêä¶çÈ¶êóÅÁ ÇÚ çÅÕñ Ôé¼Åþ, ÇÜæ¶ôðÁéå çÆæ»åðÁÈå ÀØå¶÷ð Ôé¼Åþí ÃÈÆÌ ¼ ÇÚ¼ íÅðåÆò¶»å å¶í×òå-òÅç çÊÌÅò»é¶ðÈ å¶ÇÚôÊêÜ¯ÕÅøÆåì çÆÆÆ ÇñÁ»çÆÇÂÔåì çÆÆÆòêôà ðÈ ÇÚ¼ôÅÕ ÕÃÈ å¶ñ¶çÆÕÇÚåÅÇÚ¼¯çÜÆÜÅÃÕçÆÞí

ðÈ Ü»ÕñÅç¶êÜ¼å¯ÃÈÆ»é¶êÜÅ çÀÊé»êÙñå Ûç»ù ÁêéÅÇÁÅ, ÇÜé»çÆÃ»Þ ñÕ»éÅñ êÇÔñ»ÔÆêÌüÕÆÃÁÆÇÜæ¶ÌÅØðÆÇ é¶çÔ»Ûç»çÆòðå¯ÕÆÆÁå¶ÀØæ¶ÔÅÔ ÔÃÈ éÅñ ÕÅøÆå¶ÃñåÅé ìÅÔÈéÅñ çÔó¶å¶ôÆêøÆçÅÇòÅÜ ÇéÁÅ çÈÅÀØóçÅêÜ¼ Çéðñ, êÜÅÆÜÆéé ÇÚ¼¯ñÂ¶ÇÚé·Ü»êÅÆÕ ÔéÍ ÇÜé»ù ÃÈÆ»é¶ÁÅêä¶ÁÇÁÅåî Õ Áéí-ò»ç¶êÌàÅñÂÆòðÇÁÅ Ç éÃÆñ åÜÅÇÃØ çÅÇÂÃ Ãì è ÆÕæé þ ÇÕ ÇÈÜÅ ÆÃÈÆ ÕÇåÅÇÚ Ôä çÜñ¶å¶êðÅå éÅñ¯Þéåå¶ÃÅ¼«Ü ÃÊä ñ¼¶Áå¶ÔÆ÷ð»ÞÅ, ÃÃ¼ÆêÉÈÁÅÇ êÌÆ ç¶ÁÅçðôÕ êÌÅä ÃîÞ¶ÜÅä ñ×ÍÓÃæéÕ Ú½Çç¶ÇÚ¯Çå ÜÆéé çÆ»ÃÈÅÅé òÃå», ï æÅì¶ÆêÅ¼ä, îñÅÔ, ÚðÖÅ, åÕñÅ, îÅÔñ, ÖÊ, Çâ ÅÁÅÇ ù ñËÕ¶ÇÂé»çÁÅÅ ÃÈÆðÔÃòÅç çÅêÌàÅòÅÕÆÅÜÅä ñ¼Å, ÇÜÃ éÅñ ÁÖ¶å¯ÁÖ¶èÅÇÕ ÇÃè»å ñÕ»çÆ ÃîÞ ÇÚ ÃÖÆåð»ÁÅÌä ñ¼¶

×ðÈéÅéÕ ÕÅñ çÀØ¶ÃÈÆÕòÆÇÂÃ êÊÅÅ Ôé–

(A) ôÅÔ ÔÃÈ (AECI - AEI C ÂÆ)

(B) ÃñåÅé ìÅÔÈ(AFCA- AFI A ÂÆ)

(C) ôÅÔ ôðø (AFEI - AGBE ÂÆ)

(D) îñ½éÅÁì çÆ(Üéî îðé çÆ»êÕÆ»åÅÅÆ»éÔÁ ÇÂÔé»ìÅ¶ÇÚÅ ÇÃ êÊÅ ÔÈ

A ôÅÔ ÔÃÄË (AECI-AEI CÂÆÐ ôÅÔ ÔÃÄË ù î Æè¯ñÅñ ÔÃÄË òÆÁÅÇÁÅÜ»çÅþÍ ÁÅè çÅÜéî AECI ÂÆÇÚ ôÐ ÀÃî Æé ç¶Øð ÔÇÂÁÅ, ÇÜÔó¶ÜñÅÇÁ»çÅÕ¿ Õðç¶ÃéÍ ÇÂÃ Ã¿è¿ÆÔÅÔ ÔÃÄË çÆðÚéÅÇÚ òÆÔòÅñÅÇñçÅþÍ

Ôè¿ÅÀº ÔÃÄË» å¶ÜÅå ÜñÅÔÅ
×Åñ» ç¶¿Æ» åÅåÆ» òÅñÆ»ÍÕÕ

ÁÅè ì Úêé å¯ÔÆí ó¶ÃÈòÅé ÃéÍ çÃ ÃÅñ çÆÀî ð ÇÚ ÔÆÃÅðÅÕðÅé ÷ì Æé Æí Åç ÕðÕ¶ÔÅÇ÷ ì ä ×Âí¶ ì Åð» òð¶åÕ¼ ÁÅèé¶çÅåÅ×¿ ì õô ç¶åÕÆ¶ÀÅ¶ÃÈÆÇÃè»åÅçÅ ÁÇÁÄË ÕÆÅÁÅå¶ÁÅèä¶ÁÅè ù ôðÅç¶ÁÃÈ»îåÅÇÕ ãÅÇÁÅÁå¶ÕÂÆÕÂÆðÅ»ðÅòÆ çÇÁÅç¶áâ¶êÅäÆÇÚ Ö ó¯Õ¶ÕðÅé ôðÆí êóç¶ðÕÍ¶

ÔÃÄË é¶ÁÅèäÆÇÜçÅ×Æç¶êÇñ¶CF ÃÅñ ì óÆÕðóÆåêÇÁÅÕÆíÆ

ôÅÔ ÔÃÄË çÆÕÇåÅçÅÀÚ¶ÅðÎ»Ã ÀÃ ç¶åÆð êÈ¶-ò¶ ù êÈ×à Õðç Åþí ÀÃ çÆ ÕÇåÅôð¯çÆÁå¶×Æí òÅ× Ôñ Æëf¼ þÍ ÃÅç×Æå¶ÇáÃÃ éÅñ ÇÜÁÅñ çÆâÇÃÂÆù ì óÆ ÕñÅÕðÆéÅñ Çéí ÅÇÂÁÅÇ×ÁÅþ–

ÇÜé ÁàÇÕÁÅì¶ðòÅÔ ç¶éÅñí
ÀÃ çÆí çéÆç¶ôÅÔ ç¶éÅñí
Ô»÷Æí f¼» î åÆç¶¿¶
õð¶ÇÃÁÅä¶ðÅÔ çÃ¶¿¶
ÇÂôÕ ÕÆñ×¶×Ô ç¶éÅñíÕÕ

ÀÃ çÆÕÇåÅçÆÇÂÕ ÇÂÕ Ãåð ÃÈÆí f¼ç¶ÛÅÇÂÁÅòÅç ù êÐ Õðç Æþí ÀÃ ÇÚ êÌ È çÆÂÐåÅÇÚ ñÆí Ôí çÆåÆð ÇÂÛÅþí êÐÈÇ»ù èÅðÇÕ ð×ä Ç¿f¼Æ×ÂÆÔí

ÇÜÇé ñæóÅÔðé éÅ×Ð îÂÆÐ¶
ÇÂÕ í ð ÁÅÂÆ» ÇÂÕ í ð ÚñÆ»
ÇÂÕé» ñÅÂÆâÐ îÂÆÐ¶

ôÅÔ ÔÃÄË çÆ» ÕÅøÆ» åÆð ÇéÁÅð å¶òÈÅ× ù êÐ Õðç Æ» ÔéÍ ÇÂÔé» çÅÁñÅè ÃÇÜÜ Ã¯ÅÔÇÂÁÅþí ÀÔÁÅèäÆÇÜçÅ ù î f¼Æ Ç¿ÅéÔÄæÕçÃ ÀÔì Æí üÕ¶Ãî ¶ñÂÆíÛåÅòÅ Õðç Åþ Áå¶ Ôî ÐÅî f½ç¶íÈÇÚ ÇÜª çÅþí ÀÔî éÕ¼ù ì ç×Æç Æè¶éÅÇ¿ç¿Åþ–

ÇÜÁÅèäÅ ÁÅè êÛÅä ì ç¶
Ü¶åè ÁÅèäÅ ÁÅè êÛÅåÅ
ÃÅÇì ù Çñä ÁÅÃÅé ì ç¶ÍÕ

ôÅÔ ÔÃÄË çÆÌ ß½ AEI C ÂÆÇÚ ÔÂÆÈÀÃ çÆÕì ð Á¼ò ÆÌ Å×éêð¶(ñÅÔ%) ÇÚ ÕÅÇÂî
þ, ÇÜæ¶Ôð ÃÅñ î¶ÅñØçÅþÍ

ôÅÔ ÔÃÄË çÆÃî ¼ÆðÚéÅAFC ÕÅëÆ»Ôé ÇÜÓóÆ»ÁÅÕÅð å¶ÕÅÇ ×ä»ÕðÕ¶êÜÅÆ
ÃÅÇÔå ÇÚ Çôñ Ãææé ðÇçÆ»ÔéÍ ÕÅøÆ»ÇÚ ÁÅÇÕð å¶æ»æ»ÇÂÔ ôì ç ÁÅª ç¶Ôé–
ÕÕþ ÔÃÄË ëÕÆÌ Ã»ÂÆçÅÓÜ»ÕÕþ ÔÃÄË ëÕÆÌ Çéî ÅäÅÓ ÇÂÔ ÕÅøÆ» ðÅ×»ÁéÃÅð ÔéÍ
ÇÂÃ Ã¿ÈÆÌ ß½Åì õô ÕÃåÅÇì ÖçÇ¶Ôé– ÕÀé»îõåÇì ø ðÅ×»ðÅ×äÆ»å¶ÇÂÔ ÕÅøÆ»
Çì ÖÆ»Ü¯êÜÅÆÌ ñÆÇÚ êÇÕñÆå¶Ãøñ ÕÇÕô Áå¶ÃðîÅÇÂÁÅþÍÓÔâÅ ÃÇÕçð ÇÃØ ÕÔÕñÆ
ôÅÔ ÔÃÄË ù Ôèòè Æ êÜÅÆÇÚ Çì Öä òÅñÅêÇÕñÅÃèÆÕòÆÓÁÅÖçÅ¶ÔéÍ

ÃñåÅé ìÅÔÈ(AFCA-AFI AÂÆ

îÔ³ç ìõô é¶ÁÅêä¶ÇÕÃ¶ôëñ-î¬Õ ÇÚ ìÔå ÀØ¶êÜÅÆÕòÆ»ìÅð¶ì ó¶ÃÇ¶ êð
íÅòêèåã ã¿ éÅñ ÇÚÅð êñ ÕÆÌ¶ÔéÍ ÃñåÅé ìÅÔÈÌ Åð¶ÇÌ ÖçÅþ–

Ôèñ ÃñåÅé ìÅÔÈÇÕ ÔÇÂÁÅ õÃÃÅî ðç ÔÕÅéÆ
çÔó êÅÕ ÷ìÅé ÀÔçÆç¶ ðé% çÔÄ ÜÔÅéÆÓ

ÃñåÅé ìÅÔÈçÅÜéî AFCA ÂÆÇÚ Þ¿ ÇÜñ¶çÇ¶êâ Áòåà ÇÚ ÔÇÂÁÃ ÁÅê ç¶Çêå
çÅé»ìÅ÷Æ îÔ³ç ÃÆî ß¼ñÆÇçÁÅî ÅàÅêÃÃ¯êÅêå ÕðÕ¶ÁÅê Ô÷ðå Ôì ÆñÅÕÅçðÆ
ç¶Ú¶ì ä ×Â¶ÁÅê Áðì ÆøÅðÃÆç¶Ú¿¶ÇçòÅé Ãé Áå¶ëÅðÃÆòÅðåÕ ÇÚ ÁÅê é¶D@
ç¶ÕðÆ êÃåÕ»ÇÌ ÖÆ»¸ ÇÜé»ÇÚ ÃèÆÇÃè»åÅçÆÇÁÅÇÁÅÕÆÆÔË êÜÅÆÇÚ ÁÅê
çÆ»ÕøÆ»å¶ÃÆðøÆ»êÇÃé¼ÔéÍ ÁÅê çÆÚéÅçÆÔð åÕ¼ç¶ÁÖÆå¶ÔÕÕÁÅª çÅ
þÍ ÇÜÃéÅñ ÕÇåÅÇÚ ÇÂÕ Ã¿ÆÕñËÁÅÜ»çÆþÍ ÂÃ¶ÔÈçÆÚéÅéÅñ ÔÆÌ ÅÔÈçÆÕÇåÅ
ÔÕ ÕòÆ»éÅñ¯éÖÆÆÜÅÃÕçÆþÍ

ÃñåÅé ìÅÔÈçÅÇåÅÅÞ¿ ç¶ÇÃñÅÕ¶çÅÇÂÕ Ú¿ÅÇ÷îÆÅð ÃÆå¶ìÅÔÈòÆÕÞ ÇÚð ÖÆÆ
ÕðçÅÇÔÅ ÁÅ ÃèÆëÕÆ»å¯ÀñàìÅÔÌóÆÕÅéÅÃ¼è¼éÅñ ðÇÇçÅÃÆÜç ÀÔÚñçÅ
ÃÆå»ÀÃ ç¶ÇÃð å¶ÃéÇÕÆÛ¼ð ÞñçÅÃÆå¶éÕð êÆÆ»ìé·Ö¶ÁðçÃ ÇÚ, éÅñ åðç¶
ÃéÍ ÀÃ çÆ»ÚÅð òÔÆ»å¶ÃåÅð»çÅÃÆ»ÃéÍ

ÔÕ ÃÈÆ»ç¶àÅÕð¶å¶ÃñåÅé ìÅÔÈçÆÕÚéÅÇÚ ìÇÕ Áð òèñ¶þÍ êÜÅÆÇÚ ìÆ»
å¶çÕÇÁ»ðÅÔÄÀÃ é¶ÁÅêä¶ÇÚÅð êÀà ÕÆ¶ÔéÍ ÁÅê ÜÆçÆêÜÅÆÕÚéÅÇÕÅï Åà
ìÅÔÈÉé»ç¶Ã¿ÇÔ ÇÚ çðÜ ÔÊìÅÔÈçÆÕÚéÅÇÚ ÃèÆ¼ç¶ÃçÅÚÅðÕ å¶éÇÅÕ êÜ¼Àà¶
òèñÅ÷ð þÍ ÀÔî÷ÔÌ ÆÇçÖÅÇÁ»å¶íÜ»çÅÖçéÕðçÅÔÇÂÁÅÁÅÖçÅþ–

Ü¶ð¾ÇñçÅÜ¿ñ íÇÁÅ ÇñçÅ×ÀÆ»òÛ¼Æ»ÔÊ
Ü¶ð¾ÇñçÅì Åñ òèÅÇÂÁÅ ÇñçÅí¶»ÃÃÆ»ÔÊ

Ü¶ð¾ÇñçÅåÆæéÅçÁ», ÇñçÅââÆ»îÛÁÆ»ÔÈ
ìÅÔÈð¾Àé»ù ÇñçÅ, éÆæ»ÇÜé»çÆ»ÔÛÁÆ»ÔÊ

Þ¾ çÅòÃéÆÊÔãÕðÕ¶ÀÃçÆïñÆå¶ñÇÔçÆçÅêÌÅò êÅåÜÁþÍ ìÅÔÈÕðî Õ»â, Ãð»,
éðÕ Ãð×, êÈï êÛî Ãí å¾Àêð Àíá Õ¶ÕÕñ ð¾Æïñ çÅÇÛÁÕ þÍ ÇÜÃ çÆÃÞÆÀÃù
îðôç çÆÇÕðêÅéÅñ ÔÂÆ

ÇÆÃñø Áñ¼ÅÚ¿¶çÆïÈÆîðôç îñ¶¶îé ñÅÂÆÊÔÊ
ÃëÆÇÂÌÅçå çÅêÅäÆÇçïÁÅÔð ð×¶ÔðÜÅÂÆÊÔÊ
Áçð ìÈÆîðÕ îÚÅÇÂÁÅ, Ü»ëÈäå¶ÁÅÂÆÊÔÊ
ÜÆæ¶îðôç ÕÅÇñ ìÅÔÈ ÜËÇÂÔ ìÈÆñÅÂÆÊÔÊ

Áå¶ôðÅèðî Ü»ÜÅä ç¶ìèé åõçÅÔÇÂÁÅÀÊ ÇÃæ¼Åð¾éÅñ îñ ñÚçÅþ–

ÇÈÅîËÇÇçÈéÅîËîÃñî, éÅîËîñ¼»ÕÅ÷ÆÊÔÊ
éÅÇñ ç÷Öî¿¶ñÅ, éÅôÕ²ìÇôåÆðÅ÷ÆÊÔÊ

ìÅÔÈÇÖÅò¶çÆï×åÆÕðé òÅçÁ»ù Ô¬ä»Ççç¿ÅÔÇÂÁÅÕÇçÅþ–

Ü¯ øìÅéÆÕñî»Ôð ÕÂÆêóçÅÇñ çÅêóçÅÕÂÆÊÔÊ
Çñ çÅÕñîÅÁÅõÕ êóç¶ÕÆÜÅéä ïÅð ×ñÂÆÊÔÊ

Ü»

ê¶êó·êó·ÇÂñî ÔÜÅð ÇÕåÅ», ÁÅñî ÔÂ¶ÃÅð¶ÔÊ
ÇÂÕ Ôðø ÇÂôÕ çÅéÅêó·ÜÅäé, íñ¶Ççðé ÇÚÅð¶ÔÊÇ

ìÅÔÈù ôÅÔ ÔÃÆÈ ÇÜéçÆèÇÂè¼ÆèÅèÅèÅå éÔÄÔÂÆêð ÀÃ çÅÃèÆÁéí ò å¶ÕÅÇò ÕñÅÇÕÃ¶
åð»òÆôÅÔ ÔÃÆÈ éÅñ¯Øè¼éÔÄþÍ

ôÅÔôðø (AFEI-AGBE ÂÆ)

ôÅÔôðø (AFEI - AGBE ÂÆ)– îÔÔçìõô ÇÕÃÅÔÈÃÆÈñ î¬ÕÓÓÇÚ ôÅÔôðø ìÅð¶
ÇïÖçÅþ–

ÇÈÃÖé ÃðÆæôðÆæçð¶ðÜ¶Õæôæ ôÅÔ Ãðø çí¶
êêÇçÁÅù ðÅÔÇçÖÅòä, ðÅÔìð ÀÃ åðø çí¶Ó

ôÅÔôðø çÅÜéî ìàÅñ¶ÇÚ AFEI ÂÆÇÚ ÔÇÂÁÅ ÁÅê ç¶òè¼ÇòâÇ¶¶ÖåðÆÃéÍ ÇÕÃ¶
Øð¯ÆØàéÅÕð Õ¶é ÀêðÅ ÔÇ×ÁÅå¶ÁÅê Øð-ìÅð çÁÅ× Õ¶ëÕÆæÔ¯×Â¶ÁÅê ÁÅêä¶

ÃÎ ¶ç¶ì ó¶À¡Ø¶ÃÈÆÃéÍ FF òð¶çÆÁÅ Ëï × Õ¶ÁÅê çÅÇÔ»å Ô¯Ç×ÁÃ

ÃÅÔ ôðø çÆ»ðÚÆ»ÔÂÆ»ÕÅøÆ»ÇÚ ñÔó¶çÅÃÜ ç¶çðç þÍ êÌ Ëï ñ ñÂÆÀÔ îÚÆò»× åóëçÅå¶ÕÈ ò»× ÕñÅ ÇÅþÍ ÀÃ ù ÇÃ ×ñ çÅÁÇÃÃ þ ÇÕ ÇÂÔ îÇÜñ ìóÆÕÇé þ ÇÜÃ ÇÚ ÇÂÔ Çé-Çé ÀêîÅò»ç¶ðÈÕ»ðÅÔÄêÌà Õðç ÅÔË

ÇÈÈÚÕÆÁÅê êÆÃÅÂÆÈÇÚ ðÌ× ä åÅò ä åÅÂÆÁÈ?
ÇÂÀº Õêó· ðÌ× ðÌ ÅÂÆÈ å»éÅ îÜÆ ÃçÅÂÆÁÈÓÕ

êðîÅî Åù êÆÅå¶ÁÅêä¶ÁÅê ù ÇÂÃåðÆ éÕ¶òÆòÅÔ ôðë é¶ÇÚõ¶ç¶×Æ ×Å¶ ÔéÍ Ãüç îÔ³ç ñåÆ ÁÅêä ÆêÃåÕ ÇÈÅòÆñÅÔ%ÓÇÚ ÇÖçÅþ ÇÕ ôÅÔ ôðø ìÔå òÅ ëÅÜñ-Çòçòê ÃÆå¶ÀÔé»çÅÜÔç å¶åê-í×åÆçÈ-çÈ åÕ îôÔÈ ÃÆ

îÅêÅÁìçÆ

ÁÅê çÅêÈÅé»îÅêÅîÇî ç Áìçñ ÅÁìçÆå¶Çêå Åç Åé»îÆ»ÜÅé îÔ³ç ÃÆÁÅê Çêã îñÕÅÔ»Ã åÇÕÃÆ ê Å Õ êàé ÇÜñÅÇà×îðÆç¶òÃéÆÕ ÃéÍ ÇÂÔ ÀÔÆ ñÕÅÔ»Ã þ ÇÜ¶ÁáÅòòÄÃçÆÇÚ òÅÇÃ ôÅÔ é¶ÁÅêä¶ÇÕÃ¶ÔÆ-ð»ÞÅçÆÇÃðÜäÅÕÆÁÆÅê ç¶ÜéîÎ îðé çÆ»åÅòÆ»ìÅò¶ÕÂÆêÕÅÃì Êé ÉÔÄÇñçÅ êðîÅìõô ÕÃåÅÁéÃÅò ÁÅê çÅÜéî ÜÔ×Æ ç¶ðÅÜ ÃÎ¶ÔÇÁÅå¶ÇÈÁÅ%×Ü¶ ç¶ðÅÜ ÃÎ¶ ÁÅê ñ×í× D@òð¶åÕ ÕÅÇ ÇÃðÜäÅÕðç¶ðÔ¶ ÁÅê é¶ìóÅêÇåð ÜÆé ÜÆÇÁÅå¶ÚÕÆêÆÕ¶ ÁÅêä¶ìÅñ ì Ú¶ÇÅ êÆ íðç¶ðÔ¶ ôðÅçÆÇÁÅÇÁÅçÁÅê ÀÃåÅç ÃéÍ ÇÜÃ Ã¿ÈÆÁÅê çÆÃî ÚÆÆðÚéÅ ÇÈÅ×ÁéòÅÔÔé»ÔÆ êÅêå þÍ ÁÅê çÆÕÇåÅçÅéîÈÅÇÃ êÕÅð þ–

A. ÇÈÇñ çÇÁ»Ãî¿çðªâÈØ¶ Õ½ Çñ»çÆ»ÜÅá¶
ÇÚ¶ì¶ì¶Õ¶ð, ÇÚ ÔÆñÅÔ îÔÅá¶
Ú¶»åì Õ Çñ¶ç¶Áçð, åî¿È»×ä åÅá¶
Ü¶ÕÃÆñ ÇðÅ Çñ çÅÔõ¶ ÃÃÆð¼êÛÅá¶ÇÔ

Áìç Æð Úå ÇÂÔ åÕ ÇÈÇñ çÇÁ»Ãî¿çðªâÈØ¶ Õ½ Çñ»çÆ»ÜÅá¶ÇÔ Áà¼ ÃÚÅÂÆñ ä Õ¶ñÕ îÈ»å¶Úó·×ÂÆþÍ

- - - - -

×ðÈéÅéÕ ÕÅñ çÆÇÕÑÅÕÅÇò èÅðÅ

êëÜÅ ÆÇò Ú¼ ÇÕÑÅÃÅÇÔå Áðì ÆëÅðÃÆÇò Ú¼ÕÔÆÁÅÇÂÁÅþÍ Àæ¶ÇÂÃ ðÈù ÒÃéòÄÓÇÕÔÅ Ü›çÅÃÁÆêÎ Ö¼ðÈ ÇÚ ÇÕÑÅ ðÚéÅêÈ¶ ÕæÅÔÆþÍ ÇÕÃ¶ ÔÅé ÇÁÕåÆçÆÉ»ÜÆéé ØàéÅò», ÇÜé»çÅÃí ÅêÈÆ-Õ¶ÇÅ ÔÕ¶ÇñÕñ Àò¶ÇÜò¶êÈé í×å, ÔÆÉð»ÞÁÅå¶ÃÑÆêÇÈÁÅÇÍ ÇÁÅò ÕÔÅà ÆÔÆÇÕÑ¶çÆÁÅåî ÅþÍ ÇÕÑÅÕÅÇò ÇÚ êÎ Ö¼ðÈ ÇÚ ÇÂôÕ å¶ÃÍ ÅÜ çÆàÕò êÑåå ÔÇÆþÍ ÃÍ ÅÜ ÇÂôÕ ç¶ÇÃð Àêð Õê¶ò»× ò×Åò þÍ ÇÂôÕ ÃÍ ÅÜ ç¶ÁéÑÅòÆÔã å¯ í Ü¼çÅþÍ Ã¯ÇÕÑÅÕÅÇò ÇçðÔÆÉ Åòé ÅçÅñÖÅÇÂÕ þÍ

ÁÇÁÅåî Õ ÕÅÇò å¯ÛÅ¼ ×ðÈéÅéÕ ÕÅñ çÆÃí å¯êÈÇçè å¶ôÑà ÕÅÇò èÅðÅ, ÇÕÑÅ ÃÅÇÔå þÍ Àæ¶ å»êëÜÅ ÆÃÅÇÔå ç¶ÔÕ ÕÅñ ÇÚ¼ ÇÕÑ¶ÇÖ¶Ü›ç¶ðÔ¶ êð ÇÖåÆ å¶êÈÅêå ðÈ ÇÚ ÇÕÑÅÃÅÇÔå çÅÁÅðº çî¯çð éÅñ ÔÆÔÇÅþ, ÇÕª ÇÕ ÕÕ ÕÂÆÕÆÇÕÑÅÇÖåÆÜ» êÎ ÅÇÕ ðÈ ÇÚ ÃÅå¶åÕ éÔÄêëÜÅþÍ

×ðÈéÅéÕ ÕÅñ ç¶À¼Ø¶ÇÕÑÅÕÅðÕ ÇÂÃ êÈÕÅðÕ Ôé–

A. çî¯çð (ÃñòÆÃçÄ)

B. êÆÉ (ÁÕìð å¶ÜÔ»×ÆÉ ç¶ÃÍ¶)

C. ÔÅø÷ ìðÖðçÅð (Áð¾×Ü¶ ç¶ÃÍ¶)

D. ÁÇÔÍç (AFF@ÂÆÇÚ ÔÆÉç¶ÇÕÑ¶çÅñ¶ÐÕ)

ÁÅÅ¹ÇÂÔé»ìÅð¶ÇÚÅð ÕðÆÉ¶

A. çî¯çð– çî¯çð éÅñ êëÜÅ ÆÇÕÑÅÕÅÇò êèØÅçÅÁÅðº ÔÇÅþÍ ÀÃé¶ÃÍ å¯êÇÔñ» ÔÆÉð»Þ¶çÅÇÕÑÅÇÖÇÖÁÅ, ÇÜÔóÅçòÂÆÉ»ÛÇ ÇÚ þÍ êëÜÅ ÆÇÚ ÔÆÉð»Þ¶çÅÇÕÑÅÇÖä ñÂÆñ×í× ç¯Ã¯ÕòÆÉ»é¶ò Ö¼ò Ö¼ðÈ»å¶ò Ö¼ò Ö¼ÛÇ»ÇÚ Ôæ¼Á÷îÅÇÂÁÅþÍ ÇÂÔòÅðåÕ å¶ÕÇåÅçÕ»ðÈ»ÇÚ ÇÖÇÖÁÅÇ× ÁÅå¶êëÜÅ Æå¯ÛÅ ìÔå ÃÅðÆÉ»íÅðåÆå¶ çÑÆÉÅòÅ» ÇÚ òÆÇÂÔ ÇÕÑÅÇÖÇÖÁÅÇñçÅþÍ

çî¯ð ç¶ÜÆéé ìÅð¶ÇÜé¿ÆÒÆÜÅäÕÅðÆèÈÈåÊÇ¿ÆÞ ÀÃÃ çÅÁÅèÅð ÀÃÃ çÅðÇÜÁÅÇÂÔ ÇÕÃÅÔÆÞ, ÇÜÃ ÇÚÚ ÀÊÔ ÇïÖÇÅþ–

éÅª çî¯ð ÜÅå ×ñÅäÆÁÅÇÂÁÅ ÇÃÃÇ ÇÃÁÅñÃÁ
ÁÅèä¶îé ÇÚ îÃÕå ÕÆÆÆìÇÔ Õ¶ÇÂæÅÂÆÜÅñÁÆ
òÇÁÅòÞ ÚÈÕ ç¶ôÇÔð¶ ÇÜÆæ¶ÇÃÁÅñ Áìç Åñ ÁÆ
ÁÅÖ çî¯ð Ö¹ÆÔÂÆ ÀÃ ç¶Ð Àé» çÆÚÅñ ÁÆ
À¼æ¶ÕÆÆÅ ðÇÔä çî¯ð, ÀÊÔ òÃåÆÖ¹ ÁÅÔÁÆ
ÚÈÕ ì¿Ê¹ Ç¿ñÅÃÅ Ç¿¼Å å» Ç¿ñ×ÆÆÆñÅÔÁÆ
ÚÈÕ ù Ü¯òÞ Ç Çñ ÁÅ Ã¶éÅñ¶Õ¼ÆåÅÂÁÆ
ÁÅÖ çî¯ð ÔÁÅ Ç¿ñÅÃÅ å» Ô¼ÆÂ¶¶ìäÅÂÁÆ

ÇÂÃ Õæé ÁéÃÅð çî¯ð ÷Åä çÅ×ñÅäÆÁðõÅÃÁÆð÷×Åð çÆÆÅñ ÇÚ ÔÆÆç¶Çåå ÚÈÕ ç¶ôÇÔð Þ× ÇÃÁÅñ»ÇÚ Ç×ÁÅÁå¶ ÚÈÕ ç¶Ç¿ñÅÃÅçÆ å¶À¼æ¶ÔÆÔ¼ÆêÅÕ¶ðÇÔä ñ× ÇêÁÅÃ ÇÂÔ ÒòÅñÅÇÕèð¶éÔÄÇñçÅÇÕ çî¯ð Õç¯ÔÇÂÁÅÁå¶ÇÂÔ ÇÕÃÅÀÃ Õç¯ ÇïÇÔÁÅ, êð ÀÃ ç¶ÇÕÃ¶ÇÚ¼ÁÕì ð ìÅçôÅÔçÅÇ÷Õð ÕÂÆÒÅðÄÁÅÇÂÁÅÕÇÂÁÅþ, ÇÜò¶

A. ÒèÅåôÅÔÆÈÜ¯ÁÕì ð Ã¿ÆÔÆÆé ÔÜå ÕÃÃÂÆÆÓ

B. ÒÃÕì ð ôÅÔçÅðÅÜ òâ¶Å Ü¶åÆÆ Õ÷ÅÇ¿¼ÆÁÃÃÂÆÆÓ

C. ÒÇÔÕ¶çòÆ»Áðì ð ×ÅÜÆÕÜ¼ÅÁÅè ÕÜÆ»ÍÓ

D. ÒÇÕÃù ÁÅÖ»åè Ã¿ÃÂÆÇÕÛ Áì ð îÆå¶èÅÇÂÁÃÍÓ

E. ÒèÅåôÅÔÆÈÜ¯ÁÕì ð Ã¿ÆÇ¿é Ç¿é Úó¶ÃòÃÃÍÓ

çÈÅÔòÅñÅ çî¯ð ç¶ÇÕÃ¶ÇÚ ÀÃ Ã¿å çÅÁÅª çÅþ, Üç¯Áå ÇÚ ÔÆÆå¶ð»Þ¶ çÅÁÅèÃ ÇÚ îñ Ô¿Åþ–

Ò¿ð» Ã½À¼éåðÆÁÅÔÅ Ã¿å Ç¿Õðî ðÃÃÍ¶
ÔÆÆå¶ð»ÞÅÔÂ¶ÇÂÕ¼¶ÀÃ Ã¿å Þñ¶ð¼ üÕÃÃÍ¶Ó

êð ÁÕì ð ç¶ðÅÜ çÅÇ¿Õðî ÆÃ¿å AFAC å¯AFFB ìäçÅþÍ ÇÂÃ å¯Ãêôà þ ÇÕ ÔÆÆ ð»Þ¶çÅîñ å¶ÁÕì ð ç¶ðÅÜ çÅÁÅèÃÆÕÂÆÃ¿è éÔÄìäçÅþÍ AEBI ÇÚ ìÇññ ñëÆ çÅðÅÜ ÃÆÇÂÕ Ôõ ÒòÅñÅòÆÇñçÅþ ÇÕ Üç ð»ÞÅÔÆù Ö¶ÁÁ»å¯Õ¼Õ¶ñËÁÅÇÂÁÅ å¶Ç¿Ú¼ÒòÅÔð é¶À¼é»ù ÁÅØ¶ÁÅÁå¶çÔ»ù îÅð Õ¼Õ¶Õõ Õì Æ¶ç¶ÇÜÃ ÔÅÕî ç¶ÃÅÔì ä¶ êñ ÕÆÆÅ, ÀÃ çÅé»Áì çñ ëåÇÔ ÃÆ

çî¯ð ÁÅêä¶ÇÕÃ¶ÇÚì Åðì Åðç Áòòõçþ ÇÕ ÇÂÔÔÆð»Þ¶çÇÕÃÅîËÁÄÄçÏÐ
Õ¶ÔÆÇïÇÁÅÔÇÂÁÅþÍ

ÇÄÄÄÆÇâ¼ÅÇÕÃÅ ÕÆÅ, îÏÅ»×äÆéÅÕÃÆÉÓ

çî¯ð ðÇÚå ÇÂÔ ÇÂÄ¯ÇÕÃÅÇÕÆð»ÞÅÓÃÅâ¶åÄ¼êÜÅþÍ ÀÊÔ ÇÂÕ êÃ ÕòÆÃÆå¶ÀÃ
ÇÚ ÇÂÕ Çêêé ÕñÅÕÅò òÃñ¶ÃÅò¶ÔÆ×äîÜÈÔé, ÇÂÃ ñÂÆÃ¿ò þ ÇÕ ÔÆå¯Çé ÅòÆ
ÀÃé¶ÔÕ ÕÅÇð ðÚéÅòÆÕÆÆÆÔ¯¶ÆÇÜÔóÆÃÅâ¶åÄ¼éÔÄêÜ¼ÃÕÆÃí å¯êÇñ»ì¶Æ
×¿ÅÇÃØé¶ÇÕêðÅâ¶Çïåâ¶ÆÔæÔóò¶ù ÁÈÅò ìäÅÕ¶çî¯ð ðÇÚå ÇÕÃ¶ù êÕÅÇåÕÆÁ
ÇÃÕñ IFAì¿ ÔéÍ òÄ¼òÄ¼ÇçòÅé»çÁÅòÅÃêÅÇåÔÆçî¯ð ÇÚ IE@II @åÄ¼ì¿»
çÅòðäé ÇñçÅþÍ

çî¯ð ç¶ÃÅò¶ÇÕÃ¶ÇÚ¼ÇÄ¯çò¼ÅÛ¿ ÇñçÅþ, ÇÚÔóÅBHîÅâðÅçÅþÍ ÇÃçÆñÆ
Þ»×Æâ¶ñÇÇ¿ÆêÜÅÆþ ÇÚÃ ÇÚ¼øÅòÃÆâ¶åâÃ¼ôìç òÆòðå¶×Â¶ÔéÍ ÇÂÔÇÕÃÅÃÁÃñ»
ÜòÅ»Ü»éÅâÕÆã¿ éÃñ ÇïÇÁÅÇ×ÁÅþÍ íÅò¶ÇÕÃÅÕÅò òñ¼¯ÁÅêäÅÇÁÅé òÆÕÂÆæÅò»
Ôâ¶ÇÃêÅÇñçÅþÍ ÕñÅçÆÇòàÆâ¯çî¯ð çÆÔÆçÅÇÕÃÅòÅÇÃéÃñ¯ÇÕèð¶òÆØê¼éÔÁ
øðÕ Ôññ ÇÃéÅÔÈÇÕ òÅðÃ ÇÚ ÇÃæÅò þ å¶ÀÔ ÇÃÕ¯×ñ¼ù ñàÕÃÂÆÜ»çÅþ Üç ÇÕ
çî¯ð ÇÚ ÃÜî, ÃÇÚ å¶ÃÇñåÅþÍ ÕÅÇ-ÃÔÜòÆçî¯ð ÇÚ òÅÇÃéÃñ¯ÇÕÃ¶åð»òÆ
Øê¼éÔÁ

ÕÔÅâÆçÆ»ØàéÅò», êÅâð»ç¶Ã¼ÅÁ å¶ÁÃñ¶çÁÃñ¶çÅÇÁÅé çî¯ð é¶ìóÆéÆÆ
å¶ìðÆÆÆéÃñ ÀñÆÇÕÁÅþ Áå¶ÁÅêäÆôÖÃÆéå çÆ»ÇÇÜ¼ÆÜÔ»ñÅÕ¶ÇÁÅé ù ð³×Æ
ìäÅÇÁÅÔÇÂÁÅþÍ ÀÃçÆïéÇÇ×ÁÅé ÃÈçÆêÕ¶ÆÃÆÇÚÃç¶êÌÅâêÅâð»ç¶ÚÇåð»
ÇÚ¼¯ÇñçÔéÍ

çî¯ð é¶ÁÅêä¶ÇÕÃ¶ÇÚ æ»æ»å¶Ãæ¿éÕ ð³×äòÆïðÆÔÃÆþ å¶ ÁÅêä¶ò¶ñ¶ç¶
êÜÅçÆê¶ÈÃÇÁåÅç¶ÃÔä¶ÇÚ¼ð ÀñÆÃ¶ÔéÍ Üéî, ÇÁÅÔôÅçÆ»ÁÅÇçÆ»ðÃî»
å¶ÜÅâ»×ã»Åå¶ÇÕÇâÁ»ÁÅÇçÇ¶ò¶ò¶ÃÅòÆÕÔÅâÆù ÃÜÆéå»ìõôç¶ÔéÍ

ÔÆçÆÃ¿ðåÅÇÁÅéä ñÇ×Á»òÅÇÃé¶ÃÅòÅ÷ð ñÅÇ¼Åþ Àæ¶çî¯ð é¶ÀÃ å¯
Àñà ð»Þ¶çÆÃ¿ðåÅù ÇÃã¿éÃñ ÇÁÅÇéÁÅþ ÇÕ Ôð ÕÂÆÀÃ Àæ¶ïÇÇåÔÜ»çÅþÍ

ÇÜ¶èÆÉÚó¶Ø¯¶ìÅÔð êÜÆéÅáÇÔðÅÇäÍÍ
éð éÅòÆÜ¯ÕÂÆçÜ¶êñ é êñÕÅñÅÇäÍ

çî¯ð é¶ÞÆÈ»çÆÕóÆçÅð»Þ¶Àæ¶ïÇåÔÜÅâòÃñÆØàéÅìÔåÔÆÕñÅâîÕã¿
éÃñ ÇÁÅé ÕÆÆÆÔÂÆÅþÍ

çî¯çð ðÇÚå ÇÕÑÅÔÆÈ ÇÚ í Åò¶ÃÅò¶ÔÆòÃ ÁÅ×Â¶Ôé, êð ÇÂé»ÇÚ Çº¿Åò, ì ÆÈ å¶ÕðäÅðÃ çÆÉ»ÁäÇ¾äå Àç¿ÅÔðä»çÏÆÉ»ÜÅÃÕçÆÉ»ÔéÍ ÔÆÈ å¶éÈÈ Ö»Úè¿ó·çÆ ñóÆÑÅçÅÇ¬Õð ÕðçÅÔÇÂÁÅçî¯çð ÔÆÈ çÆÏ ÆÈåÅù ÇÂª ÇÁÅé ÕðçÅþ–

ÇÏÔÆÈ¶èðÈÊ Õð îÅòÆÇÃðÆÇÂð éÈ¶çÆÃÅ¼ÁÈ
ÁÅðÃÃ, éÅ×ÂÆØÃ»òÆèðåÆðÅ¼ Çºðå Æ
Á¿Å èó·ÔÉ¶ÇÚ ëÅæÅ, Á¿Å ã¼Å èðå Æ
ÁÅÖçî¯çð ÕÆÈä Ç¾ÃÈÇÏª èÏÆÃÅæä ØÅ¼ÁÈÓÓ

ÕðäÅðÃ çÆÈ¿ÅÔðä çÏÐ–

ÇÐÇ¯¶ÁÅäå¶ðÇ¯¶ÇºÔó¶ ÇÏª -ÇÏÀº ÇºçÅÕð¶ÇÁÈÓÓ

ðÃ»å¯ÇéÅÁñÇÅò»çÆòé ÃÈåÅòÆÕòÆç¶ÕÅÇº Õ¼ñ ù ÀØÅóçÆÞÍ ôìç»å¶ Áðæç Ô»òé×Æ»ç¶Áñ Ãò ÃÅòÆÕÇºåÅçÅÇº¿Åò Ôé–

ðÈÕ Áñ ÕÅò– ÇÐÅñ ì ÅÜ å¶Úð× Çåæ¿Æ¶ ÇºÕð¶ì ÅÑ¶í ÅÑÁÈÓÓ

À¿êî ÅÁñ Ç Åò– ÇÐ»Õ¼ÆÇºÚÔ¿Ôðä Æò»×ä, Ü»ÀÃ ÇÂÔ Ãä ÅÇÂÁÅÓÓ

Áéè¿ÑÃ Áñ Ç Åò– ÇÐ¼Æðå éÅî ÅÑÅî ÅÑÇÔÓ

çî¯çð ç¶ÇÕÃ¶ÇºÚ¼ì Ôå ÃÅò¶ì ÔÅò ð¶å¶ÀÔåÆ»ÃÇÜ-Ãí ÅÁÅ×ÂÆ»Ôé– (À) ÕÈÆ çéÆ»å¶ÕÈÅÁÅñî,

Á) Çºá¶ì Å¾ÔÈçõ é çÆÈÈ

Â) î¿ä Õñ¯îðé Ú¿¶ÃÁ

çî¯çð ç¶ÇÕÑ¶ÇºÚ ÇÏæ¶ÇÁÅé çÆð×ÆÆÆþ Áå¶ì Ôå¶æ»ÂÆÃðçÆÁð òÆÁÅÇ¾ÁÅ þÍ

í Åò¶ÇÕå¶ÇÕå¶ÇÕÑ¶ÇºÚ ÕÅÇº çõ ÇºÖÑÅÆÇºçº¶Ôé ÇÏò¶åÕ»å¶åñ ÇºÚ ëðÕ Ü» îÅæÅçÅòÅèÅØÅæÅþ, êð å»òÆçî¯çð ðÇÚ¼ÇÂÔ ÇÕÑÅì Ôå ÃÅò¶ÕÅòä»ÕðÕ¶êÏÅÆÃÅÇºå ç¶ÇÂÇºÔÑÃ ÇºÚ ÇÂÕ ÇºôÇ¶ Ãææé ðÏÇºÅþÍ

êÆÈ

êÆÈ çÁÅòÅðÇÚå ÇÕÑÅÇºð÷ÅÃÅÇÌ»çÅÇÕÑÅÃí å¯êÇÑ»êÆÈ é¶ÔÆÈÇÏÁÅþÍ êÆÈ ÇÕæ¯çÅðÇÔä òÑíÅÃÆå¶ÕÇº¯ÔÇÂÁÅÃ ÇÂÃì Åò¶ÇºçòÅé»ÇºÚ¼îÅ¼í¶ ÔÉÔÅÇ÷ ìðÖÕçÅò ÇÏÃ é¶Çð÷ÅÃÅÇÌ»å¯ÛÅ ÔÆÈç¶ÕÂÆÈÇÕÑ¶ÇºÖ¶ÁÅ¶ÇÏÔóÅAFGF ÂÆÁðæÅ ÁÅ×Ü¶ ç¶ÅÜ, Ãî¶ÔÇÂÁÅ ÀÔêÆÈçÆÈÔÅ åÅòÆÈÕðçÅþ Áå¶ÁÅÖçÅþ- ïÅò¯êÆÈéÅñ ìðÅðÆ

ôÅÇÂð í ñ Õðã¶Í

ÀÊÙ ê³÷» êÆæ» çÆæåêéÅ Õè¿ÆçÃå èðã¶Í

ÇÂÃ å°ÃêôÀ Ôè¿Åþ ÇÕ êÆ Çé¿ôÚ¶ÔÆÆFGF ÂÆå°êÇÔñÅÁå¶çî¯çð å°Çé¿Ú¹ÔÇÂÁÅ
þÍ ÁÇÔî ç ï Åð é¶ÁÅêä¶å°êÇÔñ»Ô¯ü¯Ã¶ÃÅð¶ÕòÆ»ì Åð¶ÁÅêä¶ÇÚÅð êì×àÅÂ¶ÔéÍ êÆÈ
ì Åð¶ÀÊÔ Çí ÖçÅþ–

ÖÈÆ éÅñ é ðÆ ÇÕÃ¶çÆÀÃ ÇÚ Ã÷ ÁñÇÔçÆ
îÃå Çé×ÅÔ ÕÆÆÀÊÔêÅÃ¶ÇÕÃ¶øÕÆ òñ çÆÊÓ

ÂÃ¶åð»ÃÈñî¬Õ çÅÕðåÅî Ô³ç ì õô òÆêÆ çÆÀÃåå Õðç ÅÔÇÂÁÅÇí ÖçÅþ–

ÖÈÓóÆÇÓóÆ×¼ ÁÅÖÆñ¶Çé Ü¯ÁÅÖÆÃ¯ÔÚ¼Æ
êÆ ÃæðÅêÇñ¯ÔÂ¶ì Ôå Ç÷îÆÜç ÕÚ¼ÆÓ

ÇÃòÅÇÂ Çð÷ÅÃÅÇÔ»ç¶ÇÕÃ¶çêÆ çÆÔõ ÕÂÆðÚéÅÃÅù éÔÄÇñçÆþÍ ÇÂÔ ÇÕÃÅ
òÆÇí ÖåÆðÈ ÇÚ éÔÄÃ×°ñÕ»ç¶ì è°Ãä Õ¶ÃÍ å°êÇÔñ»ÃÇéðàé é¶ÁÅêäÆêÃåÕ
ÖÈ»ÇÃÕ àñ¶÷ ÁÅé çÆêÚÅÍÓÇÚ êÕÅÇå ÕÆÈÍ Ãð ÇÚðâ àÈñ é¶òÆÁÅêäÆêÃåÕ
ÖÈÆÈâÜ Áé½çÆêÚÅÍÓÇÚ êÆ ç¶ÇÕÃ¶çÅÕÞ ÇÕÃÅÛÅÇÁÍ ÇÃ åð»êÆ çÅÇÂÔ ÇÕÃÅ
ÁèÈ¶ðÈ ÇÚ êÅêå þ, ÇÜÃ çÆñóÆòÆÕÂÆæ»ÂÆàâçÆþÍ

âÅ ÜÆ ÇÃØ ÃÆñ ÁéÃÅð êÆ Õ½çÅîÃñîÅé Ü¼ÃÆÁå¶Çéâ òÈõÅñ, åÇÔÃÆ
åðé åÅðé, ÇÜñÅÁÇÈåÃð çÅòÃéÆÈÃÆÈÀÊÁÕì ð å¶ÜÔ»×Æ ì Åçôî Ô (AEEF å°AFBG)
ç¶ðÅÜ Ãî¶ÔÇÂÁÍ îñ½Åì Öô Õóå ÅÁéÃÅð ÁÅé ëÕÆÆéÅåì Æåå ç¶îÅñÕ ÃéÍ Ü¼÷ð»
ÜÁÅé ÔÃ¶å»ÃÈ ç¶ôÕ½ÕÅðé Øð å°Çé¿Ôñí¶ ×ðÈÁðÜé çñ ÜÆç¶çÆÆÅð Õðé Áå¶ôÅÔ
ÔÃÈ ç¶ÃÈÆÆéÅÕñÅ Ãäé Çé¿Ú¹ÁÅé ëÕÆÆéÅí ñ ÇÚ ÇñÅÕÅì Åð òñ Úñ¶×ÂÍ¶ðÅòÆ
å°êÅð Üç çÆéÅòÅç Öðñ»ÇÚ¼×Â¶å»ÇÜò¶Çðüð ÃÅÇÔì »çÅÚðÚÅÃÇÃÁÅ, Çòò¶ÕÇòÅÅ
ÇÚ ÇíÖ Çé¼Ã

êÆÈçÅÇð÷ÅÃÅÇÔì »çÅÇÕÃÅñÕ»ÇÚ ÂÆÅÔðî é ÇéÁÅðÅþ ÇÕ ÇÂÃ çÅñ×í× Áé¼Å
í Å× Ôð ÇÂÕ ù Ü¹Åé Æ Åç þ å¶Üç ÇÕèð¶ÕÃÆ×ÅÇÂÕ Çð Ü¶çÃé¼ðÈ ÇÚ ÇíÖ¶ÇÕÃ¶ù
×ÅÀä ñ×çÅþ å»ÀÊé»ç¶Çñ»ù èÈêÈÆþÍ ÃÅÇÔì »çÆÃé¿ðåÅçÅòðéä êÆ ç¶ôì ç»
ÇÚ ÇÂÃ êÈÅð þ–

ÖÃÅÇÔì »×ÂÆå¶ù, ×ÂÆêÃÅðÆçÆÔé¼Í
ëó·é ÜÅä¶åÕóÆÔÅó é ÜÅä¶ò¼Í
å¶ íñÅò¶íñÅì Åä Æ»Çé¼ÅôÅÇÂç ÀÈìÀÍ

òäÜ×ÅòÅñÂ¶ÅäÆ»ìñç×òÅñÂ¶Ü¼ÍÓ

êÆé¶Çð÷¶çÆØõÆçÆåÅõÆòÆíó¶òèÆÅôìç»ðÅÔÄÕÆÆÆþ–

ÓÕÉñ ñ¿¶ÖÕ êåñ¶çÞ ìÕÆçÆÇÃÁÅÔÍ
çÐ Õ¶ÇÃÃ çÆåð ù ÞÕ¶ÇÚ¼ éÅêÃ
ìÅäÆâ¥½ð ÇÚé»ç¶ìÇÔä êÁ»çÆÁÃ
. . . . . .
î¶ÆíÕÆå¯âðé ëÇôå¶îÆ¯âð¶Ö¿ÃÓÓ

Çð÷ÅÃÅÇÌ»ç¶ÇÕÃ¶çÅçÖ»å, ÚÇõ¼ð çÅçÖ»å þÍ ÇðÜ¶ù ÁÅêäÆíÔÅçðÆÀåä¶ ×îÅé ÃÆå¶êÆé ÇÃÔé»ôìç»éÅñ ÇÃÃ åæ½ù êõ Õðç Åþ–

ÓÓÇð÷ÅîÅÇÁÅîñÕå îß½é¶ÕÞ îÅÇÁÅÖçÆ×îÅé,
ÇÚ Õì ð»å¶Ûê Ç×ÁÅ, Çð÷ÅÃÇäÅôë ÜòÅéÍÓÓ

Çð÷¶çÆñÕ êÌÆåÅÇÕÃ¶êÌÅä Ü»×òÅÔÆçÆíæÅÜ éÔÁ ÀÃ ç¶ÇÕÃ¶çÆ»ìÔå ÃÅðÆ»åÕ»éÅÕõñ ÁÅÌ ñÕ»ç¶ìÊ»å¶Úóæ»ÔÃÆ»Ãé Ã×¯Çè¼Ú¯ÔÃ¶ÕòÆ»é¶ÔÈ ì-ÔÈÇÂÔ åÕ»ÁêäÅñÂÆ»ÔéÍ

ÔÅÇè÷ ìðÖõçÅõ

ôëñ î¬Õ çÅÕðåÅîÔîç ìõô ÔÅÇè÷ ìðÖõçÅõ ìÅõ¶ÁÅÖçÅþ–

ÓÓÔÅÇØÜ ìðÖõçÅõ îÃÇ¼ø, ×ð ÇÚé»çÅÇÚ¼Æ
Ôõ Ôõ ìÕ ÀÊçÅòÆÇ¼Å, ÇÚª ÇÃðÆçÆÇÖ¼ÆÓÓ

ÔÅÇè÷ ìðÖõçÅõ çÅÜéî ôÅÔÜÔ»ç¶ÃÎ¶ÇÇâ îÃñîÅéÆÇú¼ÔÇÂÁÃ ÀÊÜÅä çÅð»ÞÅ Ü¼ÃÆêÇÁÅÇÇÁÅÔÇÂÁÅÇçòÅé ÁÅçîÆÃÆÀÃ é¶ÔÃ ÇÖ¶ÔÃ¶ÇÃ¶ÇÖ¶

A. Çð÷ÅÃÅÇÌ»B. ÜÕØ ÜñÊ»C. ÃÃ¼ÆêÉÈÇÂÔé»å¯ÇÂñÅòÅ ÕÞ Õ¹èÅõÇÕ ðÚéÅò» òÆÀÃ ç¶é»éÅñ ÜõÆ»Ü»çÆ»ÔéÍ ÇÂÕ ìÅõ»îÅÔ å¶ÇÇé ÃÆÊõëÆ»ç¶ÔòÅñ¶òÆÇñç¶ ÔéÍ

ÔÅøÜ å¯êÇÔñ»êÆÇð÷ÅÃÅÇÌ»çÅÇÃÃ¼ÇÖüÇÇÁÅÃÆÇÂÃ é¶ÀÃ ÇÃÃ¶ù ÀÃ¶ ìÇÔð å¶ÀÃ¶ÛÉ ÇÚ ç¹ÅõÅÇÖÇÁÅå¶ÕÔÅäÆçÆèæ½òÄñóÆÙ òÆíÕñ ñ ÕÆÊÃ ÇÂÃ é¶ éÅñ ÀÃ ìÔå ÃÅðÆ»åÕ»òÆêÆíòÅñÆ»ÔÆÜó·Çæ¼Æ»ÔéÍ ÇÂÃ ÇÚ ÕðÃÅä»ÜÅçÈ å¶êðÃòÆÊÕ ôÕåÆ»çÅòÆòðéä þ Áå¶ÔÃÆÙ òÆíñòÅé ÇÃ¼ÕÆÅÔÊ

ÒÕÅÇÌ » ðª î ÜÅÆ ç Å, ÇÜª - ÇÜª èðå ðª é
ÀÊÇ ÆÜÅ Æå¶ç¯ò Åñ Æ» ç¶ì åÖ» Ú× ü¿ é ÍÓÕ

ÔÅçÜ ì ðÖ¶ç Åð ç Å ç ÈÅ êÌÃè¼ ÇÕÃÅ ÕÃÆêé È þí ÇÜÃç¶êÜÅ Æ Ç Ú êÇÊñ » ÔÆÇ Ö¶
ÜÅ ü Ãä ì Åð¶â Å î Êé ÇÃØ é¶Òò Åñ Å Ç ¼Å þí êð ÇÃ ÇÕÃ¶ ù Ç Ãå Åð ÃÇÊå Ç Öä ç Å
ÇÃÊð Å ÔÅçØÜ ÇÃð ÔÆþí í Åò¶ÃÃÆç Å ÇÕÃÅ ÃÔÆÁ ðæ» Ç Ú ÔÅòî ç¶Êæ ÜÅ Ö¶Áî ð ÔÇÁÅ
êð ÔÅç÷ ç Å Ç Á Åé ò Æ Ø¼ Õñ Å Â Æé Ôä þí ÃÃÆç Ææñ » Ç Ú î ½ ù Õò Æ ó¶Õðä Å Â Æ
ã¿ é Åñ ðÈî Åé Õðç Å ÔË

ÒÃÃÆ ç Å î Åæî , ì ØÁ Åó Å, Ç× ç ó ÕÆÅ Á Å
¬ î¿ó Æ» å¶êÅÔó¶ À Ã ù ðè½ä êñ Å êÃÓÕ

êð ÔÅç÷ ç Æ Ôå Æê ÌÃè¼ Æ À Ãç¶ÇÕÃ¶ ï Æø ÜñË» ÕðÕ¶ÔÃÁ Æ ÇÜÃ ù êÇÊñ Æò Åð À Ã
é¶êÜÅ Æ Ç Ú Ç Ö ÇÁ Å Ã Ç Ã ç Å Òò Åñ Å Õð Åé ôð Æ Ç Ú Ç ñ ç Å þí

ÔÅç÷ ì ðÖ¶ç Åð ç Á Åð Å Ç Ö¶Ç Ã Ç ÕÃ¶À ¶ø Åð Ã Æ ç Å êÌ Åð ì Å Õ Æ Ç Õ Ç Á » é Åñ º ò è¼ þí
ÜñË Å ç Æ Ã¿ ðå Å ç Å ò ðä é Ç Ã êÌ Åð þ–

ÒÈ ÊÇ Å Å Ãé¯ð Õ Å å, Á Ø Æ ð Ãé ç Æ¶
êñ Õ» å Æ Õî Åé » Á æ È ç¿ Ú½¶ç Æ» Õñ Æ» Ó

êð ï Æë ç Æ Ã¿ ðå Å ì ¶ Ã Åñ þí

ÒÑ × Â¶ À Ô øÖð ðé Å ç¶ ñ Åø » Ç Ãð × Â Æ» Ó
ï Æø ç¶ò ¼ å Ç Á » ò »× È å ð å ð Õ¶ò Ä ê Â Æ» Ó

â Å Ç Á Åð Ã Ø, ï Æø ÜñË» ì Åð¶Ö Ö ç¶Êé– ì ðÖ¶ç Åð ç¶Õñ Å Ç Ú ÖÃ Õð Õ¶ï Æø
ÜñË» Ç Ú Ü¯ Ã Ü þí Ü¯ î è Å Å Á Å ç Æ þí À Ô êÜÅ Æ ç Æ» ì Êå Ø¼ ðÚé Åò » ç Å Ç ð Ã Å
þí

ÔÅçØÜ é Åñ êÜÅ Æ Ç ÕÃÅ Õ Åð Æ ç Å Ç Ã Õ é ò » ç ¼ Ã ð È Ê¿ Å þí â Å î Êé Ã Ø Á é Ã Åð,
ÒÕÅçØ÷ ì ðÖ¶ç Åð Ã Õ î Êé Ã Å Ç å Õ Åð Ã Æ Ç Ú Ó Å Ã Å Ç ì Ü Å Ç Á » å¶Ç Ã ð Ã Åé », Á é êó » å¶
Ç ç ò Åé » é Åñ Ã Õ Ã î Åé Ø Ø Á Å Ç Ç Á Å þí À Ô Üé Ã Æ Åð é å¶ñ Õ Ã Å Ç å ç¶ï Êé Õ Å Ü
ù Ã ê È é Õð Ã Ç Á Å

â Å Ü Æ Ã Ø Ã Æ ñ Êé ÷ ì ðÖ¶ç Åð ç Æ Õ Å Ç Õñ Å ç Å î ñ » Õä Õð ç¶Â¶Ç Ö ç¶Êé–
ÒÕÅç÷ ì ðÖ¶ç Åð Ã × ñ ç Æ Ã ¶, Ãì ç » å¶Õæ Å ò Ã å È ç Å Ã Ú, î å ñ ì ç Å Ö ñ Å â ñ Å ã Õò ¶
ðÈÕ å¶Ç ôà » å, À Ú¶ Åò å¶Ã Ú À â Åð Æ Å Ç ò ð× ¶Á ð À Ã ù Õ Å Ç Õñ Å Ç Ú Ç ê È ì ä Å ç¶

ÔéÍ ìðÖðçÅð ÇÚ åðåÆ êèðÆå¶ÃèÅðÆÔÂÆþ å¶ìäåð Ãåñå þÍ

ÇéôÚ¶ÔÆÔÅÇø÷ ìðÖðçÅð çÅêÜÅÆÇÕÅÕÅÇ ÇÚ Çôñ ÃæÅé þÍ Ü¶ÀÃé¶êÆç¶ ÇÕÃ¶ Çð÷¶ÃÅÇì »ù ÁÅèÅð ìäÅÕ¶ÕÞíÅ× ÔÈì-ÔÈéÕñ ÕðÕ¶òÆêñ ÕÆê¶Ôé, å»òÆ ÀÃ çÆðÚéÅÇÚ ÀÃ çÅÁÅêäÅòÜðÅð× Ôð æ»ÕÅÇî ðÇÇçÅþÍ

ÁÇÔì ç

ÁÇÔç Áð%÷¶ çðÅÜ Ãî¶ÔÇÁÁÃ ÀÃ çÆêÇÃ¼ÆÇÃ ×ñ¼ ÇÚ þ ÇÕ ÀÃé¶êÇÔñÆ òÅð ÔÆê çÅÇÕÃÅì ê»ÇÚ Çñ ÇÁÅÁå¶AFFB ÂÆÇÚ Ãçêé ÕÆêÃ ÇÕÃ¶ç¶ÁÖÆê ÇÚ ÇÂÔ Ãåð»çðÜ ÕÆêÆ»×ÂÆ»Ôé–

ÔÕÃé ìÆê å¶ÚÅð Áð%ôÅÔÆÕæÅÔÆê å¶ð»Þ¶çÆÔÂÆêèÆÁÔÁÇì ç ç¶ÇÕÃ¶çÆÃí åº òê¼ÆÇôñåÅÇÂÔ þ ÇÕ ÂÃ¶ÇÕÃ¶ù ÁÅèÅð ìäÅÕ¶ÇêÚ¹ îÕì ñ å¶òÅÇÃé¶ÁÅêä¶ÇÕÇÃ»çÆÀÃÅðÆÕÆêÆÂ¶ê¹åÇ¼ ÇÕ îÕì ñ å¶òÅÇÃ çÆ»ÕÂÆåÕ»æð¶ìÔå ëðÕ éÅñ ÁÇì ç éÅñ Çñ çÆ»ÔéÍ ÁÇì ç çÆñÆá¶ þ å¶Ç ÁÅé ÇÚ ÃÅç×ÆþÍ ÀÔ ÁÅêä¶ÇÕÃ¶ÇÚ¹ Çç òÅé êÅÆê éÔÄÔÇÁÃ ÀÃ çÆÃÅç×ÆÔÆÀÃ çÆÇôñåÅþÍ

- - - - - - - -

×ðÈéÅéÕ ÕÅñ çÆï ÆÊ ðÃÆÃÅÇÔå

×ðÈéÅéÕ ÕÅñ çÆÃí å¤êÌÇÃè¼ êÈÅÆè è å¶ÃÑà ì ÆÊ ðÃÆÃÚéÅ×ðÈ×Ç¯ç ÇÃØ ÜÆçÆ ÙÚâÆçÆÊòÅÓÞÍ ÇÜÃ ì Åò¶×ðî Çå ÕÅÇò èÅòÅç¶í Å× ÇÚ ÇÚÅò ÕÅÊÆÜÅüÕÆÞÍ ÇÜÆÅÕ ì ÆÊÃÅÇÔå ç¶êÌÇÃè¼ÕÅÇò ðÊ ÒÅòÓçÅÃ¿è þ, ÇÃÃ ÕÅñ ÇÚ Ãí å¤òè¼òÅò»Çñ ÖÆ»×ÂÆ»ÇÜé»ÇÚ ÁÇèÁÅåî Õ å¶ñÇÕÕ ç¯êÕÅò çÆ»òÅò»ÔéÍ ×ðÈ×èÆÃÅÇÌ ÇÚ çðÜ BB òÅò»íÅÂÆ×ðçÅÃ çÆ»Cl å¶íÅÂÆ×ðçÅÃ çËÜ¶çÆ»ç¯òÅò»çÅÇ÷ÕðÁÃÄÇèÚ¶ÕðüÇ¶ÔíÇÃÃ ÕÅñ ç¶ÃÅÇÔå ÇÚ ïÇèÁ»çÆ»ç¯êÕÅò çÆ»òÅò»ç¶éîÈ¶ÇñÇ¶ÔéÍ ÇÃÕ å»òÜòÜÕì ÆÊÁ»ç¶ÁÅ×ÈÊ»Ü»ðÅå»ÇÚÕÅò ÔÇèÆ»ñóÅÂÆ»ç¶ÔÅñ Áå¶çÈÅÇÃÜ»å¶îÅÔÆëÜ»ç¶àÅÕÇÁ»éÅñ Ãì¿èå òÅò»Ôé, ÇÜÔóÆ»ãÅåÆå¶îðÅÂÆ×Å ç¶ÇèðÇ¶ÔéÍ ðÅÜÃÆ×óìó ÕðÕ¶ÇÃÔòÅò»ÇñÖåÆðÊÇÚ Ãí¿ÅñÆ»éÔÄÜÅÃÕÆ»í ÀÊé»ÇÚ¼ÇÃèòÅò»ÇÃÃ ÕÅñ çÆ»Ôé–

A. îñÕîðÆÊ åæÅÚèðÔóÅÃÔÆ»çÆòÅò

B. ÜÊ¶êÆÊêðìÅåÆÕÆòÅò Áå¶

C. ðÅåÅÕÊÆò åæÅîÅñçñ çÆòÅò

A. îñÕîðÆÊ åæÅÚèðÔóÅÃÔÆ»çÆòÅò ÇÚ ÁÕìð ì ÅçôÅÔçñç¯ðÅÜêÊÃðçÅò îñÕîðÆÊ å¶ÚèðÔóÅÇÃÕ çËÜ¶éÅñ ñóç¶ÔÃ¶ÇÚÖÅÂ¶×Â¶ÔéÍ çÔ»çÆÁÅè¯ÇÚ ñ×çÆÃÆêð ÀêÐ¤ÀêÐ¤çÃåÆÜÅÔò ÕðçñÔéÍ ÁÕì ð é¶Üç¤îðÆÊ ù ÃðÔè¼ÆÇÃñÅÕ¶ çÆÃÃÊñÂÆí ¶ÜÁÅ, ÇèÚ¼ÚèðÔó¶ é¶ÀÃ ÇòðÊ ì ×Åòå çÅÇÃñ÷Å ñÅÇè¼Á ÁÕì ð ñ¤îðÆÊ ù ÃÊä ñÂÆÚèðÔó¶ù í¶ÜÁÅÇ×ÁÃ ñóÅÂÆÇÚ çÚ»ëÜ»ÇÚ ÕÂÆòÆéÔÄÔÅòÁÉÁÅÇÜò çõ¶ÃðçÅò ëÜ»ù ÇèÚ¼¶ÔàÅÕ¶ÁÅè ÔÊ¯ÔÊ¼Ñóé ñ×å¶ÇÉ»ÜÜ¼ÔÅò ç¶ÇèðÄ¶å¤ñóç¶ñóç¶ØÅÇÃñ Ô¯×Ãí¶ çõ»çÆñóÅÂÆçÅÕÅòä ÂÆÊÖÅå¶òÊ ÃÁÉîÅÞ çÆòÅò ù ÇÃÃ òÅò çÆèéÆå¶×ÅÀä çÅÔÕî þ–

ÕÕÕÅñ ÇÚîðÆÇÖ», ëÇÁÅì â ÷ðÍ
Úç¯ÕóÅñËëÜ½ Õ¯ ÚÇÁÅì â åðÍ
çÊ» Õè¯Åð» îÊÊ ÜÜó¶ ç½Å¶çðÍ
îôåð êÊÊ Õ¶ÃÊÊÁÅ ÇÃð ìÜ¶àðÍ
ÔñÆÖñ¶Úç¯ðÔóÅ ð× ñ×¶ÃðÍ
çõ¶åðë» ÜÜ¼Æ» Ã× ò×é ÕðÍ
îËòÆðÅÇÂ ÃçÅÇÂÃî», òÇÁÅñÅÔðÍ
çé¯ ÃÊ¶ÃÅÔîä¶ ÜÊ¶ÇÚ áðÍ

B. ÜÊ¶òÆÊ¶êÊìÅäÆçÆòÅð– ÇÃÃòÅð ÇÚ ÜÊÅå¶òÆ»ç¯ðÅÃéÍçõ¶ÔÆêÅóòÆ Áå¶çñ¶ ÃéÍçÖÆ»å¶ÁéÅæçÆìçç ÕðéÅÁÅêäÅëð÷ ÃîÞç¶ÃéÍ ÇÂÔñÖÆÜ¿ñ ÇÚðÇÇ¶ÁÅ¶ôÅÔÆÖÜÅÇÁ»çÆ«à îÅð Õðç¶ÃéÍ ÇÂÕòÅð ÁÕìðé¶ÇÂé»ù ÇïÖíÇÜÁÅ ÇÕ ÀÊÜ¿ñ çõçÔÅÕî æÅê ÇÇ¼¶ÜÅä×¶Ü¶ÀÊèÅó¶îÅðé¶ìç Õðçõ ê ÇÂÔé»çõ» íðÅò»é¶ÁÕìðìÅçôÅÔçÆÕÂÆêðòÅÔéÅÕÆÆÁå¶éÅÔÆÀÃçÆÂÆêîçÁÆãÅäÆ»é¶ ÇÂÔé»íðÅò»çÆçñõÆå¶ÃÊîÅäÆ¶çÔ¶×ñ»Õðé ÕðÅðÆ»í ÜÊìÆêðìÅäÆ¶çÔ¶×ñ»Õðé ÕðÅðÆ»í ëÜ»ÚÅóÆ»ìÅçôÅÔÆÁÕìðé¶íÅðÆ»í ÃéîÜÔÇÂ¶ðÅÜêÊ, ÃÊðÆðä ÕÅðÆ»í ÇÂçðîä¶ÀêÜóð»çÔ»ù Õðé ÜÔÅðÆ»í ÂÔÆÕÆÆÆÜÊòÆêÅäôÅÔÆ×¼»ÃÅðÆ»í

C. ðÅä¶ÕÊÅò åæÅîÅñçõçÆòÅð– ðÅäÅÕÊÅò å¶ðÅäÅîÅñçõ ðÅÜêÊçÍðÅÜÔ»×ÆÊ çÃî¶ÜÜ¿ÈÕôîÆÊÀåÅ¶ðÅÜ Õðç¶ÁÅ¶ôÅÔÆÕðíðç¶ÃéÍçõ¶ìÔÅ ÔÆÃÊìÆÊÃéÍ ÜÔ»×ÆÊ é¶ÇÂÔé»çÆì×Åòåç¶âðåçé¯ÆÆÆòðåÕ¶çÔ»ù ÇÂÕçÊ¶çÅòÊÆìäÅÇ¼Ã çõ¶ÔÆ ðäíÈÆÇÚâ¼Õ¶ÇÂÕçÊ¶çÁÅÔÈñÅÔäñ× êÂÍ¶êðÇÂÕ ÇÃÁÅä¶ÃÀ¿ÈÆé¶ÜÔ»×ÆÊçÆ éÆÆÆùåÅó·Õ¶çÔ»çÅîñõ ÕðÅÇ¼Å-

ÔÊðåÅØõÅ êðìåêñÅé ÇÃðàÅõÃ¾ðÍ

éª ÃËÃçÆéÇéò¶ ðÅäÅÜñ Õ¿ðÍ
ãÕÅ×Â¶ÁîÆç¶, Õð î¶Ø ÁãÌðÍ
Áéå Öâ¿Å ðÅÇäÁÅ ÕËÅô¶ Á¾çðÍ
ÇÜñÆÇÜª ÚîÕÅäÆ» å¶» ÇÚ Á¾ðÍ
îÅñç¶ ÕËÅô ù, ì¿äÁ» Õð Ã¿ðÍ
Çeð Á¼Åèé îÅñ Õ¶ÛÇäÁÅ×ó· Á¾çðÍ
îÅñ Ççú Ü¾¼ ÖÇäÁÅò»× ôÅÕ ÇÃÕçðÍÓ

×ðÈÕð×Çç ç¶çðìÅð ÇÚ Õð ð÷ ôÅ ç¶çÆÅé ÇÚ ãÅäÆÜÇÁ»çÆ»òÅð»×ÅÇÁÅ Õðç¶ÃéÍ ÇÂé»ãÅäÆ»ÇÚ Áìçñ¼Åå¶é¾èÈñ çÅÇ÷Õð ÇÃÜ¼ÇÂÇÅÔÃÃ ÇÚ Çôñ åñ½å¶ ÁÅª çÅþ..... ÒÈ¾èÈãñ¼ òÜÅÃ¶ÁìÇ¼ñ Ôè¾ðìÅ ñÈÓÓÇé»é¶×ðÈÕð ×Çç ìÅð¶òÆÇÃÕ òÅð ÁÅÖÆÜ¯ÇÃÕ êÕÅð þ–

ç¯åñòÅðÆìè¼Æ» ÇÃÕ îÆÆçÆå¶ÇÃÕ êÆÆçÆ
ÇÃÕ Á÷îå çÆÇÃÕ ðÅÜçÆÇÃÕ ðÅÖÆÕð¶ò÷ÆçÆ
ÇÔ¾å ìÅÔ» Õã ×ó· çðòÅ÷Åìñ Ö ìÖÆçÆ
Õè¼Õ ÇÃêÅÔÆéÆçÆ éð, îÅð çñà» Õð¶åö ÆçÆ
ê¾¼ å¶ÆÆ ÕÆ ÜÔ»×ÆçÆ

×ðÈ×Çç ÇÃØ ÜÆç¶ç¯çðìÅðÆÕòÆìÆçÆÛìÆçÆåå¶ÆçÆîñÕÆÃéÍ ÀÔé»é¶í¿äÆç¶ Üè¼çÆòÅð ÇÃÖÆçÇÜÃ çÆÆ»Õ¾åÕ»ÇÃÃ êÕÅð Ôé–

ÒÅÈÃ»ã ÇÅÔæÆîÇéÆÃí¶èÈ¶ñÅÃÆ
åÈòè¼Å êðÖ îÔ»ñÆèð ÁÜîå êÅÃÆ
åÈÜ¾¼ ÁÅÇúìñðÅÜ ÔÇÃ, åÈòñ òèÅÃÆ
åÈÜéÕ èð¶ÇÃð ÇÃÔð¶ ÃÆÆÅ êðéÅÃÆ
åÈéÅ¶À¼å¶ìÔÇª îÃÆ×ÀÈÇÜòÅÃÆ
åÈçðÆåÆçÆêË ðÅÖÆ» ÕÅÇÃî ÕÜòÅÃÆ
åÈîÜ¼ ÁÕÅõ¯ñÅÇÔÁÅ êð èéÖ ÚñÅÃÆ
éÅéÕ, Á¾ç, ÁÎðçÅÃ, ðÇî í×å ÕîÅÃÆ
åÈÚÔÈÜ¾» ÇÚ êóçÅÚÅð òÇ À¾×ÅÔÆ
å¶ ìè¼Æ×ðÈ×Çç ÇÃØ, çÃòÄêÅåôÅÔÆÓÓ

ÇÃÃ¶ÕÅñ çÆÇÃÕ Ôð òÅð ÇñçÆþ, ÇÜÔóÆ×ðÈ×Çç ÇÃØ ÜÆéÅñ Ã¿ÇÈå þÍ ÇÃÃçÅ é»ÒÈÆ¶ÕÆòÅð êÅåôÅÔÆÆ@ÓÓþÍ ÇÃÃ ÇÚ ÁÅéçêð Ûè¼ä çÅÔÅñ þÍ òÅð çÆñÆáÅ¶

êëÜÅ Æþ, êð × ÅÀä çÆèÅðéÅù ÕÅÇÂî ðÖä ñÂÆÛç»ÇÚ Öñ ñÂÆ×ÂÆþÍ ÀçÅÕðä çÖÍ

ÕÁéç ×ó¶ù ðÅÇÜÁ», ÇÇñ ÔÅæÆãÇÂÁÃ
Õâ¶ îÅð¶ îÔÅòå» íÆÅòñ ÔÇÂÁÃ
ìðÛÅ ÇÃØ ìÇÜ¼ð çÅ îñ îÇÔ×¶ÔÇÂÁÃ
ñÅÇÂ Ã¹åä ðÅÜ ÔÃÇå ç¶îÆè ÃÆÈ êðÇÂÁÃ
ÃËðÅÜêè» îÅð Õ¶ Üî ÔÅæÆÔÇÂÁÃÓÕ

Úâ Æç Æè Åð– ÇÂÃ ÕÅñ ÇÚ ðÚÆ×ÂÆ×ðÈ×Çç ÇÃØ ÜÆç ÆÈÚâ Æç Æè ÅðÓÃî ¼¶êÜÅ Æ
òÅð ÃÅÇÇå çÆÃí å°ÀåîòÅð þÍ ÇÂÃ çÆÕÔÅä Æè ÅðÕâ¶êðÅä ÇÚ°ñÂÆ×ÂÆþÍ ÇÂÔìÆè
ðÃéÅñ íðêè þÍ åÃìÆ»ìÔå ÔÆãÖòÆ»ÔéÍòÅåÅòðä ÇÜåðéìóÅÃÜÆè þÍ Ü¿ÆéÅç
òÜ ðÔ¶ÔéÍ, éØÅð¶Øð ðÔ¶ÔéÍ å¶Ü¯ê¶ó¶ êòÅé ÔÕ¶ÇÃÕ çÈ¶Àåä¶òÅð Õð ðÔ¶ÔéÍ ìÅå
ÃÆî¶îð ðÔ¶ÔéÍ ÇÂÃ ÇÚ Çéôé Æå¶ÇÃðÖâ Æè Çç ÇÆòðå°þ–

ÕÜÜ¿ îÃÅø» ìÇÜÁÅ ðäØð¶é×Åð¶ÚÅòñ¶
Þñä é¶¶ìÈÕ» éÆÃÅä ñÃÇä ñÃÅòñ¶
ãñ é×Åð¶êÅÀä ç¶À¼Øä ÜÅä Ü¼Åòñ¶
çð×Åçé¶âÔ¶ðä éÅç òÜä Öä íÆÅéñ¶
ìÆè êðã¶ìðÛÆè¶Üä âÅñ Úîà¶ÁÅòñ¶
ÇÂÕ ò¼¶å¶ÆåóëÆé îç êÆè¶ñãé ìÅòñ¶ÕÕ

Ãî¼¶å½å¶ÇÂÃ ÕÅñ ÇÚ ÜÚâ Æç Æè ÅðÓçÆèÚéÅéÅñ êëÜÅ Æè Åð ÃÅÇÇå ÁÅêä¶ÇÃÖð
å¶êÜÅ þÍ

ÇÂé»òÅð»å°Çé»Ôð òÆè Åð ÇñÖ¶ÜÅä çÆÃ¿Åòé Åþ, êð ÀÔÃÅä¶å½Ôé ÔÄêÜ¼ÃÕÆ»
ÔéÍ êð îÔ³ç ÕÃÃì Æç ÁÅðÅÇñÇÁÅÜ¿éÅÅÇî Å ÔÃÆÈÕÕì ðÖðçÅð çÅòÆÃÃ¶é»Ôä
ÇñÇÁÅÜ¿éÅÅÁå¶Ç Ôðòé çÁÅðÅðÚÆ×ÂÆè»çÆè ÅðÓç¶ÔòÅñ¶Çñçé¶ÔéÍ îÅÅì õô
ÕÃåÅé¶çÆÈé çéÁÅå õé ÜÅé çÁÅðÅÇñÖÆÇÃÕ Ôð òÅð çÅòÆÇÜÕð ÕÆÈÅþ ÇÜÃ çÅ
é»ÇÆÈé ÁÇñø õé çÆèÅðÓþÍ ÇÃÃ òÅð ÇÚ¼°ÇÃÕ ÀçÅÕðä ÇÃÃ êÕÅð þÍ

êÇÔñ¶Á½ÅÇÃî ðÆ¶ ÇÜé Ãí ÀêÅÇÂÁÃ
ì¶ Üñòä ÕÅðé¶ðÖ¶éÔÄ ÕÅÇÂÁÃ
éÅ îÔ³ç ñÆÈÆ¶ Ãíé» Ãðç Åðí
êæe ÇÖÅÇñÁÅ çÆè çÅ Ã×ñ¶ÃÃÅðí
ÇÜé» Õñî Å ÁÅÇÖÁÅ Ã¶ñ×¶êÅðí
Çñ ÇÚ ðÖÆÇÜé çöÅ å¶Ã½Æî Åðí

ÃÇÖ¶ ÜòÅ òÃñ¶êÈòé Àµåð

êÈòé A. ÕÞ ÇÕÔÅÕÇòåÅçÅÕ¶ðÆÍÅò ç¯ÚÅò Ãåð»ÇÞ¼êÞ Õð¯?

Àîé¼ð– ÃðÜÆÈ êÅåð çÆÇÂÔ ö÷ñ ÇÕÞ ÇÕÔÅå»ÓÕêÈ× àÅò¶å¶ÜÔÅ ÉÆÇ¶çòÇ å¯ôðÈ Ô¯Õ¶ÜÔÅ× ðçÆçÆÁÃÅåÕ êÇÚçÆÞ Áå¶ÃÎ ¶çÆÀÃ ÇÕòÅÓÕù ÚðÇÚå Õðçæ, Ü¯îéÜ çÆ»Ãí ÁÃÅò»ù îÞ ðÔÆÞí

êÈòé B. ö÷ñ ìÅò¶êÇíÅòÅç¯?

Àµåð– Áðì ÆÍÅòÅÇÚ ö÷ñ çÅÁðæÞ, ÇÂÃåðÆ»éÅñ òÅòåÅñÅê, íÅò êÈ¶ êÈÇòå ÕÅÇíö÷ñ êÈ¶ÕÅéÅñ ÕÆÆÔÂÆ×ñìÅå ù ÕÇÇÇ¶ÔéÍ ÀðçÈÇÚö÷ñ ç¶Ü¯Ãðì-êÎÅÇåå ÁðæñÂ¶Ü»ç¶ÔéÍ ÀÔé»ÁéÃÅò ö÷ñ Ãñ¶ðÚéÅçÆÀÃ Õñ Åù ÕÇÇÇ¶Ôé, ÇÜÃ çÅÇôÅÔÃé å¶ÇâôÕ ÔÇÅÞí

êÈòé C. ÇÕÃ ÃÅÇåÕÅò çÆÕÅñ òâ îéäï× Þ ?

Àµåð– âÅ ÃÆñ ÇÃØ çÁÅòÅÇ¼ÆÔÂÆÕÅñ òâ òè¶¶ÞÜéçÅò ÞÍ ÀÔé»ÕÅñ òâ çÅ ÁÅèÅò êÈòé éÅéÕ ÕÅñ, éÅéÕ ÕÅñ, AHòÄÃçÆçÅÃÅÇåÁå¶AI òÆÃçÆçÅÃÅÇåÁÅç ÁÅèÅò ìäÅÕ¶ÕÅñ òâ ÕÆÆÔÂÆÞí ÇÂÃ ñÂÆêÅÃÆñ ÇÃØ çÆÕÅñ òâ òè¶¶êÈòÅé Õðé ï× ÞÍ

êÈòé D. ÕÇåÅÕÆÞ Áå¶ÇÂÃ çÆ»êÇíÅòÅò»ç¯?

Àµåð– ÕÇåÅÃÅÇåçÅÀÔ êÎÜðÈ ÞÍ ÇÜÃç¶ÎÅÇèÁî ðÅÔÄîéÜÁÅèäÆÍÅòéÅ, Õñêé Åå¶ìèÆçÆÁÇÇÁÕåÆÕðçÅÞÍ ïÈÅéÆÇçòÅé ÁðÃåÈçÅÕæé Þ ÇÕ ÕÇåÅ íÅòÅîÕ å¶ñÈÍ íðêÈíÅòÅç¶ÎÅÇèÁî ðÅÔÄêÇÕðåÆçÆéÕñ ÞÍ

* ôÈ¶ÕÇÇÇèÅÞ ÇÕ ÇÇÇÔÕ ÕñêéÅçÅêÈ×àÅÁ ÞÍÓÕ

* ÔâÃé ÁéÃÅò ÇÇÇÇåÅÕñêé»Áå¶ìéõ¶»çÁÅòÅÜÆéé çÆÇÁÅÇÁÅÞÍÓÕ

* ÇÃòéÅæÁéÃÅò ÇÇÃÅîÕ òÅÕ ÔÆÕÅÇ ÞÍÓÕ

êÒé E. ÃÅÇÔå çÆêÇíÅõÅÇíÖ¯?

Àµåð– ÔâÃé ÁéÃÅõ ÒÕÅÇÔå ÀÊÔé»ì Ôå ÃÅõ¶ÎÅõ×ÅÇíÍ¼¯ÇÂÕ þ, ÇÜÔé»Áçð ï ×
çÆõÕåÆÁÅêä¶ÁÅê ù ÇÕÃ¶ÕÅÜéÆåÕ Áçñé, ÇÕÃ¶èÅõÇÕ ÇíÚÅõèÅõÅÁå¶ÇÕÃ¶çÅõôÇéÕ
ÇíÚÅõèÅõÅÁå¶ÕñÅðÅÔÄêÌ×àÅª çÆÞíÓÓ

êÒé F. ÇÕÃÅÕÆÞ ?

Àµåð– ÇÕÃÅÁðì ÆëÅõÆçÅôì ç þÍ ÇÜÃçÅÁðæþ ÕÔÅäÆÕæÅÜ»×ÅæÅÁÅçÍ ÇÕÃÅ
ÀÊÞ ÇÜÃ ÇíÚ ÇÕÃ¶ÕÔÅäÆÜÅêÌ¶ êÃ×ç çÅòðéä ÔçÅþí ÇÂÔëÅõÃÆç¶Îôéòæ ÕÅÇí ðÈÊ
Áå¶ÃÃÇçå ç¶ÎÔ×ÕÅÇí å¯êÌÅÇíå ÔÇÂÁÅþí

êÒé G. ÕÂÆÚÅõ éÅæï×Æ»ç¶é»çÃ¯?

Àµåð– ×ðÖéÅæ, Úðêà éÅæ, Úõ¼ÆéÅæÁå¶ðåé éÅæ, ×ëÆéÅæ, îÚçð éÅæÁå¶
Üñçð éÅæ

êÒé H. ÕÂÆÚÅõ ÃÈÆÕòÆ»ç¶é»çÃ¯?

Àµåð– ìÅÅëðÆÊ ÜÆòÜÆÊ, ôÅÔ ÔÃÆÊ Áå¶ÃñåÅé ìÅÔÈ

êÒé I. ð÷ÅÇÕÔù ÕÇÔç¶Ôé ?

Àµåð– ÇÔçÊÅò»× îÃñîÅé»ÇíÚ òÆèÅõÇÕ òðå ðÜä çÆêÈÅÅþí

êÒé A@ ÷ÕÅä ÕÆÞ ?

Àµåð– Ö»ç¶êÄç¶Ü»ÁîÆÊîÃñîÅé»ù ÁÅêäÆÊÕîÅÅÆÜ»êÈÆÇíÍ¼¯×ðÆîÃñîÅé ù
ÕÞéÆÊå çÅé çÅ çÅÔÕî þÍ ÇÃÃçÅé çÆÕÅõÄù ÷ÕÅä ÕÇÔç¶ÔéÍ

êÒé AA. ÃðÆÊå ÕÆÞ ?

Àµåð– ÃðÆÊå ÀÔ ÇíÇÁÅþ, ÇÜÃ çÆÃÔÅÇÂåÅéÅñ ð¼åÕ êÜä ñÂÆÀñÞä»
Ö¼çÆ»Ôé Ü»ðì åÕ êÜä¼ çÅðÅÔ ÃÅø ÔçÅþí

êÒé AB. åðÆÊå ÕÆÞ ?

Àµåð– ÇÂÔð¼ù êÅÀä çÆçÈÆêÅÀóÆÁæò»îÇÜñ þÍ ÇÂÃêÅÀóÆå¶ÁêóÕ¶îéÜ
çÇÁÅòÆîÔçíòèé»Ú¯ÇíÕñÕ¶ð¼ÆÕÅÇÂéÅå éÅñ ÇíÁÅõ ÕðéÅôÈÕð ÇçÅþí

êÒé AC. îÅõëå ÕÆÞ ?

Àßåð– ÃÈÆÉ»çÆÕ¼åÕ êÔÚä çÆÇÂÔåÃÕÆïçÜñ þÍ ÇÃÃù ÜÌðÊò ÒÆÁÅÇÁÅ Ü»çÅþÍ ÇÜÎÅÇÊÔÚ Ó¶ÃÅÈÓù Ç×ÁÅé çÆÈÅÈåÆÔçÆþÍ

êÒé AD. ÔÕÆÊåÕÆþ ?

Àßåð– ÇÂÔÚÅÈåÁÇåî îçÜñ þÍ ÇÂæ¶ÃÈÆÃÅÈÓ»ÁéÃÅÒÂÆÒòÇÚëéÅÔÔÜÅåÅ þ, ÁíÅò ÔÅÇÃñ Óð ñÊÅÔÆÔÕÆÊåÁÖòÅª çÅþÍ

êÒé AE. ÃÈÆÕ½Ôé ?

Àßåð– ÃÈÆÊÃÈÓç¶Õêó¶êÇéä òÅñ¶ÃñîÅé ÔéÍ ÇÂÔ×ñ ÃÈçÕêó¶êÅÕ¶êÇñÆ ÕåÅò ÇÚÖó¶Ô¯Ó¶êÌÅåîÅçÆçÆ×ÆÕðçÔéÍ ÇÂÔòÆêÇñ»ÃðÆåÁéÁÅÂÆÃé êð Çðð ÇÂÔÃðÆåÕàóåÅåºòÖÔ¯Ó¶ÀÊé»ç¶Çòð¯ ÇÚ×ñÅÓðé ñ× êÂ¶ÇÃêÒÅò ÇÂÔ ÇÂÓòÖðÅÔÆÇðÓÅþÍ

êÒé AF. ×ðîÇå ÓÅÇò åºÓÆïÅò þ ?

Àßåð– ×ðîÇå ÓÅÇò ÀÊÓÅÇò þ ÇÜÔóÅ×ðÈÃÅÇÌ»ç¶ÎÖÅò Çç ÇÎ¼ÀÚÇÁÅÅ ×ðÈ ÃÅÇÌ»çÁÅòÅðÚÆÊÔÂÆïÅåÆù ×ðîÇå ÓÅÇò ÇÕÔÅÜ»çÅþÍ

êÒé AG. òÅò åºÓÆïÅò þ ?

Àßåð– òÅò åºíÅò ÀÊòÅòåÅþ Ü¯ÁÅêä¶ÇÚ ÇÕÃ¶ÔÅ¼¶ÜÅàðÖçÅÇ÷Óð ðÖçÆÊò¶ Áå¶êÅåÕ»Ü»ÃðÇåÁ»ù ÀåÃÅÇÔå Óðí¶

êÒé AH. òÅòåÓ ÓÆþ ?

Àßåð– òÅòåÓ ÇåÓòÆïÅ¼ÆçÅçñÆêîÂÆêÌàÅþÍ êÌêÊé ÇÃØ ÁéÃÅò òÅòåÓ ðÊÒ çÆéçÆåÃòÆêéÔÆÃ×ºÇçîÅ× çÆéçÆåÃòÆêþÍ òÅòåÓ ÃÅø, ôÅ¼å¶ÃèÅòé ìñÆþ, Ü¯ ÇÚÅò»ù åñ åÓ»å çÆÕÊçÅ ÇåÁÅ× Ó¶ÁÅêä¶ÜÆêé òð×Æå¶èðåÆòð×ÆñÊÆ ÇÚêí Óðçþ ÍÆ

êÒé AI. ñíÒ ÓÆþ ?

Àßåð– ñíÒçÅôìçÆÁðæþ, ÇïÇÜÁÅÔÇÂÁÅ Á×ðíÜÆñíÒñÂÆEssay ôìçþ, ÇÜÃ çÅÁðæþ ïåé ÓðéÅ Ôðìðç ðÆêòÆñíÒù êÅÆåé ÔÆÓÇçÅþÍ ñíÒòÅòåÓçÅÃí åºòÅ¼ôê ÃÌäÆïÅ¼ò¶ÇÜÁÅñÅçÅÃÚÜÅðÊþÍ ñíÒÁÅêä¶ÇÚÅò»çÆñóÆçÅò ÃÊÆÆþÍ Ü¯ ÇÚÅò»ù ÁÅêä¶ÁéÖ¶ãçé ÅñêíÒ Óðçþ ÍñíÒÇÚ ÇÕÃ¶×¼ù ÃñÞÅÇÂÁÅÜ»çÅþÍ

êÒé B@ ÃëðéÅÅÅÓÆþ ?

Àßåð– ÃøðéÅ ÅÀÊÃÅÇåÕ ðÈþ, ÇÜÃ ÇÚ ÇÕÃ¶Ãøð çÅÇðå»ÇåÕ òðéä ÊçÅþÍ

êÈé BA ðçîÚ ÕÆþ ?

Àßåð– ðçîÚ éÅåÕ çÆçÊÞ þÍ ðçîÚ å¯ÇéÅéÅåÕ ÇÂÕ ÇÕåÅ þ, ÁÇÊñ þ, ÕÈÇ þ, ÁêðÃ þÍ Ü¶ÃÅÇåÇåÅî ÅÇÁî ôì ç Êé å»éÅåÕ çÅî ÅÇÁî ÖÊÆåð í Åò ðçîÚ þÍ ðçîÚ ù ÁÃÆæÆÊåð Ü»ÃàÜ òÆÕÇÇçÊ¶Ô» ÇÜÊæ¶éÅåÕ ÜÅÅêÇÊéçÅþÍ

êÈé BB. éÅåÕ ÕÆþ ?

Àßåð– éÅåÕ ÜÆéé ØàéÅò»çÅÁÆÅÃçÈÇÊ þÍ ÁÆÅñóÆÅò Ãÿ¿× þ, ÁÆÆÃîÅèÆ ÇÂÕ¼ þ ÇÜÃ ÇÚ ÃÅòÆ»ØàéÅò», ØàéÅò»ù ÀÃÅòé òÅñ¶êÅåð ÜÅòÅòåÅñÅê Õðî êÈåÆÈðî ÇÕÃ¶ÇçÆàÆÈåçÆÁèÆñÆÊÕÕ¶ÕðîÅåîÕãçÆéÅñ ÇÕÃ¶ØÊñù êÈàÅçÆÊéÍ

êÈé BC. ÇÂÕ»ÆÕÆþ ?

Àßåð– ÇÂÕ»ÆéÅåÕ çÅÊÆÛãÅðÈþÍ ÇÂÊC@DE Çà å¯òÆØà Ãî¶ÇÚ êÈÆÊÜ»çÆþÍ ÇÂÕ»ÆÇÚ ÇÂÕòÅò êðçÅÀ¼çÅþ å¶Áå ÇÚ ÊÆæñ¶ÃÇÁÅÜ»çÅþÍ ÇÂÕ»ÆÁÅêäÆåÚ ðëåÅò éÅñ ÇÃÖò å¶ÚóçÆÁå¶Þ¼ÊÆÊ¼ òñ Áå å¶êÊÚçÆþÍ ÇÂÕ»ÆÇÚ ò¼Æå¯ò¼Æ×ñ æÊ¶ôì ç»ÇÚ ÕÊÆÜÅÃÕçÆþÍ ÇÂÕ»ÆÁÃñ ÇÚ çÇÁÅù ÕÊÚ¶ÇÚ êÅÕ¶ÀÃçÆåðçÁÅåÇÕò¶ù ÃðÜÆÈÕðé çÅé»þÍ

òÃåÈçéôá êÌ

A. ÕòÀº ðÜÓÕÕçåÅçÅÕòÆþÓ

À) íÅÂÆòÆÈçÃØ

Á) ÔçÕíÜé çÃØ

Â) çÕðêÅÃÅ×ð

Ã) îéÜÆÈçàòÆäÅ

B. íÅÂÆòÆÈçÃØ ÕòÆþ –

À) ðî»çàÕ

Á) êÌ×åÆÈÅçÆ

Â) çéÁÅðçÅ

Ã) ÕççðåçÅ

C. íÅÂÆòÆÈçÃØ é¶çðÃÅçÂÁÅþ–

À) çéÁÅðçÆÌÔ¼Å

Á) çðÔÅçÆÌÔ¼Å

Â) çéîðåÅçÆÌÔ¼Å

Ã) êÌ×åÆÈÅççÆÌÔ¼Å

D. íÅÂÆòÆÈçÃØ é¶ÃòÅçðÚÅçÂÁÅþ–

À) çôî¶åÅçÅÃòÅç

Á) ÃçðåçðåçòçòçÅçÅÃòÅç

Â) ÁÇ Çó ÁÕåÆçÅÃèÅç

Ã) êÈéÀåðÆçÅÃèÅç

E. ÈÅèÅÃçÇÓçÅÕòÆþ–

À) íÅÂÆòÆÇÃØ

Á) èéÆðÅÌ ÚÅçåõ

Â) ÃðÜÆÇ êÅåð

Ã) ÔÇíÜé ÇÃØ

F. ÈÅèÅÃçÇÓÇÚ ÇÕÃ ÇÁÅð çÅòðéä ÕÆÇÅÇ× ÁÅþ–

À) ÃÆÇÅðÌ

Á) ðÅèÅÇ ôé

Â) ÔÆÇ ð»ÞÅ

Ã) ÃÑÆÇêçÈ

G. ÈðÅä¶êÜÅ ù ÁòÅ÷»ÓçÅÕòÆþ+

À) íÅÂÆòÆÇÃØ

Á) èéÆðÅÌ ÚÅçåõ

Â) êÌêÈé ÇÃØ

Ã) ÇÕðêÅÃÅ× ð

H. ÈÖÇêÜÅÆçÆÓçÅÕòÆþ–

À) èéÆðÅÌ ÚÅçåõ

Á) ÇÕðêÅÃÅ× ð

Â) ëÆÇ÷çÆÇ ôðø

Ã) êÌêÈé ÇÃØ

I. Ùûï ûï ðÜÓôÅÇÂðÆçÅÕòÆþ–

À) éçï ñÆñ éßêðÆ

Á) êÌ êßé ÇÃØ

Â) øÆßÜçÆ ôðø

Ã) íÆÂÆòÆß ÇÃØ

A@ Ùûï ûï ðÜÓôÅÇÂð çÆòé×Æþ–

À) ×÷ñ

Á) ðÌÆÂÆ

Â) ×Æß

Ã) ÕÇåÅ

AA. ÙÜçßÓÕÇåÅçÅÕòÆþ–

À) íÆÂÆòÆß ÇÃØ

Á) êÌ êßé ÇÃØ

Â) êÌ îÉé ÇÃØ

Ã) øÆßÜçÆ ôðø

AB. ÙÜçßÓÕÇåÅÇÚ åÃòÆß êñ ÕÆßÆ×ÂÆþ–

À) ÇÂÕ ×ðÆ çÆ

Á) ÇÂÕ Áî Æß çÆ

Â) ÇÂÕ ´ »åÆßÆÃðÆçÆ

Ã) ÇÂÕ îÜçßß çÆ

AC. ÙÆð»î »ÊÓÕÇåÅçÆÇÃðÜÕ þ–

À) ÁçÇßÅêÌÆß î

Á) î éÜÆÆ Çàò Åæ Å

Â) êÌ Üã ÕÆ½

Ã) ÃÈÖÇ ê ç ð

AD. ÒÀª ðÈÜ ç ÅÇ ôÅÃ¿ è å þ–

À) ÇÁÅò é Åñ

Á) ÁÅç ðô é Åñ

Â) êÌ× å ÆÅç é Åñ

Ã) Çé î ðå Å é Åñ

AE. Ò ò Åæ ¶êÜÅ ù ÁÅò Å- ›ÓÕÇ å Å ðÅÔÄ å ñ ä ÅÇÂÁ Å þ-

À) ÁÜ ç ¶Á î ðÆÆÃÇ Á ÅÚÅò ù

Á) ÁÜ ç ¶êÜÅ ÆÃÇ Á ÅÚÅò ù

Â) ÁÜ ç ¶ì ¿ Åñ ÆÃÇ Á ÅÚÅò ù

Ã) ÁÜ ç ¶í Åòå ÆÃÇ Á ÅÚÅò ù

êÒé AE

A. ÁÅÂÆ ÃÆ é ç Å ç Å ÇÂÕ»× Æ

À) î » ç Å Çê à Æ

Á) ç ÈÅ Ç Á ÅÔ

Â) î é ç ÆÉ» î é Ç Ú

Ã) Á êî Åé

B. Ò» ç Å Çê à ÆÉ ç Å Ç ô Å

À) Á ä î ñ Ç Á ÅÔ ç ÆÃî ÇÁ Å

Á) ì ¶Ü× Åò Æ ç Æ Ãî ÇÁ Å

Â) Çôçâ Á» çÆèî¼ í Ü¼ çÆÃî ÇÃÁÅ

Ã) ×ðÆÆçÆÃî ÇÃÁÅ

C. òÃÅòÅÇÃØ ÇÕÃ ÇÂÕ»×ÆçÅêÅâð þ–

À) î é çÆÉ» î é ÇÚ

Á) î » çÅÇâêàÆ

Â) Áêî Æé

Ã) çËÅÇÁÅÔ

D. éÅðÅÇÂä ÇÃØ ÇÂÕ ÇÂÕ»×ÆçÅêÅâð ÔË

À) Áêî Æé

Á) î » çÅÇâêàÆ

Â) î é çÆÉ» î é ÇÚ¼

Ã) çËÅÇÁÅÔ

E. ÔðÚðé ÇÃØ çÅÇÂÕ»×Æ

À) î é çÆÉ» î é ÇÚ

Á) î » çÅÇâêàÆ

Â) çËÅÇÁÅÔ

Ã) Áêî Æé

F. Ò é çÆÉ» î é ÇÚÓçÅÇôÅ

À) èÅðÇÕ Áå¶çÅðôçéÕ

Á) ÃÇÁÅÚÅðÕ Áå¶ðÅÜéÆâÕ

Â) êÇòÅðÕ Áå¶ÇÃÇÁÕ

Ã) Ãî ÅÜÕ Áå¶ï æÅðæÕ

G. Òé çÆÉ»î é ÇÚÓÇÂÕ»×ÆÃî ÇÁÅéÅñ Ãì¿Çå ÔË

À) êÇòÅõÕ Ãî ÇÁÅ

Á) ÇÃÇÁÅÃì¿ÆÃî ÇÁÅ

Â) èðî Ãì¿ÆÃî ÇÁÅ

Ã) ÁäÜõ ÇÁÅÔ çÆÃî ÇÁÅ

H. Áî¯ÇÕÃ ÇÂÕ»×ÆçÆêÅåð þ

À) î é çÆÉ»î é ÇÚ

Á) çËÅÇÁÅÔ

Â) î »çÅÇâêàÆ

Ã) Áêî Åé

I. ôÈÇÕÃ ÇÂÕ»×ÆçÅêÅåð þ–

À) î »çÅÇâêàÆ

Á) î é çÆÉ»î é ÇÚ¼

Â) çËÅÇÁÅÔ

Ã) Áêî Åé

A@ Òé çÆÉ»î é ÇÚÓçÅÇôÅ+

À) èðî éÅñ Ãì¿Çå þ

Á) ðÅÜéÆÉÆéÅñ Ãì¿Çå þ

Â) Áõå çÆÃÇåÆçÈçÖ»å éÅñ Ãì¿Çå þ

Ã) êÜÅ çÆÃî ÇÁÅéÅñ Ãì¿Çå þ

AA. ÃõÜÆÉ ÇÃØ Ãõ¶ÆçÅÇÂÕ»×Æ

À) î »çÅÇâêàÆ

Á) Áêî Åé

Â) î é çÆÉ»î é ÇÚ

Ã) çÈÅÇÁÅÔ

AB. ØÁêî ÅéÓçÅÇôÅþ–

À) ÃÇÁÅÚÅðÕ

Á) Ãî ÅÜÕ

Â) ðÅÜéÆåÕ (Ã) î éÇÇ×ÁÅéÕ

AC. ØÁêî ÅéÓçÅéÅÇÂÕ þ–

À) Ü×ì Æé

Á) éÈÅ

Â) Çêé

Ã) ðì½ðà

AD. ØÁêî ÅéÓçÆéÅÇÂÕÅþ–

À) Ãî é

Á) Ãêéî Åî Å

Â) Ãêî Å

Ã) ÃèÅ

AE. î é çÆÉ»î é ÇÚ¼êÌÖêÅð Ôé–

À) Ãå¼

Á) êÜ

Â) Çåé

Ã) é½